مجموعهٔ زهدیه

المجموعة الزهدية في الأحكام الدينية

جزء اول

عبادات بدنيه وماليه يه دائر مسائلی حاويدر

اثر

السيد احمد زهدی

فتواخانه‌نك نظر تدقيقندن كچورلدكدنصكره معارف نظارتنك رخصتنامهٔ رسميسيله طبع اولنمش وهر حقی صاحب اثره عائد بولنمشدر

درسعادت

(مطبعهٔ عثمانيه)

١٣١١

المجموعة الزهدية
فى الاحكام الدينية

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وثنای لایحصا ذات اجل واعلاسی اشباه ونظایردن منزه اولان ربمز واجب الوجود مطلق ومعبود بالحق حضرتلرینه مخصوصدرکه زبدة الحقایق اولان نوع انسانی جوهرهٔ نیرهٔ عقل ایله ممتاز واکتحال علم وعمل ایله تنویر ابصار ایدنلری بدایه ونهایه‌ده کنز لایفنای عنایات وتجلیات ربانیه سندن انتثار ایدن درر غرر سعادتله سرافراز بیورمشدر . جل جلاله وعم نواله .
صلوات وتحیات زاکیه حبیب محترم خدای متعال ومحرم حرمسرای ازل ولایزال اولان پیغمبر شفاعت پرورمز محمد المصطفی حضرتلرینه احرادرکه جانب جلیل جناب اقدسدن عباداللهه مبلغ دین مبین وبرنهج مختار ردّ محتار ایله وقایه وهدایه منزه کافی واضع شرع متین اولمشدر . صلی الله تعالی علیه وسلم .

تعظیمات وتسلیمات کافیه انجم تابان هدایت اولان آل واصحاب کرامت مآب حضراتنه الیقدرکه جهاد اکبر واصغرده اهتمام نامدن‌صکره اجتهاد اصول وفروع اسلامیه‌یه بذل مساعیء مالا کلام وتحریك اقدام اقدام ایله اعلام شریعت غرایی اعلا واحکام ایتمشلردر . رضوان الله تعالی علیهم اجمعین .
رونق بخش اریکهٔ معالی پیرایهٔ سلطنت . شرف افزای مقام عظمت اتسام خلافت . حامیء اعظم دین ودولت . ظل ظلیل رب عزت . وکیل نبی صاحب شریعت . ولی نعمت بی منتمز شهریار مکارم خصلت . شهنشاه عادل . بی معادل وبی مدانی . غازی سلطان ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی . خلد الله سلطنته وخلافته الی آخر الدوران . افندمز حضرتلرینك مغبوط اعصار وازمان اولان عصر عالیء ملوکانه‌لرنده انوار انواع فنون ومعرفت آناً فآناً انارهٔ دائرهٔ ترقی ووسعت ایتمکده اولدیغی گبی ذات قدسیت صفات خلافتپناهیلرینك من عند الله متصف ومجبول بیورلدقلری کمال تقوای دیانت احتوای ملوکانه‌لری اقتضای عالیسنجه ممالك محروسهٔ شاهانه‌لرینك هرجهتنده علوم دینیه‌نك دخی تمام انتشار وتعممی بالخاصه مطلوب معالی مصحوب شهنشاهیلری اوله‌رق بو یولده صرف اولنه‌جق مساعیء خالصانه‌نك افکار کرامت آثار تاجداریلرینه الك موافق اوله‌جق خصوصاتدن اولدیغی امر مسلم بولنمسنه واحکام منیفهٔ فقهیه واسطهٔ بلاغ دین مبین اولان لسان بدیع البیان عربده انواع صور مکمله‌ده مضبوط ومدوّن اولوب بلاد عثمانیه‌ده یتیشان علمای اعلامك ﴿ نوّر الله تعالی مضاجعهم ﴾ همم برگزیده‌لریله بونلردن ترجمه صورتیله

ترکجه‌ده دخی پك چوق مؤلفات وآثار زینت ساز ایادیء اعتبار اولمش ایسه‌ده اشبو مؤلفات ترکیه‌نك برقسمی عسیر الضبط اوله جق قدر مطوّل وقسم دیگر یده بیلنمسی لازم گلان مسائلی احاطه ایده‌میه جك مرتبه مختصر اولمقله برابر ترکجه‌مز لسان ومکان اعتباریله تحولات گونا گونه اوغرایه‌رق برایکی عصر اوّل یازلمش اثرلر شمدی حسن تفهمه خلل ویره جك کلمات وتعبیرات متروکه‌دن خالی گورنمامسنه مبنی فقه شریفدن کمسه‌نك وقوفدن مستغنی اوله‌میه جغی احکامی یعنی امر دینه تعلق ایدن عبادات وامر دنیایه عائد معاملاتدن بعض اقسامی حاوی ومطالعه ایده‌جك اخوان دینك سهولتله استفاده‌لرینه خدمت ایده‌جك یولده عباره‌جه ممکن اولدیغی قدر تکلفدن وافاده‌جه تطویل وتعقیددن عاری اولمق اوزره کتب موجودهٔ فقهیه‌دن اخذ والتقاط ایله براثر تدوینی آرزوی خالصانه‌سیله مستعیناً بتوفیقه الکریم وضع خامهٔ عجز جامه‌یه مبادرت وحصوله گلان اشبو رساله‌یی ﴿المجموعة الزهدیة . فی الاحکام الدّینیة﴾ اسمیله توسیمه مثابرت ایلدم .

مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغی وجهله قدوری ودرّ مختار ودرر وملتقی وحلبی وبونلرك شروح وحواشیسی وامثالی کتب معتبره اساس اتخاذ اولنه‌رق علم فقهك مفتی به . صحیح . اصح . احوط . اظهر . اشبه . اولان مسائلندن جمع وترتیب ایدیلوب متعلق اولدقلری مباحث اعتباریله متعدد کتابه وبونلرده برخیلی ابوابه تقسیم ایله ایجابنه گوره آیات بینات واحادیث هدایت غایات . مقام استدلالده زیور سطور تسطیر وبعض مسائلده ایضاحی مقتضی علل موجبه علی وجه الاختصار ایراد وتزبیر ومسائل مضبوطه‌نك کمال صحتی امرنده برگونه تردده محل قالمامق ومطالعه ایدن اخوان دین آرزو

ایتدکاری صورتده امّهات کتبه مراجعتله توسیع دائرهٔ علم ویقین ایتمك ایچون مآخذ اصلیه یکان یکان ارائه وتحریر اولنمش ونه قدر ساده یازلسه اصطلاحات شرعیه ایله بعض لغات . مطلقا توضیحه محتاج اولدقلرندن آنلرگده مشتمل اولدقلری معانی . ذیل صحایفده بیان قلنمشدر .

﴿مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِى الدِّينِ﴾ حدیث شریفنك متضمن اولدیغی خیر جزیله مظهر اولان ذوات فخامك مؤلفات جلیله‌لرندن الك الزم اولان اقسام مهمه‌سنی صره‌سیله علی طریق الایجاز جمع ونشره دلالت . اجرینه نائلیتی اخص آمال اتخاذ ایله تشبث ایلدیکم اشبو امر جسیم . استطاعت کلیه‌یه موقوف وبوبابده هر جهتله بضاعه سزلکم معلوم ومعروف ایسه‌ده خلوص نیته مقرون ومعطوف بولنان اعمال ومساعیده مددرس کافی ووافی اولان توفیق جناب رب کریمه استنادم سببیله بعونه تعالی پذیرای حسن ختام اوله‌رق موقع انتشاره وضع اولنان وعبادات بدنیه ومالیه‌یه عائد احکامی مشتمل بولنان اشبو جزؤ اوّل مثللو بعض معاملاتدن باحث اولان جزؤ ثانینك دخی حسن اکمالنه موفقیتمی حضرت موفق الامور اولان خدای متعال حضرتلرینك الطاف وعنایات جلیلهء آلهیه‌سندن استدعا واسترحام ایلرم .

محتویات مجموعه بروجه معروض کاملاً کتب معتبرهٔ فقهیه‌دن مأخوذ ومنقول اولدیغندن اساس مسائلجه برگونه یاگلشلق وقوع بولمامسنه اعتنا ایدلمش ایسه‌ده قلت استطاعه وسرمایه‌دن ناشی افاده وعباره‌جه برطاقم نقایص اکسك اولمیه جغندن بونلرك عفوینی امالهء نظر ایده‌جك ارباب عرفان وکمالدن خاصةً تمنی ایدرم .

شوائر خيرده بو عبد عاجزه الڭ برنجی سائق ومشوّق . ولیّ نعمت بی منت اعظممز ولیّ نعمت عالم افندمز حضرتلرینڭ افكار مكارم آثار شهنشاهیلرینه موافق خدمت . امر جمیلی اولمغله بو دولت معظمهٔ عثمانیه‌نك باعث سعادت حال واستقبالی وعامهٔ رعایا و برایانك كافل رفاهیت بالی اولان ذات شوكت سمات خلافتپناهیلرینك كمال صحت وعافیتله مادام النهار والليال شرف پیرای اریكهٔ مهابت واجلال اولملری دعای واجب الاداسنی كه ـ لسان ووجدان صدق بیان مملوكانه‌مك ورد فاخر دائمیسیدر ـ بو راده دخی كمال تعظیم وتوقیر ایله تكرار علی التكرار زیور زبان تذكار ایلرم .

السيد احمد زهدی
ابن السيد الحاج محمد رفعت
غفر الله ذنوبهما

مقدمه

هر علمك طالبنه بیلنمسی موجب بصیرت اولان مبادی اوندر * بونلرده او علمك اسمی . تعریفی . موضوعی . مأخذی . غایتی . واضعی . مسائلی . حكمی . شرف وفضیلتی . نسبتی در . شو حالده بیانی صددنده بولندیغمز علمك اسمی فقه اولوب تعریف وسائر مبادیسی بروجه آتی ذكر اولنور شویله كه : فقه لغتده باب رابعدن مطلقا برشیئی بیلوب فهم ایتمك دیمك اولوب بعده باب خامسدن شریعت مطهره‌یه علم ومعرفت حاصل ایله‌مك معناسنده استعمال اولنمش وعند الاصولیین ادلهٔ تفصیلیه‌دن مكتسب اوله‌رق احكام شرعیهٔ فرعیه‌یه متعلق علمه اصطلاح اولمشدر * بوكا نظراً عند الاصولیین فقیه . لفظنك مجتهده اطلاقی حقیقت ومسائلی حفظ ایدن مقلده اطلاقی مجاز وعند الفقهاء اطلاق ثانی حقیقتدر . فقه . فقها نزدنده احكام شرعیهٔ فرعیه‌یی گرك دلائلیله گرك بلا ادله حفظ ایتمك معناسنه اولوب لااقل اوچ حكم شرعیٔ فرعی‌یی حفظ ایدنه فقیه اطلاق اولنور * ارباب حقیقته گوره علم ایله عمل یعنی جمعدن عبارت اولدیغندن انلرك عندنده فقیه . دنیادن معرض وآخرته راغب وكندی عیوبنی بصیر وعبادته

مداوم اولاندر . فقهك موضوعى يعنى كندوده اعراض ذاتيه‌سندن بحث اولنان شى . ثبوتاً ويا سلباً عبد مكلفك فعليدركه بوده ايكى قسم اولوب برى واجب وحرام گبى كنديسيله تكليف والزام ثابت اولان فعللردر * ديگرى مباح ومندوب گبى كندوسيله تكليف ثابت اولميان فعللردر . بنابرين مكلفك غيرينك فعلى علم فقهك موضوعندن اولمدى . اما صبى ومجنون وبهائمك اتلاف ايتدكلرى شيلرك تضمينيله اولان تكليف آنلرك فعللرينه عائد اولميوب بلكه وليلريله صاحبلرينه راجع اولديغندن بومثللو مسائل فقهيه‌دن بحث دخى افعال مكلفيندن بحث ديمك اولمغله علم فقهه داخل اولمش اولور . فقهك مأخذى كتاب وسنت واجماع امت وقياسدر . كتابدن مقصد قرآن عظيم الشان . وسنتدن رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرينك اقوال وافعال شريفه وتقريرات منيفهٔ حكمت بيانلريدر * اصحاب گزين ﴿ رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ﴾ حضراتنك اقوال فصاحت اشتماللرى سنت سنيه‌يه تابعدر . اصحاب كرام گبى مسائل دينيه‌ده اجتهاد واتفاقلرينه اعتماد اولنان ذوات فخامتك اتحاد واجماعلرينه اجماع امت وكتاب وسنت واجماعدن اخذ واستخراج اولنان احكام دينيه‌يه غيرى برشيئى قياس ايتمكه ﴿ قياس فقها ﴾ دينلمشدر * برشيئى قياسده مقيس عليهده موجود اولان علتك مقيسده دخى موجوديتى معتبردر * كتابدن اولان قياسه اهل اصولك دلالت نص بحثنده ايراد ايتمش اولدقلرى آيت كريمه مثال اوله بيلوركه اَسْتَعيذُ بالله ﴿ وَلَا تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ ﴾ نظم جليلى اَبوينه قارشو ﴿ اُفْ ﴾ ديو اثر ضجرت اظهارندن بزى نهى ايتمكده اولديغى حالده ضرب وشتم

گبى ايذا آتدن اَوْلَويتله منع وتحريم ايلمكده اولمغله ضرب وشتمك حرمتى نص آيتده اولان حرمت تضجّره قياساً ثابت اولمشدر . سنتدن اولان قياس مثلا نخودك بر اولچكنى ايكى اولچكه بيعك حرمتى ﴿ اَلْحِنْطَةُ بِالْحِنْطَةِ مِثْلاً بِمِثْلٍ يَداً بِيَدٍ وَالْفَضْلُ رِباً ﴾ حديث شريفى ايله حرمتى ثابت اولان بر صاع بغدايه ايكى صاع بغدايى بيعك حرمتنه قياس گبيدر * اجماعاً اولان قياس . فقها حضراتنك حرمت مصاهره‌ده وطئ حرامى وطئ حلاله يعنى بركمسه زنا ايتديكى مرأه‌نك اناسنى نكاح ايتمنك حرمتى استفراش ايلديكى جاريه سنك اناسنى نكاحك حرمتنه قياسلرى گبيدر . شو مسئله‌ده مقيس عليهده‌كى حرمت . اجماعله ثابتدر . زيرا بوبابده مخصوصاً نص اولميوب انجق نص شريف . امهات نساء حقنده‌در . مقيس عليه ايله مقيسده وجودى معتبر اولان علت . امثلهٔ ثلثهٔ محرره‌نك هر برنده موجوددر .

علم فقهك علت غائيه‌سى سعادت دارينه نائل اولمقدر چونكه بونك اهلى دنياده عزيز ومحترم ودار عقباده متنعم انواع نعم اولور .

علم فقهك واضعى امام اعظم حضرتلريدر . فقهك مسائلى . موضوعى فعل مكلّف ومحمولى وجوب وندب واباحه وحرمت وكراهتدن عبارت بولنان احكام خمسهٔ شرعيه‌دن ﴿ هٰذَا الْفِعْلُ وَاجِبٌ اَوْ حَرَامٌ اَوْ مَنْدُوبٌ اَوْ مُبَاحٌ اَوْ مَكْرُوهٌ ﴾ گبى جمله‌لرك بريدر . فقهك حكم شرعيسى مثلا طهارت وصلات وصوم . وشروطنك حصوليله تحققِ وجوبى حالنده زكات وحج . مثللو عباداته دائر اولان احكامى اجمالاً اولسون تعلم وتدرّس ايله‌مك مسلمينه فرض

عين ونكاح ورضاع وطلاق وبيع وشرا وعتاق وامثالى معاملاته عائد مسائلى ممكن مرتبه اوگرنمك فرض كفايه اولمسيدر .

فقهك شرف وفضيلتى . كلام وتفسير وحديث واصول فقهدن ماعدا كافۀ علومك افضلى واحاديث نبويه نك ثمره ومحصولى بولنمسيدر . زيرا احاديث شريفه نك هر برى اوامر ونواهى يى مشتملدر . بنابرين امام اعظم رضى الله عنه حضرتلرى فقهى ﴿ مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَالَهَا وَمَا عَلَيْهَا ﴾ يعنى انسان كندى نفع وضررينى بيلمك ايله تعريف بيورمشلردركه بوده فقهك عين اوامر ونواهيدن عبارت اولديغنى بيان ديمك اولور ﴿ مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِى الدِّينِ ﴾ و ﴿ مَنْ تَفَقَّهَ فِى دِينِ اللّٰهِ كَفَاهُ اللّٰهُ هَمَّهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ﴾ و ﴿ مَا عُنْدَ اللّٰهِ تَعَالَى اَفْضَلُ مِمَّنْ فَقُهَ فِى الدِّينِ ﴾ و ﴿ اَلْفَقِيهُ الْوَاحِدُ اَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ اَلْفِ عَابِدٍ ﴾ و ﴿ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ وَعِمَادُ الدِّينِ الْفِقْهُ ﴾ و ﴿ اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقْهُ ﴾ وامثالى احاديث شريفه ودها نيجه آثار منيفه ايله علم فقهك قدر ومزيت علويه وفائده واهميت ماديه ومعنويه‌سى مثبت بولنمغله بو مقامده دها زياده تفصيلات اعطاسنه حاجت گوريله‌مامشدر .

فقهك صلاح ظاهره نسبتى . عقائد وتصوفك صلاح باطنه نسبتى قبيلندندر .

مذهب حنفيه متعلق احكام دينيه عبدالله بن مسعود حضرتلرينه متصل اولان طريق ايله استنباط اولنمشدركه مذهبمزك امام

اعظمى اولان ابو حنيفه نُعمان بن ثابت حمّاددن وحماد ابراهيم نخعى‌دن وبوده علقمه‌دن وعلقمه عبدالله بن مسعوددن وعبدالله بن مسعود دخى ﴿ رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ﴾ رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرندن اخذ وتلقى ايلمشلردر . امام ابى يوسف وامام محمد وامام زُفَر بن هُذَيل وامام حسن بن زياد ﴿ رحمهم الله ﴾ جناب امامك تلاميذيدرلر . بوصورتده احكام شرعيه‌يى ائمۀ مشار اليهم درجۀ عاليۀ اجتهاد واستنباطه ايصال واصعاده خارق العاده صورتده بذل مقدرت وعنايت بيورمشلر وائمۀ مذاهب ثلثه دخى كندى طريقلرى اوزره باب استخراجده پك چوق همتلر گوسترمشلردر .

ائمۀ حنيفه‌دن امام محمد حضرتلرى علوم دينيه‌ده بيك قدر كتاب تأليف ايتمشدر . مشار اليه . تلاميذندن بولنان امام شافعينك ﴿ رحمه الله تعالى ﴾ والده‌سنى تزوّج ايلمش بولندقلرندن حين وفاتلرنده مؤلفات وسائر متروكاتى كندوسنه انتقال ايدرك حقايق ودقايق احكام شرعيه‌جه امام شافعى حضرتلرى تزييد وقوف ومعلومات ايلمشلر وحتى « قسم ايدرمكه فروع فقهيه‌ده بنم وقوف واطلاعم امام محمدك كتابلرينى تدقيق ومطالعه ايله مزداد اولدى . بناءً عليه علم فقهى كسب وتحصيل ايتمك استيان ابو حنيفه‌نك اصحابنه ملازمت ومصاحبت ايتسون » ديمشلردر . امام شافعى « ناسك كافه‌سى امام اعظمك عياليدر » بيوردى يعنى امام اعظم حضرتلرى عباد الالهك امور دينيه‌لرنده محتاج اولدقلرى مسائل واحكامك اجتهاد واستنباطنى كشى كندى عيالنك نفقه‌سنى التزام ايتديكى گبى تكفّل وتعهّد ايلدى ديمكدر . امام اعظم حضرتلرى

هر صباح نمازینی مسجدده ادادن صکره وقت ظهره قدر طالبینه مذاکره ونشر علمله وصلات ظهری بعد الایفا وقت عصره وآندن صکره اخشامه و بعده یاتسویه دگین تدریسله اختیار مشغولیت ایدوب صلات عشادن صکره سعادتخانه‌لرینی بالتشریف براز مکث واقامت . بعده ینه مسجده خروج وعزیمت وطلوع فجره دك متوغل صلات وعبادت اولدقلری وبعد اداء الفجر . ینه درسه مباشرت بیوردقلری سلف صالحیندن مسعر بن کدام وسائر ذوات عظامدن مرویدر . مومی الیه مسعر حضرتلری

حسبی من الخیرات ما اعددته

یوم القیمة فی رضا الرحمن .

دین النبی محمد خیر الوری

ثم اعتقادی مذهب النعمان

نظمنی انشاد ایلمشدر . بعضلری نظم مذکورك ناظمی امام ابی یوسف حضرتلری اولدیغنی روایت ایتمشلردر .
مشار الیه امام اعظم وهمام افخم حضرتلرینك قرق سنه یاتسو نمازینك آبدستیله صلات فجری ادا واللی بش دفعه زیارت بیت معلا وصوك حجنده حجبۀ کعبه‌دن بالاستیذان لیلا بیت معظمه دخول ایله ایکی رکعت نمازده بر ختم شریف اجرا ایلدکاری وبعد السلام بکا و ﴿ الهی ما عبدك هذا العبد الضعیف حق عبادتك لکن عرفك حق معرفتك فهب نقصان خدمته لکمال معرفته ﴾ دیه‌رك مناجات ودعا ایلدکده هاتفدن ﴿ یا ابا حنیفة قد عرفتنا حق المعرفة وخدمتنا فاحسنت الخدمة قد غفرنا لك ولمن اتبعك ممن کان علی مذهبك الی یوم القیمة ﴾ ندا‌سی ظهور ایتمش اولدیغی ومدت عمر سامیلرنده یتمش بیك کره ختم قرآن کریمه موفق اولدقلری عند الرواة متواتر ومحققدر . حبیب کبریا علیه اکمل التحایا افندمز حضرتلری امام مشار الیه حقنده ﴿ آدم ویا جمیع انبیای کرام علیهم الصلاة والسلام بمله افتخار ایلدکاری گبی بنده امتمدن کنیه‌سی ابو حنیفه واسمی نعمان بر رجل ایله افتخار ایدرمکه اول ذات : امتمك سراجی حکمنده اولوب انلری ظلمت جهل وضلالتدن طریق استقامت وهدایته ادخال ایده‌جکدر ﴾ بیورمشلردر .
مشار الیهك بعض اصحاب عظام حضراتندن حدیث شریف روایتنده اتفاق علما واردر . زیرا کندولری سکسان تاریخنده دنیایی تشریفلرنده یگرمی قدر صحابی حضراتی موجود ایدی . سن سنیه‌لری یتمشه بالغ اولدیغی حالده بغدادده یوز اللی سنۀ هجریه‌سنده سجن دنیایی ترکله عازم سرای عقبا اولدیلر . ﴿ ترفع زینة الدنیا سنة خمسین ومائة ﴾ حدیث شریفی امام مشار الیهك عظم شانه دلیل اولدیغنی علامة ابن حجر المکی ﴿ الخیرات الحسان فی ترجمة ابی حنیفة النعمان ﴾ نام کتابنده تحریر ایتمش وبو حدیث شریف امام مشار الیهك وفاتنه محمول اولدیغنی شمس الائمة الکردری بیان ایلمشدر . مشار الیه امت محمدیه‌یی ظلمت جهل وظنون وشکوکدن انوار علم واجتهاد ایله تخلیص

وتنویره موفق بیورلمش وائمهٔ دینی علم وکمالده سابق وفائق واصحاب رسول اللهه مدرك ولاحق اولمشدر • ذکری آتی دعایه صباح واخشام مداومت : شدائد یوم قیامتدن بلطفه الجلیل موجب نجات وسلامت اوله‌جغنی امام مشار الیه حضرتلری تبشیر وبیان بیورمشلردر ﴿ سُبْحَانَ الْأَبَدِيِّ الْأَبَدِ . سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ . سُبْحَانَ الْفَرْدِ الصَّمَدِ . سُبْحَانَ رَافِعِ السَّمَاءِ بِغَيْرِ عَمَدٍ . سُبْحَانَ مَنْ بَسَطَ الْأَرْضَ عَلَى مَاءٍ جَمَدٍ . سُبْحَانَ مَنْ خَلَقَ الْخَلْقَ فَأَحْصَاهُمْ عَدَدٍ . سُبْحَانَ مَنْ قَسَمَ الرِّزْقَ وَلَمْ يَنْسَ أَحَدٍ . سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدً . سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴾ * حضرت امامك رحلتلری ایاننده امام شافعی حضرتلرینك قدمنهادهٔ مهد وجود اولملری فال خیر عد اولنمشدر *

مشار الیه امام اعظم حضرتلریله تلامیذی بیننده بعض مسائلده وقوعبولمش اولان اختلاف ﴿ اِخْتِلَافُ اُمَّتِي رَحْمَةٌ ﴾ حدیث شریفی دلالتیله آثار وشعار رحمت اولدیغی ظاهر واختلاف هر نقدر اکثر اولور ایسه رحمت دخی اولدرجه ازید واوفر اوله‌جغی امر باهردر • امام حضرتلری کمال احتیاط وورعلرندن ناشی کافهٔ اصحابنه خطاباً ﴿ سزك ایچون بر مسئله‌ده بنم دیدیگمك خلافنه بر دلیل ظهور ایدرسه آنکله اخذ ایدیکز ﴾ دیو امر بیوروب بعده هر بریسی کندیسنك روایاتندن برینی ترجیح صورتیله ظاهراً مخالفتده بولندیلر ایسه‌ده کافه‌سی قسم ایدرك ﴿ بز هیچ بر مسئله‌ده امام اعظم حضرتلرندن مروی اولمیان بر قولی

قائل اولمدق ﴾ دیمشلردر * ائمهٔ حنفیه‌نك اختلاف بیوردقلری مسائل دینیه‌ده قنغیلرینك اقوال صواب مآللریله افتا لازم اولدیغنده بین العلما عدم اتفاق رونما اولوب فقط اصح اقوال اولمق اوزره سراجیه وغیریده بر وجه آتی بیان اولنمشدر شویله‌که : مفتی • مجتهد اولمزسه اولاً علی الاطلاق یعنی امام مشار الیه گرك یالکز بولنسون گرك دیگرلریله برابر اولسون انك قولیله افتا ایدر • ثانیاً امام ثانی ـ که ابو یوسفدر ـ ثالثاً امام محمد • رابعاً امام زفر وحسن ابن زیاد حضراتنك اقوالیله فتوی ویرر * وبر مسئله‌ده امام اعظم بر طرفده وامام ابی یوسف وامام محمد دیگر جانبده بولنسه‌لر مفتی • افتاده مخیّر بولنوب طرفیندن هانگیسنك قولیله افتا ایدرایسه جائز اولور دینلدی • وامام زفر وامام حسن درجهٔ واحده‌ده اعتبار ایدلدی • بعضلری طرفندن مفتی • مجتهد اولورسه ائمهٔ مشار الیهم اقوالندن احدهما آخره نسبتله دلیلی دها قوی اولان قولك اختیار وترجیحی لزومی گوسترلدی • بر مسئله‌ده ایکی قول مصحح بولنسه واحدهماده لفظ تصحیح دیگرندن آکد اولمزسه قولَین مذکورینك بریسیله قضا وافتا جائز اوله‌جغی بحر رائق ایله دیگر بعض کتب فقهیه‌ده تصریح وتسجیل اولنمشدر • افتانك علاماتی فقهانك اکا ﴿ وبه یفتی • وعلیه الفتوی • وبه نأخذ • وعلیه الاعتماد • وعلیه عمل الیوم • وعلیه عمل الامة • وهو الصحیح • وهو الاصح • واظهر • واشبه • واوجه ومختار • وبه جری العرف • هو المتعارف • وبه اخذ علماؤنا ﴾ وامثالی الفاظ اولدیغی مضمرات

نام کتابك اوائلنده ذکر وتفصیل قلنمشدر . علامت افتا الفاظنك بعضی بعض آخرندن آکد واقوی اولدیغندن برمسئله ده اقوی اولان علامتله معنون بولنان قولك اقوال سائره یه تقدیمی اَوْلی اولدیغی مثلا ﴿ فتوی . صحیح . اصح . اشبه . اوجه . احوط . اظهر . مختار ﴾ مانندی الفاظدن ﴿ وبه یفتی ﴾ لفظی ﴿ وعلیه الفتوی ﴾ دن و ﴿ اصح ﴾ لفظی ﴿ صحیح ﴾ و ﴿ احوط ﴾ تعبیری ﴿ احتیاط ﴾ مثللو کلماتدن واشباهی دخی صره سیله بربرندن آکد واقوی بولندیغی شیخ ﴿ خیرالدین رملی ﴾ نك فتاواسنده بیان اولنمش وارباب ترجیحدن ایکی امام صاحب مقام بیننده برمسئله‌ده تعارض واختلاف واقع اولوبده بریسی قولنی ﴿ هو الصحیح ﴾ ودیگری ﴿ هو الاصح ﴾ عنوانیله تقیید وتذییل ایلسه صحیح اولمسنده ایکیسنکده اتفاقلری حاصل واصحیتنه انجق برینك قائل اولمش بولنمسندن ناشی قول صحیحی اخذ ایله آنکله عمل اَوْلی اولدیغی و ﴿ وجیه . اوجه . احتیاط . احوط ﴾ تعبیرلری دخی بوقبیلدن ایدوگی حاشیۂ کبیرده محرر بولنمشدر . بوصورتده ﴿ اصح ﴾ و ﴿ صحیح ﴾ لفظلرینك ترجیحنده ایکی قول بولنمش اولور .

فقها یدی مراتب مشهوره اوزره اولوب کمال پاشا زاده‌نك وقف النیات نام رساله‌سنده مراتب مذکوره شووجهله بیان اولنمشدر .

طبقۂ اُولی . مجتهد فی الشرع . که ادلۂ اربعه‌دن قواعد اصولیه یی تأسیس وترصین واحکام فروعیه یی استنباط وتعیین ایدن ائمۂ مذاهب . اربعه وامثالیدر . طبقۂ ثانیه . مجتهدین فی المذهب . که امام اعظم حضرتلرینك ﴿ رضی الله عنه ﴾ قواعد مؤسسه‌سی اوزره ادله‌دن احکام . استخراج ایدن امام ابی یوسف وامام محمد وسائر اصحابیدر . ثالثاً . مجتهدین فی المسائل . که صاحب مذهبدن منصوص

اولمیان مسائلده انك اصول وقواعدی مقتضاسی اوزره احکام استنباط ایدوب اصولاً وفروعاً اصلا مخالفته قادر اولمیان ذوات کرامدر . بونلر امام طحاوی وخصاف وکرخی وحلوانی وسرخسی وفخر الاسلام وقاضیخان وامثالیدر . رابعاً . طبقۂ اصحاب تخریج . که اصلا اجتهاده مقتدر اولمیوب بلکه اصولی علی وجه الاتقان ضبط واحاطه ایله امام اعظم واصحابی حضرتلرینك اقوال اجتهاد اشتماللرندن ایکی وجهله محتمل اولان قول مجملی وحکم مبهمی مشار الیهك اصول رصینه سنه نظر وفروعدن امثال ونظائرینه مقایسه ایله تفصیل وایضاحه مقتدر وموفق اولنلر اولوب بونلرده امام رازی واقرانی ذوات کرامدر . خامساً . مقلدیندن طبقۂ ارباب ترجیحدر . که بونلر ابی الحسن القدوری وصاحب هدایه گبی ذوات اولوب بعض مسائلده ﴿ هذا اصحّ روایة . وهذا اَولی . وهذا اَوفق للناس ﴾ قوللریله بعض روایتلری دیگرلری اوزرینه تفضیل وترجیح ایلمشلردر . سادساً . طبقۂ مقلدین . که قوی واقوی . وضعیف وظاهر روایت . وروایت نادره . بینلرینی تمییزه قادر اولان وکتب مؤلفه‌لرنده اقوال مردوده یی اصلاً نقل وروایت ایلمیان متأخریندن ارباب متون معتبره اولوب بونلرده . کنز ومختار ووقایه ومجمع . اصحابی مثللو ذوات عالیه‌در . سابعاً . احوال مشروحه‌دن برشیئه مقتدر اوله‌میان وقول ضعیفی فرق ایده‌میان مقلدیندر .

﴿ درّ مختار وطحطاوی وردّ مختار ﴾

﴿ برنجی کتاب ﴾

طهارت صغری وکبری یه متعلق مسائل مخصوصه یی مشتمل اولوب یدی بابه منقسمدر

﴿ برنجی باب ﴾

وضوئه دائردر

کتب فقهیه‌ده تفصیلاً بیان اولندیغی اوزره علم فقه . امور دینیه‌دن اولان . عبادات . معاملات . عقوبات . دن باحث اولوب بو نلردن . عبادات . قسمی أستعیذ بالله ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ نص جلیلی ایجابنجه جن وانسك ما خُلق لهی اولدیغندن دیگر ایکی قسمدن اهم اولدیغی گبی . عبادات . قسمندن بولنان . صلات . دخی أستعیذ بالله ﴿ اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ ﴾ نظم منیفی و ﴿ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلٰى خَمْسٍ . شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ وَإِقَامِ الصَّلٰوةِ وَإِيتَاءِ الزَّكٰوةِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ﴾ حدیث شریفی منطوق عالیسی اوزره بعد الایمان اوّل واجبات وبالاجماع افضل عبادات بولنمغله سائرلرندن مقدّم اولوب فقط بونك شرائطندن بری بولنان طهارت ایسه صلاتك شرط خاص لازمی و ﴿ مِفْتَاحُ الصَّلٰوةِ الطُّهُورُ وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ ﴾ حدیث شریفی دلالتیله

مانع صلات اولان قُفل حدثك من جهة الازالة مفتاحی بولندیغندن طهارتك طبعاً ووضعاً صلاته تقدیمی مستحسن کورلمشدر . طهارت . لغتده باب اوّل وخامسدن مصدر اوله‌رق دنس حسّی ویا دنس معنویدن پاك اولمق معناسنه‌در . شرعاً نجاست حکمیه اولان حدث اصغر واکبردن یاخود نجاست حقیقیه اولان خبثدن بدن وثوب ومکان و اوانی واطعمه و امثالی طاهر بولنمقدر . طهارتك سبب وجوبی طهارتسز فعلی حلال وجائز اولمیان شیئی فاعلك قصد و اراده ایلمسیدرکه اوُل شی مثلا . صلوة . گبی فرض اولسون ویا نوافل و مسّ مصحف . گبی فرضك غیری اولسون بونلر انجق طهارتله اجرا ایدیلور . سبب وجوب طهارتده بین العلما درمیان اولنان اقوال اربعه وبوکا متفرّعه اولان اختلافات واقعه‌یه استنادیکی حالده مفصلاته مراجعتله بالاطراف کسب اطلاع اولنه‌بیله‌جکندن بو مختصرده تفصیلدن صرف نظر اولندی . اشباهده ذکر و بیان اولندیغی وجهله طهارت صغرا وکبرانك شرائط وجوبی طقوز اولوب بونلرك اجتماعنده شخص مُحدثه طهارتك وجوبی تحقق ایدر . انلرده عقل . اسلام . بلوغ . حدث . وجود مُطهّر ﴿ ۱ ﴾ . استعمال مُطهّره قدرت . عدم حیض . عدم نفاس . ضیق وقت . دن عبارتدر . چونکه مجنون و غیر مسلم وصبی و متطهّر وفاقد ماء وتراب ﴿ ۲ ﴾ واستعمال مُطهّردن عاجز وحائض ونفسا اولنلره وسعهٔ وقتله طهارت واجب دگلدر .

﴿ ۱ ﴾ وجود مُطهّر . کندوسیله طهارت جائز اولان صو وطوپراق گبی شیلرك موجود اولمسی ﴿ ۲ ﴾ فاقد ماء وتراب . صو وطوپراغی بوله‌میان کمسه

شرائط صحتی درت اولوب بونلر امره امتثال و تفریغ ذمت جهتندن طهارت انجق كندوسیله صحیح وحاصل اولان شیلردركه انلر غسل ویا مسحی واجب اولان محلی شیء مطهرك استیعاب (۱) واحاطه ایله مسندن ومراءده حیض ویا نفاسك مفقود اولمسندن واثنای طهارتده طاهر حقنده مطلق ومعذور حقنده مابه العذرك غیری بر ناقض بولنمامسندن عبارتدر . خفی اولمیه كه مراءده حیض ونفاسك انتفاسی توجه خطاب جهتیله شرائط وجوبدن واداى واجب اعتباریله شرائط صحتدن عد ایدلمشدر . طهارتك صفتی فرض و یا نافله اولسون مطلقا نماز ایچون فرض قطعی ومس (۲) مصحف ایچون فرض عملی وطواف ایچون واجب ونوم ایچون علی قول سنت ومس كتب شرعیه ده و كذب و غیبت و قهقهه وشعر قیلدن صكره ودها اوتوز قدر احوالده مندوب اولدیغی . خزائن . نام كتابده مفصلاً بیان اولنمشدر .

طهارتك ركنی یعنی اجزای ماهیتی غسل و مسح و زوال نجس اولمق اوزره اوچدر . زوال نجس نجاست مرئیه ده عین نجسك زائل اولمسندن وغیر مرئیه ده حدث اكبرده غسل وحدث اصغرده غسل ومسحدن عبارتدر . طهارتك آلتی . ماء وتراب طاهر وامثالیدر ﴿در مختار وابن عابدین وطحطاوی﴾ . دلیلی استعیذ بالله ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذا قمتم الی الصلوة ﴾ الی آخره آیت جلیله سیدر . معنای شریفی ای ایمان شرعی ایله متصف اولان

(۱) استیعاب . قابلامق (۲) مس . یاپشمق

ذوات كرام نه زمانكه ادای صلاته ارادهٔ قیام ایدرسكز وضوءكز (۱) یوغیسه هر بریكز یوزیكزی واللریكزی درسكلریكز ایله برابر غسل وباشیكزی مسح ایدیكز وآیقلریكزی طوبوقلریكز ایله برابر ییقایكز دیمكدر » . قیامدن مقصد . ذكر مسبب ارادهٔ سبب طریقیله ارادهٔ قیام وحال حدث ایله مقید اولدیغی كشافده وسائر تفاسیرده محرر و ﴿ ارجلكم ﴾ نصب (۲) وجر (۳) ایله قرائت اولندیغی متواتر وجر جواری یه حمل ایله اسرافدن منع ایچون مسحه قریب اولمسنه تنبیه اولندیغی دخی مصرحدر . بعضلر نصبی تحفی (٤) یه وجری تخففه (٥) حمل ایله رجل عاریكزی (٦) غسل (۷) وخفكزی یعنی مستلی اولان ایاغكزی مست اوزرینه مسح ایدیكز دیو توجیه ایتمشلردر ﴿درر وغیره﴾ آیت كریمه ده ﴿ فاغسلوا وامسحوا ﴾ امر شریفی وجوبه دال اولدیغندن غسل ومسح رأسده مقدار معینك فرضیتی اجتهادی ایسه ده اصل اوله رق غسل ومسحك فرضیتی قطعی الثبوتدر . بناءً علیه وضونك فرضی درت اولوب بونك اوچی اعضاء ثلثه مذكوره یی بشقه بشقه بر كره كاملاً غسل و بریده رأسك بعض محلنه بر كره مسح ایلكمدر ﴿قدوری وغیره﴾ وجه (۸) طولاً بحسب العاده شعر رأسك (۹) بتدیكی یردن اسفل ذقنه دك (۱۰)

(۱) وضوء . آبدست (۲) نصب . فتحه (۳) جر . كسره (٤) تحفی . یالین ایاق اولمق (٥) تخفف . ایاغی مستلو بولنمق (٦) رجل عاری . چپلاق ایاق (۷) غسل . ییقامق (۸) وجه . یوز (۹) شعر رأس . باش قیلی (۱۰) اسفل ذقن . چكه نك الٔ اشاغی محلی

عرضاً ایکی قولاغك مابینی اولمق ایله معتبر ومبیندر ۰ بوكا رأس لحیه (۱) اولان عذارین (۲) ایله اذنینك (۳) مابینی دخی داخل اولدیغندن بونلریده بر كره ییقامق فرضدر * خلافاً لامام ابی یوسف ﴿ملتقی﴾ غسل ۰ اساله‌ء ماء (٤) طاهردن واساله دخی عند الامامین ولو قطرهٔ واحده اولسون صویك داملامسندن عبارت اولدیغی اكثر كتبده مصحح وامام ابی یوسفه گوره برقطره بیله كافی اولوب تقاطر ماء (٥) شرط اولمدیغی هدایه شرحی ابن همامده مصرحدر ﴿حلبی﴾ شمس الائمه الحلوانی ابتلال اعضا ایله یعنی اعضانك ایصلانمسیله ۰ وضوء ۰ حاصل اولوب اساله‌ء ماء اولمسه‌ده جائزدر دیمش ایسه‌ده صدر الشریعة قطرهٔ واحده ویازائده‌نك سیلانیله (٦) ۰ؤ ولدر دیو نقل ایتمشدر * ثلج (۷) ایله قطرهٔ واحده‌سز وضوء ۰ صحیح اولمیوب فقط اساله ویا تقاطر بولنمق ایچون ایکی قطره حاصل اولمق لازمدر ﴿اخی چلبی﴾ وضونك سبب وجوبی ادای صلوة گبی بلا وضوء جائز اولمیان عملی اراده و بعضلر عندنده نفس حدثدر ﴿تنویر الابصار﴾ آیت وضوء ۰ مدینهٔ منوره‌ده نازل اولدیغی متفق علیه اولوب صلوة ایسه مكهٔ مكرمه‌ده فرض اولمغله نبی ذیشانمز علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری وحی غیر متلو (۸)

(۱) رأس لحیه ۰ صقال باشی (۲) عذارین ۰ صقال باشلرینك قولاق جانبنده‌كی تویسز یرلری (۳) اذنین ۰ ایکی قولاقلر (٤) اساله‌ء ماء ۰ صویی آقتمق (٥) تقاطر ماء ۰ صو داملامق (٦) سیلان ۰ آقمق (۷) ثلج ۰ قار (۸) وحی غیر متلو ۰ لسان شرعده تلاوت صورتیله اولمیان ویالكز قلبه الهام طریقیله اولان وحی الهی معناسنده استعمال اولنمشدركه مقابلی ﴿وحی متلو﴾ در ۰ قرآن گبی

ویاشرایع سابقه‌دن اخذ ایله امر وضوئی اوّلجه اجرا بیوردقلری ثابت و ﴿هذا وضوئی ووضوء الانبیاء من قبلی﴾ حدیث شریفی دخی بونی مثبت اولدیغندن فائدهٔ نزول آیت تقریر امر وضوء وتأكید فرضیت اولمق احتمال ظاهردر (درر) دوام وضوء وسیله‌ء شهادت اولدیغی ﴿من داوم الوضوء مات شهیداً﴾ حدیث شریفنده بیان وتبشیر بیورلمشدر ۰

آیت جلیله‌ده‌كی باء تبعیضیه دلالتیله بعض رأس ۰ مبهم اولدیغندن مسح رأسده فرض اولان ربع رأسدن (۱) عبارت بولنان ناصیه (۲) مقداری اولدیغی مغیرة بن شعبة (رضی الله عنه) دن مروی حدیث شریف ایله ثابتدركه رسول اكرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری برقومك سباطه‌سنی (۳) بالتشریف نقض وضوء ایله توضی بیوردقلرنده مبارك ناصیه‌لرینه وخفینه (٤) مسح بیوردیلر ﴿قدوری وغیره﴾ مسح ۰ شرعده ید مبتله‌یی یعنی ماء طاهر ایله ایصلانمش الی یا خفه ویا رأسه ویا جبیره (٥) یاخود صارغی اوزرینه اصابتدن عبارت اولدیغندن بونك ماء جدید ویا غسلدن باقی قالان صو ایله اجراسی لازم گلوب یوقسه مسحدن بقیه قالان آب (٦) ایله جائز اولمز ﴿درر وغیره﴾ امام اعظم حضرتلرندن اشهر روایتده جلده ملاقی اولان شعر

(۱) ربع رأس ۰ باشك دردده بری (۲) ناصیه ۰ آلین (۳) سباطه ۰ خرابه (٤) خفین ۰ مستلر (٥) جبیره ۰ بدنده قریق وچیقق اعضایی صاردقلری تخته‌لر (٦) آب ۰ صو

لحيه‌يى (١) غسل . فرضدر . بو روايت . معراج درايه‌ده «اصح» وظهيريه‌ده «وبه يفتى» ايله مصرحدر . تحتى مرئى اولان لحيۀ خفيفه‌يى غسل قول مختارده فرضدر . تحتى شعر ايله مستور وغير مرئى اولان لحيۀ كثيفه (٢) بشره‌سنك (٣) يقانمسى ايجاب ايتمز ﴿ طحطاوى وقاضيخان ﴾ رأس ولحيه‌يى تراش ايتدكدن وقرحۀ يابسه‌نك (٤) جلدينى (٥) ازاله ايلدكدن وقطع ظفر (٦) دن صكره اعادۀ غسل ومسح لازم دگلدر ﴿ تنوير ﴾ (اما اوستوره ومقراص وچاقى وامثالك اصابتندن وقورومش يارەنك دريسى قالقمقدن ناشى ارين وقان چيقارده نقض وضوئى انتاج ايده‌جك مرتبه‌ده سيلان ووقوعه كلور ايسه تجديد وضوء ايجاب ايدر.) اثناى توضیده پرمقده اولان خاتم ضيق (٧) نزع (٨) ويا تحريك (٩) ايلمك اقتضا ايلر ﴿ درر ﴾ يالگز بر ويا ايكى پرمق مد (١٠) اولنه‌رق باشك درتده برينك مسح ايدلمسى تجويز اولنمامشدر ﴿ ملتقى ﴾ لكن النك آيه‌سيله برابر مسح ايديلور ايسه جائزدر ﴿ در مختار ﴾ مرفقين (١١) وكعبينى (١٢) غسل ايتمك ائمۀ ثلثه عندنده فرضدر . (چونكه

---

(١) لحيۀ كثيفه . صيق صقال (٢) بشره . انسان دريسنك اوستى (٣) جلد . درى (٤) شعر لحيه . صقال قيلى (٥) قرحۀ يابسه . قورومش ياره وچبان (٦) ظفر . طرناق (٧) خاتم ضيق . طار يوزك (٨) نزع . چيقارمق (٩) تحريك . قيرداتمق (١٠) مد . اوزاتمق (١١) مرفقين . ايكى ديرسكلر (١٢) كعبين . ايكى طوپوقلر

غايت مغساده داخل اولديغندن ديرسكلرى وطوپوقلرى صوك نقطه‌لرينه قدر مطلقا يقامليدر) . بركمسه‌نك يدى ياخود رجلى قطع اولنه‌رق مرفقندن ويا كعبندن برشى قالمامش ايسه غسل . ساقط وقالمش ايسه بقيه‌نك غسلى واجب اولور ﴿ طحطاوى ﴾ آبدستك سنت مؤكده‌سى اويقودن قالقيلوب قصد وضوء ايدلدكده اللرى اناء مائه يعنى صو قابنه ادخالدن اول بيلكلره قدر غسل ايتمكدركه فرض . مقامنه قائمدر ﴿ قدورى ﴾ (بو معامله صويك ابريق ومطاره ودستى ياخود موصلقلى سماور وكوپ وامثالى قابلر ايچنده محفوظ اولميوب ده گردل وتكنه وقوفه مثللو شيلر درونده آچيق اوله‌رق بولنديغى وقتده اجرا اولنمق يعنى ابريق كبى قاب درونده‌كى صويك لاجل الوضوء حين استعمالنده ال ايله ابريق تحريك اولنمسيله طبيعى ماء . جريان ايدرك اللرك يقانمسى ممكن اولوب لكن صو گردل واشباهى (١) ايچنده بولنديغى حالده آبدست آلنمق استنلدكده اول امرده اوفاق چناق ويا طاس وبرداق گبى شيلر وار ايسه بونلر ايله ويوق ايسه گردله وسائره‌يه اللرى صوقيه‌رق يالگز آووجك چقورينه قابدن برمقدار صو نقل ايله ايكى اللرى بيلكلره دگين بعد الغسل توضی‌يه مباشرت قلنمق اقتضا ايدر) ابتداى وضوده ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ياخود بسم الله العظيم والحمد لله على دين الاسلام ﴾ ديمك قول اصح اوزره سنتدر ﴿ درر ﴾ چونكه ﴿ لا وضوء لمن لم يذكر اسم الله عليه ﴾

---

(١) اشباه . امثال گيدر

حدیث شریفی کمالنه مصروف ایدوگی حلبی ده مسطوردر. (حدیث شریفده کی. نفی. ذات وضوءه عائد اولمیوب فضیلت وضوءه متعلق اولمق محتملدر زیرا او آبدست ایله نماز قیلمق جائزدر)

مسواك استعمالی مضمضه ایدرکن سنت اولدیغی مبسوطده بیان ایدلمشدر. اغزه صو آلوب تحریك ایتمك. بورنه صو چکمك. قولاقلری مسح رأسدن باقی قالان صو اگر عمامه‌یه ویا فس وامثالنه مسله استعمال اولنمدیسه انکله ومس واستعمال اولندیسه ماء جدید ایله مسح ایلمك. قولاقلرك داخلنی شهادت وظاهرینی باش پرمغی وبوینی پرمقلرك ارقه‌سی ایله مسح ایتمك. باطن جانبندن لحیه‌یی وایاقلرك پرمقلرینی تخلیلده (١) صول الك کوچك پرمغیله صاغ ایاغك کوچك پرمغی التدن باشلیوب صول ایاغك کوچك پرمغنده بتورمك. هر اعضایی بشقه بشقه اوچر کره ییقامق سنت سنیه در ﴿درر وحلبی﴾ درمختارده ذکر اولندیغی اوزره قلب ایله وضوءه نیت. صائم دگلسه مضمضه واستنشاقده مبالغه. تجدید ماء. غسل اعضاده ترتیبه رعایت. ولاء (٢) ودلك (٣) اعضا ایتمك. صاغ الی قوللانمق. دخی سنت شریفه‌در. مسواکك طولی برقارش وعرضی کوچك پرمق قدر اولمق واعلی واسفلدن اوچ کره تحریك اولنمق مستحبدر. استعمال اولنور ایکن خنصر (٤) وابهام (٥) پرمقلری مسواکك تحتنده وباقی اوچ پرمق فوقنده طوتلمق مسنون اولدیغی ابن مسعود

(١) تخلیل. خلاللامق (٢) ولاء. بربری آردنجه ییقمق (٣) دلك. اوغمق (٤) خنصر. سرچه پرمق (٥) ابهام. باش پرمق

(رضی الله عنه) حضرتلرندن مرویدر ﴿ابن عابدین﴾ حین استعمالده مسواکك صورت مسنونه خلافنه اوله‌رق قبض (١) ایدلمسی باعث باسور وآغزده مص (٢) اولنمسی مورث عمی‌در ﴿در مختار﴾ بلامص. ابتدای استیاکده (٣) توکریگی یوتمق جذام وبرص علتندن ماعدا دیگر بعض درده دوا اولدیغی حکیم ترمذیدن نقلاً حلیه‌ده محرردر ﴿ابن عابدین﴾ مسواك یوغیسه اصبع ایله استیاك کافیدر ﴿منیة﴾ وضوءه نیت ایتمك ولسانیله عربجه ﴿نویتُ الوُضوءَ﴾ یاخود ترکجه «آبدست آلمغه نیت ایلدم» دیمك وجمیع رأسنی مسح وآیت وضوءده ذکر اولنان ترتیبه رعایت ایلمك وغسل اعضاده صاغدن باشلامق مستحبدر ﴿قدوری﴾ نیتك وقتی آبدست آلنور ایکن وجهك ییقانمسنه باشلانیله‌جغی زماندر ﴿حلبی﴾ رأسده استیعاب مسح. اوّلا ایکی اللرك اصابعنی وکفّینی ایصلاتدقدن صکره خنصر وبنصر (٤) ووسطی (٥) پرمقلرینی بربرینه ضم وابهام وشهادت پرمقلرینی رفع ایدرك وکفّینی باشه دوقندرمیه‌رق ایکی اللرك اوچ پرمغی باشك اوك طرفنه وضع وقفایه دوغری مد ایله بعده ایکی الك آیه‌لرینی رأسك جانبینه قویه‌رق مسح وباطن (٦) ابهام ایله

(١) قبض. طوتمق (٢) مصّ. اممك (٣) استیاك. مسواك طوتمق (٤) بنصر. سرچه پرمغنك یانده‌کی پرمق (٥) وسطی. اورته پرمق (٦) باطن. ایچ طرفی

قولاغڭ ظاهرینی وباطن مسبّحه (۱) ایله قولاغڭ باطنی کذلك مسح ایتمك طریقیله اولدیغی منیه ده مسطور ودررده زیلعیدن نقلاً اصابع (۲) وکفّینی (۳) مقدم رأسه (٤) وضع وقفایه مد ایلمك صورتیله مذکوردر . نبیّ محترم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك رأس سعادتلرینی قاپلایو مسحه مواظبت کثیره‌لری وبعض اوقاتده ترك بیورملری وقوعبولمسنی حاوی استدلال ایدرك استیعاب مسحك سنت اولمسنی بیان ایلمش واکثر کتبده دخی بو وجهله گوسترلمشدر . برگونه معذرت اولمدیغی حالده وضوئی وقت صلاته تقدیم ایتمك . آبدست آلور ایکن یوکسکجه موقعده بولنمق . قبله‌یه دونمك . پرمغنده خاتم واسع (٥) اولدیغی حالده تحریك ایله‌مك . حین مسحده سرچه پرمغنی قولاغنه ادخال ایتمك . غیریدن استعانه ایله‌مامك . دنیا کلامی سویله‌مامك . ﴿اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من المتطهرین واجعلنی من عبادك الصالحین﴾ دعاسیله ادعیهٔ مأثورهٔ سائره‌یی اوقومق . صلات وسلام ایتمك . فضلهٔ وضوئی ایچمك . بعد الفراغ ﴿سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت وحدك لا شریك لك استغفرك واتوب الیك اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله﴾ دیمك . ﴿انا انزلناه﴾ سوره‌سنی قرائت ایله‌مك . جملهٔ آداب

(۱) مسبّحه . شهادت پرمغی (۲) اصابع . پرمقلر (۳) کفّین . ایکی الك آیه‌لری (٤) مقدم رأس . باشك اوڭ طرفی (٥) خاتم واسع . گنش یوزك

ومستحبات وضوءدن اولدیغی ابن حبان روایت ایلمشدر . (بو سوره‌نك تلاوتنده (۱) اولان اجر مثوبات (۲) ﴿من قرأها فی اثر الوضوء غفر الله له ذنوب خمسین سنة﴾ حدیث شریفنده تبشیر بیورلمشدرکه (معناسی منیفی سورهٔ مذکوره‌یی عقیب وضوءده قرائت ایلیان مؤمنك اللی سنه‌لك ذنوبی عفو اولنور دیمکدر) مسح رقبه‌ده (۳) اختیار طحاوی سنت واختیار صدر شهید مستحب اولدیغی گبی اکثر متونده دخی مستحب اوله‌رق بیان ومسح حلقوم (٤) بدعت ایدوگی جوهره‌ده اثبات اولنمشدر . وضوءده بسمله . نیت . ترتیب . استیعاب رأس بالمسح . سنت . وبعضلر عندنده مستحبدر ﴿ملتقی﴾ صویی بوزه شدتله اورمق تنزیهاً وتوضی ایدیلان ماء . دره صویی ویاکندی ملکی اولدیغی حالده اسراف ایتمك یاخود تقتیر یعنی اوچدن نقصان ایله‌مك تحریماً مکروهدر . اگر قوللانیلان آب . جوامع ومدارس صویی گبی وقف ایسه اسراف ایتمك حرامدر . ماء جدید ایله رأسه اوچ کرّه مسح ایله‌مکده دخی کراهت واردر ﴿در مختار﴾ سبیلیندن (٥) خروج ایدن بول وغائط ودم ویا بکز مقعددن چیقان ریح ایله دوده وحصاة یعنی کوچك قورد وصوغلجان واوفق طاش وقوم . ناقض وضوءدر . بینه بونلر گبی قان وایرین وصاری صو تطهیری فرض اولان محله بنفسه تجاوز ایتمك . واغز طولوسی قیء ایلمك . ویانی اوزرینه گرك استناد (٦) ایله گرك استنادسز اویومق . وآلندقده دوشمك شرطیله

(۱) تلاوت . قرآن اوقومق (۲) مثوبات . ثوابلر (۳) رقبه . بیون (٤) حلقوم . بوغاز (٥) سبیلین . اوڭ وآرد محللری (٦) استناده دایانمق

ارقهسیله برشیئه دایانمرق نائم (١) اولق . وجنت ویابیهوش (٢) واییکی طرقه تمایل مرتبه‌سنده سکران حالرنده بولنمق . وعاقل وبالغ اولمرق ذات رکوع وسجود اولان صلاتده حال یقظانده بولندیغی وغسل آبدستلی اولمرق مستقلاً توضی ایلمش اولدیغی حالده برکسه غیریسی استماع ایده‌جك قدر قهقهه ایله گولمك . ووجع ایله قولاق وگوزدن ایرین چیقمق . دخی آبدستی بوزان شیلردندر ﴿قدوری ودرر﴾ بالغ اولدیغی وحال یقظانده بولندیغی وغسل آبدستلو اولدیغی قهقهه ایله وضوء بوزلماز . وجع عین وضعف بصر سبیله چیقان گوز یاشلرینده وضوئی نقض ایدر ایسه‌ده بوحال مستمر وبردوام اولور ایسه صاحبی اهل عذر صاییلور . ایرین (٣) ایله رآبی جرحه (٤) دن دم (٥) خارج اولوبده یرجانبه سیلان ایلمیه‌رك دورسه یاخود الصیریلان شیده اثر دم ظهور ایتسه ویا بوروندن مرجمك قدر دم جامد (٦) چیقارسه ناقض وضوء اولماز ﴿درر وغیره﴾ بلغم . مطلقا ناقض وضوء دکل عند ابو حنیفه ایسه‌ده امام ابی یوسف بلغم اگر جوفدن صاعد اولور ایسه آبدستی نقض ایدر دیمشدر ﴿ملتقی﴾ قان توکروکه غالب ویامساوی اولمرق احمر (٧) ایسه ناقضدر اگر قان مغلوب اولوب اصفر (٨) ایسه ناقض دگلدر ﴿منح﴾ حرقه (٩)

---

(١) نائم = اویومقده (٢) بیهوش = بایلمق (٣) ایرین = ایلکه (٤) رآبی جرحه = یاره‌نك یلینی (٥) دم = قان (٦) دم جامد = دوکلمش قان (٧) احمر = قرمزی (٨) اصفر = صاری (٩) حرقه = قوجرلق

اقرب ایسه آبدستی بوزوب بیاضه اقرب (١) ایسه نقض ایتمیه‌جکی ومساوی اولدیغی حالده شدیداً اصفر ایسه احتیاطاً توضی لازم گله‌جکی منیه‌ده محرردر . قائم وقاعد وراکع وساجدك نومی آبدستی بوزماز . لکن سجودده سنت وجهله بطنی اصعاد (٢) وعضدینی (٣) ابعاد (٤) ایلمك شرط اولدیغی حلبی وغیریده بیان ایدلمشدر . برکسه قاعداً اویقویه واروب تمایل ایلدیکی حالده دوشسه اگر حین سقوطنده (٥) اویانور یاخود جنبی (٦) یره اصابت ایتمکسزین ویاجنبی یره اصابت ایدوب فقط محل قعودندن انفکاك (٧) ایلمکسزین سقوط وقوعبولور ایسه آبدستی بوزلماز ﴿در مختار وغیره﴾

﴿ ایکنجی باب ﴾

غسل بیانندهدر

التمیثلالله ﴿وان کنتم جنباً فاطهروا﴾ الآیة معنای شریفی (ای معاشر مؤمنین اگر سز جنب اولور ایسه‌کز ماء طاهر ایله وجودکزی کاملاً غسل ایلمه‌رك زیاده تطهیر ایدیکز) دیمکدر غسلك فرضی مضمضه . استنشاق ایتمك . جمیع بدنی یومق . دلك

---

(١) اقرب = زیاده یقین (٢) اصعاد = یوقاری طوتمق (٣) عضد = بازو (٤) ابعاد = اوزاق ایتمك (٥) سقوط = دوشمك (٦) جنب = یان (٧) انفکاك = آیرلمق

عبارت اولەرق اوچدر ﴿ قدوری ﴾ قول اصحده بلا مشقة فتحی ممکن اولدیغی صورتده ختان ایدلمك سنت اولان جلد مخصوصك داخلنی و مطلقا سُرّەیی (١) غسل ایلمك فرض داخلندەدر ﴿ درر ﴾ مَنابتِ شعره (٢) صویی ایصال ایتمك صاچ ویاقیل. کثیف (٣) اولسەبیله بالاجماع فرضدر . کذلك لحیه ورأس وبدنده بولنان صاچ وقیللرك ارەلرینه دخی ایصال ماء فرضدر. بناءً علیه صاچ صیق اولوبده دیبلرینه صواولاشدیرلمسنه اعتنا ایدلمز ایسه غُسل صحیح اولمز ﴿ منیة و غیره ﴾ حاجب (٤) و شارب (٥) ولحیه و شَعرِ (٦) رأس هرنقدر کثیف ومُتَلَبِّد (٧) اولورسه اولسون بشرةً و شعراً غَسلی اجماع ایله فرضدر ﴿ درّمختار ﴾ کوپه وخاتم . طار اولوبده التلرینه مائك عدم وصولنده ظن غالب اولورسه کوپه ویوزگك تحریکی فرض اولور ﴿ حلبی ﴾ بدنده مرهم و طرناق ایچنده خمیر و امثالی اَوْساخِ (٨) خارجیه بولنوبده نفوذ مائی مانع اولدیغی اکلاشلدیغی تقدیرده بونلری ازاله ایلمکسزین غُسل جائز اولمز . فقط بدن انساندن متولد دَرَن دینیلان ونجسك غیری اولان کِرلر تراکم ایتمش اولسه بیله ازاله اولنمامسی مانع غُسل اولمز ﴿ محیط وقاضیخان ﴾ گرك قلیل گرك کثیر اولسون دیشلرك ارەسنده باقی قلان طعام

(١) سُرّه ٠ گوبك (٢) مَنابِت شَعر ٠ قیل بتن یرلر (٣) کَثیف ٠ بورادە صیق و (٤) حاجِب بورادە ٠ قاش معنالرینەدر (٥) شارِب ٠ بیق (٦) شعر ٠ قیل (٧) مُتَلَبِّد ٠ کچەلنمش (٨) اَوْساخ ٠ کرلر

قرنتیسی قتی خمیر گبی اولوبده نفوذ مائی مانع ایسه غُسلی دخی مانعدر ﴿ حلبی ﴾ شقاق (١) رِجلده (٢) مرهم اولوبده وصول ماء مضر اولدیغی حالده یالگز اِمرار (٣) کافی ومضر اولمدیغی صورتده شقاقه صویی ایصال ایتمك غُسل ووضوءده لازمدر ﴿ منیة ﴾ اثنای غُسلده مضمضه واستنشاق ویابدندن برجزؤ اونودیلەرق فرض ویاواجب اولان نماز ادا اولندقدن صکره وقوعِ نسیان (٤) تذکّر وتخطّر (٥) اولنسه درحال مضمضه واستنشاق ایدیلەرك اعادهٔ صلات ایجاب ایدر ٠ اگر قیلنان نماز نافله ایسه شروعی صحیح اولمامغله اعادەسی لازمگلمز ﴿ حلبی ﴾ ابتداءً ایکی اللری وعورت محلنی غَسل وبدنك سائر یرلرنده نجاست وار ایسه آنلری ازاله وصکره وضوء صلات گبی توضّی (٦) اولنوب ظاهر روایتده باشه مسح ایدلمك وصو تراکم ایلمش محلده بولندیغی حالده ایاقلرك غَسلی تأخیرایله همان رأسه وبالجمله بدنه صاغدن بدأ ایله اوچر کرّه صو دوکولمك واك صکره صو تراکم ایلمیان یره گیدیلەرك ایاقلری اورادە گوزلجه یقامق . غُسلك سنتلرندندر ﴿ قدوری وغیره ﴾ اعضایی صره سیله دَلْك ایلەمك سنت اولدیغی درردە مذکور وامام مالك عندنده فرض عد اولندیغی مجمع البحرینده وبو صورت امام ابی یوسفدن دخی مروی بولندیغی فتح القدیرده مسطوردر ٠ استقبال قبلەدن ماعدا آبدستك مستحباتی غُسلده دخی معتبردر

(١) شِقاق ٠ یاریق (٢) رِجل ٠ ایاق (٣) اِمرار ٠ گچورمك (٤) نِسیان ٠ اونوتمق (٥) تَخَطُّر ٠ خاطره گتورمك (٦) تَوَضّی ٠ آبدست المق

﴿ درّ مختار ﴾ مرأه‌نك اورلمش صاچلرینی حین غسلده تماماً
چوزمسی لازم اولمیوب یالکز صاچنك دیبلرینه صویك ایصالی کافیدر
﴿ قدوری ﴾ صاچلری چوزلمش ایسه اثنای شعره (١) صویك
اولاشدیرلمسی فرض اولدیغی محیط و بدایعده مصحح واورلمش
ارککك صاچلرینك اره‌لرینه ایصال ماء . روایت صحیحه ده فرض
ایدوکی خلاصه ده مصرحدر ﴿ حلبی ﴾ غسلك اسباب وجوبی
یعنی فرضیتی درت اولوب بری دفق (٢) وشهوت ایله رجل
ومرأه‌دن نوم (٣) ویا یقظه (٤) حالنده منی انزال اولمق .
ایکنجیسی رجل ومرأه‌نك ختان موضعلری بغیر انزال بر برینه
تلاقی ایله‌مك . اوچنجیسی قادینلر حیض حالنده بولنمق . دردنجیسی
کذلك قادینلر نفاس گورمکدر ﴿ قدوری ﴾ دفق هرنقدر دفعةً
خروج معناسنه ایسه ده بو حال مرأه‌ده حسّ ظاهری ایله غیر محسوس
بولندیغنه بناءً معتبر اولمدیغی گبی رجلده دخی امام اعظم
وامام محمد حضرتلری عندنده شرط دگلدر ﴿ درر وغیره ﴾
ضرب ویا حمل ثقیل وبر مرتفع محلدن سقوط سببلریله
بلا شهوة منی‌نك خروجی بالاتفاق موجب غسل اولمز * امام
ابی یوسفه گوره محلندن شهوتله آیریلوب فقط امساك آلت سببیله
شهوتك سکوننددن صکره منی‌نك خروجی دخی غسلی ایجاب
ایتمز خلافاً للامام الاعظم . اشبو خلاف قبل البول والنوم

---

(١) اَثْنایِ شَعْر . صاچلرك اره‌لری (٢) دِفْق . دفعةً چیقمق (٣)
نَوْم . اویقو (٤) یَقَظَه . اویانقلق

غسل ایدیلوب بعده بقیهٔ منی سیلان ایتدکده دخی جاریدر .
اگر بول ونومدن صکره غسل ایدیلوب بعده بقیهٔ منی ظهور ایلسه
بالاجماع اعادهٔ غسل لازمگلمز * تذکّر شهوت ویاملاعبه (١)
سببیله مذی حاصل وبعد البول ودی خارج اولمق ویرمغی یاخود
حجر وشجردن برشیئی مقعده ادخال ایلمك واحتقان ایتمك غسلی
ایجاب ایلمز ﴿ حلبی ودرر ﴾ اویقودن اویانیله‌رق بر یرنده یاشلق
بولنسه بونده اون درت وجه واردر . چونکه بولنان یاشلغك منی
ویامذی یاخود ودی اولدیغی تیقن (٢) ایتمك ویامنی ومذی یاخود
منی وودی ویامذی وودی ویامنی ومذی وودی اولدیغنده شك
ایله‌مك ضروریدر . شو حالده ذکر اولنان صوَرِ سبعه‌نك هر برنده
یا احتلام تذکّر اولنور یاخود تذکّر اولنمز . اشبو ایکی صورت
آنفاً بیان اولنان صوَرِ سبعه‌یه ضرب اولندقده اون درت وجه
حاصل اولور . بونلرك بدیسنده بالاتفاق غسلك وجوبی تحقق
ایدر . انلرده تذکرِ احتلام ایله منی ویامذی اولدیغی تیقن ایتمك
ویامنی ومذی ویامنی وودی ویامذی وودی ویامنی ومذی وودی
اولدیغنده شك ایله‌مك صورتلری . یاخود عدم تذکرِ احتلام
ایله منی اولدیغی تیقن صورتیدر . درت صورتده اتفاقاً غسل
واجب اولمز . انلر احتلامك عدم تذکریله ودی ویامذی اولدیغی
تیقن ومذی وودی اولدیغنده شك ومع تذکر ودی اولدیغی
تیقن ایتمك صورتلریدر . اوچ صورتده عند الامامین غسل
واجب وامام ابی یوسفه گوره غیر واجب اولوب بونلرده عدم

---

(١) مُلاعَبَه . اویناشمق (٢) تَیَقُّن . یقین حاصل ایله‌مك

تذكّرِ احتلام ايله منى ومذى ويامنى وودى ويامنى ومذى وودى اولديغنده شك ايتمكدن عبارتدر ﴿ ابن عابدين وغيره ﴾ مذى ملاعبه وقتنده ذكردن خروج ايدن ماءِ رقيق (١) ابيض وودى عقيب بولده ظهور ايليان ماء غليظ (٢) اولوب ايكيسيده غُسلى موجب دگلسه‌ده وضوئى ناقضدر ﴿ قدورى ﴾ برمسلم بعد التيقظ (٣) آلتنده ياشلق بولديغى صورتده قبل النوم متحرك اوله‌رق قائماً وياقاعداً نائم اولمش ايسه اكثا غُسل لازم اولميوب اگر مضطجعاً (٤) تنوّم (٥) ايدر ويامنى اولديغنى تيقن ايلرايسه غُسل اقتضا ايدر ﴿ حلبى ﴾ رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى جمعه وعيد فطر واضحى وعرفه‌ده وقفه واحرام ايچون غُسلى امته سنت بيورمشلردر ﴿ قدورى ﴾ اغتسال اون بروجه اوزره اولوب بشى فريضه‌دردر . بونلر حيض ونفاس حاللرندن . وختانينك التقاسندن (٦) . ودفق وشهوت وجهله يقظه حالنده منى‌نك نزول وخروجندن . ونوم ايچنده احتلام اولوب منى ويامذى‌نك ظهورندن . عبارتدر * دردى سنت اولوب انلرده غُسلِ يوم جمعه . وغُسلِ عيدين . وغُسلِ عرفه . وغُسلِ احرامدر . بريسى واجب على الكفايه دركه غُسلِ ميتدر . برى دخى مستحبدركه غير مسلم اهتدا ايلدكده غُسل ايتمكدر ﴿ درر ومنية ﴾ قول اصح بودركه غُسلِ جمعه . مندوب اولوب بوده امام ابى يوسفه گوره صلات جمعه‌يه مخصوص بولنديغندن صلات

(١) رقيق . اينجه (٢) غليظ . قويو (٣) تيقّظ . اويانق اولمق (٤) اضطجاع . يانى اوزره ياتمق (٥) تنوّم . اويومق (٦) التقاء . قاوشمق

جمعه‌يه اهل اولميان مسلمه مندوب اوله‌مز . حسن بن زياد عندنده غُسل . يوم جمعه ايچون اولمغله جمله‌يه مندوبدر . غُسلِ عرفه . وغُسلِ احرام . وغُسلِ دخول مكه ومدينه . وغُسلِ وقوفِ مزدلفه قولِ اصحده مستحبدر ﴿ حلبى ﴾ جنب وحائض ونفساء ومُحْدِث بالغ اولانلره مسِّ مصحف شريف جائز اولميوب فقط انفصال شرطيله غلافيله مس اولنمغه جواز واردر . لكن شيرازه‌لى ايسه تجويز اولنمديغى هدايه‌ده گوسترلمش ودررده محيط وكافيدن نقلاً جوازى ايراد ايدلمش ايسه‌ده حلبى هدايه قولنى ترجيح ايلمشدر . تفسير وحديث وفقهه متعلق كتابلره حرمةً جنب وحدث حالنده چپلاق ال ايله ياپشمق مكروه اولوب اگر منديل وامثالى ايله اخذ ايديلور ايسه بأس يوقدر . خلاصه‌نك بيانه گوره مُحْدِثك كتب محرره‌يى مس ايلمسنده عدم كراهت . قول اصحدر ﴿ حلبى ﴾ جنب اولانه اليني واغزيني غَسل ايتمدن اوّل اكل وشرب ايلمك مكروهدر ﴿ منية ﴾ فصِّ (١) خاتمده قرآن عظيم الشاندن ويا اسماء حسنادن برشى محكوك ايسه انكله خلايه دخول ايتمك مكروه ايسه‌ده او مقوله خاتمى باطن كفّه تحويل ايدرك دخولده على قول كراهت يوقدر ﴿ حلبى ﴾ بومثللو محكوك ختم وسائره جيبده محفوظ ويابرشيئه ملفوف بولنسه ضررى يوق ايسه‌ده تحذّر (٢) اَولى‌در . جنب وحائض ونفسايه اوطورمق ويامرور ايتمك ايچون بلاضرورة دخول مسجد حقنده

(١) فصّ . يوزك طاشى (٢) تحذّر . صاقنمق

جواز گوسترلمامشدر ﴿منیة﴾ محدثك دخی ضرورتسز مسجده دخولی مکروه اولدیغی درر. تاتارخانیدن نقلاً بیان ایلمشدر ۰ جنب و حائض و نفساء ایچون قرآن قصدیله مادون آیت و دعا و ثنا قصدیله آیت تامه و یاخود سورهٔ فاتحه‌یی اوقومق و نصف آیتده قطع ایدرك تلاوت قرآن ایله‌مك بلا کراهة تجویز اولنمش و صاحب هدایه مادون آیت قرآن قصدیله قرائت جائز اولمدیغنی تصریح ایلمشدر ﴿حلبی﴾ کذلك جنب ایچون الجای ضرورتله تهجیء قرآن وکلمه کلمه تعلیم صبیان خصوصنه بلا کراهة جواز واردر ﴿منیة﴾ مصحفك محل کتابتنی مس ایتمك مکروه ایسه‌ده بیاض یرینه یاپشمقده کراهت اولمدیغنی بعضلردن نقلاً حلبی بیان ایلمش و درردده بونك خلافی گوسترلمشدر ۰ صحیفه ولوحی ارضه و یا وساده‌یه (۱) وضع ایدوب جنب و محدثك کتابت ایلمسنه امام ابی یوسف عندنده جواز وار ایسه‌ده امام محمده گوره ۰ کتابت ۰ قرائت منزله‌سنده اولمغله جائز اولمیوب فقط اولی اولان صحیفه اوزرینه بر حائل (۲) وضع ایله ایله صحیفه‌یی مس ایتمیه‌رك تحریر ایتمکدر ۰ بوده امام ابی یوسف قولی اخذ ایله تجویز و امام محمد قولیله کراهتی ترجیح دیمك اولور ﴿حلبی﴾ احکام مذکوره‌ده حائض و نفساء دخی داخلدر

اوچنجی باب

ماء مطلق ایله اولان طهارت بیانده در

یغمور و دره و پیگار وقیو و دکز صولریله حدث اصغر و اکبردن طهارت قصدیله توضی و اغتسال ایله‌مك جائزدر ۰ زیرا ماء مطلقا

(۱) وساده ۰ دایانه‌جق شی (۲) حائل ۰ مانع

طهور یعنی مطهر اولدیغی حالده خلق اولندیغی حدیث شریف ایله ثابتدر ﴿قدوری وغیره﴾ ثلج و زمزم شریف صولریله و گونشده ایصنمش صو ایله بلا کراهة طهارت جائزدر ﴿درّ مختار﴾ شمسده ایصنمش ماء ایله طهارتك کراهتسز جوازینه مخالف اوله‌رق ابن عابدین قول معتمده بنا ایدرك تنزیهاً مکروه اولدیغنی درمیان ایلیورکه بوده مختار شافعیدر ۰ آصمه‌دن و یمشدن تقاطر (۱) ایدن ماء ایله اظهر اولان تطهیر نجس ایچون جواز وار ایسه‌ده ازالهٔ حدث غیر جائزدر ۰ اغاجدن و ریباس (۲) و تفاح (۳) و عنب (۴) و امثالی سبزه و میوه‌دن صیقیله‌رق حاصل اولان صولر و پشورلمش شوربه‌لر گبی ماء مقید ایله حدثدن طهارت جائز دگلدر ﴿قدوری﴾ جمیع اجزاسی منعصر (۵) اولان مایع طاهر و ماء مقید ایله ثوب و بدنده اولان نجاست حقیقیه‌یی ازاله و تطهیر ایله‌مك جائزدر ﴿منیة﴾ سرکه ایله نجس تمیزله‌مك صودن اشد و اظهر و دهن (۶) و لبن (۷) و دبس (۸) و عسل (۹) گبی جمیع اجزاسی منعصر اولمیان شی ایله تطهیر غیر معتبردر ﴿منیة﴾ شیء طاهر ایله مخلوط (۱۰) و اوصاف ثلثه‌نك یعنی لون (۱۱) و طعم (۱۲) و ریحك (۱۳) بریسی متغیر

(۱) تقاطر ۰ داملامق (۲) ریباس ۰ ایشقین اوتی که کندوسندن بر نوع شربت یاپیلور (۳) تفاح ۰ الما (٤) عنب ۰ اوزم (۵) منعصر ۰ صقلمغه قابل اولان (۶) دهن ۰ یاغ (۷) لبن ۰ سود (۸) دبس ۰ پکمز (۹) عسل ۰ بال (۱۰) مخلوط ۰ قارشمش (۱۱) لون ۰ رنك (۱۲) طعم ۰ طات (۱۳) ریح ۰ قوقو

اولان سیل صویله واُشنان (١) (وچوید وصوده) وصابون
وزعفران مثللو شیلرله مخلوط اولوب مائیتی (٢) غالب بولنان
صولر ایله ماء مطلق گبی طهارت اولنور «قدوری وغیره» شیء
طاهر ایله اوصاف ثلثه‌سی متغیر اولان مانك رقّتی (٣) باقی ایسه
مطلقا طهارت جائز اولوب اگر نجس ایله احد اوصافی متغیر اولور
ایسه اتفاقاً طاهر دگلدر «درر» مکث . سببیله رائحهٔ کریهه‌سی
اولان صو ایله ضرورتده طهارت تجویز اولنمشدر «ملتقی»
کثرت اوراق ویاغلبهٔ طاهر مخلوط ایله مقتضای طبیعت مائیه
اولان سیلانی وانبات (٤) وارواسی (٥) زائل اولمش صو ایله
مطلقا طهارت ایدیله‌مز «درر» صیفده (٦) جامد (٧) وشتاده
(٨) ذائب (٩) اولان ماء ملح (١٠) ایله قبل الانعقاد طهارت
اولنور ایسه‌ده بعد الانعقاد اولنمز «منح» هر ماء راکدکه (١١)
آنده قلیل ویا کثیر نجس واقع اوله . انکله توضّی اولنه‌مز . زیرا
نبیّ محترم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری مائی نجاستدن
حفظ مقصد عالیسیله سزدن بریگز ماء راکده تبوّل ایتمسون
دیو نهی بیورمشلردر . کذلك سزدن بریگز خوابدن بیدار
اولسه النی غسل ایتمدکجه انای (١٢) مائه ادخال ایتمسون . چونکه
النك قنغی محلده یاتدیغنی بیلمز . دیوامر وتنبیه ایلمشلردر «قدوری

(١) اُشنان . چوغان اوتی (٢) مائیّت . صو کیفیتی (٣) رقّت . اینجه‌لك
(٤) انبات . بتورمك (٥) اروا . صویه قاندرمق (٦) صیف . یاز
(٧) جامد . طونان (٨) شتا . قیش (٩) ذائب . اریيان (١٠) ملح .
طوز (١١) راکد . دورغون (١٢) اناء . قاب

وغیره» صبینك الی طاهر اولدیغی معلوم ایسه ادخال ایتدیکی
قابدن آبدست آلمق جائز والنده نجاست اولدیغی بیلندیگی صورتده
اندن توضّی غیر جائز واگر مشکوك ایسه احتیاطاً آبدست
آلنمز ایسه‌ده آلنسه لابأسدر «حلبی» حمامده قورنه صوینك
لوله ویاموصلقدن جریانی حالنده ماء جاری منزله‌سنده اولمسیله
لدی الایجاب اللرك متنجس اولسه بیله قورنه‌یه ادخالی امام
ابی یوسف تجویز ایلمشدر «حلبی» (اگر صواومقوله شیلردن
جاری دگل ایسه الی قورنه‌یه صوقمامليدر) جنب
اولان اخراج اناء ایچون حوض حمامه یدینی ادخال ایلسه
النده نجاست یوغیسه امامین عندنده ماء حوض مستعمل اولمدیغی
جهتله طاهر ومطهّر در (١) «منیة» ماء جاریده نجاست قلیله
واقع اولوبده بونك لون وطعم وریحندن براثر ظاهر اولمز ایسه
توضّی اولنور . زیرا نجاست . جریان ماء ایله زائل اولوب مستقر
اولمز «قدوری» ماء جارینك وصفی قول اشهرده صمان چوپنی
اجرا ایتمك وقول اظهرده عرف ناسده جاری عد ایدلمکدر
«درّ مختار» ماء جاری اوست جانبندن سد اولندیغی حالده
اشاغی طرفدن جریانی باقی قالسه کما کان ماء جاری صایبله جغندن
انکله توضّی جائز اولور . جریانی ضعیف اولان صودن آبدست
آلان مسلمك ماء مستعمل مرور ایدنجیه دگین تأنّی (٢) ایلمه‌سی
مستحبدر «منیة» میزاب (٣) سطحدن ماء مطر (٤) جریان

(١) مطهِّر . تطهیر ایدیجی (٢) تأنّی . اغر طورانمق (٣) میزاب .
اولوق (٤) ماء مطر . یغمورصویی

ايدو بده سطحده اولان نجاسته صويك اكثرى جارى اولمزسه
اثر نجاست ظاهر اولمدقجه طاهردر . اگر نجاست . ميزابده اولسه
ياخود مانك نصفى وياكثرى نجسه ملاقى اولورسه صوده تغيّر
اولمسه بيله نجس صاييلور . يغمور ياغار ايكن سطح (١) متنجّسك
سقفندن (٢) ويا ثقبندن (٣) نازل اولان صو طاهر اولوب
لكن يغمور منقطع اولدقدنصكره نزول ايدن ماء اگر سطحك
نصف ويا اكثرنده نجاست بولنور ايسه متنجسدر ﴿منية﴾ غدير
(٤) عظيم كه . برطرفنى تحريك ايله طرف آخرى متحرك
اولميان گولدن عبارتدر . احد جانبنده نجاست وار ايكن جانب
آخردن توضّى جائزدر . زيرا ظاهر اولان بودركه نجاست .
طرف ديگره واصل اولمز ﴿قدورى﴾ عشراً فى عشر اولان
حوض كه . مربع ايسه اطرافى قرق ومدوّر ايسه اوتوز التى
ذراع اولمق وعمقى (٥) ال ايله صو آلندقده تحت ماءده اولان
ارض . منكشف اولمامق لازمدر . بومقوله حوض . نجاست
غير مرئيه وقوعيله اثر نجاست ظاهر اولمدقجه متنجّس اولمز
﴿منية﴾ حوض كبير كنارنده ناس صف باغليوب توضّى ايتسه لر
مشايخ بخارى قولى اوزره جائز وعمل دخى انك اوزرينه واقعدر
﴿حلبى﴾ حوض كبيرده اگر جيفه مرئى (٦) ايسه حوض
صغير قدر محلّ بعيددن ومرئى دگلسه عموم بلوى حسبيله علماى

---

(١) سَطْح . خانه اوستى كه بوراده دام مقصوددر (٢) سقْف . طوان
(٣) ثقْب . ديك (٤) غدير . گول (٥) عمْق . درينلك (٦) مرْئى .
گورينان

بخارا عندنده هرطرفدن آبدست آلنور ﴿حلبى﴾ سيورى سنك
وقره سنك وآرى وعقرب گبى دماء سائله سى اولميان برّى
وصودن تعيش ايدن بالق وقوربغه ويڭگج مثللو بحرى حيوانلر
صوده هلاك اولسه لر بونلر مائى تنجيس وافساد ايلمزلر ﴿قدورى﴾
مائى المعاش (١) وبرّى المولد (٢) اولان قاز واوردك مانندى
(٣) حيوانك صوده هلاكى ماء قليلى مفسددر ﴿درر﴾ ماء مستعمل
يعنى حدث اصغر واكبرده استعمال اولنان وضوء وغُسل صوينى
بردفعه دها قوللانلمق جائز اولمز . شرعده ماء مستعمل اول
صودركه وضوء وغُسل طريقيله انكله حدث ازاله ياخود نيت تقرّب
الى الله ايله بدنه اساله اولنه . بلانية توضّى واغتسال ونيت ايله
تجديد وضوء ايچون استعمال ايتمك گبى ﴿قدورى﴾ رفع حدث
ونيت تقرب ضمننده اولميوبده مجرد دفع حرارت ويا تعليم ابدست
قصديله صورت وضوءده قوللانيلان صو شرعاً ماء مستعمل عد اولنمز
﴿حلبى﴾ امام اعظم و امام ابى يوسف حضرتلرينك عندلرنده
ماء مستعمل بدنده ايكن طاهر اولوب انفصالنده مُطهّر دگلدر
هو المختار . امام محمد نزدنده انجق رفع حدث ايچون قوللانيلان
صو ماء مستعمل اولوب نيت قربت ايله استعمال اولنان آب .
مستعمل صايلمز . قوللانيلان صو بدندن انفصال ايلدكده
مستعمل اولوب وجودده ملاصق ومستقر اولدقجه غير مستعملدر
﴿ملتقى ومجمع الانهر﴾ . جنب بلانية بئره منغمس (٤) اولسه

---

(١) مائىُّ الْمَعَاش . صوده يشايان (٢) بَرِّىُّ الْمَوْلِد . قره ده دوغان
(٣) مانَنْد . گبى (٤) مُنْغَمِسْ . صويه دالان

امام اعظم حضرتلرندن قول اصحده رَجُل طاهر وآب چاه (١) مستعمل عد ایدلمش وامام ابی یوسف عندنده کما کان بقای حالین یعنی رجل جنب وماء . طاهر وامام محمدجه رجل طاهر وماء طهور اعتبار اولنمشدر «ملتقی» هر دباغت اولنان دری نجاستدن بری اولوب انجق جلد آدمی کرامت وشرافتندن وجلد خنزیر عین نجاستندن ناشی قابل طهارت دگلدر . هر میته نڭ قیلی وکمیگی وبوینوزی طاهردر «قدوری» انسانڭ دیشی وکمیگی ومنتوف (٢) اولمیان قیلی قول صحیحه گوره طاهردر . اگر قیل منتوف اولور ایسه دسومتی (٣) سببیله نجسدن معدوددر «حلبی ودرّ مختار» فیل دیشی دخی طاهر وبیع وشراسی (٤) واستعمالی جائزدر خلافاً لامام محمد «حلبی» دار حربدن اخراج اولنان سنجاب وامثالی . شیء طاهر ایله دباغت اولنوب اولنمدیغی مشکوك ایسه اَوْلی اولان اوچ کرّه ییقامقدر (مع مافیه اشیاده اصل اولان طهارت اولدیغنه بناءً غسل اولنمیه‌رق استعمالی دخی تجویز اولنمشدر کما تجری العادة) امام اعظم حضرتلرینڭ عندنده کلب . عین نجس عد اولنمدیغندن بیع وشرا وجلدی مصلا ایدلمك جائز اولور . وعلیه الفتوی «درّ مختار»

﴿ دردنجی باب ﴾

تطهیر بئر متنجّسه دائردر

گرك قلیل گرك کثیر اولسون نجاست . قیویه دوشدیگی حالده

(١) آبِ چاه . قیونڭ صویی (٢) مَنْتوف کوکندن یولونمش (٣) دُسُومَتْ . یاغلولق (٤) بیعْ وشرا . صاتمق وآلمق (٥)

جمیع مانڭ نزح (١) واخراجیله (٢) بئرڭ تطهیری (٣) لازم گلور . اگر فاره وسرچه وحیّه وکرتنکله مقداری حیوان قیویه دوشسه واولسه وجوباً یگرمی قوغه واستحباباً اوتوز قوغه‌یه قدر صو قیودن نزح اولنور ودلو یعنی قوغه صغیر وکبیردن وسط اعتباریله حساب قلنور . گوگرجین وطاوق وکدی مثللو حیوان واقع اولسه قرق قوغه‌دن التمش قوغه‌یه‌دك قیودن صو بوشالتیلور . اگر کلب وغنم (٤) ودابه وآدم وامثالی . بئره (٥) ساقط اولوبده فوت اولسه قیونڭ صویو تماماً چیقاریلور «قدوری» حیواندن غیری نجاست خفیفه ویاقطرۀ بول وقطرۀ دم یاخود محلّ قطعی غیر مُشَمَّعْ (٦) اولان فاره قویروغی قیویه دوشسه کذلك صویڭ جمیعی نزح ایدیلور «درمختار» بر فاره‌دن درت فاره‌یه قدر فارۀ واحده وبش فاره‌دن طقوز فاره‌یه‌دك بر حمامه واون فاره بر آدمی حکملرنده اولدیغندن هر بری ایچون ذکر اولنان احکامڭ مقتضیاتی اجرا اولنور «درر» ایکی فاره بر دُجاجه (٧) قدر اولور ایسه قرق قوغه نزح ایدیلوب ایکی کدی‌ده صویڭ جمله‌سی اخراج اولنور «ظهیریة» فاره ایله حمامه بیننده اولنلر فاره . ودجاجه ایله شاة بیننده اولنلر دخی دجاجه گبی اعتبار اولنه‌رق انلر حقنده اولان حکملر بونلر ایچونده عیناً اجرا قلنور «زیلعی» خُرءِ حمامه (٨) وعُصفور (٩) وایگنه اوجی قدر

(١) نَزْح . صو چکمك (٢) اِخْراج . چیقارمق (٣) تَطْهیر . تمیزله‌مك (٤) غَنَمْ . قیون (٥) بِئْر . قویو (٦) غَیْرِ مُشَمَّعْ . بالمومیسز (٧) دُجاجه . طاوق (٨) خُرْءِ حَمامَه . گوگرجین ترسی (٩) عُصْفور . سرچه قوشی

اولان غبار نجس ایله قطرات بول وایکی دانه بعرهٔ ابل (١) وغنم
معفو ایسه‌ده زیاده‌سی دگلدر «درر» قیویه دوشن حیوان صغیر
اولسون ویا کبیر اولسون شیشسه یاخود داغلسه بئردن جمیع ماء نزح
واخراج اولنور . دلوك (٢) عددی هر بلده‌نك قیوسنده استعمال
اولنان دلو وسط ایله اعتبار اولنوب هر قیونك مناسب اولان
قوغه‌سیله حساب ایدیلور . اگر صو قیودن دلو عظیم ایله
بوشالتیلور ایسه دلو وسطه نسبت ایله حساب ایدیلوب ایکی قوغه
مقداری ایسه اون عددی یگرمی دلو اعتبار اولنور «قدوری
وغیره» منبعندن صویی دائما نبعان ایلمسندن ناشی مائی منقطع
اولمیان بئرك بالجمله صوینی نزح ایتمك اقتضا ایتسه قبل النزح موجود
اولان آب نه‌مقدار تخمین اولنور ایسه اولقدری چیقاریلور .
امام محمد عندنده وجوباً ایکی یوز واستحساناً یوزکه جمعاً اوچ
یوز دلوه دگین قیودن صو بوشالتیلور «قدوری» اصح اولان
اهل خبره ومعلوماتدن ایکی کمسه معرفتیله موجود مانك مقداری
تقدیر ایتدیریله رك اڭا گوره معامله اولنمقدر «هدایة وکافی
ودرر» امام ابی یوسفدن برروایتده آب موجودك عمقی ودوری
مقداری چقور حفر (٣) اولنوب وکرچ ایله صیوانوب
دولنجه‌یه‌دك قیودن صو نزح وچقوره صب (٤) اولنور «درر»
بئرده فاره ویاغیری بر حیوان میته اولدیغی حالده بولنوبده زمان
وقوع ویا سقوطی معلوم اوله‌مامقله برابر شیشمامش ویا داغلمامش
ایکن اگر قیونك صویی استعمال اولنمش ایسه امام اعظم حضرتلرنجه

(١) بعرهٔ ابل * دوه ترسی (٢) دلو * قوغه (٣) حفر * قازمق
(١) صب * دوکمك

بر گون بر گیجه‌لك صلات اعاده ایدیلور وصویی اصابت ایدن
ثوب وبدن غسل اولنور . اگر دوشن حیوان شیشوب داغلدیسه
کذلك امام مشار الیه عندنده اوچ گون اوچ گیجه‌لك نمازك
اعاده‌سی لازمگلور . اما امامینه گوره زمان وقوعی معلوم اولمدیغنه
بناءً لاشه‌نك بولندیغی زمانه اعتبار اولنمق ایجاب ایلیه جگندن
بوحالده اعادهٔ صلات وغسل مغسولات اقتضا ایلمز (وبه یفتی)
«در مختار وقدوری» لکن قول امام . عبادات جهتنجه دها
احوطدر «ابن عابدین» بئره ساقط اولان حیوان حیاً اخراج
اولندقده خنزیر وکلب وبدننده نجس اولان سائر حیوان دگل
ایسه اغزی صویه باتمدقجه صویی تنجیس ایتمز . اغزی مائه باتدیغی
حالده لعابنه (١) اعتبار اولنوره اگر لعابی طاهر اولان حیوانلردن
ایسه ماء دخی طاهردر . نجس اولنلردن ایسه نجس ومشکوك
اولنلردن ایسه مشکوك اولوب قیو صوینك جمله‌سی چیقاریلور .
اگر مکروه اولنلردن ایسه کراهت اولدیغندن نزحی مستحب
اولور «درر» انسانك ولحمی اکل اولنان حیوانلرك بقیهٔ شربی
طاهردر . کلب وخنزیرك وسائر یرتیجی حیوانك سؤرلری
نجسدر . وهرّه (٢) وطشره ده گزن دجاجه وسباع طیر (٣)
ایله سواکن بیوتدن اولان حیه وفاره گبی حیوانلرك بقیهٔ شربی
مکروه اولوب بغل (٥) وحمارك آرتقلری مشکوکدر . اگر

(١) لعاب * صالیه (٢) هرّه * کدی (٣) سباع طیر * یرتیجی قوشلر
(٤) بغل * قاطر دینیلان حیوان

مشكوك اولان سؤر (١) بغل وحماردن بشقه بر طاهر صو بولنمز ايسه بونلر ايله توضّى اولنمغله برابر تيمّم دخى ايديلور «قدورى» سؤرِ آدمى مطلقا طاهر اولوب مؤمن وغير مسلم وجنب وحائض ونفسايه شاملدر . لكن طاهر الفم (٢) اولمق شرط اعظمدر «درر» سؤرِ مشكوكده اولان شك . تعارضِ ادلّه (٣) حسبيله توقّفدن عبارت اولمقدر . زيرا مفتى به اولان شك . سؤر مشكوكك طَهوريتنده اولوب طهارتنده دگلدر «درر» سؤر فرس (٤) امام اعظم حضرتلرندن روايت صحيحه ده طاهر و بر روايتده مشكوك وديگر بر روايتده مكروهدر . لكن مختار متأخرين اولمق اوزره امامين عندنده بلاشك طاهر در «حلبى» هره نك اكلِ (٥) فاره عقيبنده سؤرى نجسدر . خمر (٦) وامثالنى استعمال ايدنك دخى عقيب شربده سؤرى غير طاهر ومتعاقباً اغزينى تطهير ايلديكى حالده سؤرنده طهارت حاصل وفقط تنزيهاً كراهت ظاهردر «درر وغيره» عَرَقْ (٧) حكمده سؤر گبيدر . لكن حمارك ترى استحساناً طاهردر . مع هذا سؤرينك دخى طُهرى مختار اولديغى ماسبقدن اڭلاشيلور «درر» بئر متنجسك آبى منقطع اولوب بعده طاهر اولسه صويك كسامسى نزح . منزله سنده اولديغندن ماء ظاهر . طاهردر «درر» بئر بالوعه (٨) ايله بئر ماء (٩) بيننده نجاستك اثرى ظاهر اولميه جق قدر

---

(١) سؤْر . ارتق (٢) طاهرُ الفمْ . اغزى پاك اولان (٣) اَدِلّه . دليللر (٤) فَرَسْ . آت و بارگير (٥) اَكْل . يمك (٦) خمْر . شراب (٧) عَرَقْ . تر (٨) بئْرِ بالُوعه . گريز قويوسى (٩) بئْرِ ماء . صو قويوسى

محل اولمق بئر مانك طهارتنده كافى ايسه ده بوده ارضك صلابت (١) ورخاوتى (٢) ايله مختلف اوله جغندن هر حالده مابينى بش ويا يدى ذراع (٣) بولنمق شرط دگلدر «درر»

بشنجى باب

تيمم بياننده در

اَسْتَعيذُ بِاللّٰهِ «فَلَمْ تَجِدُوا ماءً فَتَيَمَّمُوا صَعيداً طَيِّباً» الآية معناى شريفى اى مؤمنلر سز ماء طاهر بوله مديغكز حالده تميز و پاك . تراب (٤) ايله تيمم ايديگز ديمكدر . مسافر (٥) وخارج مصرده اولان مسلم صو بوله ميوبده كندوسيله صويك بولنديغى محل بيننده درت بيك خطوه (٦) مقدارى ويادها زياده بعد و مسافه اولسه ويا مريض (٧) اولمق حسبيله استعمال ماء . اشتداد (٨) مرضنه باعث اوله جغى اڭلاشلسه ياخود جنب اولان كيمسه ماء ايله اغتسالده (٩) شدّت برد (١٠) سببيله هلاكدن ويا بر مرضه ابتلادن خوف (١١) ايلسه خاك پاك (١٢) ايله تيمم جائز اولور «قدورى» تيمم ايتمك فرائض ونوافلدن قصد اولنان صلاتى ادا ايچون قبل حلول الوقت

---

(١) صَلابَت . قاتيلق (٢) رَخاوَت . گوشك (٣) ذراع . ارشون (٤) تُراب . طپراق (٥) مُسافِر . يولجى (٦) خَطْوه . آديم (٧) مَريض . خسته (٨) اِشْتِداد . شدتلنمك (٩) اِغْتِسال . يقانمق (١٠) بَرْد . صغوق (١١) خَوْف . قورقق (١٢) خاكِ پاك . تميز طپراق

استعمال ماءدن عاجز اولان مُحْدِث وجنب وحائض ونفسایه جائزدر ﴿ملتقی﴾ عدودن ویرتیجی حیواندن قورقمق وکندویه ودابه‌سنه کفایت مقداری صو وارایکن عطش (١) وقوعی احتمال غالب اولمق ویادلو وحَبْل (٢) گبی آلت بولنمامق مثللو اسبابك وجودنده تیمم ایتمك تجویز اولنمشدر ﴿درر﴾ تیمم . شرعده ازالهٔ حدث نیتیله ایکی کرّه اللری وجه ارضه ضرب ایدوب ضربهٔ اُولی ایله یوزه مسح وضربهٔ ثانیه‌ده ایکی اللری قوللریله برابر دیرسکلره قدر کذلك مسح ایتمکدر . مُحدث وجنب وحائض بووجهله تیمم ایدر ﴿قدوری﴾ احوط اولان اوّلاً صول الك درت پرمغنك باطنی ایله صاغ الك پرمقلرینك اوجندن بدأ ایله دیرسگه دگین صاغ الك ظاهرینی وباطن کف ایله مفصله (٣) قدر باطنی مسح وباطن ابهامی صاغ الك ظاهر ابهامی اوزرینه امرار و بعده یدیساره (٤) دخی بومنوال اوزره عمل ایله‌مکدر . کف واصابعك هیئت مجموعه‌سیله واصابع ثلثه‌نك استعمالیله مسح دخی جائز وکافیدر . لکن یالکز اصبع واحده ویااصبعین (٥) ایله جائز اولمز ﴿حلبی﴾ استیعاب عضوین ظاهر روایتده شرط اولوب محلّ قلیل باقی قالسه ضربهٔ ثالثه لازمدر . امام اعظم وامام محمد حضرتلری عندنده جنس ارضدن اولان تراب وقوم وطاش وکرج وطلا اولنان اوت

(١) عَطَش . صوسزلق (٢) حَبْل . ایپ (٣) مَفْصَل . قولك اویناق یری (٤) یدیسار . صول ال (٥) اِصبعین . ایکی پرمق

وسرمه وزرنیخ وامثالی شیلر ایله تیمم جائزدر . امام ابی یوسف تیممی اَحق طاهر اولان طپراق وقومه حصر ایلمشدر ﴿قدوری وغیره﴾ ذهب (١) وفضه (٢) وشعیر وحنطه مثللو تیمم جائز اولمیان شیلرك اوزرنده غبار (٣) اولورایسه تیممه جواز اولدیغی گبی یالکز غبار ایله‌ده بلاضرورة تیمم اولنور . امام ابی یوسف عندنده تراب . موجود ایکن غبار ایله تیمم اولنمز ﴿درر وحلبی﴾ امام اعظم حضرتلرنجه کرمید وطوغله‌نك غباریله تیمم اولنمق تجویز اولنمش وامام محمد کرمید وطوغله مدقوق (٤) اولمدقجه تیممه جواز گوسترمامشدر ﴿منیة﴾ طین ایله تیمم شمس الائمة الحلوانی عندنده جائز واگرذهاب (٥) وقتدن خوف ایدیلوبده اندن غیریسی بولنمز ایسه لازمدر . خلافاً لامام ابی یوسف ﴿حلبی﴾ قصد قلبی معناسنه اولان نیت . تیممده فرض ووضوءده مستحبدر ﴿قدروی﴾ تیممك رکنی مرور ایلدیگی اوزره ایکیدر . بری ضربتان ودیگری استیعاب محلدر . شرطی التی اولوب بونلرده نیت . مسح اصابع ثلثه ویادهازیاده . وجه ارض . طهارت محل . فقدان ماء . دن عبارتدر . سنتی دخی باطن کَفَّیْن ایله وجه ارضه ضرب واقبال وادبار کَفَّیْن ونفض (٦) کفین وتفریج اصابع (٧) وبسمله وترتیب وولا اولمق اوزره سکزدر ﴿درمختار وغیره﴾ جواز صلات حقنده شرط اولان نیت . طهارتسز صحیح اولمیان عبادت مقصوده‌یه تعلق ایدن نیتدر . ایمدی دخول مسجد ومس مصحف ویااذان واقامت ایچون نیت اولنه‌رق

(١) ذَهَب . التون (٢) فِضّه . گموش (٣) غُبار . طوز (٤) مَدْقوق . دوگلمش (٥) ذَهاب . کیتمك (٦) نَفْض . سیلکمك (٧) تَفْریج اصابع . پرمقلری آچمق

تيمم ايدلسه انكله نماز قيلنماز «درر» تيممده مطلقا طهارته نيت اولنسه بونكله هر صلاتى ادا جائزدر «حلبى» وضوئى ناقض اولان تيممى ده نقض ايدر . تحصيلنه واستعمالنه قادر اولمق شرطيله رؤيت ماء (١) دخى تيممى ناقضدر «قدورى» استعمالنه قادر اولديغى ماء طهارته كافى ودفع عطش كبى حاجتدن زياده ووافى اولمق لازمدر بويله دگلسه توضى اولنميوب تيمم ايديلور «درر» استعمالنه قدرت وار ايكن گرك تيقظ (٢) گرك نعاس (٣) حاللرنده موضع مائى (٤) مرور (٥) ايلهمك دخى تيممى نقض ايدر «درر» تيمم انجق وجه ارضدن عبارت اولان صعيد طيب ايله اجرا اولنور وجنس ارضدن اولميان شى ايله جائز اولمز . بناءً على ذلك فضه وذهب كبى لينتى (٦) قابل وشجر (٧) كبى احتراق (٨) ايله رماده (٩) متحوّل اولان شيلر ايله بلا غبار . تيمم ايلمكه جواز يوقدر . خلافاً للامام محمد «زيلعى» اوّل وقت صلاتده صو بولنميوبده آخر وقتده مانك وجودى اميد اولنديغى تقديرده آخر وقته قدر صلاتى تأخير ايلهمك مستحبدر . شايد آخر وقته دگين صو بولنور ايسه توضى اولنوب بولنهمز ايسه تيمم ايديلهرك نماز ادا اولنور . بو تيمم ايله فرائض ونوافلدن قصد اولنان صلاتى قيلمق جائز اولور «قدورى» وجود مائه ظن غالب اولسه ويا معموره ده بولنسه ياخود بر مكلف عدل بو حواليده صو واردر

(١) رؤيت ماء . صويى گورمك (٢) تيقظ . اويانق اولمق (٣) نعاس . اويوقلامق (٤) موضع ماء . صويك اولديغى ير (٥) مرور . گچمك (٦) لينت . يومشاقلق (٧) شجر . اغاج (٨) احتراق . يانمق (٩) رماد . كول

ديو خبر ويرسه جوانب اربعهدن اوچ يوز خطوه مقدارى محله دگين مائى تحرّى واجبدر «حلبى» جنازه حاضر اولوبده وضوئه اشتغال حسبيله نمازك فوتندن خوف ايدلسه ولىّ جنازه اولميانلر ايچون تيمم جائز اولور . اشتغال طهارتدن ناشى بيرام نمازينك فوتندن قورقلسه كذلك تيمم ايديلور . بحسب الاقتضا طهارته مشغوليت سببيله صلات جمعهنك فوتندن خوف ايدلسه بيله تيمم جائز اولمديغندن همان توضى اولنوب اگر يتيشه بيلور ايسه جمعه نمازى ادا ويتيشهمديگى حالده صلات ظهر ايفا قلنور . بيرام نمازى قيلنور ايكن حدث واقع اولسه درحال تيمم ايديلوب بنا اولنوره صلات جمعه ووقتيه فوت اولمامق ايچون تيمم ايله ادا جائز اولماز . زيرا بونلرك خلفلرى واردركه جمعهنك خلفى ظهر آخردن ووقتيهنك قضادن عبارتدر «درر» فوت وقتدن قورقيلورسه نماز . تيممله قيلوب بعده اعاده ايدلمك احوطدر «حلبى» مسافر راحلهسنده اولان مائى اونودهرق تيمم ايدوب ايفاى صلاتدن صكره صويى تذكّر ايدنسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرينه گوره صلاتى اعاده لازم گلمز . خلافاً لامام ابى يوسف «قدورى» غيريسى رينك راحلهسنه صو قويسهده بوندن صاحب راحلهنك معلوماتى اولمديغى حالده تيمم ايدرك نمازى قيلسه اتفاقاً اعادهٔ صلوة اقتضا ايتمز «درر» محل قريبده وجود مائه ظن غالب اولسه طلب وتحرى ايتمكسزين تيممه جواز يوقدر وعكسى تقديرده متيممه (١) تحرىء (٢) ماء لازم دگلدر . رفيقى عندنده صو اولديغى بيلنور ايسه قبل التيمم طلب اولنمق مناسب اولوب منع اولنديغى حالده

(١) متيمم . تيمم ايدن (٢) تحرى . اراشدرمق

تيمم ايديله‌رك نماز قيلنور ﴿قدورى﴾ رفيق نزدنده وجودِ مائى
بيلوبده آندن طلب ايتديگى حالده رفيق صوبى منع ايلسه ويا ثمنِ
مثلندن زياده‌يه ويرمك ايسترسه ياخود ثمن مثليله ويره‌جك
اولوبده طالبك قدرتى اولمسه تيمم جائز اولور . حين طلبده
ارقداشى صوبى دريغ ايلمسه ويا ثمن مثليله ويرمك استيوبده
طالبك آنى آلمغه قدرتى بولنسه تيمم اولنماز . قبل الطلب
تيمم ايدلسه مختار هدايه‌ده جائز ومختار مبسوطده غير جائزدر .
اكثر اعضاى مفروضه‌سى مجروح اولان مسلم . تيمم ايدوب اقلِ
اعضاسى ياره‌لو بولنان كيمسه غسل صحيح (١) ومسحِ جريح (٢) ايدر .
زيرا غسل ايله تيممك جمعى تجويز اولنمامشدر ﴿درر﴾

———

التنجى باب

خفّين (٣) اوزرينه اولنه‌جق مسحه متعلقدر

موجب وضوء اولان هر حدثدن خفّين اوزرينه بركرّه مسح
ايتمك سنت مشهوره ايله ثابتدر . لكن خفّينى طهارت كامله اوزرينه
لبس ايتمك وتمام طهارت وقت حدثده اولمق شرطدر ﴿قدورى﴾
چونكه مُحدث اولان آبدست آلمزدن اوّل اياقلرينى يقايوب
خفّينى گيدكدن صكره حدث واقع اولمسى اوزرينه اعضاى باقيهٔ
وضوئى غسل ايلسه مستلرينه مسح ايده‌مز . نقط وقوع حدثدن

(١) صحيح . صاغلم (٢) جريح . ياره‌لى (٣) خفّين . خفك تثنيه‌سى كه
مستلر ديمكدر

اوّل وضوئى اتمام ايله طهارت كامله حاصل اولمش ايسه مسح ايلر
﴿حلبى﴾ معذور اولان حين انقطاعِ (١) سيلانده مستى گير
ايسه صحيح گيدر والّا وقت ايچنده مسح ايدوب بعد خروج
الوقت غسل ايدر ﴿ملتقى﴾ مسحده شرط . خُف . طبوغى
ستر ايتمك . قدمدن منفصل محل اولماق . خف ايله بر وجه معتاد
بر فرسخ ويادها زياده يريوريمك ممكن اولمق . اوزره اوچدر .
﴿درّ مختار﴾ مقيم . بعد الحدث بر گون وبر گيجه يعنى يگرمى درت
ساعت ومسافر اوچ گون اوچ گيجه يعنى يتمش ايكى ساعت مسح
ايتمك جائز ومسحك ابتداسى حدثك عقيبندن معتبردر . مسح . ده
سنت وجهله خفينك اوزرينه پرمقلرينى آچوب خطوط اولديغى
حالده اصابع قدمك (٢) باشلرندن ابتدا ايله ساقه دوغرى
بركرّه مد ايتمك لازم واصابعِ يددن اوچ پرمق مقدارى وضع
ايله‌مك فرضدر ﴿قدورى﴾ يالكز كفّى ياخود مع الاصابع كفّى
وضع ومد ايتمك حسن وجميع يد ايله مسح ايلمك احسن اولديغى
خلاصه‌ده بيان اولنمشدر ﴿حلبى﴾ يالكز رؤس اصابع (٣) ايله مسح
ايتمك تقاطر ماء شرطيله جائزدر ﴿منية﴾ هر برى ماء جديد ايله
اولمق اوزره براصبع ايله اوچ كرّه مسح ايدلمگه جواز وار ايسه‌ده
سنته مخالفدر ﴿منح﴾ آياق پرمغندن طولاً وعرضاً اوچ صغير
پرمق ظاهر اوله‌جق مقدارى خرق (٤) كبيرى اولان خُف
اوزرينه مسح جائز اولمز ﴿قدورى﴾ نفس اصبع . ظاهر ايسه
مقدار صغير . معتبر اولميوب بلكه نفس ظاهره اعتبار اولنور

(١) انقطاع . كسلك (٢) قدم . اياق (٣) رؤسِ اصابع . پرمقلرك
باشلرى (٤) خرق . يرتيق

﴿حلبى﴾ اعتبار . خف واحده اولوب ایکی خفده اولان خرقلك مجموعی اوچ پرمق قدر اولسه بیله مسح جائزدر ﴿ملتقى﴾ اگر حال مشیده خرقدن اوچ پرمق ویا اوچ پرمق مقداری ظاهر اولوب حال وضعده گورنمز ایسه مسحه مانع اولور ﴿درر﴾ اوزرینه غُسل فرض اولان جنب ایچون مسح ایلمگه جواز یوقدر . یعنی قبل الجنابة ایاقلرینی غَسل ایدوب طهارت کامله اوزرینه لبس خُفّین ایلمش اولسه بیله مطلقا معتبر اولمیوب حین غُسلده مستلرینی چیقاروب ایاقلرینی دخی ییقامق لازمدر . ناقض وضوء اولان شیلر مسح خفینی دخی نقض ایدر . کذلك مستلرینی چیقارمق ومدت مسح. تمام اولمق دخی ناقضدر ﴿قدورى﴾ قدمك اکثری ساقه دك خروج ایتمك قول صحیحده مسحی بوزار . امام ابی یوسف عندنده اکثر عَقِبك (١) خروجی دخی ناقض مسحدر ﴿درر﴾ موضعِ مسحده ظهر قدمدن اوچ پرمق مقداری قالوب باقیسی منفصل اولسه مسح . باطل اولمیه جغی امام محمددن مروی واکثر مشایخ انك رأیی اوزرینه متفقدر ﴿حلبى وکافى﴾ کافیده بیان اولندیغی اوزره قدم . موضعنده دوردیغی حالده اوکچه دخول وخروج ایتسه مسح بوزلمز ﴿درر﴾ ایکی مستلرك اوزرینه مسح اولندقدن صکره مستلرك ایچروسنه صو داخل اوله رق طپوغه ویا اکثر قدمه بالغ اولور ایسه مسح . باطل اوله جغی ظهیریه ده مسطور وذخیره ده هوالاصح دینلدیگی وابتلال (٢) قدم علی کلِّ حال . مسحی ابطال ایتمیه جگی درر ده مذکوردر * تنویرده

(١) عقب . ایاغك اوکچه سی (٢) ابتلال . ایصلانمق

دخی قول اخیره هو الاظهر دینلمشدر . لکن آیاغك جمله سی ویا اکثر موضعی ایصلنمش اولور ایسه مسح بوزیله جغی وغَسل ومسحك بینی جمع اولنمسون ایچون خفینی نزع ایدرك ایکی آیاغی دخی ییقامق لازمگله جگی حلبی ده محرردر . مسح . مدتی تمام اولدقده نزع خُفّین حالنده شدّت برد (٣) سببیله تلف قدمدن خوف ایدیلورسه تیمم اولنور ﴿حلبى﴾ مدت مسحك ختامنده آبدستلو بولنیلور ایسه خُفّینی نزع ورجلینی غَسل ایله آبدست تمام اولور . مسح. مدتنك انقضاسندن اوّل آبدستلو ایکن خُفّین . قدمیندن اخراج ایدلسه ینه وجه مذکور اوزره معامله اولنور * حدث . واقع اولمدقجه بقیهٔ وضوئی یعنی اعضای باقیه یی غَسل لازم اولمز . لکن اعادهٔ وضوء ایلمك حسندر . مقیم ایکن مسحه بدأ ایدیلوبده برگون وبرگیجه دن مقدّم مسافرت اولنور ایسه اوچ گون واوچ گیجه تمام اولنجیه قدر مسح ایدیلور . مسافر ایکن مسحه ابتدا ایدیلوب بعده اقامت اولندقده برگون وبرگیجه ویادها زیاده جه مسح اولندیسه خُفّینی اخراج ایله ایاقلری ییقامق لازمدر . برگون وبرگیجه دن اکسك اوله رق مسح اولنسه استیلورسه برگون وبرگیجه اتمام ایدیلور . ﴿قدورى﴾ مسئله صور خمسهٔ آتیه یی شاملدر . شویله که: سفر مقیم. قبل المدّة الحضریة . وسفر مقیم . بعدالمدّة الحضریة . واقامت مسافر . قبل المدّة الحضریة . واقامت مسافر . بعدالمدّة الحضریة . واقامت مسافر . بعد المدّة السفریة . دن عبارتدر * آبدست ایله لبس (١) اولنمش

(١) برد . صغوق (٢) لبس . گیمك

خفّك اوزرینه چزمه ویا قالچین گیلسه اگر حدثدن مقدّم ایسه چزمه وقالچین اوزرینه مسح جائز وحدثدن صکره ایسه انلری نزع ایله مستلره مسح لازمدر ﴿منیة وغیرها﴾ قبل الحدث چزمه‌لر لبس ایدیلوب اوزرلرینه مسح اولندقدن صکره چزمه‌نك بری چیقارلسه ایکیسنك دخی مسحی باطل اوله جغندن شو حالده قول اصحه گوره احد خفّینه وچیقارلمیان جرموق (۱) آخره مسحی اعاده ایجاب ایدر ۰ دیگر قولده چیقارلمیان چزمه دخی نزع ایدیله‌رك خفّینه مسح ایتمك لازمدر ﴿درر﴾ چزمه ویاقالچینی مسح حالنده اوزرنده اثر نجس بولنماملق الزمدر والّا مسح صحیح اولماز ۰ خفّین صاغلم اولسه بیله خرق فاحشی اولان چزمه اوزرینه مسح اولنمز ﴿منیة﴾ امام اعظم حضرتلرینك عندنده چوراب اوزرینه مسح جائز اولمیوب مگر کعبی (۲) ستر ایده‌جك موضعه دك قالین وصیق چورابه جلد قاپلو اوله یاخود طبانی جلد ایله محفوظ یعنی مست گبی اتی وبلکه اوستی ده دری ایله قاپلانمش بولنه ۰ صاریق وقاووق وباش ویا یوز اورتوسی والدیوان وامثالی اوزرلرینه مسح ۰ تجویز اولنمامشدر ﴿قدوری وغیره﴾ کچه‌دن اتخاذ اولنان قالچین اوزرینه ستر کعب ۰ شرطیله مسح ۰ جائزدر ﴿منیة﴾ عظم منکسر (۳) اوزرینه وضع اولنان جبیره (٤) بلا وضوء باغلنمش اولسه دخی مسح ایدیلور ۰ اگر برؤنام (۵) حاصل اولمزدن اول جبیره ساقط

(۱) جرموق ۰ چیزمه (۲) کعب ۰ طبوق (۳) عظم منکسر ۰ قیرلمش کمیك (٤) جبیره ۰ بدنده قیریق وچیقق اعضایی صاردقلری تخته‌لر (۵) برؤنام ۰ بتون بتون ایو اولمق ۰

اولور ایسه مسح ۰ باطل اولمیوب فقط برؤنامدن صکره صارغی تخته‌لری دوشدیگی تقدیرده مسح بوزیلور ﴿قدوری﴾ موضع جبیره‌یه مسحدن عجز بولنمدیغی وضررندن خوف اولنمدیغی حالده ممکن ایسه صارغی چوزیله‌رك انك محلنه مسح لازم وبوصورتده صارغی تخته‌لرینه مسح ۰ غیر جائزدر ۰ مسح جبیره‌ده تثلیث ونیت شرط دگلدر ﴿درر﴾ چبان ویاره اوزرینه وضع اولنان خرقه‌یه (۱) وبونك اوزرنده اولان عصابه‌یه (۲) مسح ۰ تجویز اولندی واکثر عصابه‌یه مسح کافی اولدیغندن استیعاب ۰ شرط قلنمدی ۰ صارغی ارهسنده ظاهر اولان بدنی مسح کفایت ایدوب غسل ایجاب ایتمز ﴿درر﴾ شق قدمده مرهم اولوبده تحته صو نفوذ ایلمز ایسه ظاهرینه اجرای ماء ایله اکتفا اولنور ﴿ملتقی﴾ جبیره اوزرینه من غیر ضرر مسحی ترك ایله‌مك امام اعظم حضرتلری عندنده جائزدر خلافاً للامامین ﴿منیة﴾

﴿ یدنجی باب ﴾

حیض ونفاسه دائر مسائل مخصوصه بیانده‌در

استعیذ بالله ﴿ ویسئلونك عن المحیض قل هو اذی ﴾ الآیة اشبو آیت جلیله ایله نسایه حیض حالنده مقارنت ومجامعت نهی بیورلمشدر ۰ ﴿ اقل الحیض ثلاثة ایام واکثره عشرة ایام ﴾ حدیث شریفی دلالتیله مدّت حیضك اقلی اوچ گون واوچ گیجه

(۱) خرقه ۰ بزپارچه‌سی (۲) عصابه ۰ صارغی

يعنى يتمش ايكى ساعت واكثر مدّتى اون گون واون گيجه‌دن
عبارت اولان مدّت . در . مدّتين مذكورتيندن ناقص ويا زائد
اولور ايسه حيض اولميوب استحاضه صاييلور ﴿قدورى وغيره﴾
مدّت حيضده مرأه‌نك بياضدن ماعدا قرمزى وصارى وطپراق
وقاره و يشيل رنكلره مائل ويا بولانق اوله‌رق گورديگى الوان
ستّه‌نك (١) جمله سى حيضدر . حيض . صلاتى حائضدن اسقاط
وصومى اوزرينه حرام ايدر . بو تقديرده صلاتى قضا ايجاب ايتمز
ايسه‌ده صومى باىّ حال قضا ايله‌مك واجبدر ﴿قدورى وغيره﴾
حيض . نفس وجوب صلاتى و يالڭز صحت اداى صومى منع
ايدوب وجوب صومى منع ايلمز . بناءً عليه بيان اولنديغى وجهله
حائضه قضاى صلات ايجاب ايلميوب انجق قضاى صوم لازم اولور
﴿درر﴾ حائض . مسجده دخول و بيت اللهى طواف
وتلاوت قرآن ايليه‌مز . زوج . حائض اولان زوجه‌سنه قربان
(٢) ايده‌مز ﴿قدورى﴾ حائضى تقبيل جائز ايسه ده مباشرهٔ
فاحشه وتفخيذه جواز يوقدر . امام محمد عندنده يالڭز موضع
دمدن اتّقا الزمدر ﴿درر﴾ محْدث وحائضك مصحف شريفك
بياض محلّنى مس ايلملرى جائز دگلسه‌ده منفصل اولان غلافى ايله
اخذ ايتملرنه جواز وار در كما مرّ ﴿قدورى﴾ لايق اولان
بلا ضرورة ياپشماقدر . غلاف . متصله ومنفصله شامل اولوب
انجق هدايه‌ده يالڭز منفصل ايله مسّ . تجويز اولنمشدر . جنب
وحائضه دعا قصديله قرائت وتسبيح وزيارت قبور جائزدر . لكن

---

(١) الوان ستّه . التى رنكلر (٢) قربان . يقين اولمق كه مجامعتدن عبارتدر

مضمضه وغسل يددن مقدّم اكل وشرب مكروهدر ﴿حلبى﴾
حائضك دمى اون گوندن اوّل منقطع اولورسه غسل ايلمدكجه
ياخود بر وقت صلات كامله مرور ايتمدكجه وطى اولنمسى جائز
دگلدر . اگر اكثر مدّت حيض اولان اون گونك ختاميله دم
منقطع . اولمش ايسه قبل الغسل مجامعت تجويز اولنمشدر ﴿قدورى﴾
وقت صلاتدن مقصود . غسل ايليه‌جك ولبْس ثياب ايله نماز قيله‌جق
قدر مدّت اولديغى وقايه ودرر ودرّ مختارده مصرّحدر . عادتندن
دون اوله‌رق حيض . اون گوندن اوّل منقطع اولدقده حائض . غسل
ايلمش اولسه بيله وطئ حلال اوله‌مز ﴿ملتقى﴾ بو صورتده آخر
وقته دگين غسلى تأخير واجب واگر حيض . عادتى مقدارى ويا
اكثر اولور ياخود حائض . مبتدئه (١) بولنور ايسه تأخيرى مستحب
اولور . اوچ گوندن اقلده حيض . منقطع اولسه صلات . آخر وقته
دگين تأخير اولنور . شايد فوت صلاتدن خوف ايديلور ايسه يالڭز
توضّى اولنه‌رق نماز قيلنور . اون گون ايچنده دم . عودت ايلديگى
تقديرده طهارتك حكمى باطل اولور ﴿درر﴾ مدّت حيض اولان ايام
عشره ايچنده ايكى دم بيننده اولان طُهر فاسد . دم جارى حكمنده‌در
﴿قدورى﴾ امام اعظم حضرتلرندن مرويدركه مدّت حيضده
استيعاب دم . بالاجماع شرط اولميوب نصاب زكات گبى انجق اوّلى وآخرى
معتبردر ﴿درر﴾ اقل طُهر . اون بش گون اولوب اكثرينه اختلاف
عادت حسبيله نهايت يوقدر ﴿قدورى﴾ استمرار (٢) دم حالنده

---

(١) مبتدئه . حيض گورمگه يڭى باشلايان قادين (٢) استمرار . دوام ايتمك

تعيين نصاب عادت قصد اولنور ايسه اصح اولان بر ساعت نقصان اوله‌رق آلتى آى طُهر . اعتبار اولنور زيرا عادت . حاملك طُهرندن غير حاملك طهرينك نقصانيدر ومدّت حملك اقلّى ده آلتى ماهدر . بناءً عليه مدّت حملدن نقصان اولان شىء اوّل بر ساعت اولوب بو حالده مسئله شويله تصوير اولنور . مرأه حيضه ابتدا ايدرك اون گون دم والتى آى طُهر گوروب بعده دم . استمرار ايلسه آنك عدّتى اون طقوز آيدن اوچ ساعت اكسك اوله‌رق منقضيه اولور چونكه عدّت مذكوره اوچ حيضه وهر حيض اون گونه وكذلك اوچ طهره وهر طهرده آلتى ماهدن بر ساعت نقصان مدّته محتاجدر ﴿درر وغيره﴾ زمان طهرى التى آى ويا دها زياده امتداد ايدن مرأهٔ معتاده حقنده دخى تعيين عدّت بو وجهله‌در (رسالهٔ بركوى)

دم استحاضه مرأه‌نك اوچ گوندن ناقص ويا اون گوندن زائد گورديگى دمدركه حكمى دائما جارى اولان برون قانى گبى اولديغندن كندوسى صاحبة العذر عد اولنه‌جغى جهتله صلاتى وصومى ادا ايلمسى لازم ووطئى حلال اولور . جريان دم اون گونى تجاوز ايلسه مرأه‌نك عادت معروفهٔ حيضى وار ايسه ايام عادتنه رد اولنوب زياده‌سى استحاضه‌در . ومرأهٔ مبتدئه مستحاضه اولديغى حالده بالغه اولسه حيضى هر شهردن اون گون اعتبار اولنوب باقيسى طهر واستحاضه صايلور ﴿قدورى﴾ مُحيّره يعنى عادتنى ناسيه اولان مثلا هر آيده حيض گورديگنى بيلوب فقط ايامنى تعيين ايده‌ميان مرأه اوّل استمرار دمدن اعتباراً اوچ گون نمازى ترك ايدر بعده يدى گون هر بر وقت ايچون بر غُسل ايله نمازى قيلر وباقى يگرمى گونده هر بر وقته بر آبدست آلوب اداء صلوة

ايلر . اشبو يگرمى گون ايچنده زوجيله مقارنت جائز اولور . اوچ گون صلاتى ترك ايلمسى او گونلرده حيض حالنده اولديغنده تيقن ويدى گون هر بر وقت ايچون بر غُسل ايتمسى ايام مذكوره‌ده حيضله طُهر بيننده وحيضدن خروجده تردّد بولنمسنه ويگرمى گونده هر بر وقته بر آبدست آلمسى طُهره يقين حاصل اولمسنه بناءً در ﴿در مختار وحلبى﴾ بو مقوله عادتنى ناسيه اولان قادين رمضان اورجنى طوتار . اگر حيضك ابتداسى گيجه‌دن اولديغى معلومى ايسه بعد الرمضان يگرمى واگر معلومى دگلسه يگرمى ايكى گون قضا ايلر . حيضك بدايتى گيجه‌دن اولديغى مُحيّره‌نك معلومى اولەمامسى ابتداى حيضك گوندزدن معتبر بولنمسنى وبو ده انتهاى حيضك دخى ينه گوندز اولمسنى استلزام ايليه‌جگندن يگرمى ايكى گون قضاى صوم رمضان لازم اولور . ايكى قات قضادن برى فائده گيدن ايام حيضه عائد اولوب ديگريده قضا اولنان گونلرك دخى ايام حيضدن اولمسى احتمالندن ناشى احتياطاً زياده ايديلان ايامدن عبارت قالور ﴿در مختار وطحطاوى وحلبى﴾ مستحاضه وسَلِس بوله (۱) مبتلا ودائما بورنى قنايان ويارەسى اولوب قانى ساكن اولميان عذر وابتلا اصحابى هر وقت صلات ايچون توضّى ايدوب اوّل وضوء ايله استدكلرى فرائض ونوافلى وقتى ايچنده ادا ايدرلر . وقت . خروج ايتدكده وضولرى باطل اولوب صلات اُخرى ايچون بشقه آبدست آلمق اوزرلرينه لازم اولور ﴿قدورى﴾ ابتداى عذر . اوقات خمسه‌دن بر وقت معينده آبدست آلوب صلات فرضى

(۱) سَلِس بول . بر علتدركه ادرارى طوتمق ممكن اوله‌ماز

ادا ایده جك قدر حدثدن خالی زمان اولمیوب بلكه مبتلا اولدیغی
عذر مخصوص موجود اولمغله حاصل اولور ۰ بقای عذر ۰ وقت
صلاتك بعض اجزاسنده عذر مخصوصك وجودیله وقوعبولور ۰
زوال عذر ۰ وقت صلاتك جمیع اجزاسنده عذر موجودك
انقطاعیله ثابت اولور ۰ بو تقدیرجه ابتداده دوام وجود عذر
وزوالده دوام عدم عذر ۰ شرط اولوب بقاده بر كره وجود عذر ۰
كفایت ایدر ﴿حلبی﴾ صاحب عذرك وضوسی امام اعظم وامام محمد
حضرتلرنجه خروج وقت ایله باطل اولوب امام ابی یوسفه گوره
خروجی ودخولی ایله وامام زفر نزدنده یالكز وقتك دخولیله
باطل اولور ۰ بو صورتده بعد الطلوع اولان وقت مهمل ۰ امام
زفره گوره وضوء صبحی مبطل اولمیوب فقط ائمهٔ ثلثه عندلرنده
وضوئی ابطال ایده جگی جهتله بشقه جه آبدست المق لازمگلور ۰
امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه خروج وقت اولمدیغندن وقت مهملده
النسان وضوء ایله صلات ظهری و جمعه یی ادا صحیح اولوب
لكن امام ابی یوسف وزفر عندلرنده دخول وقت سببیله صحیح
اولمز ﴿حلبی﴾ مجروح اولانه تقلیل دم ایچون یاره یی بر شیئله
باغلامق واجبدر ۰ بو طریق ایله خروج دمی منع ایلسه صاحب
عذر اولمقدن خلاص اولور ۰ بناءً علیه قان آلدیران عذر صاحبی
عد ایدلمز ﴿حلبی﴾ وجودنده یاقی آچانكمسه جرحنی باغلایوب
صارغیدن خروج دمی منع ایلسه معذور صایلمیه جغنی شرنبلالی
بیان ایتمشدر ۰ صاحب عذرك درهمدن زیاده ثوبنه دم اصابت
ایلسه بعد الغسل ادای صلات ایدنجه یه قدر تكرار اصابت ایتمیه جگی
ظن غالبی ایسه غسلی واجب اولور ﴿منیة﴾ نفاس ۰ ولادت ۰
عقیبنده خروج ایدن دم مخصوصدر ۰ حاملك حین حملده
وولدك خروجندن اوّلجه حال ولادتده گوردیگی قان ۰ دم

استحاضه در ۰ نفاسك اقلّنه حد یوق ایسه ده اكثری قرق گون
اولمق اوزره معتبر اولوب بوندن زیاده سی دم استحاضه صایلور ۰
مرأه نك دم نفاسی اگر قرق گونی تجاوز ایدر ایسه مقدّمكی ولادتنده
اولان عادت نفاسی معروفه اولدیغی حالده معلوم اولان ایام عادتنه رد
قلنور وزیاده سی استحاضه عداولنور (مثلا بر قادینك عادت سابقه سی
اوتوز بش گون ایكن عادت لاحقه سی قرق بش گونه بالغ
اولسه اوتوز بش گون نفاس عداولنوب باقی قلان اون گون ایچون
نمازی قضا ایتمك لازمدر) اگر مرأه نك عادت سابقه سی
یوغیسه یعنی ایلك حملی ایسه ابتدای نفاسی قرق گون اولوب
باقیسی گذلك استحاضه اعتبار ایدیلور ۰ بطن واحددن ایكی ولد
تولد ایلدكده امام اعظم وامام ابی یوسف حضرتلرینه گوره نفاس ۰
ولد اوّلك عقیب ولادتنده ظهور ایدن دمدن وامام محمد وزفر
عندلرنده ولد ثانی یی متعاقب خروج ایلیان خوندن ﴿١﴾ معتبردر
﴿قدوری﴾ انقضای عدت نفاس بالاجماع ولد اخیردن اعتبار
اولنمشدر ﴿ملتقی وغیره﴾ عادت حیض ونفاس امام ابی یوسف
نزدنده مرّهٔ واحده ایله ثابت ومنتقل اولور ۰ امامینه گوره گرك
ثبوت گرك انتقالده تكرّر لازم وعادت ۰ اعاده یی مستلزم در ۰
بونلرك ادلّهٔ تفصیلیه لری كتب معتبرهٔ فقهیه ده بیان اولنمشدر
﴿ملتقی﴾ باش وال وآیاق وپرمق وطرنق وقول گبی بعض
اجزای عضویه سی ظاهر اولان سقط ﴿٢﴾ ۰ ولد صایلیه رق امی نفساء
وجاریه امّ ولد ﴿٣﴾ عداولنور وولادته معلّق اولان طلاق اوّل سقط

﴿١﴾ خُون ۰ قان ﴿٢﴾ سِقْط ۰ دوشوك ﴿٣﴾ امّ وِلدْ ۰ حملنی ویادوغردیغی
ولدینی افندیسنك سندندر دیو اقرار ایتدیگی جاریه یه دینور كه حكم شرعیده
مُدبَّره گبی اولوب فقط ام ولد جمیع مالدن ومدبره ثلث مالدن ازاد اولور

سبیله واقع وبو یوزدن عدت منقضیه اولور ﴿ملتقی وغیره﴾ سن ایاس (١) بر مدت ایله محدود اولمیوب سن مثلیله معتبردر . اول سنده حیض گورمیان مرأنك انقطاع حیضیله حکم اولنور . اگر بعد الانقطاع . دم . ظاهر اولور ایسه حیض اعتبار قلنور . سن ایاس بر قولده محدود اولمغله اللی ویا اللی بش وقول آخرده التمش سنه ایله تحدید ایدیلور . ایاسك مدتندن صکره مرأنك رؤیت ایتدیگی قان قول مختارده اسود (٢) واحمر (٣) اولدیغی حالده حیض اعتبار اولنوب دگل ایسه استحاضه عد اولنمشدر ﴿درر﴾

سکزنجی باب

انجاسه متدائر مسائلی حاویدر

مصلی یه بدن وثوبنی (٤) واوزرینه نماز قیلدیغی مکانی ادای صلاته مانع . نجاستدن تطهیر وپاك ایتمك فرض وجواز صلاتك شرطیدر . ماء مطلق وکندوسیله ازالهٔ نجاست ممکن اولان سرکه وگل صویی گبی هر مایع طاهر ایله تطهیر نجاست جائزدر ﴿قدوری﴾ یاغ گبی سود دخی مطهر دگلدر . چونکه کندوسنده دسومت اولدیغندن سرکه مثللو صیقیله میوب ثوبده وغیریده اثری باقی قالور . ظن غالب اوزره طهارتك غلبه سنه قدر غسل ایدلمکله شیء متنجس طاهر اولور . زیرا غلبهٔ ظن ادلهٔ شرعیه دندر

(١) سن ایاس . قادینلرك چوجق دوغرمقدن قالدیغی زماندرکه اومقوله قادینه آیسه دینیلور (٢) اسود . قاره (٣) احمر . قرمزی (٤) ثوب . اوروبه

﴿درر﴾ شیء طاهر مخلوط (١) جامد اولورسه اوصاف ثلثه که . لون وطعم ورایحه دن عبارتدر . بونلر متغیر اولسه بیله بقای رقت شرطیله انکله طهارت یعنی وضوء وغسل وازالهٔ نجاست تجویز اولنمشدر . زیرا صورت مذکوره ده غلبه صوده در . مخلوط طاهر . مایع اولوب (مقطر ومستعمل ماء) گبی هیچ بر صفتده صویه مخالف اولمسه بونلرده من حیث الاجزا غلبه معتبر اولدیغندن اگر جمیع صفتده ماءه مخالف اولوبده اکثر اوصافی تغیر ایلمش ایسه وضوء غیر جائزدر . چونکه بونده من حیث الوصف غلبه مخلوطده در . اگر لبن وماء بطیخ (٢) مثللو بعض صفتده صویه مغایر اولور ایسه مخالف اولدیغی صفتده غلبه یه اعتبار اولنور . مثلا لبن ایله مخلوط ماءده لون وطعم جهتندن غلبه سودده ایسه آبدسته جواز یوقدر . عکسی تقدیرده وضوء جائز اولور . وماء بطیخ ایله مخلوط اولان صوده طعم . جهتندن قنغیسی غالب ایسه اکا اعتبار ایدیلور ﴿درر﴾ جرملی اولان نجاست . خفه اصابت ایدوب قوریسه وجه ارضه مبالغه ایله سوریلەرك ازاله ایدلدکده طهارت مطلوبه حصولبولور ﴿قدوری﴾ طرنقله حك ایتمك وتحته ایله قازیمق واووشدیرمق صورتلریله ده پاك اولور ﴿حلبی﴾ امام محمد عندنده قوری ویا یاش اولسون دلك ایله پاك اولمز وامام ابی یوسفه گوره قورو ماسه دخی رایحه سی قالمامق شرطیله اوغماقله ازاله وتطهیر اولنور . وبه یفتی ﴿ملتقی﴾ متنجس اولان پرمق صو بولنمدیغی حالده اوچ کره لحس (٣)

(١) مخلوط . قارشمش (٢) بطیخ . قاربوز (٣) لحس . یالامق

ايله طاهر اولور ﴿درّ مختار﴾ خفّه بوْل مثللو جرمسز نجاست مايعه اصابت ايلسه دفعات ثلثه ايله گوزلجه غسل ايديلەرك هر دفعەسنده صيقيلور . عصر ممكن اولماز ايسه هر غسل ايدلدكجه بر كرّه ده قوروتمق لازمگلور ﴿منية﴾ منى نجس غليظ اولديغندن رطبنى (١) غسل ايلەمك واجبدر . منى ثوب اوزرنده بولنوبده يبوسته (٢) تحول ايلمش ايسه ال ايله اوغوله رق ازاله ايتمك كفايت ايدر ﴿قدورى﴾ (ماء طاهر . موجود اولديغى حالده يقامق احسندر) آينه وقليج وسائر مصيقل (٣) اولان شيلره نجاست . اصابت ايدسه گرك رطب گرك يابس اولسون مسح ايله اكتفا اولنور . وجه ارضه نجاست . اصابت ايدوبده بعده شمس ايله قورويەرق اثرى زائل اولسه اوْل ارض اوزرنده نماز قيلمق جائز اولور ﴿قدورى﴾ لكن تيمم . صعيد طيب اقتضا ايلديگى جهتله تجويز اولنمامشدر ﴿درر و قدورى﴾ فرش (٤) اولنمش طوغله و نصب ايدلمش قامش وقطع اولنمامش شجر وقورى وياش اوت دخى روى زمين منزلەسنده اولديغندن بونلرده بولنان نجاست قورويەرق اثرى كلياً زائل اولدقده طاهر اولەجغنه بناءً اوزرلرنده اداء صلوة جائز اولور . اگر طوغله وقامش منفصل (٥) وشجر واوت مقطوع (٦) بولنور ايسه غسل اولنمدقجه بونلرك اوستنده نماز قيلنماز ﴿ملتقى وغيره﴾ دم وغائط وبول وخمر گبى نجاست غليظەدن برى بدن ويا ثوب اوزرينه درهم

---

(١) رطْب . ياش (٢) يبوست . قورولق (٣) مصيقل . جلالنمش (٤) فرْش . دوشەمك (٥) منفصل . آيرلمش (٦) مقطوع . كسلمش

مقدارى ويا درهمدن اكسك اصابت ايلسه آنكله مع الكراهة صلات جائز ايسه ده درهمدن زيادەسى ايچون جواز يوقدر ﴿قدورى﴾ نجاست غليظەدن نجس كثيفده بر مثقالدن عبارت اولان درهم كبير ونجس رقيقده ال آيەسى قدرى معفودر ﴿درر﴾ لحمى اكل اولنان حيوانك بوْلى مثللو نجاست خفيفه لباسه اصابت ايلسه مقدارى ربع ثوبه بالغ اولمدقجه آنكله نماز جائزدر ﴿قدورى﴾ قول مختارده ربع ثوبدن مقصود مطلق ثوب مصابك ربعيدر . برقولده ماتجوز به الصلوة اولان ثوبك ربعى وديگر قولده دخى اصابت ايتديگى ذيل (١) وكمّ (٢) گبى موضع معيّنك درتده برى وامام ابى يوسفه گوره طولاً وعرضاً برقارش ويا بر ذراع قدر اولمقدر ﴿حلبى﴾ صغير اولسون كبير اولسون اتى اكل اولنميان حيوانلرك بوْللرى وخرء دجاجه (٣) وامثالى وروْث فرس (٤) وخثى بقر (٥) نجاست غليظەدر . ياگز يره سه قوشنك بوْلى وترسى پاك اولوب فارەنك بوْلى ايله طحن اولنان حنطەيه مخلوط بولنان ترسى اثرى ظاهر اولمدقجه معفوّ عنەدر . كذلك مفروشات وملبوساته دائر شيلرده كى بوْل هرّه دخى تحذّر ممكن اولمديغندن معفو ايسەده اوانى حقنده بويله دگلدر . وعليه الفتوى ﴿درر و درّ مختار واشباه﴾ فرس واتى اكل اولنان حيوان بوْللرى واتى اكل اولنميان قوشلرك ترسى نجاست خفيفەدر ﴿درر﴾ غسلى

---

(١) ذيْل . اتك (٢) كمّ . ين (٣) خرء دجاجه . طاوق ترسى (٤) روْث فرس . آت وبارگير ترسى (٥) خثى بقر . صغر ترسى

واجب اولان نجاستی تطهیر ایکی صورتله‌در * بری مرئیه اولان نجاستی تطهیردرکه . عیننی واثرینی ورایحه‌سنی ازاله ایتمکدر ۰ شاید اثری باقی قالوبده ازاله‌سنده مشقت اولور ایسه معفودر ۰ دیگری نجاست غیر مرئیه‌یی تطهیردرکه . غسل ایدن کمسه‌نك ظن غالبی ایله پاك وطاهر اولمقدر ۰ ظن غالب . قابل عصر اولان شیده اوچ کره غسل ومرۂ ثالثه‌ده مبالغه ایله عصر ایتمکدن وصیقلمق ممکن اولمیان محلده اوچ دفعه ماء طاهره براغیلوب هر برنده صویی چکنجیه‌دك دوردرمق و بعده تجفیف (١) ایلمکدن عبارتدر ﴿درر﴾ حنطۂ متنجسه اوچ دفعه بشقه بشقه تمیز صو ایچنده ییقامق و هر برنده قوروتمق ایله تطهیر ایدیلور * لحم متنجس . آیری آیری اوله‌رق اوچ دفعه سیجاق آب پاکده غلیان (٢) ایتدیریلوب هر دفعه‌سنده تبرید (٣) ایدلمکله ودهن متنجس کذلك ایصنمش ماء طاهرده بشقه بشقه اوچ کره غلیان ایتدیریله‌رك وجه مائه مرتفع اولان یاغ . رفع اولنمقله طاهر اولور ﴿درر﴾ برعضوی کدی یالاسه قبل الغسل نماز قیلمق جائز ایسه‌ده اولی اولان ییقامقدر ﴿منیة﴾ برعضوی ویا ثوبی کلب آغزینه آلسه بزاق (٤) ویا لعابنك اثری اوله‌رق برگونه یاشلق بولنمز ایسه طاهر وبوخصوصده قول مختاره گوره کلبك غضب وسکونت حالی مساوی اولدیغی ظاهردر ﴿حابی﴾ سجاده رطب متنجس اوزرینه سرلسه ویا ثوب یابس . رطب نجس ایله صارلسه تأثیر رطوبت ایله سجاده وثوب صیقلدقده قطره نزول ایدر ایسه

(١) تجفیف * قوروتمق (٢) غلیان * قاینامق (٣) تبرید * صوغوتمق (٤) بزاق * توکروك

نجس ونزول ایتمز ایسه طاهردر ﴿منیة وغیرها﴾ ثوبك متنجس اولدیغی طرف اونودلمش اولسه ولو بلاتحری اولسون برطرفنی غسل ایله پاك اولور * لکن بعد الغسل نجس اولان جانبی تخطر ایدیلور ایسه ثوب مذکور ایله قیلنان نمازی اعاده ایتمك لازمدر ﴿حابی﴾ جمیع دماء (١) نجس اولوب انجق دم شهید ایله لحم مهزول (٢) و عروق (٣) و کبد (٤) و طحالده (٥) باقی قلان وبق (٦) وبرغوث (٧) وقمله (٨) وسمکده (٩) اولان قانلرله خون قلب شاة (١٠) و دم جرح غیر سائلکه . دماء عشره‌در بونلر طاهردر ﴿اشباه﴾ بناءً علیه قان ایله ملطخ (١١) بولنان شهیدی حامل اولانك نمازی صحیحدر ۰ فقط دم شهیدك طهارتی کندی اوزرنده بولنمقله مقید اولدیغندن شخص آخرك ثوبنه بولاشسه نمازی صحیح اولمز ﴿حموی وحلیة﴾

طقوزنجی باب

استنجایه دائر مسائلی مشتملدر

ریحدن ماعدا احد سبیلیندن خروج ایدن نجسی ازاله‌دن عبارت اولان استنجا . سنتدر * مخرجی تجاوز ایتمز ایسه حجر وبونك مقامنه قائم اولان خشب کفایت ایدر ۰ مخرجی تطهیر ایدنجیه‌دك

(١) دماء * قانلر (٢) مهزول * ضعیف (٣) عروق * طمارلر (٤) کبد * قره‌جگر (٥) طحال * دالاق (٦) بق * سیوری سینك (٧) برغوث * پیره (٨) قمله * بت (٩) سمك * بالق (١٠) شاة * قیون (١١) ملطخ * بولانمش

مسح ویا غسل ایله‌مك لازم اولوب عدد مسنون ثابت دگلدر
﴿ قدوری ﴾ فقدان ماء حالنده رجال . صیفده حجر اوّلی آردینه
و حجر ثانی‌یی اوگنه وثالثی ینه آردینه و شتاده حجر اوّلی اوگنه
وثانی‌یی آردینه وثالثی اوگنه مدو نسا صیف وشتاده اوّلاً ادبار
ثانیاً اقبال وثالثاً ینه ادبار ایدر ﴿ درر ﴾ ماء طاهر وار ایسه
انکله استنجا هر حالده افضل و نجاست . درهمدن زیاده مخرجی
تجاوز ایلدیگی حالده صو ایله تطهیر واجبدر ﴿ قدوری ﴾
(بعد الاستنجا . بز ومندیل مثللو برشی ایله مخرجی واطرافنی
قوریله‌مق تمیزلك حالیدر) صائم اولمیان رجل . مخرج نجاستی ارخا (١)
ایدوب صول الك بر ویا ایکی پرمغنك بطنیله گوزلجه یقار
شویله‌که : اوّلاً اصبع وُسطایی فی الجمله یوقارویه چکه‌رك وغسلدن
صکره بنصرینی وبعده خنصرینی ومتعاقباً سبابه‌سنی اصعاد ایدرك
اطمئنان قلب حاصل اولنجیه‌دك غسل ایلر . مرأه ابتدا بنصر
ووُسطی پرمقلرینی جمیعاً اصعاد ایدر . گرك رجل گرك مرأه
بعد الاستنجا ایکی اللرینی گوزلجه یقار ﴿ درر ﴾ استنجادن
صکره رطوبت مخرج ایله خروج ریح . قول اصحده اعادهٔ غسلی
موجب دگلدر ﴿ غنیة ﴾ سُتره بولنمیان موضعده ولو نهر جاری
کناری اولسون استنجایی ترك مناسب اولور . زیرا ستر عورت
امر طهارتدن دها زیاده مُهمدر ﴿ منح وحلبی ﴾ ماء استنجا
خُفّه اصابت ایدوبده باطن خُفّه تجاوز ایتمدیسه محلّ استنجایه
تبعاً طاهر اولدیغی منقول ورِجلَینه (٢) اصابت ایتسه دخی

(١) اِرخا . گوشتمك (٢) رِجلَین . ایاقلر

معفوّ اولمسی مأمولدر ﴿ حلبی ﴾ مشی ویا تنحنح (١) ویا جانبِ
ایسره اضطجاع (٢) ایله استبرا (٣) واجبدر ﴿ درر ﴾ (لزوم
واحتیاج گوردیگی ویاخود شبهه ایلدیگی تقدیرده ذکری پنبه (٤)
ایله احتشا (٥) احتیاطه رعایت قیلنلندر) کمیك و حیوان ترسی
وانسان وحیوان یه‌جگی شی وعذر یوغیکن صاغ ال ایله استنجا
مکروهدر ﴿ قدوری ﴾ قضای حاجت وقتنده قبله‌یه استقبال
واستدبار ایله‌مکده کراهت واردر * صوده وگولگه‌ده وطریق
اوزرنده و شجرهٔ مثمره تحتنده و نهر و بئر و حوض ومسجد
بیننده وروزگار قارشوسنده وفاره ونمله (٦) وسائر حیوانات
یوواسنده و قائم ومضطجع (٧) ومتجرّد (٨) بولندیغی حالده
و محل توضّی و اغتسالده (٩) تبوّل وتغوّط (١٠) کذلك
مکروهدر ﴿ تنویر ﴾ بری آخرك ثوبنده طهارته مانع نجس گورسه
اخطارینی قبول ایده‌جگنه ظنی غالب اولور ایسه اخطار ایله‌مك
واجب والّا دگلدر ﴿ درّ مختار ﴾

(١) تَنَحْنُح * اوکسوردگبی یاپمق (٢) اِضْطِجاع * یانی اوزره یاتمق (٣)
اِسْتِبْرا * اثر بولی گیدرمك (٤) پَنْبَه * پموق (٥) اِحْتِشا * دولدرمق
(٦) نَمْلَه * قارنجه (٧) مُضْطَجِعْ * یانی اوستنه یاتان (٨) مُتَجَرِّد *
چپلاق (٩) اِغْتِسال * یقانمق (١٠) تَغَوُّط * قضای حاجت ایتمك

ایکنجی کتاب

احکام صلاته متعلق اولوب یگرمی بابی مشتملدر

برنجی باب

صلوات خمسه دائردر

استعیذ بالله ﴿واقیموا الصلوة﴾ الآیة ﴿حافظوا علی الصلوات
والصلوة الوسطی﴾ الآیة و ﴿فسبحان الله حین تمسون وحین
تصبحون﴾ الآیة وسائر آیات جلیله حکم منیفی و ﴿فرض علی کل
مسلم ومسلمة فی کل یوم ولیلة خمس صلوات﴾ حدیث شریفی
مقتضاسنجه اوقات خمسهٔ معلومه‌ده صلوات مفروضهٔ مشروعه‌یی ادا
مکلّف اولان کافهٔ مؤمنین ومؤمنات اوزرینه فرض عیندر. بناءً علیه
بونلری وقت وزمانیله وحقیله ادا ایدن مثاب وترك ایلیان گرفتار
عقاب اولور. تارکی فاسق ونعوذ بالله منکری کافر عد اولنور.
صلوة. لغتده دعادن واصطلاح شرعده اوّلی تحریم وآخری
تسلیم اولان افعال معلومه وارکان مخصوصه‌دن عبارتدر هجرت
نبویه علیه افضل التحیه‌دن بربچق سنه مقدّم رمضان شریفك اون
یدنجی جمعه ایرتسی گیجه‌سی لیلهٔ اسراده فرض اولمشدر
قبل الاسرا انجق ایکی رکعت صلات صبح وایکی رکعت صلات
مغرب ﴿وسبح بالعشی والابکار﴾ نصّ کریمیله فرض
بیورلمشیدی ﴿منح الغفار ومجمع الانهر﴾ فرضیتنك شرطی

اسلام. عقل. بلوغ. وسبب وجوبی صحیحه اوّل وقت ومعذوره
جمیع وقتدر ﴿درر﴾ صلات فجرك اوّل وقتی صبح صادق اولان
فجر ثانینك زمان طلوعیدرکه. افق سماده عرضاً بیاضلغك
انتشار ایلمسندن عبارتدر. آخر وقتی شمسك طلوعندن اوّلجه
اولان زماندر ﴿قدوری﴾ صلات ظهرك اوّل وقتی شمس.
خط نصف نهاردن زائل اولدیغی زمان اولوب آخر وقتی امام
اعظم حضرتلرندن ظاهر روایتده فیء زوالدن غیری هر شیئك
ظلّی (۱) ایکی مثلنه وامامین عندنده بر مثلنه بالغ اولدیغی وقتدر
﴿قدوری﴾ قول ثانی امام اعظم حضرتلرندن دخی مروی ومختار
طحاوی «وبه یفتی» قولنی حاویدر. امام مشار الیهدن حسن
بن زیاد روایتنده آخر ظهر. مثل واحد واوّل عصر. مثلین
ایله مقدّر اولوب بینهماده ناسك مابین الصلاتین تسمیه ایتدیگی
وقت مهمل ثابت اولور ﴿شرح مجمع لابن ملك﴾ فیء زوالی
تعیینده اصح اقوال اولدرکه. مکان مستویده (۲) بر خشبه (۳)
نصب ومبلغ ظله علامت وضع اولنوب ظل. ناقص اولدقجه ماقبل
زوال. وواقف اولدقده فیء زوال. وزائد اولدیغنده نفس زوال.
تحقق ایدر ﴿شرح مجمع نقلاً عن المبسوط﴾ صلات عصرك اوّل
وقتی وقت ظهرك خروجی زمانی اولوب آخر وقتی غروب شمسه
قدردر.
صلات مغربك اوّل وقتی شمسك زمان غروبی اولوب آخری شفق

---

(۱) ظلّ = گولگه (۲) مستوی = دوز (۳) خشبه = تخته

غائب اولنجه‌یه دگیندر . شفق امام اعظم حضرتلرینه گوره افق سماده حمرتدنصکره (۱) ظاهر اولان بیاضدر . امامین عندنده حمرتدر ﴿قدوری﴾ قول امامین شرفوارد اولان ﴿الشَّفَقُ الحُمْرَةُ﴾ حدیث شریفنه مطابق اولوب مؤخراً امام اعظم حضرتلرینك قول اوّلدن رجوعی دخی منقول و مصحح و بونك مفتی به اولدیغی وقایه ودرر وسائر کتب فقهیه‌ده مصرّحدر . صلات عشانك اوّل وقتی شفقك غیوبتی زمانی اولوب آخری فجر صادق طلوع ایدنجه‌یه‌قدر اولان مدّتدر . صلات وترك اوّل وقتی امام اعظم حضرتلرنجه عشانك اوّل وقتی اولوب لکن ترتیب واجب اولدیغی جهتله صلات عشا اوزرینه تقدیمی صحیح اولماز . آخر وقتی کذلك فجر صادقك طلوعنه دگین اولان زماندر ﴿قدوری وغیره﴾ امامین عندنده صلات وترك اوّل وقتی ادای عشادن صکره‌در . سبب خلاف . وترك امام اعظم حضرتلرنجه فرض وامامینه گوره سنت مؤکده اولمسیدر . فائدهٔ خلاف ایکی موقعده ظاهر اولور . بری صلات وتر نسیاناً قبل العشاء ادا ایدلسه ویا علی الترتیب قیلنان وترك صحتی وعشانك فسادی ظاهر اولسه امام اعظم حضرتلرینك عندنده وتر صحیح اولوب عشایی اعاده لازمگلور . چونکه بویله برمعذرتك وقوعی ترتیبی اسقاط ایدر . امامین نزدنده وتر . عشایه تابع اولدیغندن وتری دخی اعاده ایجاب ایلر . دیگری وتر ایله سائر فرائض بیننده ترتیب شرط اولدیغندن وتری قیلمدقجه صاحب ترتیبك صلات فجری ادا ایلمسی تجویز اولنمامش وامامینجه فرائض وسنن بیننده ترتیبه اعتبار اولمدیغنه بناءً بوکا جواز

(۱) حُمْرَتْ . قرمزیلق

گوسترلمشدر ﴿درر﴾ صلات فجری برقولده رامی (۱) موضع سهمنی (۲) گوره‌جك ودیگر قولده ایکی کرّه قرق آیت . تلاوت ایده‌جك قدر تأخیر ایتمك وظهری یاز گوننده محل وموقعنه گوره بر درجه سرینلك ظهور ایلیه‌جك وقته‌دك تأخیر وقیش گوننده اوّل وقته تقدیم ایله‌مك مستحبدر . شمسده تغیّر (۳) حاصل اولمزدن اوّل اولان وقته‌دگین صلات عصری وابتدای ثلث لیله قدر صلات عشایی تأخیر وصلات مغربی تعجیل ایتمك ویوم غیمده (٤) عصر وعشایی تعجیل وماعدایی تأخیر ایله‌مك کذلك مستحبدر ﴿حلبی وغیره﴾ صلات مغربی ﴿بَادِرُوا بِالْمَغْرِبِ قَبْلَ اشْتِبَاكِ النُّجُومِ﴾ حدیث شریفندن استدلال اولندیغی اوزره زیاده تأخیر تحریماً مکروهدر . تعجیل صلاتدن مقصود وقتك نصف اوّلنده ادا ایلمکدر (مجمع الانهر) صلات عشایی نصف لیله دگین تأخیر . مباح ایسه‌ده بغیر عذر اندن صکره اداده کراهت واردر ﴿حلبی﴾ صلات لیله مألوفی اولان مؤمنه وتری آخر لیله قدر تأخیر . مستحب واووقتده اویانمغه اعتماد ایتمز ایسه قبل النوم ادا ایتمك لازمدر ﴿قدوری﴾ بوخصوصده نبیّ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری حضرت ابی بکره (رضی الله عنه) قبل النوم ادای وتر ایلدیگندن طولایی ﴿اَخَذْتَ بِالثِّقَةِ﴾ وحضرت عمر (رضی الله عنه) وتری تأخیر ایلدیگی ایچون ﴿اَخَذْتَ بِالْفَضْلِ﴾ بیورمشلردر ﴿مجمع الانهر﴾

(۱) رامی . آتیجی (۲) سهم . اوق (۱) تغیّر . دگشمك (۲) یوم غیم . بلوطلو گون

ایکنجی باب

اذان بیانده‌در

اذان لغتده برشیئی اعلامدن و شرعده اوقات مخصوصه‌ده کلمات معلومه ایله اعلام واعلان مخصوصدن عبارتدر . مدینهٔ منوّره‌ده شرفصادر اولان امر و فرمان پیغمبری موجب عالیسنجه بلال حبشی (رضی الله عنه) طرفندن اذانه ابتدا اولنمشدر «مجمع وغیره» رجال ایچون صلوات خمس مفروضه وصلات جمعه ایچون اذان اوقومق سنت مؤکده‌در * سائر صلات ایچون سنت دگلدر . اذان اوقور ایکن شهادتینده تغییر کلماتی مؤدّی اوله‌جق مرتبه‌ده صوتی خفض (۱) وبعده رفع (۲) ایتمك معناسنه اولان ترجیع وتغنی وتلحین مکروهدر «قدوری وملتقی» بعضلر حیعلتینده ترجیع وتلحین لابأسدر دیمشدر «مجمع الانهر» اذان فجرده ـ{حیّ علی الفلاح}ـ دن صکره ایکی کرّه ـ{الصّلوةُ خیرٌ من النّوم}ـ قولی زیاده اولنور . اقامت . کلمات اذان گبی اولوب فقط حیعله‌دن صکره ایکی کرّه ـ{قد قامت الصّلوة}ـ قولی علاوه قلنور * اذانده ترسّل یعنی بلاسرعة مهل اوزره قرائت اولنور واقامتده سرعت التزام ایدیلور . حیعلتینه گلندکده . وجه صاغه وصوله تحریك اولنور «قدوری وملتقی» تحویل وجهله اسماع . حاصل اولماز ایسه منارده اولدیغی گبی استداره (۳) ایدیلور «درر» اذان واقامتده قبله‌یه توجّه اولنور وارەلرنده تکلّم ایدلمز مؤذن اذان اوقور

(۱) خفض . الچقلانمق (۲) رفع * یوکسلتمك (۳) استداره . دونمك

ایکن پرمقلرینی مندوباً قولاقلرینك دلیگنه وضع ایلر ایسه‌ده اقامتده قومز «درر» اذان واقامت بیننده ـ{وقت صلات}ـ دینلمك گبی بر صورتله بتکرار اعلامی متأخرین مستحسن گورمشلردر . اذان ایله اقامت بینی فصل ایدلمکسزین همان وصل اولنمق مکروهدر * مغربك غیری نمازلرده هر رکعتده لااقل اون ایکی آیت جلیله تلاوت اولنمق اعتباریله ایکی ویادرت رکعت نماز قیله‌جق درجه‌ده فصل وتوقف اولنور * صلات مغربده عندالامام اوچ قیصه آیت اوقونه‌جق ویا اوچ خطوه یوریه‌جك قدر فصل ایدیلور * امامینه گوره جلسهٔ (۱) خفیفه کافیدر «حلبی» فوت اولان نمازك قضاسنده اذان اوقنور واقامت اولنور . صلوات فائته‌یی قضا قصد ایدن مسلم فائتهٔ اولی ایچون اذان اوقیوب اقامت ایدر وثانیه وثالثه‌یه دیلرسه آیری آیری اذان واقامت ایلر ودیلرسه هر برینه یالکز اقامت ایدوب اذان اوقومز . اذان واقامت طهارت کامله ایله ایفا اولنور . آبدستسز اذان اوقومق جائز اوله بیلور ایسه‌ده اقامت ایتمك وجنب ایکن اذان ویرمکده کراهت واردر «قدوری» مرأەنك وصبی ومجنون وسکران وفاسق وقاعدك اذانی ـ«لیؤذّن لکم خیارکم»ـ حدیث شریفنك دلالتیله مکروهدر . مراهق وعبد وولد زنا واعمی واعرابی‌نك اذانی مقصود اولان اعلام وقت صلاتی حصوله گتوره‌جگی جهتله مکروه عد ایدلمدی «ملتقی وغیره» اذانی مکروه اولنلردن فاسق وقاعددن ماعداسنك اذانی اعاده اولنور . اذانی مکروه

(۱) جلسه * اوطورمق .

اولنلرك ومحدثك اقامتلريده مكروه ايسه‌ده اعاده لازمگلمز قصبه‌ده واقع خانه‌سنده نماز قيلان كيمسه‌يه اذانك تركى بلاكراهة جائزدر «درر» مؤذن. اقامت اثناسنده مشى ايله‌مز. شايد امامت ايده‌جك اولور ايسه اقامتده ﴿قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوةُ﴾ ديرايكن مقام صلات امامه دوغرى يورر * بعضلر امام اولسون ويا اولمسون مؤذنه مشى ايله مكده برباس اولمديغنى بيان ايلمشلردر «حلبى» اذان. استماع اولندقده تكبيرات وشهادتين ذكر اولنوب حيعلتين‌ده ﴿لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ﴾ وصباح اذاننده ﴿اَلصَّلٰوةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ﴾ ده كذلك مستمع طرفندن ﴿صَدَقْتَ وَبَرِرْتَ﴾ ديمك لازمدر «در مختار» عقيب اذانده حديث شريفده وارداولان ﴿اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلٰوةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا اَلَّذِى وَعَدْتَهُ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ دعاسنى قرائت ايتمك لايق اولور «حلبى» اقامت اولنورايكن ﴿حَىَّ عَلَى الصَّلٰوةِ﴾ ده امام وجماعت قيام ايدوب ﴿قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوةُ﴾ ده شروع اولنور. امامليق ايده‌جك اولان شخص. مؤذن اولديغى ياخود امام هنوز گلمديگى حالده امام حاضر اولمدقجه جماعت قيام ايتمز «ملتقى» ابوبكر الصديق (رضى الله عنه) حضرتلرى مؤذن اثناى اذانده شهادت رسالتى اوقور ايكن ايكى باش پرمقلرينك طرنقلرينى تقبيل ومبارك گوزلرينه مسح

ايتديگى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك منظور جليل نبويلرى اولمسى اوزرينه سببى حقنده شرف صادر اولان سؤال عاليه ﴿تَشَرُّفًا بِاسْمِكَ الشَّرِيفِ وَتَيَمُّنًا بِهِ يَا رَسُولَ اللّٰهِ﴾ جوابنى ويرملريله ﴿هٰذَا اَحْسَنُ. مَنْ عَمِلَ بِهِ اَمِنَ مِنَ الرَّمَدِ﴾ بيورديلر. معناى شريفى بو تقبيل ومسح زياده گوزل برشى اولديغندن ايشلين كيمسه گوز آغريسندن امين اولور ديمكدر. حين مسحده ﴿اَللّٰهُمَّ احْفَظْ عَيْنَىَّ وَنَوِّرْهُمَا﴾ دنيلمك مأثوردر «اخى زاده نقلًا عن شرح الوقاية لابن الشيخ» وقت صلاتدن مقدم اذان جائز اولمز زيرا اذان صلاته دعوتدر «قدورى» (دعوت ايسه موقتدر) قبل الوقت اذان اوقونسه اعاده‌سى لازمگلور «صدر» انجق صباح اذانى وقتدن اوّلجه اوقومق امام ابى يوسف عندنده جائزدر «حلبى وغيره»

او چنجى باب

شروط صلات بيانده‌در

صلاتى تقدم ايدن شروطه متعلق مسائل مخصوصه‌در. قبل الصلوة احداثدن وضوء وغسل ايله وانجاس حقيقيه‌دن بدن وثوب ومكانى مباحث مخصوصه سنده بيان اولنديغى وجهله تطهير ايله‌مك مصلى اوزرينه فرض عيندر. شروط صلوة آلتيدر. برنجيسى حدثدن. ايكنجيسى نجاستدن. طهارت. اوچنجيسى وقت. دردنجيسى ستر

عورتدر • رجلك عورتی گوبگی آلتندن رکبه (۱) دخی داخل اوله رق دیزی التنه قدر اولان محلدر • چونکه «الرُّكْبَةُ مِنَ العَوْرَةِ» حدیث شریفی دلالتیله رکبه دخی عورتدن بعضدر «قدوری وغیره» نفس سرّه یعنی گوبك عورت خارجنده در «در مختار» حرّه نك جمله بدنی عورت اولوب یوزی وآوچلری و بر روایتده ظهر کفّی وقدمنك ظهر و بطنی عورت اولمدیغی درمختار وحابی ده محرردر • رجلده عورت اولان محل جاریه ده ده عورت اولدیغی گبی جاریه نك بطن وظهری دخی عورتدر «قدوری» مکاتبه (۲) ومدبّره (۳) وامّ (٤) ولد • جاریه حکمنده در «درر» فتنه یه باعث اولدیغی ایچون مرأة شابه یوزینی بین الرجال شهوتسز بیله اولسه کشف ایله مکدن ممنوعه در «تنویر ودرّ مختار» بدندن ویا ستر عورت ایدن ثوبدن یاخود نماز قیلنه جق مکاندن ازالهٔ نجس ایده جك شی

(۱) رُکْبَه • دیز (۲) مُکاتَبَه • حالاً تصرفی ومستقبلاً رقبه سی جهتندن کندوسنه حریت ویرلمش اولان جاریه یه دینورکه عقد کتابتله تعیین اولنان بدلی نه زمان تماماً تأدیه ایدرسه اولوقت بسبتون آزاد اولور • کوله یه مکاتب دینلور (۳) مدبّره • لغتده عاقبت امره نظر معناسنه اولان تدبیردن مأخوذ اوله رق (بن وفات ایلدیکم وقت یاخود بنم ارقه مدن ازاد اول). گبی سوزلرله عتق افندیسنك موتنه تعلیق اولنان جاریه یه دینورکه بووجه اوزره تدبیر مطلق ایله تدبیر اولنان جاریه حقنده بیع وهبه ورهن وارث مثللو معاملات تملکیه جریان ایده ماز. اما تدبیر مقیّدله یعنی (بوبولجیلقده ویا بوخسته لقدن وفات ایدرایسه م ازاد اول) گبی سوزلر ایله وقوعبولان . تدبیر . معاملات مذکوره یه مانع اوله ماز . کوله یه مدبّر دینلور . (٤) امّ ولد • حملنی ویا دوغردیغی ولدی افندیسنك بندندردیو اقرار ایتدیگی جاریه یه دینورکه حکم شرعده مدبّره گبیدر فقط ام ولد جمیع مالدن ومدبره ثلث مالدن آزاد اولور.

بولنمز ایسه ضرورةً بوحال ایله ادای صلوة جائز اولور واعاده سی لازمگلمز • البسه بولمیان مسلم • عریان وقاعد اولدیغی حالده رکوع وسجودی ایما ایدرك ایفای صلوة ایدر • اگر قائما نماز قیلارسه ده کافی اولوب لکن قعود فی الجمله ستر عورتی موجب اولدیغندن دها افضلدر «قدوری» قعود ستر عورت ایچون دها مناسب اولمغله بونك کیفیتی ایاقلری قبله یه اوزاده رق اوطورمقدن • عبارتدر «درر» ربعی طاهر اوروبه وار ایکن چپلاق نماز قیلمق جائز اولمز • اما کلیسی متنجّس ویاربعندن اقلّی طاهر اولان ثوب ایله ایفای صلات عند الامامین عریان اوله رق ادادن افضل وامام محمده گوره واجبدر «درر وملتقی» بطن وفخذ وساق (۱) وثدی (۲) متدلّی واذن ورأس وسبیلین وانثیین که طقوز عضودن عبارتدر بونلرك هر بری بشقه بشقه عضو واحد اولدیغندن ربعی منکشف اولدقده مانع صلوة اولور • شعر نازلك (۳) ده حکمی بویله در • امام ابی یوسف عندنده بونلردن برینك اکثری و بر روایتده نصفی منکشف اولورسه نمازه مانع ایسه ده نصفندن اقلی دگلدر «ملتقی وغیره» رکبه برقولده مستقلاً وابن همامك تصحیحی وجهله فخذ ایله معاً عضو واحددر قادینك کعبی ساقنه تابع اولدیغی جهتله یالگز کعبنك انکشافیله نمازی فاسد اولماز * «حابی» مصلی نك عورت محللرینك انکشافی وجواز صلاتی مانع اولان نجس اوزرینه قیامی ومحاذاتك شرائط معتبره سیله صف نساده ارکان صلاتدن بررکنك اداسی ممکن اوله جق قدر قیامك

(۱) ساق • اینجك کمیگی (۲) ثَدْیِ مُتَدَلّی • صارقش ممه (۳) شَعْرِ نازِل • اوزون صاچ

امتدادی امام ابی یوسف نزدنده نمازی افساد ایلر «درر» امام محمد بالفعل ادایه اعتبار ایدر ایسه ده مختار اولان امام ابی یوسف قولیدر «درّ مختار» برکیمسه‌نك ثوبی طاهر اولمیوبده رفیقی بعد اتمام الصلوة لباس طاهر ویرمگی وعد ایلر ایسه برروایتده فوت وقتدن خوف ایتسه بیله لباس موعوده منتظر اولمق وروایت اُخراده فوت وقتدن خوف حالنده لباسه انتظار ایله مامك لازمگلور ۰ وجود ثوبی قطعیاً امید ایتمك فوت وقتدن خوف ایتمیه جك مرتبه ده بکلمگی ایجاب ایدر «حلبی» (شروط صلاتك بشنجیسی نیتدر) داخل اولنان صلاته نیت ایدیلوب تکبیر افتتاحله نیتك بینی عمل آخر ایله فصل ایتمامگه دقت اولنمالیدر «قدوری» اصل نیتده قصد قلب ۰ شرط لازم وتلفظ ۰ مستحبدر ۰ نیت ۰ تکبیر افتتاحدن صکره صحیح اولەمیه جغندن تقدیم ایدلمك الزم وشروعه مقارن اولمق احوطدر «حلبی» فرضده تعیین نیت ۰ شرطدر ۰ مثلا ظهر یوم ویافرض وقته نیت اولنمق لازم وجمعه وعیدین ووترده دخی تعیین مقتضیدر ۰ نافله‌ده مطلقا نیت کفایت ایلر ۰ قول اصحه گوره تراویحده وسائر سنن مؤکده ده تعیین ایجاب ایدر «حلبی» جماعتله ادای صلاتده مقتدی امامه متابعت ایلمگه وجنازه نمازنده رضاءً لله نماز قیلمغه ومیت ایچون دعا ایتمگه نیت ایدر «ملتقی وغیره» حین نیتده ـــ «اَللّٰهُمَّ اِنّی اُرِیدُ فَرْضَ صَلٰوةِ الْفَجْرِ فَیَسِّرْهَا لِی وَتَقَبَّلْهَا مِنّی» ـــ دیمك لایق ومستحبدر «اشباه» صلات فرضده فرضه وتطوّعه معاً نیت ایدلسه امام ابی یوسفه گوره فرض جائز اولور وامام محمد عندنده شروعی صحیح اولمز «منیة» ایکی فائته

ایچون بردن نیت اولنسه فائتهٔ اُولٰینك نیتی صحیح وفائته ووقتیه‌یه نیت ایدلسه وقتیه‌نك آخر وقتی اولمدیغی ومصلّی اهل ترتیب بولندیغی حالده نیت فائته‌یه واگر وقتیه‌نك آخر وقتی اولور ایسه نیت وقتیه‌یه خاص اولور ووقتده وسعت اولوبده مصلی دخی صاحب ترتیب دگلسه نیتك ایکیسیده صحیح اولمز «حلبی» امام ۰ نسایه یاخود تعمیماً کندوسنه تابع اولان هرکسه امامته نیت ایلمش ایسه نسانك اقتداسی صحیح اولوب بووجهله نیت ایلمدیگی صورتده صحیح اولمز «منیة» مقتدی‌یه نیت اقتدا شرط اولدیغی گبی تعیین صلات دخی شرطدر ۰ مثلا تعیین صلات اولنمیه‌رق امامه یالکز اقتدا ایچون نیت ایدلسه قول مختارده جائز اولمدیغی گبی امامك صلاتی نیت ایدیلوبده اقتدایه نیت اولنمسه ینه جائز اولمز ۰ اما امامك صلاتنه شروعی نیت ایله‌مك قول اصحده صحت اقتدایه کافی ایسه‌ده احوط اولان نیت اقتدایی تصریح ایتمکدر «حلبی نقلاً عن قاضیخان» امامی زید ظن ایله مطلق امامه اقتدایه نیت ایدلسه امام عمرو اولسه دخی نیت صحیحدر ۰ لکن زیدی تخصیص ایله نیت اولنوبده عمرو ظهور ایدر ایسه نیت صحیح اولمز «منیة» وقت ظُهرك بقاسنده شك اولنسه ووقتدخی خروج ایتمش اولسه ظهر یوم نیت ایدیلور ایسه قضا بنیة الادا طریقیله صحیح اولوب ظهر وقت ۰ نیت اولندیغی تقدیرده صحیح اولمز «حلبی نقلاً عن قاضیخان» چهارشنبه گونی صالی ظن اولنوبده ظُهر یوم ثلاثایه نیت ایدلسه تعیین فرض حاصل اولمغله صحیح اولور «منیة» طلوع فجردن مقدّم درت رکعت صلات تهجده نیت ایدیلوبده

ايكى ركعتدن صكره فجر صادق طلوع ايلسه صكره قيلنان ايكى ركعت امامين عندنده وامام اعظم حضرتلرندن بر روايتده سنت فجره نائب اولور ﴿ منية ﴾ فجر طلوع ايتمدى ظن اولنوبده ايكى ركعت نماز قيلنسه فجر دوغديسه متأخرين عندنده سنت فجر يرينه قائم اولور . اگر طلوعده شك اولنور ايسه اتفاقاً قائم اولمز ﴿ منية نقلاً عن الذخيرة ﴾ (شروط صلاتك التنجيسى استقبال قبله در) مصلى يه قبله يه توجّه ايتمك فرضدر . مگر توجهدن بر صورتله خوف ايدرسه قادر اولديغى جهته توجّه ايدوب نماز قيلمق لازمدر ﴿ قدورى ﴾ مريض اولوبده توجهه قدرتى اولمديغى وتوجيه ايدر كيمسه بولنمديغى ياخود صحيح اولوبده قبله يه توجهى حالنده دشمن ويا يرتيجى حيواندن خوف ايلديگى تقديرده قادر اولديغى جهته متوجهاً نمازى ادا ايدر كذلك دابه اوزرنده عذر ايله فرض وبغير عذر نافله ادا اولنديغى حالده دخى توجه اولنان محله نماز قيلمق جائز اولور ﴿ حلبى ﴾ اهل مكه يه عين كعبه يه وغيريلره جهت كعبه يه استقبال شرطدر . حتى مكّى خانه سنده نماز قيلديغى حالده بيتك جُدَرانى (١) ازاله اولنه جق اولسه عين كعبه يه استقبال بولنمق واجبدر ﴿ درر ﴾ لكن بحرده ذكر اولنديغى اوزره بوقول ضعيفدر اصح اولان كندوسيله كعبه بيننده حائل بولنان مكى . غائب گيبدر ﴿ درّ مختار ﴾ جهت كعبه يه استقبال . كعبهٔ مكرّمه مصلّى نك دماغنده ملاقى ومجتمع ومثلثك ساقينى گبى گوزلرينه ممتد اولان ايكى خط موهومك بيننده واقع اولمقله حاصل اولور . وجهِ انسان مقوّس (٢) ومدوّر بولنمغله صاغه وصوله

---

(١) جُدَران . ديوارلر (٢) مقوّس . ياى گبى

انحراف جزئى وقوعبولسه بأس يوقدر ﴿ ملخص عن الدرر ﴾ مصلى قبله ده شبهه ايلديگى ويانده سؤال ايده جك كيمسه بولنمديغى تقديرده تحرّى واجتهاد ايلدكدن صكره ظنّ غالبى اولديغى جهته نمازى قيلر ونمازدن صكره خطاسنى بيلسه دخى اعادهٔ صلات ايلمز . نماز اچنده خطاسنى بيلديگى صورتده جهت قبله يه دونه رك صلاتنى اتمام ايلر ﴿ قدورى ﴾ يانده سؤال ايده جك كيمسه بولنور كن صورميوبده تحرّى ايله نمازى قيلسه قبله يه اصابت ايدرسه صلاتى جائز اولوب اصابت ايتمز ايسه جائز دكلدر ﴿ حلبى ﴾ قبله يى ارامقسزين مصلى صلاته شروع ايتدكده قبله يه اصابت ايلسه بيله نمازى صحيح اولماز خلافاً لامام ابى يوسف ﴿ ملتقى ﴾ امّا بعد اداى صلوة قبله يه اصابتى مصلّينك معلومى اولور ايسه مقصودك حصولى ايچون اتفاقاً نمازى صحيح اولور ﴿ مجمع الانهر ﴾ لكن اراشديرديغى جهتى ترك ايدوب ديگر جهته توّجه ايليه رك نمازى قيلسه قبله يه اصابت ايتسه دخى امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه صلاتك اعاده سى لازمدر ﴿ حلبى ﴾ برجماعت ظلمت ليل گبى برمانعدن ناشى قبله ده اشتباه ايدوب هربرى بعد التحرّى برجهته استقبال ايتسه لر وامامليرينك حالنى بيلمسه لر امامى تقدّم ايتمين ويا امامك حالنى بيلوب مخالفت ايلمينلرك نمازلرى صحيح اولوب تقدّم ومخالفت ايدنلرك صحيح اولمز ﴿ ملتقى وغيره ﴾ مصلّى جهت قبله يى سؤال ايتديگى شخص اوَّلجه دوغريسنى خبر ويرميوبده تحرّى ايتديگى جهته نمازى قيلدقدن صكره مصلى نك اختيار ايلديگى جهتك خلافنى اخبار ايتسه نمازك اعاده سى ايجاب ايلمز . ﴿ حلبى ﴾ محراب . علامت اولوب جهت قبله اولمديغندن ناشى مصلّى ايچون محرابى قبله نيت ايدوب نمازه شروع ايلمك جائز اولمز ﴿ منية نقلاً عن الخانية ﴾ مصلّى صدرينى بغير عذر قبله دن

تحویل ایدرسه نمازی فاسد اولور واگر وجهنی تحویل ایدرایسه فی الحال ینه استقبال واجبدر وبو تحویل سببیله نمازی فاسد اولماز ایسه‌ده فقط اشداً مکروهدر ﴿منیة﴾ اثنای صلاتده حدث واقع اولدی ظنیله لاجل الوضوء قبله‌دن تحوّل ایدوبده مسجددن خروجدن اوّل حدثك عدم وقوعنی بیلسه نمازی بوزلماز ۰ اما مصلی امام اولوبده یرینه برینی قویدقدن صکره حدثك عدم وقوعنی بیلسه مسجددن خروج ایتمش اولماسه بیله نمازی بوزیلور ۰ کذلك متوضی ۰ بلا وضوء ۰ افتتاح ایلمك ومتیمم ۰ سرابی صو ۰ ظن ایتمك وماسح مدّت مسح مرور ایتدی ظننده بولنمق گبی احوال اوزرینه قبله‌دن انصراف ایتسه‌لر بعده عکس حال معلوملری اولسه اشبو انصرافلری ترك صلات قصدیله اولوب بناء ایچون اولمدیغندن مسجددن چیقمسه‌لر بیله نمازلری فاسد اولور ﴿حلبی ملخصاً﴾

دردنجی باب

صفت صلات بیاننده‌در

صلاتك بدایت تحریمه‌دن نهایت تسلیمه قدر کیفیت اداسنه متعلق مسائل مخصوصه‌در ۰ صلاتك فرائضی تحریمه (۱) قیام ۰ قرائت ۰ رکوع ۰ سجود ۰ آخر صلاتده تشهد مقداری قعوده‌دن عبارت اولمق اوزره التیدر ﴿قدوری﴾ ارکان ستهٔ مذکوره اتفاقیدر ۰ امام اعظم حضرتلرینه گوره خروج بصنعه وامام ابی یوسف عندنده تعدیل ارکان دخی فرضدر ۰ تحریمه شدّت اتصالنه بناء جمیع کتبده ارکان عدادنده ذکر اولنمش ایسه‌ده رکن اولمیوب

(۱) تحریمه ۰ تکبیر افتتاح دیمکدرکه خارج صلاتده مباح اولان اشیانك حرمتنه سبب شرعی اولدیغی ایچون تحریمه دینلدی

بلکه ائمهٔ حنفیه نزدنده اتفاقاً شرط خارجدر ۰ بناءً علیه ابتدای تکبیرده نجاست مانعه وانکشاف عورت وانحراف عن القبله بولنوبده بونلر درعقب مندفع اولور ایسه شروع صحیحدر ﴿حلبی ملخصاً﴾ صلاته دخول قصد ایدن رجل تکبیر ایدوب تکبیر ایله معاً ایکی اللرینی رفع ایله ایکی باش پرمغنی قولاقلرینك یومشاغنه محاذی ایلر * صلات وترك قنوتنده وعیدین وجنازه نمازلرنده دخی تکبیرلر وجه مذکور اوزره اجرا ایدیلور ﴿قدوری ودرر﴾ زمرهٔ نساحذاء منکبینه (۱) دك اللرینی قالدیررلر ۰ رفع ید ۰ ماسوادن وصف کبریائی نفیه اشارت اولوب نفی ۰ اثباتدن مقدّم اولمغله قول اصحده تقدیم رفع ۰ اهم وامام ابی یوسف عندنده تکبیر ایله معیت ملتزمدر ﴿درر وغیره﴾ اللرینی یکلرندن چیقارمق آداب صلاتندر ۰ رفع یدده پرمقلرینی ضم وتفریج بیننده یعنی بر برینه بتشدیرلمش ویا زیاده آچلمش اولمیه‌رق منشور حالنده بولندیرمق واوچلرینی قبله‌یه قارشو طوتمق سنت شریفه‌در ﴿حلبی﴾ مقتدینك تکبیری امام اعظم حضرتلرینه گوره تکبیر امامه مقارن بولنمق وامامین عندنده تکبیر امامدن صکره اولمق افضلدر ﴿درر﴾ مصلی «الله اکبر» یرینه «الله اجل» یاخود «الله اعظم» ویا «الرحمن اکبر» دیسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرینك عندلرنده کافی عد اولنوب امام ابی یوسفه گوره اکبر ویا کبیر لفظلك تلفظی لازمدر ﴿قدوری﴾ تعظیمه دال اولان الفاظ ایله تحریمه جائزدر «سبحان الله ولا اله الا الله» ویا فارسی عباره ایله «خدا بزرگست» دیمك گبی ۰ لکن «ربّ اغفرلی»

(۱) منکبین ۰ ایکی اوموزلر

مثللو دعايه دال اولان الفاظ ايله تحريمه جائز دكلدر ﴿ درر ﴾ تعوذ و بسمله و حولقه ايله افتتاحه جواز يوقدر ﴿ اللهم ﴾ ويا ﴿ الله ﴾ لفظيله جائزدر ﴿ در مختار ﴾ لفظهٔ جلاله ايله شروع مختلف فيه اولوب خلاصه‌ده جائز اولمديغى وكافيده تجويز اولنديغى گوسترلمشدر ﴿ حلبى ﴾ ﴿ الله اكبر ﴾ دينلديكى وقتده اسم جلالك همزه‌سى ويا اكبرك باسى مد ايدلسه شروع صحيح اولمز . كذلك صلات ايچنده همزه ياخود با تمديد اولنسه نماز فاسد اولور ﴿ حلبى ﴾ لفظهٔ جلالك همزه‌سى امام ايله بدأ ايديلوبده امامدن اوّل راءِ اكبردن فارغ اولنسه قول اصحده شروع باطلدر . صاغ الى صول ال اوزرينه باغلايه‌رق ايكى اللرى تحت السرة (١) وضع ايلمك وبعده ﴿ سبحانك اللهم ﴾ الى آخره ومتعاقباً اعوذ و بسمله قرائت ايتمك و بونلرى سرّاً اوقومق سنت مؤكده‌در ﴿ قدورى وغيره ﴾ كوچك وباش پرمقلر حلقه ايديلوب بيلگى اخذ واوچ پرمغى بسط ايتمك سنتدر ﴿ كافى ﴾ ﴿ سبحانك ﴾ ى اوقوركن ﴿ وجل ثنائك ﴾ ى صلات جنازه‌نك غيريده ترك ايتمك اَوْليدر ﴿ حلبى ﴾ استعاذه‌ده صاحب هدايه عندنده اَوْلى اولان ﴿ اَسْتَعيذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيطانِ الرَّجيم ﴾ وصاحبِ كافى وغيريسى نزدنده ﴿ اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ﴾ ديمكدر . تعوّذ . امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه قرائته تابع اولديغنه بناءً مقتدى تعوّذ ايتمز وامام ابى يوسفه گوره تعوّذ . ثنايه تابع اولديغندن مقتدى استعاذه ايدر ﴿ منية ﴾ مسبوق امامه حالِ مخافته‌ده (٢) ادراك ايلدكده

(١) تحت السُّرّة . گوبگك آلتى (٢) صلات مُخافَتَه . ظهر وعصر صلاتى گبى قرائت جهر ايدلميان نماز

﴿ سبحانك ﴾ ى اوقويه‌جغى گبى قضاء ماسبق ايچون قيام ايتدكده ينه قرائت ايلر . مقتدى امام جهر ايدر ايكن شروع ايتسه برقولده سبحانك‌ى ترك ايدوب قول آخرده سكتات (١) امام بيننده بقدر الامكان كلمه كلمه يا ايكيشر ايكيشر قرائت ايدر ﴿ حلبى ﴾ مصلى . امام ركوعده ايكن شروع ايلسه ركوعك بر جزوئنده امامه ادراكى ظن غالبى اولديغى حالده قائماً ثنايى قرائت ايلر والّا ترك ايدر . برنجى سجده‌ده امامه يتشسه ينه بويله ياپلمق ايجاب ايدوب ايكنجى سجده‌ده ادراك ايلديكى تقديرده ثنايى ترك ايله سجده ايدر . اما قعده‌ده ايكن ادراك ايلسه من غيرِ ثناء يعنى سبحانك‌ى اوقومقسزين قعود ايلمك اَوْلى اولوب لكن قرائت ثنادن صكره دخى اوطورمق جائز اولور ﴿ خلاصه عن حلبى ﴾ مصلى بعد التكبير قرائته شروع ايدوب ثنا وتعوّذ وبسمله‌يى اونوتسه اعاده ايتمز وترك سنت اولديغى جهتله سجدهٔ سهويه دخى ايلمز ﴿ حلبى ﴾ فاتحه ايله سوره بيننده گرك صلات جهريه گرك سرّيه‌ده بسمله سنت دگلدر اما قرائتنده دخى اتفاقا كراهت يوقدر ﴿ در مختار ﴾ بسملهٔ شريفه‌دن صكره مصلى سورهٔ فاتحه وبعده برسورهٔ اُخْرايى ياخود ديله‌ديگى سوره‌دن اوچ آيت كريمه‌يى قرائت ايدر ﴿ قدورى ﴾ فرضلرك ايكى وسائر نمازلرك جميع ركعتلرنده قرائت قرآن مطلقا فرض و برسوره ويا برآيتِ طويله ويا ﴿ انا اعطيناك ﴾ سوره‌سى قدر اوچ آيتِ قصيره‌يى فاتحهٔ شريفه‌يه ضم ايتمك واجبدر . بر ويا ايكى آيت قصيره قرائت ايديلورسه تحريماً مكروهدر . لكن واجب ايله اكتفا

(١) سَكَتاتِ امام . صلات جهريه‌ده امامك اثناى قرائتده اولان توقفلرى

اولندیغی تقدیرده تنزیهاً کراهت واردر ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ و ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ و ﴿ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ آیتلری کبی ﴿حلبی﴾ آیت کرسی وآیت مداینه مثللو آیت طویله‌یی ایکی رکعته تقسیم ایتمك قول اصحده جائزدر ﴿منیة﴾ ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ مثللو کلمهٔ واحـده و (ق) و (ص) کبی علی قول حرف واحد اولان آیت واحده ایله قول اصحده اداى فرضیت صحیح دکلدر . امام سـورهٔ فاتحه‌یی اتمام ایدرك ﴿ولاالضالین﴾ دیدکده امام وجماعتك دخی سرّاً ﴿آمین﴾ دیملری سنتدر ﴿حلبی﴾ ﴿آمین﴾ قبول ایله دیمکدر ﴿طحطاوی﴾ همزه‌نك مدّی ومیمك تشدیدی یاخود همزه‌نك کذلك مدّی ویانك حذفی ایله نماز فاسد اولمز . اما همزه‌نك قصری ومیمك تشـدیدیله ویا قصر وحذف یاء ایله ویاتشدید وحذفله برابر مداولنسه مفسد صلاتدر ﴿درّمختار﴾ ضم سـوره‌دن صکره مصلّی تکبیر ایدوب رکوع ایدر . ورکوعده ایکی اللرینی پرمقـلرینك آرهلرینی آچوب دیزلرینه‌وضع وارقه‌سنی بسط ایدرك طورر . وباشنی دوز طوته‌رق رفع وتنزیل ایتمز . ورکوعه واردقـده اوچ کره ﴿سبحان ربی العظیم﴾ دیر بوده ﴿مَنْ قَالَ فِی رُكُوعِهِ سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ ثَلَاثاً فَقَدْ تَمَّ رُكُوعُهُ وَذَلِكَ اَدْنَاهُ﴾ حدیث شریفی اقتضاسنجه تسبیحك ادنی مرتبه‌سـیدر ﴿قدوری ودرر﴾ مقتـدی تسبیحاتی اتمامدن اوّل امام باشنی رفع ایتسـه متابعت واجبدر (تنویر) بیلدیگی بر شخصك نمازه ادراك ایتمسیچون امامك قرائت ورکوعی اطاله ایلمه‌سی تحریما مکروهدر اما کلان

شخصی بیلمدیکی صورتده بأس یوقدر ﴿درّمختار﴾ بوندن صکره امام ومنفرد باشنی رفع ایدوب ﴿سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ ومقتدی یالکز ﴿رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ دیر ﴿قدوری﴾ محیطده ﴿اللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ وبحر رائقده ﴿رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ﴾ دیمك افضلدر دینلمشـدر . امام اعظم حضرتلرندن بر روایتده وامامین عندنده امام وقول اصحده منفرد دخی تحمیدی (۱) ضم ایلمك لازمدر ﴿هدایة﴾ (محیطده تحمیـده قصر . مصحح وحلبیده تصحیح هدایه اولیٰدر دینلمش ودرّمختارده تسمیعی (۲) انتقـاله وتحمیدی حال اسـتوایه (۳) قصر ایتمك لزومی کوسترلمش و ﴿حَمِدَهُ﴾ لفظی سکون میم ایله اوقونسه یاخود نقط هاسز اوله‌رق ﴿حَمِدْ﴾ دینلسـه نماز فاسـد اوله‌جنی مضمراتده بیان ایدلمش وهنـدی دخی شرح کافیدن نقلاً فساد صلات ایله حکم ایلمش اولدیغی ومع مافیه بونلرك جمله‌سی منظور فیه بولندیغی مجموعهٔ حفیدده محرر ومصرّحدر) مصلی قیام ایلرجه سنه دوغریلوب تکبیر انتقال ایدرك سجده ایدر وسجده‌ده ایکی آووجیله ارضه اعتماد ایدوب یوزینی ایکی الینك بیننه وضع ایدرك بورنی وآلنی اوزرینه سجده ایلر * اگر احدهمایه قصرایله یالکز آلنی یاخود بورنی اوزرینه سجده ایتسـه امام اعظم حضرتلرنجه جائزدر . امامین یالکز بورنی اوزرینه عذرسز اقتصار سجده‌یی

(۱) تحمید . ﴿رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ دیمك (۲) تسمیع . ﴿سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ دیمك (۳) استواء . دوغرلق

تجويز ايلمامشلردر «قدورى» (ركوعدن قالقدقده سبحان الله ديه‌جك قدر) قومه (١) قول مشهورده سنت مؤكده اولديغى هدايه ودررده وواجب اولديغى قنيه‌ده محرردر . ركوع وسجودده اعضا وجوارحى اطمينان (٢) ايتديرمككه تعديل اركاندن عبارتدر . روايت كرخيده واجب وروايت طحاويده سنتدر . امام ابى يوسف عندنده فرض اولديغى عنايه وحلبى‌ده ذكر اولنمش وابن همام شرح هدايه‌ده قومه وجلسه (٣) نك امام اعظم وامام محمد حضرتلرى عندنده واجب اولديغنى بيان ايلمشدر) «أُمِرْتُ بِأَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْضَاءٍ عَلَى الْجَبْهَةِ وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ» حديث شريفندن استدلال ايديله‌رك انف (٤) جبهه (٥) ده داخل اولمغله عذرسز جبهه ويا انف اوزرينه قصر سجده ايتمك جائز اولور دينلمش ايسه‌ده بونده كراهت واردر چونكه آنفا ذكر اولنديغى وجهله امامين عندنده جبهه‌ده عذر اولمدقجه يالكز انف اوزرينه سجده تجويز اولنمامشدر . هله يناق وچكه اوزرينه سجده ايدلمك مطلقا غير جائزدر «خلاصه عن المنية والملتقى ومجمع الانهر» كَوْرِ عمامه (٦) ايله ثوبك زياده‌سى اوزرينه سجده جائزدر «قدورى» مصلّى سجده‌ده ديزلرينى يره واللرينى قولاقلرينك حذاسنده اوله‌رق كذلك ارضه وضع ايله اصابعى بربرينه ضم وقبله‌يه توجيه ايدر

---

(١) قَوْمَه . قالقمه (٢) اِطْمينان . سكونت اوزره اولمق (٣) جَلْسَه . اوطورمق (٤) اَنْف . بورون (٥) جَبْهَه . آلن (٦) كَوْرِ عِمامَه . صاريغك دوريمى

وبازولرى آچار وقارننى اويلوقلرندن اوزاق طوتار وقَدَمَيْنِى يره قويه‌رق اطراف اصابعى (١) قبله‌يه چويرر وانفى وجبهه‌نى استقرار ايده‌جك مرتبه يره وضع ايلر . مرأه اياغنك پرمقلرينى ديكميه‌رك وبازولرينى آچميه‌رق قوللرينى زمينه بسط ايدر وبطننى فخذينه (٢) متصل قيلر «درر ملخصاً» سجده‌ده اوچ كره «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى» دينلور . بوده «مَنْ قَالَ فِي سُجُودِهِ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ثَلَاثًا فَقَدْ تَمَّ سُجُودُهُ وَذَلِكَ أَدْنَاهُ» حديث شريفى موجبنجه تسبيحك اقلى اولوب تك اوله‌رق اندن زياده ايديلور ايسه فضيلت واردر «درر وغيره» وضعِ قدمين‌دن مقصد . اصابعى قويمقدر بناءً عليه اصبع واحده ياخود بلا اصابع . ظهر قدم وضع اولنديغى صورتده اياقلرك برى قونيلورسه صحيح اولوب عكسى تقديرده صحيح اولماز بوندن مفهوم اولان وضع اصابع ايله مقصود . اصابعى قبله‌يه توجيهدن عبارتدركه پرمقلرك اوزرينه اعتماد حاصل اوله والّا ظهر قدم وضع اولنمش اولور حالبوكه فقها بونى معتبر طوتمديلر . اكثر ناس بوندن غافل بولنديغندن بومسئله‌يه تنبيه واجبدر «حلبى» جامعده ازدحام (٣) جماعتدن ناشى نمازده يره سجده ايديله‌ميوبده بالضرورة اوكنده نماز قيلان كيمسه‌نك ظهرينه سجده اولنمسى ساجد ايله مسجود ايكيسى بر نمازده بولنمق شرطيله جائزدر «درر ودر مختار» موضع سجده . موضع قدمدن نصف ذراع مقدارى مرتفع اولسه سجده‌يه جواز وار ايسه‌ده فقط اندن

---

(١) اَطْرافِ اَصابِعْ . پرمقلرك اوجلرى (٢) فَخِذَيْن . ايكى اويلوقلر (٣) اِزْدِحام . غلبه‌لك

زیاده اولور ایسه ازدحام ناسدن غیریده تجویز اولنمامشدر
﴿ حلبی ودر مختار ﴾ مصلّی سجده‌دن باشنی قالدیروب تکبیر
ایدره اعضاسی ساکن اوله‌رق سبحان الله دیه‌جك قدر اوطوردقدن
صکره تکبیر ایله سجدهٔ ثانیه‌یی دخی اجرا ایلر . سجده‌ده
مطمئن (١) اولوب بعده تکبیر انتقال ایدرك صدور قدمینی
اوزرینه قائم اولدیغی حالده دوغریلور ﴿ قدوری ﴾ قیام ایلر
ایکن جلسهٔ استراحت ایتمز و اللریله وجه ارضه عذرسز اعتماد
ایلمیوب بلکه دیزلرینه دایانور ﴿ منیة ﴾ (سجدتین بیننده
اوطورلمیوبده حال سجوده قریب ایکن سجدهٔ ثانیه ایدلسه
قول اصحده صحیح اولمدیغی هدایه‌ده بیان اولنمش وحلبیده
ظاهر اولان صحیح اولمقله برابر اشدّ کراهتله مکروهدر
دینلمشدر) رکعت ثانیه‌ده تکبیرهٔ اُولی‌ده یعنی افتتاحده اولدیغی
گبی ایکی اللر قالدیرلمیوب وثناء وتعوّذ دخی ایدلمیوب بسمله
وفاتحه وضم سوره قرائت اولنور ﴿ قدوری ﴾ مصلی رکعت
ثانیه‌یی رکوع وسجود ایله بعدالادا سجدهٔ ثانیه‌دن رفع رأس (٢)
ایتدکده قدم یُسرانی (٣) بسط ایله اوزرینه قعود وقدم یمنی‌یی
(٤) قویاً نصب واصابعی جانب قبله‌یه توجیه واللرینی فخذینی
اوزرینه وضع واصابعنی بسط ایدر بعده تشهدی یعنی (التحیات
لله یی) الی آخره قرائت ایدر ﴿ قدوری ﴾ مرأه . تورّك یعنی صول
یانی اوزره اوطورر و صاغ جانبندن ایکی ایاغنی چیقارر ﴿ ملتقی

(١) مُطْمَئِن * سکونت اوزره اولان (٢) رَفْعِ رأْس * باشنی قالدیرمق
(٣) قَدَمِ یُسْرٰی * صول اایاق (٤) قَدَمِ یُمْنٰی * صاغ اایاق

وغیره ﴾ تفسیر تحیاتده اقوال کثیره اولوب احسنی تحیاتدن
عبادات قولیه وصلواتدن عبادات بدنیه وطیباتدن عبادات مالیه
مقصود اولمقدر ﴿ بحر رائق ﴾ قعدهٔ اولی‌ده تشهد اوزرینه
قول اصحده ﴿ اللهمّ صلِّ علی محمّدٍ وعلی آلِ محمّدٍ ﴾ وبر قولده
﴿ اللهمّ صلِّ علی محمّدٍ ﴾ و قول آخرده بر حرف بیله زیاده
قلنورسه سجدهٔ سهو لازمدر ﴿ حلبی ﴾ فرضده قعدهٔ اُولی
و بونك تشهدّی قول مشهورده واجبدر ﴿ قهستانی ﴾ سنت
ونافله‌ده امام محمد وزفر عندنده فرضدر دینلمشدر . صلوات پرمغی
شهادتیندن ﴿ لا اله ﴾ ده رفع و ﴿ الّا الله ﴾ ده وضع
ایتمك سنت اولدیغی محیطده وصحیح مسلمده مصرّحدر ﴿ منح ﴾
فرض نمازلرك صکره‌کی رکعتلرنده بعدالبسملة یالکز فاتحه قرائت
ایدیلوب ضم سوره اولنمز . وتر واجبده وسنن ونوافلده ضم
سوره واجبدر ﴿ قدوری ملخصاً ﴾ مصلّی فرضك رکعتین
اُولَیینندن صکره فاتحه ایله اکتفا ایدر اگر تسبیح ویا سکوت
ایلر ایسه جائز ایسه‌ده لکن عمداً سکوت ایدر ایسه اسائت ایتمش
اولور . شاید سهواً سکوت ایتسه امام اعظم حضرتلرندن بر روایتده
سجدهٔ سهویه واجب اولور صحیح اولان رکعتین مذکورتیندن
صکره‌کی رکعتلرده قرائت فاتحه واجب دکل ایسه‌ده ترك ایتمامك
احوطدر ﴿ خلاصه عن الدرر ﴾ آخر صلاتده قعدهٔ اُولی گبی قعود
ایدیلوب تشهدی قرائت و ﴿ اللهمّ صلِّ علی محمّدٍ وعلی آلِ محمّدٍ
کما صلّیتَ ﴾ و ﴿ اللهمّ بارِكْ علی محمّدٍ وعلی آلِ محمّدٍ کما بارکتَ ﴾
الی آخرهما صره‌سیله اشبو ایکی صلوات مشهوره اوقنور . وآیات

قرآنیه‌یه مشابه ویا سائر ادعیهٔ مأثوره ایله دعا اولنور ٭ وكلام ناسه شبیه دعا اوقونمز ﴿قدوری﴾ ادعیهٔ مشابهه ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ و ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ﴾ الآیتین و ﴿رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ گبی آیات قرآنیه‌در و ﴿اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ مثللولر ادعیهٔ مأثوره‌در ٭ اما ﴿اللَّهُمَّ أَكْسِنِي وَأَعْطِنِي مَالًا﴾ گبی ناسدن طلب اولنه‌بیله‌جك شیلره دائر دعالر وسط صلاتده اوقور ایسه نماز فاسد اولور اما قعدهٔ اخیره‌دن صكره اوقور ایسه نماز بوزلماز لكن واجب اولان سلامی ترك ایله نمازدن سلامسز خروج اولنمش اوله‌جغندن صلات ناقص قالور ﴿حلبی﴾ قعدهٔ ثانیه‌ده قرائتی لازم اولان تحیات وصلوات معلومه وادعیهٔ مأثوره‌نك ختامنی متعاقب اوّلا صاغ جانبدن ﴿السلام علیكم ورحمة الله﴾ دینلوب صكره صول طرفدن دخی بو وجهله سلام ویریله‌رك نمازدن چیقیلور ﴿قدوری﴾ مقتدی سلامی امامك سلامنه مقارن اوله‌رق جماعت وحفظه

كرامی نیت ایدرك صاغنه وصولنه سلام ویرر وامام قنغی جانبده ایسه او جانبه سلام ویردكده امامی نیت ایدر اگر امام حذاسنده ایسه هر ایكی سلامده آنی نیت ایلر وامام ٭ سلامده جماعت وحفظه‌یی ومنفرد یالگز حفظه‌یی نیت ایدر ﴿درر ملخصاً﴾ امام ٭ صلات مغرب وعشادن ایكی اوّلكی ركعتلرده وصباح وجمعه وبیرام نمازلرنده قرائتی جهر (٢) ایدر وركعتین اولیيندنصكره‌كی ركعتلرده قرائتی اخفا ایلر ٭ منفرد مخیّردر ٭ دیلرسه جهر ایدوب نفسنه اسماع (٣) ودیلرسه سرّاً (٤) قرائت ایلر ٭ صلات ظهر وعصرده امام ٭ قرائتی اخفا ایدر ﴿قدوری خلاصة﴾ منفرد دخی بویله ایلر عند الكرخی جهرك ادناسی اسماع نفسدن واسرار ومخافته ٭ تصحیح حروفدن عبارت ایسه‌ده فقط صحیح اولان ابو جعفر هندوانی قولیدركه اوده اسماع نفس ٭ حدّ اخفا وجهر ٭ اسماع غیردر ٭ بو حالده امامك یانده بولنانلر ایشتمیه‌جك اولورلرسه جهر ایتمش اولمز واوقودیغنی كندیسیده ایشتمیان قاریٔ عد اولنمز ﴿جوهرة﴾ امام ٭ حاجت ناسدن زیاده جهر ایلر ایسه آثم اولور ﴿سراج﴾ منفرد ومقتدی تكبیرات انتقالیه‌یی جهر ایتمز ﴿بحر رائق﴾ سنت اولان ٭ امام ٭ سلام ثانی‌یی سلام اوّلدن اخفایه قریب صورتده ایتمكدر ٭ نماز تمام اولدقدنصكره امام مخیردر دیلرسه صاغندن ودیلرسه صولندن منحرف اولور ودیلرسه قارشوسنده مصلی اولمدیغی حالده جماعته استقبال ایدر ﴿منیة﴾ فرضدن صكره سنت وار ایسه

(١) جهر ٭ آشكاره ایتمك (٢) اسماع ٭ ایشتدیرمك (٣) سرّاً ٭ كیزلی

﴿ اللهم انت السلام ومنك السلام تباركت ياذا الجلال والاكرام ﴾ دينلوب بلا تأخير سنته قيام اولنور ﴿حلبى﴾ صلات وتر اوج ركعتدر . بينلرى سلام ايله فصل اولنميوب ركعت ثالثه‌ده فاتحه وضم سوره‌دن صكره ركوعدن اول هر وترده قنوت ايديلور ووترك هر ركعتنده فاتحه اوقنور وضم سوره اولنور . واوچنجى ركعتك فاتحه وضم سوره‌سنى متعاقب تكبير اولنوب ايكى اللر قالديرلدقدن صكره قنوت ايديلور . صلات وتردن غيرى نمازده قنوت اولنماز ﴿قدورى وغيره﴾ ركوعدن اول هر وترقيدى سنه‌نك جميعنده قيلنه‌جق صلات وترده قنوت لازم اولديغنه تنبيه ايچوندر اولوب چونكه مذهب شافعيده ركوعدن صكره يالكز رمضانك نصف اخيرنده وبرده صلات فجرده قنوت ايديلور . رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك صلات وترده ركعت اولى‌سنده ﴿ سبح اسم ربك الاعلى ﴾ وثانيه‌ده سورهٔ كافرون وثالثه‌ده سورهٔ اخلاص قرائت بيوردقلرى ابن عباس (رضى الله عنهما) دن روايت اولنمشدر ﴿ درر وغيره ﴾ قنوتده مشهور اولان دعا ﴿ اللهم انا نستعينك ونستغفرك ﴾ و ﴿ اللهم اياك نعبد ﴾ الى آخرهما دعالريدر . استنيلور ايسه مذكور دعالره حسن بن على (رضى الله عنهما) حضرتلرينك قنوتى اولان ﴿ اللهم اهدنى فيمن هديت وعافنى فيمن عافيت وتولنى فيمن توليت وبارك لى فيما اعطيت وقنى شر ما قضيت فانك تقضى ولا يقضى عليك وانه لا يذل من واليت ولا يعز من عاديت تباركت ربنا وتعاليت ﴾ دعاسى

ضم ايديلور و ﴿ صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ﴾ دينلور . دعاى قنوتى كوزلجه بلميان اوچ كره ﴿ ربنا آتنا فى الدنيا حسنة وفى الآخرة حسنة وقنا عذاب النار ﴾ ياخود اوچ دفعه ﴿ اللهم اغفر لى ﴾ ياخود اوچ كره (يارب) دير ﴿ حلبى ﴾ مختار اولان دعاى قنوتى اخفا (۱) ايلمكدر . مصلى قنوتى اونودوب ده ركوعده تذكر (۲) ايتسه بعد القيام قنوت ايتميوب سجده‌يه وارر . امام اعظم حضرتلرينه كوره قنوت عمل وجوبى اولديغندن تأخيرى جهتيله مصلى سهو سجده ايدر وامامين عندنده قنوت سنت اولديغيچون سجدهٔ سهويه لازمگلمز ﴿ بحر رائق ﴾ مصلى فاتحه‌يى اوقويوب ضم سوره‌يى وقنوتى فراموش (۳) ايدرك ركوعه وارسه بعد القيام سوره‌يى قرائت وقنوت ايدوب ركوعى اعاده و سجود سهو ايدر ﴿ جوهرة ﴾ هيچ بر نمازده تعيين سوره يوقدر ﴿ قدورى ﴾ يعنى نمازك صحتى سورهٔ مخصوصه‌نك قرائتنه توقف ايتمز بلكه قرآندن كندويه ميسر اولانى قرائت ايلر ﴿ جوهرة ﴾ نماز ايچون سورهٔ معينه قرائتنى اعتياد ايتمك مكروهدر ﴿ قدورى ﴾ كراهت . سورهٔ معينه‌نك قرائتى واجبدر غيريسى كفايت ايتمز ديو اعتقاد اولنديغى صورتده‌در . اما رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك قرائتى سببيله تبرك قصد ايدرسه كراهت يوقدر ﴿ جوهرة ملخصاً ﴾ امام اعظم حضرتلرنجه

---

(۱) اخفا . گزلمك (۲) تذكر . خاطره گتورمك (۳) فراموش . اونوتمق

نمازده اسم قرآنك متناول اولديغى مقدارى قرائت كفايت ايدر . امامين عنـدنده اوچ آيت قصيره ويابر آيت طويله‌دن اقلى جائز اولمز ﴿قدورى﴾ آيت واحده‌دن زياده قرائته مقتدر اولميان مصلى‌يه امامين عندنده اوچ كرّه تكرار ايتمك لازم اولوب امام اعظم حضرتلرنجه تكراره لزوم گوسترلمامشدر اما آيت واحده‌نك قرائته مقتدر اولان كيمسه ايچون نصفنى ايكى كرّه ويا زياده اوقيوبده تمامنى قرائت ايلمامك امام مشار اليه نزدنده جائز اولمديغى گبى اوچ آيتى قرائته مقتدر بولنـان كيمسه‌نك بر آيتى تكرار ايلمسيده امامين عندنده تجويز اولنمامشـدر ﴿حلبى﴾ صلاتده قرائت بش وجه اوزره اولديغى محيطده بيان اولنمشدر شـويله‌كه اوّلكيسى فرضدركه اوده امام اعظم حضرتلرينك عندنده آيت تامه‌در . اگر كلمتين اولورسـه جائز وكلمهٔ واحده ويا حرف واحد اولورسه اصح اولان غير جائزدر . ايكنجيسى واجبدركه بوده فاتحه وضم سوره‌در . اوچنجيسى سنت اولوب فجر وظُهرده سورهٔ حُجُراتدن سورهٔ بُروجه وعصر وعشـاده بروجدن ﴿لم يكن الذين﴾ وصلاتِ مغربده ﴿اذا زلزلت﴾ سـورهٔ شريفه‌لرينى قرائت ايلمكدر . دردنجيسى مستحب اولوب بوده مقيم اولان مسلم ايچون صلات فجرده ركعتِ اُولىده فاتحه‌دن ماعدا اوتوز ويا قرق و ثانيه‌ده فاتحه‌دن بشـقه يگرمى ويا اوتوز آيت اوقومقدر . بشنجيسى مكروهدركه بر ويا ايكى آيت ايله فاتحه ياخود يالڭز فاتحه ويا يالڭز سوره تلاوت ايتمك گبى ﴿جوهرة ملخصا﴾ مقتدى امامك آردنده قرآن اوقومیوب سكوت واستماع ايلر ﴿غرر﴾ امامه اقتدا قصد ايدن

مسلم ايكى نيته محتـاج اولوب برى صلات مشروعه وديگرى امامه اويمغه نيت ايتمكدر ﴿قدورى﴾ مقتدى‌يه تعيين صلات شرط اولديغنـدن يالڭز ﴿نَوَيْتُ اَنْ اُصَلِّىَ مَعَ الْاِمَامِ﴾ ديمك كفـايت ايتمز . صلات جمعه‌ده جماعت . شرط اولمغله قول مختـارده اقتـدايه نيت ايدلميوبده يالڭز صلات امامه نيت اولنور ايسـه جائزدر . امامين عنـدنده اقتـدا حاصل اولمق ايچون امام . تكبير ايتـدكدن صكره اويمق افضـلدر ﴿حلبى﴾ امام . امامت موضعنده قيام ايتدكده نيت اقتدا كافى اولوب شروعى وقتنده حضور نيت . شرط دگلدر ﴿منية﴾ امامه ركوعده يتشيلوبده لفظهٔ جلالى قيامده واكبر لفظنى ركوعه شروع ايدركن ديمك جائزدر ﴿انحى چلبى﴾ جماعت ايله نماز قيلمق سنت مؤكده‌در . جماعتله اداى صلاتده امامته احق واَوْلى اولان نمازه متعلق مسائلى حاضر اولنلردن زياده عالم اولاندر . اگر علمده مسـاوات بولنور ايسه قرائتِ قرآنده زياده ماهر وقرائتده دخى مساوات بولنور ايسه ورع (١) وتقواده كامل بعده سناً اكبر (٢) بعده خُلقاً بعده وجهاً احسن . بوندن صكره نسباً اشرف بعده ثوبى انظف (٣) بوانـلردر ﴿تنوير﴾ مريض ومُقْعَد (٤) ومقطوع الرِّجْل (٥) والِيد وشيخ عاجز

---

(١) وَرَعْ . حرامدن وامثالندن صاقنمق (٢) اَكْبَرْ . زياده بيوك (٣) اَنْظَفْ . زياده پاك (٤) مُقْعَد . كوتورم اولان (٥) مَقْطُوع الرِّجْل والْيَد . اياغى والى كسلمش

(١) واعما وپك زياده مطر (٢) وبرد (٣) وطين.دن وظلمت
شديده (٤) دن ناشى صحيح الاعضا اولان مسلملر مسجده
جماعته حاضر بولنه مدقلرى حالده معذور عد ايديلورلر (منح)
صاحب البيت امامتغه صالح ايسه ديگرلرينه مرجحدر * لكن
كندودن اصلحى ياخود قاضئ بلده مجلسده بولنور ايسه انك
امامت ايلمسى دها مناسب اولور (تنوير) امام اولمغه كندولرندن
احق كيمسه وار ايكن عبد واعرابينك وفاسقك واعما واعشانك (٥)
نمازده امام اولملرى تنزيهاً مكروهدر. مگر شو ذكر اولنانلردن
فاسقك غيرى اعلم قوم اولور ايسه امامتغه اولى اولور * اعتقادى
كفرى مؤدى اولميان مبتدعك (٦) وولد زنانك دخى امام
اولملرى تنزيهاً مكروهدر. اگر بونلردن غيرى امام اولمغه لايق
كيمسه بولنماز ايسه اوحالده بونلرك بلا كراهة امام اولملرى
جائزدر (درمختار وملتقى وقدورى) امامه لايق ومناسب اولان
جماعته قدر مسنوندن زياده صلاتده قرائتى تطويل (٧) ايله ميوب
بلكه حال جماعته مراعاة اقتضاسنه گوره تخفيف (٨) ايلمكدر.
زيرا نبى محترم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى بكاء (٩)

(١) شيخ عاجز. پك زياده اختيار (٢) مطر. يغمور (٣) برد. صغوق
(٤) ظلمت شديده. شدتلو قرانلق (٥) اعشى. گيجه وگوندز ايو
گورمز درجه ده ضعف بصره مبتلا اولان (٦) مبتدع. اهل
بدعتكه معلومدر (٧) تطويل. اوزاتمق (٨) تخفيف. خفيفلتمك
(٩) بكاء. اغلامق

صبى بى استماع بيورملرى اوزرينه صلات فجرده معوذتين ايله
اكتفا بيورمشلردر. درمختارده قدر مسنوندن زياده تطويل
صلات مكروهدر ديلنمشدر (قدورى وغيره) مصابيحده
مذكوردركه معاذ (رضى الله عنه) قومنه امامت ايدوب صلات
عشايى سورهٔ بقره ايله ادايه شروع ايتدكده صحابهٔ كرامدن
برينك انحراف ايدرك منفرداً اداى صلات ايلمسى وكيفيتك
حضور عالئ حضرت نبويه عرض اولنمسى اوزرينه ﴿يامعاذ
اقرأ والشمس وضحيها وسبح اسم ربك الاعلى ونحوهما﴾ فرمان
جليلى شرفصدور بيورلمشدر و ﴿من ام قوماً فليصل بهم
صلوة اضعفهم فان فيهم المريض والكبير وذا الحاجة﴾ حديث
شريفى دخى معلومدر (درر وغيره) كندولردن برينى امام
ايدرك يالكز اولدقلرى حالده جماعتله نماز قيلمق زمرهٔ نسايه تحريماً
مكروهدر. شايد كراهتله برابر بويله جماعتله نماز قيله جق اولورلر
ايسه كندولرندن اوله جق امام انلرك ايلروسنه گچميوب جماعت
نسانك اورته سنده قيام ايدرك نمازى قيلدرمق اقتضا ايدر. ارككلر
حسب الضرورة عرياناً جماعتله نماز قيله جق اولدقلرنده ايچلرندن
اوله جق امام انلرك اورته لرنده قيام ايلر (قدورى وغيره) يالكز
صلات جنازه ده جماعت نساده كراهت يوقدر. رجلك نسايه
امامتى ايچلرنده والده سى وهمشيره سى گبى محرمى ويا زوجه
ياخود جاريه سى يوق ايسه خانه ده مكروه اولوب جامعده دگلدر

«تنوير» عجوز متفانيه‌نك (۱) عند الامام بالكز ليلاً وعند الامامين ليلاً ونهاراً جماعته حضوری جائزدر «در مختار وغيره» جماعت بيت . جماعت مسجدكبی مشروع ايسه‌ده فضيلتده تفاوتی (۲) ظاهردر «قنية» ﴿الاثنان فما فوقها جماعة﴾ فحواسی اوزره امام . بر رجل ايله جماعت اولسه رجل . امامك صاغ طرفده اوكچه‌لری محاذی اوله‌رق قيام ايلر . اما بر مرأه ايله جماعت اولسه قادين . امامدن تأخر ايدر . جماعت بردن زياده اولديغی حالده امام . كندی تقدم ايلر . صورت مذكوره‌نك غيريسی علی الاصح مكروهدر «در مختار وقدوری» ابن مسعود حضرتلرينك زائد علی الواحد اولان جماعته توسط ايلمش اولملری اباحه‌يه دلالت وتقدم . فضيلتی تضمن ايدر «هداية» مقتدی اطول (۳) اولوبده مساوات عقب (٤) صورتنده اكثر قدمی تقدم ايتمدكجه سجودی امامك امامنده (٥) واقع اولسه بر بأس اولمز «در مختار» رجال ايچون مرأه وصبی‌يه اقتدا غير جائزدر . جماعتده اولا رجال . ثانيا . صبيان . صكره خنائی (٦) بعده نسا . صف اولور «قدوری» قاریء وارايكن امی‌نك امام اولمسی جائز دكلدر . امی امی‌يه اقتدا ايدوبده بعده قاریء . حاضر اولسه جوازی مختلف فيه‌در «نهاية» مرأه‌نك مرائيه وصبينك صبی‌يه اقتداسی صحيحدر «منح» نسا . جماعت رجال نزدنده

(۱) عجوز متفانيه . پك اختيار قادين (۲) تفاوت . فرق (۳) اطول . زياده اوزون (٤) عقب . اوكچه (٥) امامنده . اوكنده (٦) خنائی . خنثالر

نمازه دورسه‌لر اگر امام . صلاته وقت شروعده نسايه نيت ايلمش ايسه انلره محاذی اولان رجالك صلاتی فاسد اولور . امام مرائيه امامتی نيت ايلمامش ايسه مرأه‌نك اقتداسی صحيح اولميه‌جغندن نمازی فاسد اولوب فقط تحريمه‌ده واداده مشترك اولمديغی ايچون محاذی بولنان رجالك صلاتی فسادده وارمز «در مختار وغيره» شروط محاذات مفسده اوندر . برنجيسی محاذيه‌نك گرك محرم گرك نامحرم مرأهٔ بالغه وياسكز طقوز ياشنده صبيهٔ مشتهاة اولمسی . ايكنجيسی صلاتی عاقله بولنمسی . اوچنجيسی امام محمد عندنده محاذات بر ركن مقداری اولمسيدر . دردنجيسی صلاتك ذات ركوع وسجود اولمسی . بشنجيسی صلاتك تحريمه جهتيله بينهماده مشتركه بولنمسيدر . آلتنجيسی من حيث الادا دخی مشتركه اوله‌رق مسبوقك قضای مافاتی اولمامسيدر . يدنجيسی اتحاد مكان اولوب برينك آخردن قامت انسان قدر ارتفاعی بولنمامسيدر . سكزنجيسی اتحاد جهت اولوب جوف كعبه‌ده (۱) هر برينك بر جهته توجه ايتمامسيدر . طقوزنجيسی بينهماده عماد (۲) مثللو حائل (۳) اولمامسيدر (اره‌لرنده انسان صيغه‌جق قدر اره‌لق بولنمق دخی حائل صاييلور) اوننجيسی امامك نسايه دخی امامته نيت ايلمسيدر . اگر امام . نسايه نيت ايتمز ايسه مرأه‌نك اقتداسی غير صحيح اولديغندن محاذات . مفسد صلات اولمز «حلبی» مصلينك مكلف اولمسی و بعد الشروع گلمش اولان مرأهٔ بالغه‌يه تأخر

(۱) جوف كعبه . بيت شريفك داخلی (۲) عماد . ديرك (۳) حائل . مانع

ایله اشارت ایله‌مامسی دخی شرائط مذکوره جمله‌سندندر . چونکه شرط اوّل بولنمزسه هیچ برینك وشرط ثانی موجود اولمز ایسه رجلك نمازینه فساد ترتب ایتمز ﴿ابن عابدین﴾ امرد صبیحك (۱) محاذاتی قول صحیح اوله‌رق مفسد صلات دگلدر ﴿تنویر وحلبی﴾ محاذاتده بعض عضو . بعض عضوه مقابل اولمق کافیدر . لکن معتبر اولان ساق و کعبك محاذی اولمسی ایدوگی زیلعیدن منقولدر ﴿درر﴾ عذردن پاك اولان مسلم . سلس بوله (۲) مبتلا اولانه وطاهره بولنان نسا . مستحاضه‌یه وقاریٔ . امی‌یه وعاری اولمیان عریانه اقتدا ایلمك جائز اولمز ﴿قدوری﴾ معذورك معذور آخره عذرلری متحد ایسه اقتداسی جائز ایسه‌ده متحد دگلسه جواز یوقدر ﴿حلبی﴾ تیمم ایدن صو ایله آبدست آلمش اولانه و خفینه مسح ایدن ایاقلرینی غسل ایلیانه وقاعد قائمه . نماز قیلدیرمق جائزدر * اما رکوع وسجود ایلین ایما ایدنه وفرض قیلان نافله قیلانه . و بر وقتك فرضنی قیلان فرض آخر قیلانه اویمسی صحیح اولمیوب فقط نافله قیلان فرض قیلانه اقتدا ایلر ایسه صحیحدر ﴿قدوری﴾ جبیره اوزرینه مسح ایدنه غاسلك اقتداسی کذلك صحیحدر ﴿درّمختار﴾ قائمك قاعده صحت اقتداسی نبیّ محترم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك آخر صلاتلری قعود ایله اولوب

(۱) اَمْرَد صَبیحْ . یوزنده توی اولمیان گوزل تازه (۲) سلسِ بوْل . برنوع علتدرکه ادراری حبس ایله‌مك ممکن اولمز

صحابهٔ کرامك قیاماً اقتدالریله ثابتدر * اشبو صلاتده ابوبکر (رضی الله عنه) حضرتلرینك رفع تکبیر بیورملرندن استدلال اوله‌رق مؤذنلرك جماعت ایشیده‌جك قدر تکبیرلرینه جواز گوسترلمش ایسه‌ده حاجتدن زیاده صیحه (۱) کلامه ملحق بولنمق اعتباریله مفسد صلوة اولمق مستبعد دگلدر ﴿درّمختار نقلاً عن فتح القدیر﴾ قائمك احدبه (۲) و غیر اعرجك اعرجه (۳) ونماز قیامغه یمین ایدن حالفك (٤) حالفه وناذره (٥) ومتنفله (٦) وناذرك ناذره ومتنفلك متنفله امامتی جائزدر* اما ناذرك حالفه ومتنفله و مفترضه (۷) ونذر آخر قیلان ناذره ولاحقك لاحقه و مسبوقه ومسبوقك مسبوق ولاحقه ونازلك راکبه وراکبك نازله وراکبك دیگر دابه‌یه راکب اولانه وقول اصح اوزره غیر الثغك (۸) الثغه ومسافرك ایکی رکعته قصر ایتدیگی صلاتده بعد الوقت مقیمه اقتدالری صحیح اولمز . لکن مسافر . وقت ایچنده تحریمه ایدوب بعده وقت خروج ایتسه مقیمه اقتداسی صحیح اولدیغندن مقیم گبی اتمام ایدر ﴿درّمختار﴾ فساد اقتدایی موجب اسبابدن هرقنغیسیله اقتدا فاسد اولورسه فرض ویا نفل اولسون اصلاً صلاته شروع تحقق ایتمیه‌جگنه بناءً بونده وقوعبولان قهقهه خارج صلاتده‌کی قهقهه گبی وضوئی نقض ایتمز وکذلك صلات مذکوره‌ده واقع اولان محاذات .

(۱) صَیْحَه . زیاده باغرمق (۲) اَحْدَبْ . قانبور (۳) اَعْرَجْ . طوبال (٤) حَالِفْ . یمین ایدن (٥) نَاذِرْه نذر ایلین (٦) مُتَنَفِّل . نافله قیلان (۷) مُفْتَرِضْ . فرض قیلان (۸) اَلْثَغْ . پلتك

مفسد صلوة اولمز . (مثلا جماعتله صلات عصر قيلنور ايكن بر مرأه كلوب ظُهر ظنيله ظهره نيت ايدرك امامه اقتدا ايله بر رجله محاذى اولسه اختلافِ صلاتَين سببيله مرأه‌نك اقتداسى فاسد اولديغندن شروعى اصلاً صحيح اولمامغله خارج صلاتده‌كى محاذات مثللو رجلك نمازينى افساد ايلمز) اشبو قول . امام محمدك اولوب محيطده تصحيح اولنمش اولديغندن صاحبِ بحر بونك مذهب اولديغى بر محلده ادعا ايلمشدر . عند الامامين اقتدا فاسد اولدقده اصلِ صلات باطل اولميوب بلكه قصد ايديلان فرضيت . وصفى باطل اوله‌جغنه مبنى نفلاً شروع . متحقق و صحيح اولمغله بو صلاتده قهقهه وضوئى نقض و محاذات دخى صلاتى افساد ايلر * بو قول . سراجده تصحيح اولنديغندن صاحب بحر ديگر بر محلده دخى بونك مذهب اولديغى ادعا ايلمگله دُرِّمختار صاحبى نقل مذهب خصوصنده صاحب بحرك كلامَينى بيننده اولان تناقضى زيلعى نك بيانى وجهله دفع ايتمشدر . شويله‌كه فساد اقتدا لابسك عارى‌يه اقتداسنده اولديغى گبى شرائط صلاتدن ياخود قارئك امى‌يه اقتداسنده اولديغى مثللو اركاندن برينك فقداندن طولايى ايسه امام محمدك قولى مذهبدر * اگر مفترضك متنفله اقتداسنده اولديغى گبى اختلافِ صلاتَيندن ناشى ايسه امامين قولى مذهبدر «ابن عابدين» اقتدا اولنان امامك آبدستسز اولديغى بيلنديگى صورتده نمازى اعاده لازمدر «قدورى» . امام محدث اولديغى ويا شروط واركاندن برينك

فقدانى (۱) خبر ويرديگى حالده شايانِ امنيت ايسه صلاتك اعاده‌سى فرض و دگل ايسه مندوبدر «دُرِّ مختار» امام بعد الصلوة محدث اولديغى تذكّر ايدنجه جماعته اخبار ايله‌مك لازمدر «منح»

بشنجى باب

فريضه‌يه ادراك بياننده‌در

معلوم اولديغى اوزره قصداً بلاعذر . عبادتى نقض (۲) ايتمك أَسْتَعِيذُ بِاللّه ﴿ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴾ نص جليليله حرام اولوب انجق تجديد ايچون مسجدى هدم (۳) گبى صورةً نقض و معناً اكمال بولنورسه مشروعدر . جماعتله ادا اولنان صلاتك منفرداً قيلنان نماز اوزرينه يگرمى يدى درجه فضيلتى واردر . بناءً عليه بر مسلم . اداى فريضه‌يه منفرداً باشلامش اولديغى حالده امام او نمازه شروع ايلسه اگر مُصلّىء منفرد . فرض رباعيده ركعتِ اُولى ايچون و غير رباعيده ركعتِ ثانيه ايچون هنوز سجده ايلمامش ايسه ولو ركوعده بولنسون نمازى سلام ايله قطع ايدوب امامه اقتدا ايدر . اگر سجده ايلديسه فرض رباعيده ركعت اُولى‌يه بر ركعت دخى ضم ايدرك بعد التشهد سلام ويروب امامه اقتدا ايلر و قيلديغى ايكى ركعت نافله اولور و غير رباعيده اتمام ايدر . بعد الفجر نفلك كراهتندن ناشى صلات فجردن و اوچ ركعت نفل . مكروه

(۱) فِقدان . موجود اولمامق (۲) نَقْض . بوزمق (۳) هَدْم . ييقمق

اولديغنــدن صلات مغربدن صكره تنفّل (۱) نيتيله دخى امامه اقتدا ايلمز • فرض رباعيده اوچنجى ركعته قيام ايتمش اولوبده سجده ايتمديسه قعوده عودت ايدرك وياحال قيامده سلام ويررك قطع ايدوب امامه اويار • اگر اوچنجى ركعتك سجده‌سنى ايتمش ايسه صلاتك اكثرى ادا اولنمش اوله‌جغندن دردنجى ركعتى اتمام ايلمك لازمدر • بوحالده فضيلت جماعتى فوت ايتمامك ايچون تطوّع نيتيله اقتــدا افضلدر • انجق صلات عصردن صكره نافله مكروه اولديغندن بونده اقتدا ايلمز • صلات نفله شروع ايدن مؤمن • جماعت ايچون مطلقا قطع ايتميوب ركعتينى اتمام ايدر • صلات فائته ومنذوره دخى بويله‌در • زيرا بونلرك قطعنده اكمال بولنميوب بلكه ابطــال عمل واردر • مصلىء منفرد • ظهرك وياجمعه‌نك درت ركعت سنتنده بولنوبده ظهرك فرضنه ياخود خطبه‌يه شروع اولنسه على قول • شفع اوّلى (۲) قيلدقدن صكره نمــازى قطع ايدر • بعضيلرى سنت مذكوره صلات واحده منزله‌ســنده اولديغنــدن قطعده اكمال بولنميوب بلكه ابطــال بولنديغندن درت ركعتك اتمامى لزومنى درميان ايلمشلر وحتى فتوا دخى ويرمشــلردر • صلات ايچون اذان اوقونان مسجد وياجامعدن نمــازى قبــل الادا خروج ايلمك ﴿ لَا يَخْرُجُ مِنَ الْمَسْجِدِ بَعْدَ النِّدَاءِ اِلَّا مُنَافِقٌ اَوْ رَجُلٌ يَخْرُجُ لِحَاجَةٍ يُرِيدُ

(۱) تنفّل • نافله نماز قيلمق (۲) شفعِ اوّل • برنجى ايكى ركعت

الرُّجُوعَ ﴾ حديث شريفى ايجابنجه تحريماً مكروهدر • مگركه ديگر مسجد ويامحلده جماعتله قلنه‌جق نماز كندوسنك وجودينه متوقف اولوب بولنمديغى حالده جماعتك تفرّقى وياجماعته قلت طريانى محتمل بولنه ويا آبدستسز بولنيلوبده عودت نيتيله لاجل التوضى چيقلمش ياخود قبل الاذان دخول وقتله ويا ديگر مسجددن اذانك استماعيله فريضــه اوّلجه قيلنمش اوله • صــلاته اقامت اولنديغى حالده مسجددن براحدك خروجى قطعياً لايق اولمز • زيرا بوحركت • آشكاره جماعته مخالفت ديمك اولديغندن فاعلى اتهــام اولنور • فقط جمــاعت اُخْرانك مقيمى اولان مسلمه خروجده باس يوقدر • كذلك فجر وعصر ومغرب نمــازلرى وقتلرنده بر دفعه قيلنمش ايســه بعد الاقامة مسجددن خروج ايدن • جماعت اُخْرانك مقيمى حكمنى حائزدر • چونكه فجردنصكره گون دوغنجه‌يه و بعــد العصر وقت غروبه دگين نافله قيلمق مكروه وصــلات مغربدن صكره‌ده اوچ ركعت نافله غــير مشروعدر • اقامت اولنــان مسجددن صلات ظهر وعشــايى قبل الاقامة منفرداً ادا ايدن مسلمك ظهر وعشادن صكره نافله قيلمسى جائز اولديغندن خروجى تجويز اولنمامشدر • جماعتله صلات فجرك فوتندن خوف اولنور ايسه سنتى ترك ايله امامه اقتــدا ايديلور • اگر صلات فجرك بر ركعتنه ايرشمك مأمول ايسه سنت مؤكده اولديغندن ترك اولنميوب صف صره‌ســنده ويا امامك آرقه‌ســنده اولميه‌رق بر كنارده همان قيلنه‌رق اقتدا اولنور • سنت فجر فرضيله برابر فوت ايدلدكده بعد الطلوع •

زوال شمسدن اوّلجه وقته قدر بالاتفاق قضا اولنمق لازم اولوب بالکز فوت ایدیلورسه امام محمده گوره قبل الزوال ینه قضا اولنورسه‌ده عند الامامین قضا اولنمز . سنت ظهرك بعده ایفاسی ممکن اولدیغندن فرضك فوتی خوفی اولسون ویا اولمسون ترك اولنوب بعده وقت ظهر . باقی ایسه علی قولٍ صوك سنته تقدیم وبر قوله گوره اندن تأخیر ایله قضا اولنور . قبل الجمعه قیلنان درت رکعت سنت دخی سنت ظهر گبیدر . فرائض خمس ووتردن وفجر وظهر سنتلرندن ماعدا سنتلر . گرك سنت ظهر مثللو داخل وقتده گرك سنت فجر گبی بعد الوقت یالکز ویا فرضه تبعیتله قضا اولنمز . بر مسلم جماعتله ادا اولنان صلات رباعیه‌نك بر رکعتنه ادراك ایلمش اولسه ﴿ مَنْ اَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الصَّلٰوةِ فَقَدْ اَدْرَكَهَا ﴾ حدیث شریفی موجبنجه بو نمازك تمامی ایچون جماعت . فضیلتنه نائل اولور ایسه‌ده آنی جماعتله قیلمش اولمز . وایکی رکعته ادراك ایلسه حال ینه بویله‌در . امام . رکوعده ایکن نمازه ایریشلوب تکبیر ایدلسه وامام رکوعدن باشنی رفع ایدنجه‌یه‌دك قیامده توقّف اولنسه ویا بلا توقف رکوع ایدلسه‌ده مقتدینك رکوعندن اوّل امام باشنی قالدیرسه او رکعته ادراك اولنمش اولمز . امامدن مقدّم مقتدی رکوع ایدوب باشنی قالدیرمه‌دن اوّل امام . رکوعده مقتدی‌یه ادراك ایتسه مقتدینك رکوعی صحیح اولور . زیرا شرط . جزؤ رکن‌ده یعنی رکوعك طرفیندن برنده امامه مشارکت

اولوب بو دخی حاصل اولدیغندن رکوعی صحیح ایسه‌ده لکن ﴿ اَمَا یَخْشَی الَّذِی یَرْکَعُ قَبْلَ الْاِمَامِ وَیَرْفَعُ اَنْ یُحَوِّلَ اللّٰهُ رَأْسَهُ بِرَأْسِ الْحِمَارِ ﴾ حدیث شریفیله تحریماً مکروهدر ﴿ ملتقی ودرر ومجمع الانهر ﴾ صاحب بحردن منقولدرکه قطع صلات بلاعذر حرامدر . عند الاکثر بر درهم وبعضیلرینه گوره ولو بر (دانْق) یعنی بر درهمك سدسی مقداری مالك ضیاعی خوفی بولنورسه مباح واکمال صلات ایچون مستحب وبر نفسك تخلیص واحیاسی ایچون واجبدر ﴿ ابن عابدین ﴾

﴿ التنجی باب ﴾

مقتدینك نوعاً احکامنه دائردر

مقتدی . مدرك . لاحق . مسبوق . مسبوق لاحق . دن عبارت اولمق اوزره درت نوعدر . مدرك . جمیع رکعاتی امامله برابر ادا ایدندر . بونك حکمی قرائتدن ماعدا کافهٔ ارکان فعلیه‌ده واذکارده امامنه اتباع ایلمکدر . لاحق بعد الاقتدا نوم ویا سبق حدث یاخود غفلت ویا ازدحام مثللو اسبابدن ناشی جمیع ویا بعض رکعاتی فوت ایلیندر . بونك حکمی اوّلاً قضای مافات ایدوب بعده امام . فارغ اولمدیسه اکا متابعت ایله مکدر . لاحق . قضای مافات ایدر ایکن مؤتم (۱) حکمنده اولدیغندن

(۱) مُؤْتَمّ . امامه اقتدا ایدن

امامك فراغندن اوّل ویا صکره ، اصلا قرائت ایتمز وکندی سهوی ایچون سجده ایلهمیوب فقط امامك سهوینه بعد الفراغ سجده ایلر وانك سهواً ترك ایتدیگی شیئی مثلا امام قعدهٔ اولیٰیی ترك ایلمش ایسه لاحق دخی امامه موافقتله انی ترك ایدر وکندی مسافر اولوبده امامی دخی مسافر ایسه نیت اقامتله فرضی تغیّر ایلهمز ، لاحقك محاذات نسا (۱) سببیله وامامك قبلهجه وقوعبولان خطاسیله نمازی فاسد اولور ، مسبوق ، قبل الاقتدا رکعاتك جملهسی ویا بعضی ایله امام ، کندوسنی سبق ایدن کیمسهدر ، بونك حکمی اوّلاً امامه متابعت ایدوب بعده قضای ماسبق ایله مکدر ، مسبوق ، قضای ماسبقده منفرد گبی اولدیغندن ثنا وتعوّذ وقرائت ایدر وکندی سهوی ایچون سجده ایلر ومحاذات نسا ایله نمازی فاسد اولمز ومسافر ایسه نیت اقامتله فرضی متغیر اولور ، انجق درت مسئلهده منفرد مثللو اولمیوب مقتدی گبیدر ، برنجیسی کندوسنه دیگرینك اقتداسی جائز اولمز ، لکن ایکی مسبوق معاً امامه اقتدا ایله قضای ماسبقه قیام ایتدکلرنده بری قاچ رکعت قضا ایدهجگنی بیلهمیوبده دیگرینه باقهرق قضا ایدرسه صحیح اولور ، ایکنجیسی مسبوق ، قضای ماسبقه قالقدقده نمازینه یکیدن باشلامق نیتیله تکبیر ایلسه تحریمهٔ اولیٰیی قاطع ومستأنف (۲) اولور ، امامنفرد ، قیلدیغی نماز ایچون مسبوق گبی یپارسه مستأنف اولمز ایسهده قیلدیغی نمازدن

(۱) محاذات نسا ، قادینلرك حذاسنده بولنمق (۲) مستأنف ، یکیدن باشلیان

غیری بر صلات ایچون نیت وتکبیر ایدر ایسه اولوقت مستأنف اولور ، اوچنجیسی امامك سهویله مسبوقه دخی سجدهٔ سهویه لازمگلوب حتی امامك سلامندن اوّل قضای ماسبقه قالقسهده امام سجدهٔ سهویه ایلهسه قضا ایتدیگی رکعتی سجده ایله تقیید ایتمدکجه امامه متابعت ایدرك سجود سهو ایلر ، اگر تقیید ایتدیسه بعد الفراغ سجده ایدر ، امامنفردده غیرك سهوی ایچون سجده ایجاب ایتمز ، دردنجیسی مسبوق ، قضای ماسبقدن صکره بالاتفاق تکبیر تشریقی اتیان ایدر ، منفردده ایسه امام اعظم حضرتلرنجه تکبیر تشریق لازم گلمز ، مسبوقك ابتدا قضا ایتدیگی قرائت ، اوّل صلاتی وتشهّد ، آخر صلاتیدر ، مثلا مسبوق ، مغربك صوك رکعتنده امامه ادراك ایلسه قضا ایدهجگی ایکی رکعتده دخی فاتحه وسوره قرائت ایدرك بینلرینی قعده ایله فصل ایدر ، صلات رباعیهدن صوك رکعته یتشسه قضایه قیام ایلدکده برنجی رکعتی فاتحه وسوره ایله قیلوب تشهّد ایلر بعده ایکنجی رکعته قالقهرق ینه فاتحه وسوره اوقویوب بلا تشهد اوچنجییه قیام ایله یالکز فاتحه قرائت ایدر ، مسبوق لاحق ، قبل الاقتدا بعض رکعاتله امام ، کندوسنی سبق ایدوب بعدالاقتدا برسببله بعض رکعتلری فوت ایدن کیمسهدر ، بونك حکمی اوّلاً بلاقرائة قضای مافات ایتدکدن صکره امامه یتشهبیلدیگی حالده متابعت ، بعده مع القرائة قضای ماسبقه مسارعت ایتمکدره مثلا صلات رباعیهده بر رکعتله مسبوق اولوب بعد الاقتدا ایکی رکعت دخی نوم ایله فوت اولدیغی حالده امام دردنجی رکعتده ایکن اویانسه اوّلاً اویودیغی رکعتدن

برنی بلا قرائة قیلوب امامه متابعتله قعود ایدر . چونکه قیلدیغی
بر رکعت امامڭ ایکنجی رکعتیدر بناءً علیه بعده دیگر بر رکعتی
دخی ینه قرائتسز قیله‌رق قعود ایلرکه بوده کندوسنڭ ایکنجی
رکعتیدر . بونلردن صکره اویادیغی رکعتی کذلك قرائت ایلمکسزین
قیلوب امامه تبعیتله ینه قعود ایدر . زیرا بو رکعت امامنڭ
دردنجی رکعتیدر . بعده مسبوق اولدیغی بر رکعتی فاتحه وسوره
ایله قضا ایلرکه بو رکعتده منفرد واوته‌کی رکعتلرده مقتدی
حکمنده اولدیغندن امامڭ صلاتنڭ ترتیبی اوزره ادا ایلمسی
واجبدر . اگر ترتیبی عکس ایدر ایسه بین الرکعات . ترتیب .
امام اعظم وامام محمد وامام ابی یوسف حضراتنه گوره واجب
اولدیغندن صحیح اولورسه‌ده ترك واجبدن ناشی اثم . ترتب
ایدر . امام زفر عندنده ترتیب . فرضدر . عکس ترتیب . بش
صورتله‌در . برنجیسی اوّلاً اویودیغی صکره ماسبق بعده اویانوب
امامه ادراك ایتدیگنی قیله‌قدر . ایکنجیسی اوّلاً ماسبق
بعده ادراك ایلدیگنی دها صکره اویودیغی ادا ایتمکدر .
اوچنجیسی اوّلاً ماسبق متعاقباً اویودیغی وبوندن صکره ادراك
ایتدیگنی ایفا ایله‌مکدر . دردنجیسی ابتدا ایرشدیگنی ثانیاً اویودیغی
صکره ماسبق وبشنجیسی الڭ اوّل یتشدیگنی صکره ماسبق بعده
اویودیغنی قیله‌قدر ﴿ درّمختار وابن عابدین ودرر وغیرهم ﴾

یدنجی باب

مکروهات ومفسدات صلات وتفرعاتنه دائر مسائلی حاویدر

مُصلّی‌یه ثوبی ویاجسدی ایله اویناموق وسجده موضعندن اوفاق
ویاچقیل طاشلری دفع ایتمك یاخود اوته‌بری چویرمك مکروهدر .
اگر سجده ممکن اولمیه‌جق ایسه بر کرّه موضع سجده‌یی دوزلتمکده
کراهت یوقدر ﴿ قدوری ﴾ ﴿ یا اباذر مرّةً والّا فذر ﴾ حدیثِ
شریفی دلالتیله حین ضرورتده بیله اولسه بردن زیاده تسویه
مکروهدر ﴿ منح ﴾ پرمقلرینی چاتلاتمق والنی بوگرینه وضع
ایتمك اوضاع کبریه‌دندر ﴿ قدوری ﴾ فرقعهٔ اصابع (۱) گرك داخل
صلاتده گرك نمازه مشی ویاانتظاراً جلسه مثللو توابعِ صلاتده تحریماً
مکروه اولوب خارج صلاتده حاجت ایچون اولور ایسه کراهت
یوقدر . تشبیك اصابع (۲) دخی بویله‌در ﴿ درّمختار ﴾ اثوابی
سَدل ایتمامك یعنی اوموزلرینه الوب اشاغی صالیویرمیه‌رك عادت
اوزره گیمك وصاچی خیط (۳) ایله باغلایه‌رق باشه ویا اگسه‌یه
وضع وسجده‌یه ایترکن ثوبی ارسالدن (٤) منع ایلمامك واقعاء
کلب (٥) گبی اوطورمامق لازمدر ﴿ قدوری ﴾ سدل . لبس .
معتاده مخالف ارسال ثوب معناسنه اولدیغی حلبی‌ده مصرّح اولوب
کتفیندن ایکی طرفنی صالیویرمگه ونیمتن وفراجه‌نڭ یکلرینی

---

(۱) فَرْقَعَةُ اَصَابِعْ . پرمقلرینی چاتلاتمق (۲) تَشْبِیكِ اَصَابِعْ . پرمقلرینی
بربری ارەسنه صوقمق (۳) خَیْط . ایپلك (٤) اِرْسَال . صالیویرمك
(٥) اِقْعاءِ کَلْب . کوپك اوتوریشی

گیمیوب ارقه‌یه المغه شامل وفتح القدیرده بیان اولندیغی اوزره
بر طرفنی صدره وطرف آخرینی خلفه (۱) ارساله متناولدر
﴿منح﴾ قوشاقسز قبا (۲) ایله یکلری لبس ایدرك نماز قیلمق
جائز ایسه‌ده فقط اسائتدن خالی دگلدر ﴿در مختار وغیره﴾ یکلر
صیغالی واتك بلده ایکن نماز قیلمق مکروهدر ﴿حلبی﴾ بلاحاجة
بوینی تحویل ایله یمین ویساره باقق وگرینمك وآغزی آچه‌رق
اسنه‌مك وایکی اللری یره وضع ودیزلری گوگسه ضم ایدرك
قعود ایتمك وال ویاباش ایله اشارت ایلیه‌رك سلام آلمق وگوزلری
یومق ویا سمایه دیکمك ونماز قیلنان محلده برذی روحك صورت
ورسمی بولنمق وضرورتسز اوکسورمك مکروهدر . لسانیله
ولو سهواً ردّ سلام ایتمك وصدری سمت قبله‌دن چویرمك مفسد
صلاتدر ﴿درر وحلبی﴾ نمازده عذرسز تربّع (۳) ایلمکده
کراهت واردر ﴿قدوری﴾ خارج صلاتده تربّع . رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلریله صحابهٔ کرامك اکثر
حاللری اولمغله کراهتدن بریدر ﴿در مختار﴾ نمازده عمداً (٤)
ویا نسیاناً نخود مقدارندن اقل اوله‌رق مابین اسنانده (٥) بولنان
طعامی یوتمق مکروهدر . نخود مقداری اولورسه وبوندن آز
ویا چوق اولسون طعام اوچ کرّه مضغ (٦) یاخود اغزده برشی
بولنوبده صویی بلع (۷) ایدیلورسه صلاتی افساد ایدر ﴿در مختار﴾

(۱) خَلف * آرد (۲) قَبا * قفتان (۳) تَرَبُّع * باغداش قورمق
(٤) عَمْداً * قصداً (٥) اَسْنان * دیشلر (٦) مَضغ * اغزده چگنه‌مك
(۷) بَلْع * یوتمق

اثنای صلاتده خارجدن سمسم (۱) قدر طعامی اکل وقطرهٔ
مطری شرب ایلمك دخی مفسددر ﴿منح﴾ مصلیّ منفردی من
غیر قصد . حدث سبق ایلسه نمازدن انصراف (۲) ایدر . اگر
بو حال امامده وقوع بولور ایسه خلفنده اولان مقتدیلردن برینی
یرینه چکر . مصلی ویا امام در عقب آبدستلرینی آلوب دنیا کلامی
سویلمدیلر ایسه قالدقلری رکعتدن قیلدقلری نماز اوزرینه
هر بری منفرداً بنا ایلر لکن بویله احوالده گرك منفرده گرك
امام ومقتدی‌یه استیناف صلات افضلدر ﴿قدوری وغیره﴾ شو
مسئله بروجه آتی تصویر اولنور شویله‌که منفرده حدث . عارض
اولسه فی الحال منصرف اولوب بعد التوضی دیلرسه محل صلاتده
واسترسه بشقه یرده نمازی اتمام ایدر . مقتدیده حدث ظهور
ایلدکده امام . هنوز نمازده ایسه عودت ایدرك اولکی موقعده
و بر گونه مانع وحائل اولمدیغی صورتده محل وضوده ویا دیگر
بر یرده تکرار اقتدا ایلر . حدث اگر امامده واقع اولور ایسه
مقتدیلردن برینی مقامنه چکوب بعد التوضی عودت و یرینه
قویدیغی امام ثانی‌یه اقتدایه نیت ایدر ﴿جوهرة﴾ امام . لدی
الایجاب کندوینی حال رُعافده (۳) گوستردیگی تقدیرده بورنی
طوته‌رق نمازدن چیقوب باقی قلان رکعته پرمغیله اشارت ومسبوق
دخی اولسه جماعتدن برینی یرینه جر ایدر . امام . ماتجوز به الصلاة
مقداری قرائتدن حَصْر (٤) وقوعیله عاجز اولسه امام اعظم

(۱) سِمْسِم * سیسام (۲) اِنْصِراف * چیقمق (۳) رُعاف * بورن قنامق
(٤) حَصْر * نمازده اوقودیغی قرآنی نسیان ظهوریله امامك ایلرو
گوتورمکدن عاجز اولمسی

حضرتلرینه گوره دیگرینی یرینه قویمق جائز اولوب شایداولمقداری قرائت ایلمش ایسه بالاجماع استنابه یه (۱) جواز یوقدر «درر» امام ایچون مسجدده خروج وصحراده صفوفی تجاوز استخلافه مانع وشو حالده جماعتك صلاتی فاسددر * بومقوله احوالده امامك نمازی حقنده ایکی روایت اولوب بری فسادی دیگری صحتیدر «درر ملخصاً»

ایجابنده مسجدده توضّی ممکن ایسه یرینه دیگرینی قویمقسزین توضی ایله امامته رجوع ایلمك جائزدر «درّ مختار» ذهاب (۲) وایاب (۳) حالنده قرائت ویا طلب مائه اشارت یاخود سبق حدثدن صکره ادای رکن مقداری مکث (٤) ایتمك استخلاف وبنایه مانعدر ٭ حقیقةً رعاف وقوعنده انقطاعنه دك توقف ایدیلوب بعده بالتوضّی صلات بنا اولنور «تنویر» آنفاً بیان اولندیغی اوزره بنای صلات ایدلمکدن ایسه استیناف اولنمق دها افضل واَولیدر ٭ مصلی تنوّم (٥) ایدوبده بو آره‌ده احتلام وقوع بولسه ویاجنون ظهور ایتسه یاخود اغما (٦) عارض اولسه ویاغیرك ایشیده‌جگی درجه‌ده وقهقه صورتنده ضحك (۷) ایلسه نمازی بنا ایتمك صحیح اولمیوب وضوء وصلاتی اعاده لازمدر ٭ کذلك عمداً ویا نسیاناً نمازده دنیا کلامی سویلسه نمازی باطل اولور «قدوری وغیره» معناسی اولان لفظ وحتی (ق) گبی حرف واحد بیله نمازده تکلم اولنسه مفسد صلاتدر «درّ مختار» ناسدن طلبی ممکن اولان شی ایله دعا

(۱) اِسْتِنابَه ٭ برینی یرینه قویمق (۲) ذَهابْ ٭ گتمك (۳) اِیابْ ٭ رجوع ایتمك (٤) مَکْث ٭ اگلنمك (٥) تَنَوُّمْ ٭ اویومق (٦) اِغْما ٭ بایلمق
(۷) ضَحْك ٭ گولمك

ویا آه وانین یاخود وجع (۱) ومصیبت ایچون صوت (۲) وحروف ایله بُکا (۳) ومن غیر عذر لااقل ایکی حرف ایشیدیله‌جك درجه‌ده تنحنح (٤) ایلمك نمازی بوزان حاللردندر «ابن همام» نفسنه مالك اولمیان مریضك آه واننی واقصیرمه واوکسورمه گبی حالاتدن حاصل اولان اصواتك (٥) مقتضای طبیعتدن زیاده اولمیه‌رق حروف تشکیلی مفسد صلوة اولمز ٭ کذلك حسن صوتله تلذّذ (٦) ایچون اولمیه‌رق خشوعاً تأثیر قرائتله آغلایوب بلی ٭ ویا آری ٭ یاخود اوت ٭ دینلمسی‌ده بویله‌در «درّ مختار وابن عابدین» دفعه طاقتی اولمیان مصیبت زده‌نك بُکاسی حروفی حاوی اولسه بیله مفسد دگلدر (ظهیریه) بلاضرورة تنحنح صورتنده یالکز صوت ویا حرف واحد حاصل اولورسه کراهت بولنور ٭ امّا ایکی ویا داها زیاده حرف ظهور ایتسه نماز فاسد اولور «حلبی» داخل صلاتده خبر سروره ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰه﴾ وخبر کدره ﴿اِنّا لِلّٰه﴾ وتعجبه ﴿سُبْحانَ اللّٰه﴾ ویا ﴿لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ﴾ دینلسه ویا بونلره مشابه (۷) بشقه برشی سویلنسه اگر صلاتده بولندیغنی بیلدیرمك قصد ایدلمش ایسه مفسد اولمیوب عکسی تقدیرده یعنی خبره جواب اعطا ایدلمك استندیگی حالده مفسددر «درر» اثنای صلاتده عاطس (۸) اولان کندی نفسنه ﴿یَرْحَمُكَ اللّٰهُ﴾ ویا

(۱) وَجَعْ ٭ اغری (۲) صَوْت ٭ سس (۳) بُکا ٭ اغلامق
(٤) تَنَحْنُح ٭ اوکسورمه صورتنده بوغازینی آیقلامق (٥) اصوات ٭ صوتلر یعنی سسلر (٦) تَلَذُّذ ٭ حظ ولذت دویمق (۷) مُشابِهْ ٭ بکزه‌ین
(۸) عاطِسْ ٭ آقصیران

﴿ الحمد لله ﴾ ديسه مفسد اولمزه فقط ديگر بر عاطسه اعلام . قصدى اولميه‌رق ﴿ يرحمك الله ﴾ ديسه مفسد صلاتدر ﴿ درر ﴾ نمازده وسوسهٔ دنيويه‌يى دفع . قصديله ﴿ لا حول ولا قوة الا بالله ﴾ ديمك مفسد اولوب اگر ملاحظهٔ احوال اُخرويه ايچون دينلورسه صلاتى بوزماز ﴿ منية نقلاً عن الذخيرة ﴾ مصلى . امامنك غيريسنه فتح قرائت ايتسه نمازى فاسد اولور وامامنه فتح قرائت ايدرسه گرك ما تجوز به الصلاة مقدارى قرائتدن ويا آيت اُخرايه انتقالدن اوّل اولسون گرك صڭره اولسون قول اصحده فاسد اولمز ﴿ ملتقى ﴾ امّا مقتدى جماعتدن خارج بر كيمسه‌دن ايشيدوبده امامنه فتح ايلسه جمله‌سنك نمازى فاسد اولور ﴿ درّ مختار وابن عابدين ﴾ مصلّى نك غيريسى مصلّى‌يه فتح ايتسه مصلّى اخذ ايدرسه شبه (١) تعلّم اولديغى سببيله نمازى بوزيلور ﴿ حلبى ﴾ نمازده ايكن مصحف شريفدن قرائت . امام اعظم حضرتلرنجه مفسد اولوب امامين عندنده دگلدر ﴿ ملتقى ﴾ عملِ كثيركه (قول اصحده ناظر اولان . مصلّىء عاملك نمازده اولمديغنده شك ايتميه) صلاتى مفسددر . بوقوله بدايعده اصح ومحيطده احسن وصدر الشهيدده صواب (٢) دينلمشدر ﴿ بحر رائق ﴾ برقولده ايكى ال ايله عمل . عادت اولان شى يد واحده ايله دخى ايشلنورسه عمل كثيردر . لبس قميص (٣) وشدّ

(١) شبه * بڭزه‌يجى (٢) صَواب * دوغرى (٣) قَميص * گوملك

سراويل (١) گبى و برال ايله عمل . عادت اولان نسنه‌يى ايكى ال ايله دخى ايشلمك عملِ قليلدر * قلنسوه‌نك (٢) لبسى ويا نزعى وحل (٣) سراويل گبى ﴿ منح وغيره ﴾ مصلى قبله‌دن دونميه‌رك يورييوب هر خطوه‌ده (٤) بر ركن مقدارى وقفه (٥) ايلسه مكان . مختلف اولمدقجه صلاتى فاسد اولماز ﴿ درّ مختار ﴾ اگر مصلّى نك صحراده اوگنده صف بولنمزسه بوبابده معتبر اولان موضعِ سجودى تجاوز (٦) ايلمديگى تقديرده نمازى بوزلماز . متجاوز . امام اولديغى حالده كندوسيله آرقه‌سنده كى صفّك مابينى قدر موضعِ سجودى گچر ايسه كذلك نمازى بوزلمز . لكن امامك موضع سجوددن تجاوزى مقدار مذكوردن اكثر اولور ومنفرد . محلِّ سجده‌يى متجاوز بولنور ايسه صلاتلرى فساده وارر . امام نسفى‌يه گوره قادين ايچون بيت . مسجد وغيريلر عندنده صحرا . حكمنده‌در ﴿ حلبى وابن عابدين ﴾ مصلّى‌يه تشهّد مقدارى قعوددن صڭره حدث اضطرارى واقع اولسه امام اعظم حضرتلرى عندنده درحال آبدست اله‌رق اوتوروب سلام ويرر . چونكه خروج بصنعه بولنمديغى ونمازى تام اولمديغى وواجب اولان سلامى ترك ايلديگى ايچون توضّى‌يه وتكرار سلامه محتاج اولور . اگر حالِ قعودده بعد التشهّد

(١) شَدّ سَراويل * طونى باغلامق (٢) قَلَنسُوَه * باشه گيلان كسوه (٣) حَل * چوزمك (٤) خَطْوَه * آديم (٥) وَقْفَه * دورمق (٦) تَجاوُز * ايلرو گچمك

وقبل السلام قصداً ایقاعِ حدث ایلەسه ویا دنیا کلامی سویلەسه
یاخود صلاته منافی اکل وشرب وقهقهه وکشفِ عورت گبی
اختیاریله بر عمل ایشلەسه خروج بصنعه بولنمغله بالاتفاق صلاتی
تمام اولور . تیمله نماز قیلان مسلم . تشهّد مقداری اوطورمزدن
اوّل صویی گوروب استعماله قادر اولسه اتفاقاً صلاتی باطل
اولور . بناءً علیه متیمّم (۱) تشهّد مقداری قعوددن صکره
صویی گورسه یاخود مصلّی خفّینه مسح ایتمشیکن بعدالقعود
مدّتِ مسح تمام اولسه ویاعمل یسیر ایله خفّینی اخراج ایتسه ویا
امّی (۲) ایکن تشهّد ایدنجەقدر اوطوردقدنصکره بر سورۀ شریفەیی
من غیرِ تکلّفٍ تعلّم (۳) ایلسه یاخود عاری ایکن کذلك
بعد القعود ثوب بولسه ویا ایما ایله نماز قیلار ایکن بعدالتشهد
رکوع وسجوده قادر اولسه ویا صاحبِ ترتیب اولوب قضایه
قالمش نمازینی اوحالده تذکّر ایلسه ویابعد القعود حدث وقوعندن
ناشی امام قارئ برامّی‌یی یرینه گچورسه ویاصلات فجرده تشهّددن
صکره گونش دوغسه ویاصلات جمعەده بولنیلور ایکن وقت
عصر گیرسه ویاجبیره اوزرینه مسح ایله نماز قیلمقده ایکن
تشهّد مقداری قعوددنصکره برؤتامدن جبیره ساقط اولسه
یاخود معذور اولدیغی حالده عذری کذلك قعودده مندفع اولسه
ویا وقت چیقمش بولنسه امام اعظم حضرتلرنجه خروج بصنعه

(۱) متیمّم . تیمم ایدن (۲) امّی . اوقومه بیلمیان (۳) تعلّم . اوگرنمك

بولنمدیغی ایچون نماز باطل وامامین عندنده خروج بصنعه فرض
اولمدیغی اعتباریله صلات . تام وکامل اولوب شو قدرکه بلا صنعٍ
سلامِ واجبی ترك ایتمش اولور . صُوَرِ مذکورەیه مسائلِ اثناعشر
دینلور ﴿ قدوری وحلبی ﴾ صلات وقتیەده فائته‌نك تذکّری
وصلات فجرده شمسك طلوعی وجمعەده وقت ظهرك خروجی
فرضك نافله‌یه انقلابنی ایجاب ایدوب ماعداده کلیاً باطل اولور
(جوهرة) صحرا ویامسجد کبیرده موضعِ سجوددن وخانه ومسجد
صغیرده مصلّینك اوگندن مرور ایتمك مفسد صلات دکلسەده گچن
آثم اولور . صحراده احدِ حاجبینه یعنی قاشلرندن برینه محاذی
وپرمق قالینلغنده اولەرق بر ذراع مقداری سُتره (۱) نصب (۲)
ایتمك سنت وبر قولده مستحب اولدیغندن ترکی مکروهدر .
مروردن امنیت محلنده ترك ستره جائز وامامك سترەسی جماعته
کافیدر . طولاً عصا ویا بر خط . وضع اولندیغی ویا محراب
طاشی بولندیغی حالده کفایت ایدر .

سکزنجی باب

صلات فائته‌نك قضاسی بیانندەدر

وقتی گچن نمازلرك قضاسنه متعلق مسائل مخصوصەدر . صلواتدن
برینك فوتی وبونك تذکّری حالنده فائته قضا اولنور وصلات

(۱) سُتره . پرده ایدیلان شی که بوراده آچیق بر محلده نماز قیلار ایکن مصلی‌نك اوگنه دیکدیگی دگنك وامثالی مقصوددر (۲) نصب . دیکمك

وقتیـه اوزرینـه تقدیم قلنور ٭ لکن قضانی تقدیم سببیله صلات
وقتیه‌نك فوتندن خوف ایدیلورسه وقتیه تقدیم بعده فوتیه قضا
اولنور ﴿ قدوری ﴾ صلوات فوتیه بیننده وفوتیه ایله وقتیه
میاننده ترتیب ٭ شرط اولدیغندن بونك ترکی جائز اولماز ٭ زیرا
ابن عمردن (رضی الله عنه) روایت اولنان ﴿ مَنْ نَامَ عَنْ صَلوةٍ
اَوْ نَسِيَهَا فَلَمْ يَذْكُرْهَا اِلَّا وَهُوَ يُصَلِّي مَعَ الْاِمَامِ فَلْيُصَلِّ الَّتِي هُوَ فِيهَا
ثُمَّ لْيَقْضِ الَّتِي تَذَكَّرَهَا ثُمَّ لْيُعِدِ الَّتِي صَلَّاهَا مَعَ الْاِمَامِ ﴾ حدیث
شریفنده مع الامام قیلنان نمازك اعاده‌سی امر بیورلمسی ترتیبك
شرط اولدیغی مثبتدر (ملتقی ومجمع الانهر) صلات وتر امام
اعظم حضرتلرینـه گوره فرض عملی اولمغله انکله فروض خمسهٔ
فائته بیننده دخی ترتیبه رعایت لازمدر خلافاً للامامین ٭ بنا برین
صلات عشا ناسیاً بلا وضوء ادا اولنوبده بعده سنت ووتر ٭
آبدست ایله قیلندیغی معلوم اولسه عشا واکا تابع اولان سنت
اعاده اولنور ٭ اما وتر ٭ صلات مستقله اولدیغندن بونکله عشا
بیننده ترتیب ٭ فرض ایسه‌ده وتری ادا ایدر ایکن عشاء وضوء
ایله قیلندی اعتقادنده‌اشی عشا ذمتنده اولدیغی اونوتمق معذرتیله
ترتیب ٭ ساقط اوله جغندن امام اعظم حضرتلرینه گوره وتری
اعاده لازمگلمز وامامین عندنده وتر ٭ سنت اولمغله اعاده سنه لزوم
گوسترلمشدر ﴿ درر ﴾ صلوات متعدده فوت اولسه اداده ترتیب
لازم اولدیغی گبی قضاده دخی ترتیب مقتضی اولدیغندن بر بری
آردنجه قضا بعده وقتیه ادا ایدیلور ٭ فوائت ٭ آلتی وقت نمازه بالغ

اولوبده صلات سادسه‌نك وقتی خروج ایتدیگی صورتده ترتیب
ساقط اولور ﴿ قدوری ﴾ سقوط ترتیب ٭ اسباب اربعه‌نك بریله
حاصل اولور ٭ اولکیسی ضیق وقتدرکه فائته‌نك قضاسیله وقتیه
دخی فائته اولمق خوفیدر (مثلا عشا ایله وتر فوت اولوب وقت
فجردن بش رکعت قیله‌جق قدر وقت قالسه امام اعظم حضرتلرنجه
انجق وتر ایله فجر قیلنه‌رق عشا ترك اولنمغله ترتیب بوزیلور)
ایکنجیسی نسیان فائته‌در ٭ (مثلا صلات فجر اونودیله‌رق ظهره
شروع ایله اادن صکره فجر تذکر اولنسه ترتیب ساقط وظهر
صحیح اولور) اوچنجیسی ظن معتبردر (فرضا فجر ٭ فوت اولدیغی
تذکر اولندیغی حالده صلات ظهر قیلنسه ظهر فاسد اولمشیکن
فسادندن غفلتله فجر قضا وظهر فاسدی ذاکر ایکن عصر ادا
اولنسه وجوب ترتیبی جهتندن ذمتنده فائته قالمدیغی ظننه بناءً
عصر صحیح اولور) دردنجیسی کثرت فوائتدرکه فوائت ستّه ایله
معتبردر ﴿ درر وغیره ﴾ فوائت قدیمه وحدیثه مجتمع اولسه
حدیثه‌یی تذکر ایله وقتیه صحیح اولور (مثلا بر آی نمازی فوت
اوله‌رق ترتیب ساقط اولدقدن صکره ایفای وقتیاته شروع ایله
بعده بر وقتیه دخی فوت اولسه بونی تذکرله برابر وقته‌یی ادا
صحیح اولور) قول اصحده کثرت ٭ قلته عودت ایتمك سببیله
ساقط اولان ترتیب عودت ایتمز (مثلا برآیلق فوائت ٭ قضایه
باشلانیلوب فائته آلتی وقتك مادوننه تنزیل ایدلدکده هرنقدر
کثرت ٭ قلته عودت ایلدیسه‌ده لکن ترتیب ٭ عودت ایتمدیگندن

ناشی مادون ستهٔ یی تذکرله وقتیه یی اداصحیحدر ﴿ درر وغیره ﴾ نهایه ومعراجده ترتیب . عودت ایتمدیکی مفتی به در دینلوب بونی کافی دخی تصحیح ایتمشدره صاحب هدایه هرنقدر عودتی اختیار ایدوب ﴿ وهو الاظهر ﴾ دیمش ایسه ده بونک مفتی به اولان قول مذکوره نظراً ضعفی ظاهردر ﴿ منح وغیره ﴾ برفائته اولدیغنی تذکر ایله برابر بش وقت نماز ادا اولنسه امام اعظم حضرتلرنجه فساد موقوفله فاسد اولوب اگر خامسه نک وقتی خروج ایتمزدن اول قضای فائته وقوعبولور ایسه قیلنان نمازلر نفله انقلاب ایده جگندن هر برینی قضا لازمگلور وفائته قضا ایدلمکسزین خامسه نک وقتی خروج ایتسه جمله سی صحیح اولور (مثلا بر مسلم صلات فجری ترك ایله بونی ذاکر اولدیغی حالده قضا ایتمیه رك ایرتسی صباحه قدر مع الفجر بش وقت نمازی ادا ایتسه اوقات خمسه موقوفاً فاسد ایکن طلوع شمسله ترتیبك سقوطی حسبیله جمله سی صحته منقلب اولور) وامامین عندنده بلا توقف فساده وارر (فرضا بر مؤمن صلات ظهری ترك ایلسه بونی قضا ایلمکسزین ایرتسی گونی اوگله نمازیله برابر بش وقت نمازی فائتهٔ مذکوره یی تذکر ایتمکله برابر ادا ایلمش اولسه جمله سی قطعیاً فاسد اوله جغندن بعده قضاسی ایجاب ایدر وفوائت سته سببیله ترتیب ساقط اولمغله صلات عصردن ابتداءً قیله جغی نمازلر صحیح اولور) امام ابی یوسفه گوره وصف فرضیت باطل ونفله متبدل وامام محمد نزدنده اصل صلات زائل اولور ﴿ درمختار ومجمع الانهر ودرر ﴾ قضای فوائتده قنغی صلات اولدیغی معلوم ایسه فرضا

فلان گونك ظهری ویاعصری ومعلوم دگل ایسه اوزریمه فرض اولان مثلا اوّل ظهر ویاآخر ظهر دینیله رك تعیین ایدلمك لازمدر ﴿ درر وغیره ﴾ فوائت . مسجدده علناً قضا اولنیوب غیریلرك اطّلاع حاصل ایده میه جکلری مناسب برمحلده قضا ایدلمك مستحب وحتی بزازیه ده تصریح اولندیغی اوزره قضایی اظهار ایلمك مکروهدر . تحصیل حوائج عیال حسبیله تأخیر فوائته بعضیلری طرفندن جواز گوسترلمشدر (منح) فوائته کفارت ایله وصیّت اولنسه هرصلات مفروضه وواجبه ایچون ثلث مالدن صدقهٔ فطره مقداری اعطا اولنور (تنویر) مرتدك زمان ردّتنده ودار حربده اسلامه گلوب فرضیتنی بیلمیان حربی نك اوراده مدّت اقامتنده فوت اولان نمازلری قضا ایجاب ایلمز . لکن دار اسلامده مسلم اولان ذمی یه هرنقدر امر شریعتی بیلمسه بیله ینه قضای مافات ایلمه سی لازمدر ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾ مرتد تکرار اسلامه گلدکده قبل الردّة ترك ایتدیگی صلوات وصیاماتی قضا ایدر وحجدن ماعدا ادا ایلدیگی عباداتی اعاده ایتمز ﴿ درمختار وابن عابدین ﴾ برمسلمك حال صحتنده فوائت کثیره سی وار ایکن وضوء ورکوع وسجوددن عاجز بولنمق درجه ده مریض اولسه بوحالده تیمم وایما ایله فوائتی قضا ایلمه سی جائز واگر قضادن صکره کندوسنه صحتك عودتیله قدرت گلسه انلرك اعاده سی غیر لازمدر ﴿ درر ﴾ فوائت مفروضه قضاسنك وجوبی فوری ویا علی التراخی اولمسنده اختلاف اولنمش ایسه فوری اولمسی اصح اقوالدندر ﴿ درمختار ﴾ قضای فوائتله اشتغال ایتمك نوافلدن اَوْلی

اولوب فقط سنن معروفه وتسبيح وتحيت مسجد وضحى واوابين مثللو نمازلر حقنده اخبار مرويه اولديغندن بونلر مستثنادر ﴿حلبى وغيره﴾

طقوزنجى باب

ادای صلات . مكروه اولان اوقات بيانده‌در

نمازك تحريماً مكروه اولديغى اوقات مخصوصه‌يه دائر مسائلدر . شمسك طلوعى ووقت زوالده قيامى وغروبى زمانده مطلقا نماز قيلمق مكروه اولوب فرض وتطوع وقضا ونذره شاملدر . وقت غير مكروهده تجهيز واحضار اولنان جنازه‌نك نمازى اوقات مكروهه ده قيلنمز وكذا مكروه اولميان زمانده تلاوت اولنان سجده آيتى ايچون كراهت اولان مذكور وقتلرده سجده اولنمز . انجق سبب وجوبى شروعه مقارن اولان وقت . ناقص اولديغى ايچون صلات عصرى وقت غروبده ادا مكروه دگلدر ﴿قدورى وغيره﴾ مذكور اوچ وقتده باشلانيلان ويا اداسى نذر ايديلان ياخود بعد الشروع افساد اولنان تطوعى قضا جائز اوله بيلور ايسه ده بونلردن اول وثانينك قطعى ووقت كاملده قضاسى دها افضلدر ﴿درر وزيلعى﴾ امام ابى يوسفدن يوم جمعه‌ده حين زوالده تطوعك من غير كراهة جوازى مروى اولديغى منيه‌ده مذكور واشباهده بونك صحيح ومعتمد اولديغى مسطوردر . اوقات مكروهه ده قيلنان قضايى واولدن واجب اولديغى حالده

وقت مكروهده ايديلان سجدهٔ تلاوتى وسجود سهوى عدم صحتندن ناشى اعاده لازمدر ﴿منية وغيره﴾ صلات فجردن صكره طلوع شمسه وصلات عصردن صكره غروب شمسه دگين نافله قيلمق تحريماً مكروهدر ﴿قدورى﴾ طلوع فجردن صكره دخى سنت فجردن ماعدا تطوعده كراهت اولوب حتى من غير تعيين تطوعه نيت ايدلسه سنت فجره نائب اولور ﴿زيلعى﴾ امّا قبل الطلوع تطوعه شروع اولنوبده اوحينده فجر طلوع ايتمش اولسه قول اصحده اتمام ايديلور ايسه‌ده سنت فجر . مقامنه قائم اولمز ﴿منح﴾ صلات فجر وعصردن صكره اولان ايكى وقتده قبل الاحمرار قضاى فوائتده وسجدهٔ تلاوت وصلات جنازه‌ده باس وكراهت يوقدر . فقط ذكر اولنان ايكى وقتده صلات طواف ونذر ونافله وطلوع فجردن صكره صباح نمازينك ايكى ركعت سنتندن زياده تطوع . وصلات مغربدن مقدم نافله نمازى قيلنمق مكروهدر ﴿قدورى﴾ جمعه وعيد وحج . خطبه‌لرنده خطيبك منبره صعودندن آخر صلاته دگين فائته‌دن ماعداسى مكروه وفائته قول اصحده بلا كراهة جائزدر ﴿درر نقلاً عن النهاية﴾ انجق بوندن مقصد صاحب ترتيب اولانك فائته‌سى بولنوبده اثناى خطبه‌ده خاطرينه گلديگى حالده انك قضاسنه جواز اولوب يوقسه سائر فوائت حقنده صدر الشريعه‌نك ديديگى گبى كراهت شبهه سزدر . چونكه استماع خطبه‌يه بلاضرورة خلل گتورمك جائز اوله مز ﴿شرنبلالى﴾ سنت فجر افساد ايدلسه صحيح بودركه فرض فجردن صكره قضا اولنمز . محيطده بعض مشايخدن

نقلاً (سنته شروع ایله فوت فجردن خوف اولنسه اوّلا سنت بعده فریضه ایچون تکبیر ایدلمك وصلات فجردن صکره سنتنی قضا ایله‌مك احسندر) دینلمسی (تکبیر ثانی ایله افساد سنت اولمدیغی فرض اولنسه بیله فرض فجردن صکره قضای سنت کراهتی باقی اولدیغنه وارتفاع شمسدن صکره اولنان قضا ایسه سنت فجری قضا اولمیوب بلکه شروع سببیله لازم اولان شیئی قضا اوله‌جغنه مبنی) التفاته شایان اولمدیغنی حلبی بیان ایدییور ٭

⊰ اوننجی باب ⊱

صلات نوافل بیانده‌در

طلوع فجردن صکره فرض فجردن اوّل ایکی وصلات ظهرده قبل الفرض درت وصکره ایکی رکعت سنت مؤکده در ٭ صلات عصرده قبل الفرض درت رکعت سنت غیر مؤکده در ٭ صلات مغربده فرضدن صکره ایکی رکعت سنت مؤکده‌در ٭ صلات عشاده فرضدن اوّل درت رکعت سنت غیر مؤکده وبعدالفرض ایکی رکعت سنت مؤکده‌در ﴿ قدوری ﴾ سنت فجر اقوای سنن مؤکده اولوب بغیر عذر قاعداً اداسی جائز اولمیه‌جغی امام اعظم حضرتلرندن روایت اولنمشدر بوندن صکره ظهرك ایلك سنتی آکد واقوا وباقیلری علی السوا (۱) در ﴿ حلبی ﴾ سنت فجر فرض ایله برلکده فوت اولسه وقت زواله قدر انکله برابر قضا

(۱) علی السواء مساوات اوزره‌در

اولنور ٭ اگر زوالدن صکره‌یه قالیرسه یالکز فرض فجر قضا اولنوب سنت فجر سنن صلوات سائره گبی قضا ایدلمز ٭ بر قولده سنت فجر واجب واهل فتوایه گوره ترکی غیر جائزدر ﴿ تنویر وحلبی ﴾ گیجه نافله سنده سکزده وگوندز نافله سنده ایکیده ودرتده برسلام ویرمك جائز وزیاده سی مکروهدر ٭ امام اعظم حضرتلرینه گوره گیجه نافله سنده سکز رکعتدن زیاده ده سلام ویرمکده کراهت واردر وامامین عندنده ایکی رکعتده بر سلام ویریلوب زیاده ایدلمز ﴿ قدوری ﴾ صلات لیل ونهارده امام مشارالیه حضرتلرنجه درتده وامامین عندنده صلات لیلده ایکیده بر سلام ویرمك افضلدر ﴿ منیه ﴾ بعد المغرب اوّابین نمازینك آلتی ویا ایکی رکعت اوله‌رق ایفاسی وآلتی رکعت قیلندیغی حالده درردده سلام واحد ایله تقییدی اوچ سلام ایله اداسی مستحب اولمق اوزره تجنیسدن نقل اولنان مسئله‌یه مخالفدر ﴿ منح ﴾ صلات جمعه‌دن اوّل درت وصکره ینه درت رکعت اوله‌رق ادا اولنان نماز ٭ سنت مؤکده اولدیغندن بونلرك قعدهٔ اولیلرنده تشهد ایله اکتفا اولنمق ورکعت ثالثه‌ده ﴿ سبحانك ﴾ اوقونماق وغیر مؤکده‌لرده صلوات وسبحانك قرائت قلنمق سنتدر ﴿ منح ﴾ جمیع فرضده اوّلکی ایکی رکعتلرده قرائت واجب اولوب ثالثه ورابعه‌ده استنیلور ایسه یالکز فاتحهٔ شریفه قرائت ویا تسبیح یاخود سکوت اولنور ٭ نافله‌نك جمیع رکعاتنده وصلات وترك اوچ رکعتنده دخی قرائت فرضدر ﴿ قدوری ﴾ فرضك ثالثه ورابعه‌سنده قرائت فاتحه اتفاقاً جائز افضلیت وسکوت بعضیلر

عندنده اسائتدر ﴿جوهرة﴾ صلات نفله دخول اولنوب بعده افساد ایدلسه شروع ایله واجب اولدیغندن قضاسی لازم اولور ٭ درت رکعت نافله‌یه شروع واوّلکی ایکی رکعتلرده تشهد مقداری قعوددن صکره رکعتَیْن اَخیرتَیْن افساد اولنسه نفلك هر ایکی رکعتی بر صلات اولمق اعتباریله انجق ایکی رکعت قضا اولنور ﴿قدوری﴾ نافله‌یه درت رکعت نیتیله شروع اولنوب ایکی رکعت اتمام ایدلمکسزین فساده ویرلسه کذلك ایکی رکعت قضا ایدیلور خلافاً لامام ابی یوسف ٭ شَفْعِ اَوّلی بعدالاتمام اوچنجی رکعته قیامدن اَوّل افساد ایدلسه امام یوسفه گوره ایکی رکعت قضا لازم گلوب امامین عندند برشی ایجاب ایتمز ٭ اوچنجی رکعته قیامدن صکره فساده ویرلدیگی تقدیرده اتفاقا ایکی رکعت قضا ایدیلور ﴿حلبی﴾ مسئلهٔ سابقه سنن مؤکده‌نك غیریسنه عائددر ٭ چونکه درت رکعت سنت مؤکده‌یه شروع اولنوبده گرك شَفْعِ اَوّلده گرك شَفْعِ ثانیده افساد ایدلسه بالاتفاق درت رکعت قضا اولنمق لازم گلور ﴿منیة﴾ درت رکعت تطوّعه شروع اولنوبده قعدهٔ اُولی ترك ایدلسه امام محمده گوره قعدهٔ اُولی فرض اولدیغی جهتله نماز فاسد اوله جغندن رکعتَیْن اَوّلَین قضا اولنور وامامین عندنده نماز فاسد اولمیه جغندن قضا لازم گلمز ﴿منیة﴾ نافله‌یی قیامه قادر ایکن قاعداً (١) قیلمق جائزدر ٭ اگر نافله‌یه قائماً (٢) شروع اولنوبده من غیر عذر قعود ایدلسه امام اعظم حضرتلرینجه نماز جائز اولور خلافاً لهما ﴿قدوری﴾ طول قیام ٭ کثرت قرائتی

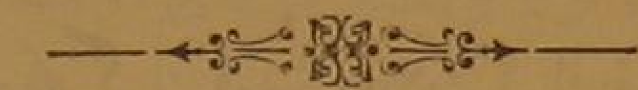
(١) قاعداً ٭ اوطوره‌رق (٢) قائماً ٭ اایاقده دوره‌رق

شامل اولدیغنه بناءً کثرتِ رکعتدن افضل اولدیغی ملتقی وغیریده مذکور وکثرتِ رکعات ٭ افضل اولدیغی تنویرده مسطوردر ٭ معراج الدرایه‌ده ثانی‌یه امام محمد قولی واَوّله امام اعظم حضرتلرینك رأیی دینلمش وبدایعده اَوّل مصحّح وثانی دخی بحر رائقده مرجّح اولمق اوزره گوسترلمشدر ﴿درّ مختار﴾ تطوّعك درت رکعتنده یاخود صوك ایکی رکعتلرك برنده قرائت ترك اولنسه عند الامامین ایکی رکعت وامام ابی یوسفه گوره درت رکعت قضا ایدیلور ٭ ایکی اوّلکی یاخود ایکی صکره‌کی رکعتلرده ویا بونلرك بر ر رکعتلرنده قرائت ترك ایدلسه اتفاقاً ایکی رکعت قضا اولنور (مثلا برمسلم درت رکعت نافله‌یه شروع ایدوب ایکی اوّلکی رکعتلرده قرائت ایلسه وایکی صوك رکعتلرده قرائت ایلمسه اشبو ایکی آخرکی رکعتلری اجماعاً قضا ایدر ٭ وبالعکس اوّلکیلرده ترك قرائت ایدوب آخرده کیلرده قرائت ایلسه اوّلکی ایکی رکعتی کذلك بالاجماع قضا ایلر) اگر یالکز اوّلکی رکعتلرك برنده اوقیوب دیگرنده اوقومسه یاخود اوّلکی رکعتَیْنك یالکز برنده وصوك رکعتلرك کذلك برنده قرائت ایلیوب دیگرلرنده ترك ایلسه تحریمه باقی اولدیغندن عند الامامین درت رکعت قضا ایدر ٭ وامام محمده گوره ایکی رکعتده ترك قرائتله تحریمه مرتفع اولدیغیچون ایکی رکعت ایله اکتفا ایلر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ خارج مصرده دابّه اوزرنده ایما ایله نافله صحیح اولدیغندن دابّه هر هانگی جهته توجه ایدرسه ایتسون استقبال قبله گرك ابتداءً گرك بقاءً ٭ شرط دگلدر ٭ راکباً نافله‌یه شروع اولندیغی حالده مؤخراً نزول اولنسه

عند الامامین بناء ایتمك جائز وامام ابی یوسفه گوره استیناف لازمدر * عکسی تقدیرده بالاتفاق استیناف مقتضیدر ﴿ملتقی﴾ سنت فجری سنت وجهله بعدالفاتحه سورهٔ کافرون واخلاص ایله خانه ده ویا مسجدده تنها بر محلده ایفا ایلمك مستحسن اولوب صلات فجر ادا اولنورکن صف آره سنده ویا بلا حائل صف آردنده قیلمق مکروهدر * فقط فرضه شروعدن اوّل استیلان محلده ادا اولنمق جائزدر ٭ امامه تشهّدده ادراك ایدیله جگندن امین اولنور ایسه سنت فجره شروع اولنمق وامین اولنه مدیغی صورتده ترك ویالگز سنت فجر فوت اولورسه امام محمده گوره بعد طلوع الشمس وقبل الزوال ٭ قضا ایدلمك اَوْلٰی در ٭ عندالامامین اصلا قضا ایجاب ایتمز ٭ اگر فرض ایله برابر فوت اولور ایسه قبل الزوال قضا اولنور ایسه ده بعدالزوال قضا ایدلمز ٭ ظُهردن مقدّم اولان درت رکعت ٭ سنت مؤکده فوت اولسه وقت ایچنده قضا وصوك سنت اولان ایکی رکعته قول اصحده تقدیم ایدیلور ﴿حلبی﴾ فتح قدیرده تقدیم رکعتَیْن ترجیح اولنمش اولمسنه نظراً هرایکیسنی اجراده بأس یوقدر ﴿منح﴾ وقت وار ایسه ایکی رکعت تحیة المسجد (١) سنت ایسه ده لکن ادای فرضله ساقط اولور ٭ بعدالوضوء ایکی وضُحی وقتنده لااقل کذلك ایکی رکعت نماز قیلمق مندوبدر ﴿تنویر﴾ فرض وسنت بیننده نمازه منافی عمل ٭ ثواب سنتی تنقیص (٢) ایدر ٭ عندالبعض سنتی ابطال (٣) ایده جگندن اعاده سی لازمدر ﴿تنویر ودرر﴾ طلوع شمسدن

(١) تَحِیَّةُ الْمَسْجِدْ ٭ جامعه ویامسجده گیرلدکده قیلنان نمازدر (٢) تَنْقیص ٭ اکسلتمك (٣) اِبْطال ٭ حکمسز براقمق

یارم ساعت مقداری زمان مرور ایلدکده ایکی رکعت اشراق ونصف لیلدن صکره اقلّی ایکی اولمق اوزره اون ایکی رکعته قدر تهجّد وبعدالوتر رکعت اُولٰی ده زلزال وثانیه ده کافرون سوره لری ضم اولنه رق قعوداً ایکی رکعت تنویر قبور نامریله صلوات نافله اولوب اداسی آرزویه معاقدر ﴿حلبی وغیره﴾

اون برنجی باب

سجدهٔ سهویه بیانده در

سجود سهو افعال صلاتدن برفعلك زیاده ویاواجبی ترك ونقصان ویافرض وواجبی تأخیر ایتمك سببیله بعد السلام واجب اولور ﴿لِکُلِّ سَهْوٍ سَجْدَتانِ بَعْدَ السَّلامِ﴾ حدیث شریفی دلالتیله ذکر اولنان صورتلرله صلاتده سهو وقوعنده سلام اوّلدن صکره ایکی کرّه سجده وبعده تشهّد وتصلیه اولنه رق سلام ویریلور ﴿قدوری وغیره﴾ قول ظاهرده سجود سهو انجق نسیان ایله اولوب عمداً ترك ویازیاده ایدیلورسه نمازی اعاده واجب اولور (منح) سجود سهو تسلیمَیْندن صکره اولمق صاحب هدایة وشمس الائمه نك مختاری اولدیغی معراج الدّرایة ده ذکر اولنمش ایسه ده فقط جانب یمینه سلام ویرلدکدن صکره اجرا ایدلمسی صاحب کافی وفخر الاسلام قول اصح اوله رق اختیار ایلمشلردر ﴿کذا فی الدرّ المختار﴾ تاج الشریعه نك بیاننه گوره قول اوّل کبار صحابه نك قولی اولوب شمس الائمة اصح اولان بودر دیور ٭ لکن صاحب

مجتبی نك دیدیگی گبی قول ثانی اصح واحوط اوله رق عامهٔ مشایخ
فقهانك قولیدر وشو اختلاف اَوْلویتده اولوب جوازده دگلدر ٭
دیگر برقوله گوره ده منفرده سلام ثانیدن وامامه سلام اوّلدن صكره
سجدهٔ سهو ایله مك مختاردر «درر وشرنبلالی» تحیات وصلوات
وادعیهٔ مأثوره دن صكره قبل السلام دخی جائز اولوب اعاده سی
لازم گلمز «منح» گرك قعدهٔ صلات گرك قعدهٔ سجدهٔ سهویه ده
تصلیه وادعیه . طحاوینك مختاری ایسه ده بونلر یالگز سجدهٔ
سهویه نك قعده سنه تخصیص ایلدیگی هدایه ده مصححدر
«حلبی» لكن دررك ظهیریه دن نقلاً بیانه نظراً سجدهٔ سهوك
قعده سنده تصلیه كفایت ایدر ایسه ده گرك قعدهٔ صلات گرك
قدهٔ سجدهٔ سهویه ده تصلیه ایدلمك احوطدر اصلِ صلاتدن
اولمیوب فقط جنسِ صلاتدن اولان بر فعلی . صلاتده زیاده ویا
سنت ایله ثابت برفعلِ واجبی یاخود فاتحه ودعای قنوتی ویا تشهّدی
وتكبیرات عیدیندن بر تكبیرِ واجبی سهواً ترك ایلمك یاخود
امام طرفندن اخفاسی واجب اولان محلده جهر ویا جهری
واجب اولان محلده اخفا ایتمك سجود سهوی واجباً استلزام ایدن
افعالدندر «قدوری» ذخیره ده سجدهٔ سهویه نك اسبابی آلتی
اولمق اوزره ذكر اولنمشدر ٭ برنجیسی تقدیم ركن كه قرائتدن
اوّل ركوع ایلمك گبی . ایكنجیسی تأخیر ركن كه تشهّد اوزرینه
زیاده ایدرك یعنی اصح اقواله گوره «اللهم صلِ علی محمد»
دیه رك قیامی تأخیر ایتمك وبر سجده یی ترك ایله انی ركعت اُخراده

بالتذكر سجده ایله مك گبی . اوچنجیسی تكریرِ ركن كه ایكی
ركوع واوچ سجده . گبی دردنجیسی صفت واجبی تغییر كه موضع
اخفای قرائتده جهر ومقامِ جهرده اخفا گبی . بشنجیسی تركِ
واجب كه قعدهٔ اُولیٰ یی ترك ایتمك گبی . آلتنجیسی جمیعِ صلواته
مضافه اولان سنتی وقعدهٔ اُولیٰ ده تشهّدی ترك ایله مك گبی در ٭
وجوه ستهٔ مذكوره تركِ واجبه مؤدّی اولمسنه نظراً سببی تركِ
واجبدن بشقه برشی اولمدیغی صاحب ذخیره بیان ایتمشدر
«حلبی» جهر واخفا خصائصِ جماعتدن اولدیغنه مبنی جهر
واخفا مواضعنه رعایت ایتمامك منفرده موجب سجود اولمز
«منح» ایكنجی قعده ده تشهّددن صكره قرآن اوقونسه
سجود سهو لازم گلمیوب لكن هر ایكی قعده ده تشهّد یرینه
قرآن اوقونیلور ایسه سجده ایجاب ایلر «حلبی» مسبوقك
قضای مافات اثناسنده سهوی وقوعبولسه سجدهٔ سهویه یی
اجرا ایلمسی لازمدر ٭ اوّلكی ركعتلرده فاتحه ایكی كرّه اوقونسه
سجود سهو اقتضا ایدر ٭ صكره كی ركعتلرده ایكی دفعه اوقونسه
وضم سوره دخی اولنسه سجده ایجاب ایتمز «جوهرة» قعدهٔ
اُولی ده سهو اولنوبده صكره تذكّر ایدلسه حالِ قعوده اقرب
ایسه عودت وجلسه ایدیله رك یالگز تشهد اولنوب سجدهٔ سهو
ایدلمز وحال قیامه اقرب ایسه عودت ایدلمیوب صلاتك اكمالیله ایالك
سلامی متعاقب سهو ایچون سجده ایدیلور «قدوری وملتقی»
حال قیامه اقرب ایكن عودت اولنور ایسه قول صحیحه نظراً نماز فاسد
اولور «مجمع الانهر» وجودك نصفِ اسفلی نصب اولندیسه قیامه

واولنمديسه‌ده قعوده اقربدر . محيطده رُكبتيني رفع اولنمدی ايسه قعوده اقربدر دينلمش ايسه‌ده اصح اولان قول اوّلدر «حابی» قيام اولنمدقجه قعوده عودت ايتمك لزومی زيلعيده قول اصح اوله‌رق بيان اولنمشدر «درر» شو حالده قول صحيحه گوره سجدهٔ سهويه لازم گلز . «مجمع الانهر» نافله‌ده قعدهٔ اُولی . ثانيه منزله سنده اولمغله قيام اولنسه بيله عودت ايديلور «درر» قعدهٔ اخيره‌دن سهو ايديله‌رك ركعت خامسه‌يه قالقلسه سجده ايدلمدكجه قعده‌يه رجوع ايديله‌رك خامسه الغا اولنور وسهو ايچون سجده ايديلور . اگر ركعت خامسه‌ده سجده اولنور ايسه صلاتك فرضيتی باطل اولوب نفله تبدّل ايده‌جگندن ركعت سادسه علاوه ايتمك لازم گلور «قدوری» لزوم ضمِ ركعت وتر ايله تنفل جائز اولمديغی ايچوندر . اصح اولان علاوهٔ مندوب اولديغندن ضم اولنمديغی صورتده هيچ برشی ايجاب ايتمز زيرا نفل . غير قصدی اوله‌رق وقوعبولمغله اتمامی لازم گلميه‌جگی وافيده مذكور ودرر وبحر ايله منحده مصرّح ومسطوردر «حابی» ركعت رابعه‌ده تشهّد مقداری قعود ايديلوب بعده سهواً خامسه‌يه قالقلسه وقعدهٔ اُولی ظنيله سلام ويرلمسه خامسه‌ده سجده ايدلمدكجه قعوده رجوع اولنه‌رق سلام ويريلور وسهو ايچون سجده ايديلور . شايد خامسه‌ده سجده ايدلديسه بر ركعت دها ضم ايله سجدهٔ سهو اولنور . بوصورتده صلاتِ مفروضه تمام اولوب ايكی ركعتِ زائده . نافله اولور «قدوری» صلاتِ فجر وعصردن صكره ضم اولنمق مختاردر .

زيرا بو وقتده منهی اولان نفل قصديدر . بناءً عليه بوقولك اصح اولديغی شرح مجمعده ذكر اولنديغی گبی مجتبی‌ده دخی «وعليه الفتوی» دينلمشدر . وقت كراهتك غيريسنده ضمی بعضلر واجب وبعضلر مستحب ديمشدر «منح» ركعتين زائدتينده سهو ايدن امامه اقتدا اولنسه عندالامامين انجق ايكی ركعت قيلنمق لازم گلور . اگر مقتدی ركعتينی افساد ايلسه كذلك ايكی ركعتی قضا ايلر . امام محمده گوره مقتدی‌يه آلتی ركعت قيلمق لازمدر . شايد مقتدی قيلديغی نمازی افساد ايلر ايسه هيچ برشيئی قضا اقتضا ايتمز «درر وملتقی ومجمع الانهر» ايكی ركعت تطوّعده وقوعبولان سهو ايچون سجده ايدلسه انك اوزرينه برشی بنا ايدلمز . اگر بنا اولنورسه اثنای صلاتده ايديلان سجدهٔ سهويه باطل وتحريمه باقی اولديغی ايچون نماز صحيح اولوب فقط سجدهٔ سهوی اعاده لازم گلور «ملتقی» اوزرينه سجدهٔ سهويه لازم اولان مصلی سجده ايلمزدن اوّل تسليمتينی اجرا ايلسه امام اعظم حضرتلريله امام ابی يوسفه گوره صلاتدن موقوفاً خروج ايتمش اوله جغندن اگر سجدهٔ سهو ايدرسه نمازه عودت ايلمش اولور وسجده ايلمديگی تقديرده صلاته عودت ايتمش اولمز خلافاً لامام محمد وزفر «درّمختار» اوزرينه سجدهٔ سهو لازم اولان مصلی عندالامامين سلامله نمازدن موقوفاً خروج ايدر . اگر سجده ايديور ايسه كندوسنه اقتدا صحيح اولور وسجده ايتمز ايسه اقتدا صحيح اولماز . شو حالده قهقهه سببيله آبدستی بوزلماز ومسافر ايسه اقامته نيت ايله فرضی درت اولماز . اما امام محمده گوره سلامله نمازدن خارج اولمديغندن گرك سجده ايتسون گرك ايتمسون كندوسنه اقتدا صحيح اولور

وقهقهه ایله آبدستی بوزیلور واقامته نیت ایله فرضی درت اولور ﴿ درمختار وابن عابدین ﴾ اوزرنده سجدهٔ سهویه اولدیغی حالده سجده ایتامك نیتیله سلام ویرلسه نیتی باطل اولوب نمازه منافی عمل ایتمدکجه سجود سهو واجب اولور ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾ مصلی نمازی اوچ رکعتمی ویادرت رکعتمی قیلدم دیوشك ایلسه بوحال کندوسنه برنجی دفعه اوله رق عارض اولدیغی صورتده نمازی بوزوب اوّلندن ادا ایدر وشك ۰ اکثر وقتده عارض اولیور ایسه تفکر ایدوب ظنِ غالبی اوزرینه بناء ایلر وظن اغلبی یوغیسه یقینی اولان اقل اوزرینه بناء ایدر واحتیاطاً علاوه ایده جکی هر رکعتك باشنده اوتوروب نمازك آخرنده سجدهٔ سهوی ایفا ایتمسی لازم گلیر ﴿ قدوری ﴾ رباعیه‌ده توهم اتمام ایله قعدهٔ اُولی ده سلام ویرلسه اتمام ایدیله رك سجودِ سهو اولنور ۰ اما مصلی کندوینی مسافر ویاقیلدیغی نمازی صلات جمعه ظن ایلسه یاخود رباعیه (۱) یی ثُنائیه (۲) ویاعشایی تراویح ظنیله سلام ویرسه صلاتی باطل اولور ﴿ درر ﴾ برعملده شك ایدیلوب ادای رکن ایده جك قدر تفکر اولندقده ایفای رکنه ویا ادای واجبه مانع اولورسه سجود سهو لازم اولوب لکن اثنای اداده تفکر ایدیلورسه قول اصحده برشیء ایجاب ایتمز ﴿ حلبی ﴾ جمعه وعیدینده کثرت جماعت سببیله سجدهٔ سهویه معفودر ﴿ درر وبحر ﴾ بعد السلام شمسك طلوعی واحمرارنده سجدهٔ سهویه‌یی اسقاط ایدر ﴿ عامة الکتب ﴾ نمازده براچ کرّه سهو وقوع بولسه

(۱) رُباعِیه ۰ درت رکعتلو نماز (۲) ثُنائِیّه ۰ ایکی رکعتلو نماز

سجدهٔ سهوی تکرار ایتمك لازم دگلدر ٭ مسبوق ۰ امامك سلامنی بکلمیه رك قالقوب ایریشه مدیگی رکعتلری قضا ایدرکن امام سجدهٔ سهو ایده جك اولورسه سجده یه وارمدقجه امامه متابعت (۱) ایدوب بعد الانفراد (۲) ایشلدیگی شیلری اعاده ایدر ٭ اعاده ایتمزسه نمازی فاسد اولور ۰ اگرمتابعت ایلمامش ایسه نمازی فاسد اولمز انجق بعد الفراغ سجود سهو ایدر ۰ سجده‌یه وارمش ایسه امامه اویمیوب فقط کندوسی نمازدن فراغدن صکره سجده ایلر ۰ بوصورتده متابعت ایدرسه صلاتی فاسد اولور ﴿ حلبی ﴾ مسبوقك امام سلام ویرمزدن اوّل قضای ماسبقه قیامی تحریماً مکروهدر ۰ لکن سبقِ حدثدن وفجر وجمعه وعیدك ومعذورك وقتلرینك خروجی ومدّت مسحك تمامی واوگندن مارّك مروری خوفی گبی عذردن ناشی قبل السلام قیام ایدرسه کراهت یوقدر ۰ اما امام ۰ سجدهٔ صلبیه (۳) ویا سجدهٔ تلاویه ایده جك اولورسه مسبوق قائم اولدیغی رکعتی سجده ایله تقیید ایتمدکجه امامه متابعتی فرضدر ۰ متابعت ایتمزایسه نمازی فاسد اولور ۰ مسبوق سجده ایتدکدن صکره امام ۰ سجدهٔ صلبیه ایدر ایسه هر حالده یعنی امامه متابعت ایتسه ده ایتمسه ده صلاتی فساده وارر ۰ سجدهٔ تلاویه ایدرسه سجدهٔ سهویه گبی متابعت صورتنده فاسد اولوب عدم متابعتده فساده وارمز ﴿ درمختار ﴾ مسبوق سهواً سلام ویرسه اگر سلامی امامك سلامنه مقارن ایسه سجود سهوه لزوم یوغیسه‌ده

(۱) مُتابَعَت ۰ اویمق (۲) اِنفِراد ۰ یالکز اولمق (۳) سَجدهٔ صُلبیه ٭ نمازك کندی سجده‌سی ۰

شايد امامك سلامندن براز صكره ايسه سجده ايجاب ايدر ﴿ درّ مختار ﴾ امامى سهو سجده ايدن مقتدينك امامنه اتباعاً سجدهٔ سهويه‌يى ادا ايلمسى واجبدر (مثلا سهو ايدن امامه سجده‌نك برينى بعد الاجرا اقتدا ايدلسه سجدهٔ اخيره ده امامه متابعت اولنور وسجدهٔ اُولى قضا ايدلمز) امام . سهوك هر ايكى سجده‌سنى ايفا ايتدكدن صكره اقتدا اولنسه كذلك مقتدى قضا ايلمز . امّا امام سجده‌دن مقدّم تكلّم و ياقصداً حدث ايله‌مك ياخود مسجددن خروج ايتمك كبى سببلرله امامدن سجدهٔ سهويه‌نك سقوطى مقتديدن دخى سقوطنى مستلزم اولور ﴿ بحر ﴾ مقتدينك كندى سهوى ايچون كرك سلامدن اوّل كرك صكره سجده ايلمسى لازم كلمز . لاحقه دخى مسبوق كبى امامك سهويله سجده واجب اولورسه ده بونى اماميله برابر ايتميوب بلكه آخرِ صلاتده ايدر . اگر سهواً اماميله معاً سجده ايدر ايسه وقتسز ايتمش اوله‌جغندن ختام صلاتده اعادهٔ سجده ايلر وبو سببله نمازى فساده گيتمز . مسافره اقتدا ايدن مقيم . مسبوق مثللو نمازينى اتمامه قيام ايدوب شايد سهو ايدرسه كندويه سجده لازم اولور چونكه امامِ مسافرك صلاتى تمام اولدقدن صكره مقتدىءِ مقيم . منفرد . حكمنده قالور ﴿ درّ مختار وطحطاوى ﴾

اون ايكنجى باب

صلات مريض بيانده‌در

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرينك عمران بن حَصين حقنده شرفوارد اولان ﴿ صَلِّ قَائِمًا فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِداً فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى الْجَنْبِ تُومِى اِيمَاءً ﴾ حديث جليلى حكم عاليسى اوزره مريضه قيام متعذر اولسه استديكى وجهله يعنى باغداش قوره‌رق ياخود ديز اوزرينه اوتوره‌رق ويايصديق وانسانه دايانه‌رق فرضى قاعداً قيلوب ركوع وسجود ايدر . ركوع وسجوده دخى مقتدر اولمزسه تعذّر (١) سببيله ركوع وسجودده رأسيله ايما ايدوب سجده‌يى ركوعدن اشاغى اوله‌رق اجرا ايلر ﴿ قدورى ودرّ مختار ﴾ تعذّردن مقصد . مريضه حالِ قيامده مرضنك تزايدى وبرؤ وصحتنك تأخرى ودورانِ رأس (٢) وكمالِ ضعف والم ووجعِ شديدك وقوعى كبى برضررِ قوى عارض ولاحق اولمسيدر . مريض بعض قيامه قادر اولسه قدرتى قدر قيام ايدر ﴿ جوهرة وغيره ﴾ حتى تحريمه‌يه قياماً قادر بعده عاجز اولورسه تحريمه ايچون قيام ايدوب صكره قعود ايدر . اتّكايه (٣) محتاج اولديغى حالده كرك قعوداً كرك قياماً حائطه (٤) ويا انسانه استناد ايلر ﴿ جوهرة ﴾ مريض

---

(١) تَعَذُّرْ * عذرلى بولنمق (٢) دَوَرَآنِ رَأْسْ * باش دونمك

(٣) اتّكا * دايانمق (٤) حَائِطْ * ديوار

یوزینه طوغری برشی قالدیروب باشنی آشاغی اگرك انك اوزرینه سجده ایدر یاخود برشی قالدیرمیوبده حجمی بولنمیان وجبهه مستقر اولمیان برنسنه اوستنه سجود ایلر ایسه اشبو ایکی صورتده ایما بولندیغی ایچون جائز واگر اوشیئك حجمی اولوبده اکا دایانور ایسه ایما بولنه‌میه‌جغنه مبنی غیر جائزدر ﴿درر﴾ مریض قعوده قادر اولمزسه ارقه‌سی اوستنه یاتوب وآیاقلرینی قبله‌یه اوزادوب یاخود یانی اوزرینه یاتوب ویوزینی قبله‌یه قارشو طوتوب رکوع وسجودی اشارت ایله اجرا ایدر ﴿قدوری﴾ استلقا (۱) صورتنده مریضك باشی التنه وساده (۲) وضع ایدیلور زیرا استلقا ایمایی مانعدر ﴿درر نقلاً عن الکافی﴾ استلقا ایدن ایچون ممکن ایسه آیاقلرینی قبله‌یه اوزاتمیوب دیزلرینی دیکمك مندوبدر ﴿بحر﴾ رأسیله اشارته قادر اولمزسه مریضك صلاتی تأخیر اولنور . گوزلریله ویاقلبیله یاخود قاشلریله ایما ایتمك عند الاکثر جائز دگلدر ﴿قدوری ودرر﴾ بو صورتده تأخیر صلاته ﴿فَاِنْ لَمْ یَسْتَطِعْ فَاللّٰهُ اَحَقُّ بِقَبُولِ الْعُذْرِ مِنْهُ﴾ حدیث شریفی دلیل کافی عد اولنمشدر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ ایما متعذر اولوبده فوائت . حدّ کثرتی بولور یعنی آلتی وقت اولور ایسه هر نقدر عقلی باشنده اولسه‌ده بر روایتده قضا ساقط اولور . وعلیه الفتوی ﴿ظهیریة﴾ حال حیاتده صلات ایچون صوم گبی فدیه تجویز اولنمامشدر ﴿منح نقلاً عن القنیة﴾ مریض قیامه قادر اولوبده رکوع وسجوده مقتدر اولمسه قیام لازم گلمیه‌جگندن قاعداً وقائماً ایماایه‌ده جواز واردر . لکن

---

(۱) اِسْتِلْقا . ارقه‌سی اوستنه یاتمق (۲) وِسادَه . یوز یصدیغی

قاعداً افضلدر ﴿ملتقی﴾ رجل صحیح . صلاتنی ادا ایدر ایکن قیامه مانع بر مرض . عارض اولسه قاعداً اتمام ایدوب قادر ایسه رکوع وسجود ایلر ودگل ایسه ایما ایدر . قعوده مقتدر اولمدیغی حالده آنفاً بیان اولندیغی وجهله استلقا ایلر . مریض قاعداً رکوع وسجود ایله نمازقیلر ایکن صحیح اولسه درعقب قائم اولوب قیلدیغی صلات اوزرینه بنا ایدر . اما بعض صلاتنی اشارت ایله قیلدیغی اثناده اگر مرضی زائل ور رکوع وسجوده قادر اولور ایسه ضعیف اوزرینه قوی بنا ایتمك صحیح اولمدیغندن صلاتی استیناف ایلر . برکمسه مُغْمَی عَلَیْهِ یعنی بیهوش اولوب بش وقت نمازی ویادها آزی فوت اولسه افاقت (۱) بولدقده قضا ایدر . اغما (۲) سببیله بش وقت نمازدن زیاده فوت اولدیسه بیهوش اولان کمسه بولندیغی حالدن بیخبر اولوب کچن نمازلری تعقل ایده‌میه‌جگی جهتله قضا ایتمز ایسه‌ده احتیاط ایله‌مك اَوْلی‌در ﴿قدوری وغیره﴾ جنون دخی اغما گبی اولوب لکن سکر (۳) کندی فعلیله اولمغله نقدر ممتد اولور ایسه اولسون بهمه‌حال قضا لازم گلور ﴿درر﴾ نافله‌ده عذر سببیله اتکا اتفاقاً جائز وعذرسز اتکاده امام اعظم حضرتلرینه گوره کراهت یوغیسه‌ده امامین عندنده واردر . بلاعذر . قعود . عند الامام مکروه وامامینه گوره غیر جائزدر ﴿درر﴾ سیر ایدن سفینه‌ده بلا عذر قاعداً ادای فریضه عند الامام بلا کراهة جائز وقائماً افضل وامامین عندنده غیر جائزدر . فُلْك مربوط (۴) لُجّهٔ بحر (۵) دن متحرك اولور ایسه سیر ایدن گمی حکمنده‌در . اگر ساکن ایسه قره

---

(۱) اِفاقَتْ . آییلق (۲) اِغْماء . بیهوش اولمق (۳) سُکْر * عشرت حالی
(۴) فُلْك مَرْبُوط . باغلو گمی (۵) لُجَّهٔ بَحْر . دگز دالغه‌سی

حکمنده اولوب دوران رأس گبی بر عذر اولمدقجه قاعداً ادای فریضه بالاتفاق تجویز اولنمامشدر . تکبیر افتتاحده قبله‌یه توجه وگمی دائر اولدقجه استقبال قبله شرطدر ﴿درر﴾ عند المشایخ مأخوذٌ به واظهر اولان امامین قولیدر . امام اعظم حضرتلری امر غالبی واقع منزله‌سنه تنزیل بیورمشدر ﴿حلیة وشر نبلالی﴾ پیر وضعیف قائماً قرائتدن عاجز اولور ایسه قاعداً مع القرائة ادا ایلر . قائماً بعض قرائته قدرتی وار ایسه قادر اولدیغی مرتبه قائماً قرائت ایدوب ضعفی زیاده اولدیغنده قعود ایدر ﴿حلبی﴾ منفرداً ایفای صلاتده قیامه قدرت اولوب فقط جماعتله تماما قائم اوله‌رق نمازی ادایه عدم اقتدار حالنده قیاماً شروع ایدیلوب بعده قعود وحین رکوعده قدرت حاصل اولور ایسه قیام ورکوع ایدیلور . اگر بوکا اقتدار یوغیسه منفرداً ادا وبر قولده امامله قعوداً ایفا اولنور ﴿حلبی﴾

اون اوچنجی باب

سجود تلاوت بیاننده در

﴿اَلسَّجْدَةُ عَلٰى مَنْ سَمِعَهَا اَوْ عَلٰى مَنْ تَلَاهَا﴾ حدیث شریفندن استدلال اولندیغی وجهله سجدهٔ تلاوت قرآن کریمده تعداد اولنان اون درت سوره‌ده سجده آیتنی تلاوت ویا استماع ایدن مسلم اوزرینه وجوب عملی ایله واجب اولور . استماعده قصد وعدم قصد مساویدر . سجده آیتلری . اعراف . رعد . نحل . اسرا . مریم . حج . فرقان . نمل . سجده . ص .

فصلت . النجم . انشقاق . علق . سور جلیله‌لرنده در . سجدهٔ تلاوتك شرطی على الاطلاق حدثدن وحیض ونفاسدن طهارت واستقبال قبله وستر عورت اولوب رکنی ده جبهه‌یی ارضه وضع ایلمکدر ﴿ملتقى وقدوری﴾ سجدهٔ تلاوت نمازده اولمدیغی حالده وجوبی تراخی اوزره‌در (۱) زیرا دلائل وجوبده تعیین وقت اولمدیغنه بناءً وقتدن برجزؤ غیر معیننده ادا واجبدر . سجدهٔ مذکوره صلاتیه یعنی آیت سجده نماز ایچنده تلاوت اولنور ایسه وجوب . بالاتفاق فوریدر . بوتقدیرجه سجدهٔ تلاوت نمازدن جزؤ اولدیغندن تأخیرنده اثم ترتب ایدر . بناءً علیه داخل صلاتده آیت سجده‌یی تلاوت ایدن مصلینك على الفور (۲) سجده ایلمسی لازمدر ﴿در مختار وغیره﴾ سجدهٔ تلاوت . اداءً ویا قضاءً وجوب صلاته اهل اولنلره واجبدر . بناءً علیه صبی وحائض ونفسایه ومجنون مطبقه یعنی جنون جمیع اوقاتی استیعاب ایتمش اولان کیمسه‌یه واجب دگلدر . جنب ومحدث وسکران (۳) ونائم . قضاءً صلاته اهل اولدقلرندن انلره قضاءً ومجنونك غیریسندن ایشیدنلره اداءً واجبدر . اصم (٤) اولان مسلمك آیت سجده‌یی تلاوتی کندی نفسنه ونزدنده بولنه‌رق استماع ایدن شخصه لازم اولور . اصم . سجده آیتی تلاوت اولنان مجلسده حاضر بولندقده دیگر حضار ایله برابر ادای سجده ایلر ﴿در مختار وغیره﴾ مجنون غیر مطبقدن یعنی آلتی وقت صلاتده یاخود

(۱) تراخی اوزره‌در . تأخیری جائزدر دیمك (۲) على الفور . تأخیر اولنمیه‌رق همان اجرا ایدلمك لازمدر دیمك (۳) سکران . سکر حالنده بولنان (٤) اصم . صاغر

دها زیاده وعلی روایة برگون برگیجه دن ولو برساعت ٠ زائد زمانده موقةً جنونُ کندوسنه مستولی اولان ویاگاه جنت وگاه افاقت حالنده بولنان شخصدن ایت سجده‌یی ایشتمکله سجدهٔ تلاویه واجب اولور ایسه‌ده آنفاذکر اولنان مجنون مطبقدن و مقتدی وطوطی دن وصدای منعکسدن استماعله سجده ایجاب ایتمز ﴿ فاضیخان ودرر وغیرهما ﴾ تهجّی اوزره تلاوتدن تالی یه وسامعه سجده غیر واجبدر ﴿ حلبی ﴾ امام ٠ آیت سجده‌یی تلاوت ایتسه سجده ایدوب مأموم (١) دخی اکا معیت ایله سجده ایدر ٠ مأمومك استماعی غیر مشروطدر ٠ فقط امامدن سجده آیتنی ایشیدن مسلم ٠ امام ٠ سجده ایتدکدنصکره اورکعتده امامه اقتدا ایلسه داخل ویاخارج صلاتده سجده ایتمسی لازم اولمز ٠ چونکه انك رکعت مذکوره یه ادراکی سجدهٔ تلاوتیده مدرك اولمش اولور ٠ اگر مأموم سجده آیتنی تلاوت ایتسه امامه ومأمومه وصلاتده برابر بولنان جماعته اصلا سجده لازم گلمز ﴿ قدوری ودرر ﴾ امام محمده گوره بعد الفراغ سجده ایدرلر ٠ صلاتده برابر بولنمیان جماعته استماع حالنده بالاجماع سجده واجبدر ﴿ حلبی ﴾ صلات ایچنده آیت سجده تلاوت اولنسه نمازك رکوع وسجودندن غیری تلاوت ایچون مستقلاً رکوع وسجود ایله ادا اولندیغی گبی برویا ایکی آیت عقیبنده سجده نیتیله رکوع یاخود بلانیة ٠ نماز ایچون سجده ایدلسه سجدهٔ تلاویه ساقط اولور ﴿ درّ مختار ﴾ صلات جهریه ده امام رکوعده سجدهٔ تلاویه یه نیت ایدوب مقتدی نیت ایلمسه مقتدیدن رکوع وسجودله سجدهٔ تلاوت ساقط اولمیه جغندن امام سلام ویردکدن صکره مقتدی

(١) مأمومْ ٠ امامه اویمش اولان یعنی مقتدی

آیروجه سجده ایدوب قعدهٔ اخیره‌یی اعاده ایدر ٠ شاید قعده‌یی اعاده ایلمز ایسه نمازی فساده وارر ﴿ درّ مختار نقلاً عن القنیة ﴾ شوحالده امامه لایق اولان رکوعده اداسنه نیت ایتمیوب سجدهٔ صلات ایله اسقاط ایلمکدر ٠ زیرا بوصورتده مقتدی یه برشی لازم اولمز ٠ امارکوع صلاتده اداسنه نیت ایلسه مقتدی یه دخی نیت ایجاب ایدوب شاید بوندن غفلت ایدرسه سجدهٔ صلات ایله ساقط اولمیه جغندن بعد السلام مستقلاً سجده ایتمسی وقعدهٔ اخیره‌یی اعاده‌سی لازمدر ٠ امامك نیت ایلمسی محتمل اولدیغندن مقتدی یه دخی لایق اولان رکوعده سجدهٔ تلاویه یه نیت ایلمکدر * ﴿ ابن عابدین ﴾ امام ومقتدیلری صلاتده معیّتی اولمیان رجلدن آیت سجده‌یی ایشتسه‌لر صلات ایچنده برشی یاپمیوب بعد الصلوة سجده ایدرلر * شاید نمازده سجده ایلرلر ایسه کافی اولمز ایسه‌ده نمازلری فاسد اولمز ﴿ قدوری ﴾ بوصورتده ٠ صلات ایچنده ایدیلان سجدهٔ تلاویه‌نك عدم جوازی سببیله خارج صلاتده اعاده‌سی ایجاب ایدر ﴿ درر ﴾ برمسلم ٠ خارج صلاتده آیت سجده‌یی تلاوت ایلدیگی حالده سجده ایتمیوبده نمازه شروع ایلسه ونماز ایچنده آیت مذکوره‌یی برکرّه دها تلاوت وسجده ایتسه ایکی تلاوتك سجده‌سنه کفایت ایدوب خارجده‌کی آیت ایچون سجدهٔ اُخْری لازم گلمز ٠ اگر سجده آیتنی صلاتك غیرنده تلاوت ایدرك سجده ایلسه وبعده نمازه شروع ایدوب سجده آیتنی تکرار قرائت ایتسه اوّلکی سجده بونك ایچون کافی اولمیه جغندن برسجده دها ایتمك اقتضا ایدر ٠ برسجده آیتی مجلس واحدده برقاچ کرّه تکرار ایدلسه سجدهٔ واحده کفایت ایلر ٠ ومجلس تبدّل ایدر ایسه هر مجلس ایچون برسجده ایجاب ایدر

﴿ قدوری ﴾ اسداء الثوب یعنی جلاه بز جوزمك ایچون اوته بری گزنمك وچفتجی خرمن سورمك واغاجك بردالندن دیگر دالنه كچلمك ونهر وبحر وكبیر حوضده یوزلمك گبی اولان عمل كثیر . تالی وسامع حقنده تعدّد وتبدّل محل وآیتی مستلزم اوله جغندن شو حالده آیت سجده تكرر ایتدكجه تعدّد آیته گوره سجده لازم اولور * قیام ایتمك وبر ایكی آدیم یوریمك وبر ویا ایكی لقمه برشی یمك وبرقاچ یودم صو وشربت ایچمك وقعود واتكا وركوب (١) ونزول (٢) ایلمك مثللو فعل قلیل ایله تبدّل مجلس حاصل اولمیه جغندن موجب سجده دگلدر ﴿ درر ﴾ تالی (٣) آیتی مجلس واحدده تكرار ایدوب سامع (٤) مجالس متعدّدهده استماع ایلسه هر مجلس ایچون سامعه بشقه بشقه سجده لازم اولور . اما تالی مجالس متعدّدهده تلاوت ایدوب سامع . مجلس واحدده ایشتسه سامعه یالگز برسجده ایجاب ایدر . تالی مجلس واحدده ایكی سجده آیتی تلاوت ایلسه سجدتین لازم اولور ﴿ درر ﴾ آیت سجده تلاوت اولنوركن شغلدن ناشی استماع اولنمسه زجراً وجوب سجده قول راجحدر ﴿ درّمختار ﴾ سجدۀ تلاویه ایدن مسلم شروط صلات ایله ایاغه قالقوب اللرینی قالدیرمیه رق تكبیر وبعده یالگز سجده ایدوب یعنی تشهّد وتسلیم ایتمیوب تكرار تكبیر ایدرك قیام ایلر ﴿ قدوری وغیره ﴾ قول اصحّه گوره سجدۀ تلاوتده مسنون اولان تسبیح . نمازك سجده تسبیحی بولنان ﴿ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ﴾ در

(١) رُكُوب . بنمك (٢) نُزُول . اینمك (٣) تالی . اوقویان (٤) سامِع . ایشیدن

﴿ درّمختار ﴾ تالی تقدّم ایدوب سامعین خلفنده صف اولمق وتالیدن اوّل باشلرینی قالدیرمامق وبرقاچ آیت مقدّم اخبار ایله مك وسامع سجوده متهیء (١) دكل ایسه اخفا ایتمك مستحبدر . سجدۀ تلاوتك بلاضرورة تأخیری مكروهدر ﴿ حلبی ﴾ خطیب سجده آیتنی منبرده تلاوت ایلسه سامعین ایله معاً سجده ایدر ﴿ درّمختار ﴾ سجدۀ شكر دخی سجدۀ تلاوت گبی اولوب بالاتفاق جائز ومشروعدر ﴿ اشباه ﴾

اون دردنجی باب

صلات مسافره دائردر

احكام شرعیه نك تغیّرینه سبب اولان سفر شرعی . انسان . قصد ایلدیگی محل ایله كندی ساكن اولدیغی مملكتك بیننده ابل . سیری (٢) ویا اقدام انسان . مشی ایله اوچ گونلك مسافه دن عبارتدر ﴿ قدوری ﴾ بحرده اعتدال هوا اولدیغی تقدیرده مدّت سفر اوچ گون واوچ گیجه اولوب جبلده دخی بویله در . ﴿ قاضیخان ﴾ سفر شرعی . اقصر ایامدن مشی معتاد ایله بروجه محرّر اوچ گونلك یول اولوب بونی عامۀ مشایخ اون سكز وبرقولده یگرمی برفرسخ (٣) اوله رق تقدیر واعتبار ایتمشلردر . لكن هدایه ده عدم اعتبار مصححدر ﴿ حلبی ﴾ سفر شرعیده استراحت

(١) مُتَهَیِّء . حاضرلنان (٢) ابل سیری . دوه یورویشی (٣) فَرْسَخ . اون ایكی بیك آدیم محل

معتاده ایله وقت زواله دك مشی ٭ معتبر اولوب سرعت ایله ایکی
گونده قطع ایدلسه دخی سفر صاییلور ﴿ درّ مختار ﴾ بر موضعك
قره‌دن ایکی و دکزدن اعتدال هوا ایله اوچ گونده مدّت وصولی
اولسه بحرده سفر ٭ محقق اولوب قره‌ده اولمز ٭ عکسی دخی
بویله در ﴿ جوهرة ﴾ ابن عباس رضی الله عنهمادن مروی اولان
﴿ فُرِضَ عَلَيْكُمُ الصَّلٰوةُ عَلٰى لِسانِ نَبِيِّكُمْ فِى الْحَضَرِ اَرْبَعاً وَفِى السَّفَرِ
رَكْعَتَيْنِ ﴾ حدیث شریفی دلالتیله مسافرك فرضی ائمهٔ حنفیه
عندنده هر صلات رباعیه‌ده ایکی رکعته قصر (۱) اولندیغندن زیاده
قیلمق جائز اولمز ٭ رخصت (۲) اسقاط اولندیغنه بناءً قصر مذکوری
عمداً (۳) زیاده ایدن آثم (٤) وسهواً زیاده ایلین
ایچون سجدهٔ سهویه لازم اولور ٭ بو صورتده رکعت ثانیه‌ده تشهّد
مقداری قعود اولندیغی حالده ایکی رکعتی فرضه کفایت ایده‌جگندن
ایکی رکعت اخیره‌سی نافله صاییلور ٭ اگر قعود اولنمز ایسه
فرض اولان قعده ترك ایدلمش اوله جغنه بناءً نماز فساده وارر
﴿ قدوری ﴾ صلات رباعیه حضرت عائشه رضی الله عنهادن روایت
اولندیغی اوزره حقِ مقیمده (٥) فی الاصل ایکی رکعت فرض
اولوب مسافرده (٦) تخفیفاً ابقا و مقیمده ایکی رکعت دها ضم
اولندی بناءً علیه رخصت و قصر ٭ اطلاقی مجاز اولمغله عدم اجراسی

---

(۱) قَصْر ٭ قیصالتمق (۲) رُخْصَتْ ٭ بوراده رخصتدن مقصد ٭ درت
رکعت اولمق اوزره اولان اذن شرعیدر (۳) عَمْداً ٭ قصداً
(٤) آثِمْ ٭ کنهکار (٥) مُقيم ٭ یولجی اولمیان (٦) مُسافِرْ ٭ یولجی
یعنی مقیم اولمیان

آثِم عد ایدلدی ﴿ بحر ﴾ بر مؤمن ٭ مسافر اولمق قصدیله
بولندیغی محلدن حرکتله بیوت و مساکنی (۱) و اوچ یوز ذراع
مقداری مسافه‌سی اولوب مزرعه (۲) لر ایله انفصالی اولمیان فناء
مصری یعنی دفنِ اموات و رکضِ دواب (۳) گبی مصالح ایچون اعداد
(٤) ایدیلان امکنه‌یی تجاوز ایتدکده صلات رباعیه‌یی ایکی رکعت
قیلمق لازمدر ٭ بلدهٔ اُخرایه داخل اولوب اون بش گون یاخود
دها زیاده اقامته نیت ایتمدیگی حالده حکم سفر زائل اولمز ٭
اگر اون بش گون و یادها زیاده اقامته نیت ایدرسه مقیم اولمغله
اتمام رباعیه ایجاب ایدر ﴿ قدوری و قاضیخان ﴾ مصر و قریه‌ده
بولنان و قریه گبی مستقل (٥) اولمیه‌رق احدهما آخره تابع
اولان ایکی موقعك مجموعنده اون بش گون اقامته نیت ایدلسه
هر قنغیسنه گیرلمش ایسه مقیم عد اولنور ٭ مکه و منا مثللو ایکی
مستقل موضعده اون بش گون اقامته نیت ایدلسه احدهمایه دخول
اولندیغی حالده مقیم صایلماز ٭ مگرکه برینه تخصیص بیتوتت (٦)
اولنه ﴿ درر ﴾ مسافر بر بلده و یا قریه‌یه داخل اولوب اون بش گون
اقامته نیت ایلمیه‌رك و یارین او بر گون خروج ایدرم دیه‌رك برقاچ
سنه او محلده قالسه مقیم صایلمیه جغندن رباعیه‌یی ایکی رکعت ادا ایدره
کذلك عساکر اسلامیه دار الحربه داخل اوله‌رق اون بش گون
اقامته نیت ایتسه‌لر صلات رباعیه‌یی اتمام ایتمیوب قصر ایله ایکی رکعت
قیلرلر ﴿ قدوری ﴾ جنود مسلمین دار حربده بر قلعه‌یی محاصره

---

(۱) بُيُوتْ و مَساكِنْ ٭ خانه‌لر (۲) مَزْرَعَه ٭ اکیلن یر (۳) رَكْضِ دَواب ٭
حیوان قوشدرمق (٤) اِعْداد ٭ حاضرلامق (٥) مُسْتَقِلْ ٭ باشلو باشنه
(٦) بَيْتُوتَتْ ٭ کیجه‌لمك

ایتسه‌لر یاخود دیار اسلامده موضع اقامت اولمیان صحراده محاصرهٔ
بغاة (۱) ایدرك اون بش گون اقامته نیت ایلسه‌لرینه قصر ایدرلر ٭
اعراب وترکمن گبی خیمه نشین (۲) گروهی کفایت مقداری
ماء وکلالری (۳) اولدیغی حالده بر مفازه‌ده (٤) اون بش گون
اقامته نیت ایلسه‌لر اصل اولان اقامت اولدیغندن قول اصحده قصر
صلات ایلمزلر ٭ اگر بولندقلری موقعدن مدّت سفر اولان
بر موضعه قصد سفر ایتسه‌لر قصر ٭ واجب اولور ﴿قهستانی﴾
مسافر ٭ صلات رباعیه‌ده وقت ٭ خروج ایتمدن مقیمه اقتدا ایلسه
اقتداسی صحیح اولدیغندن مقیم گبی اتمام ایدر ٭ اگر خروج
وقتدن صکره اقتدا ایتسه جائز اولمز ٭ مسافر ٭ مقیملره امام
اولوب نماز قیلدیرسه رباعیه‌ده ایکی رکعت ادا ایدرك سلام
ویرر ٭ بعده مقیملر اتمام صلات ایلرلر ٭ بو صورتده مسافر
اولان امام ٭ سلام ویردکده مقیملره خطاباً ٭ نمازکزی اتمام ایدیگز
زیرا بز سفری یز ٭ دیمك مستحبدر ﴿قدوری﴾ جماعت ٭ امامك
مقیم ویا مسافر اولدیغنی بیلمك اداده شرط اولوب ابتداده
دگلدر ٭ بعد السؤال مسافر اولدیغنی امام ٭ اخبار ایتسه صلاتلری
صحیح واگر هیچ بیلمزلر ایسه فاسد اولور ﴿بحر نقلاً
عن المبسوط﴾ مقتدیٔ مقیم ٭ اتمام صلاته قیام ایتدکده لاحق ٭
حکمنده اولمغله مسبوق گبی قول اصحده قرائت وسجدهٔ سهویه ایتمز
﴿تنویر﴾ مسافر مملکتی اولان مصره داخل اولسه اقامته نیت
ایتمسه بیله اتمام صلات ایدر ٭ اما مملکتنی ترك ایدرك دیگر بر محله

---

(۱) بُغاةْ ٭ باغیلر (۲) خَیْمَه نِشین ٭ چادرده اوتورانلر (۳) کَلَأْ ٭ اوت (٤) مَفازه ٭ بیابان یعنی چول

نقل ایله اوراده تمکّن (۱) وتوطّن (۲) ایتدکدن صکره مسافرت
اختیار ایلیه‌رك اوّلکی مملکتنه داخل اولسه اقامته نیت ایلمدیگی
تقدیرده اتمام صلات ایله‌مز ﴿قدوری﴾ اصل مملکتی مجرّد سفر
ایله باطل اولمیه‌جغندن نیت اقامته حاجت اولمیوب دخول ایله
اتمام صلات لازم گلور ٭ لکن اون بش گون اقامته نیت ایتدیگی
محلدن مسافرت ایدوب بعده اوّلکی محله ینه گلسه تکرار اقامته
نیت ایلمدکجه مجرّد دخول ایله مقیم اولمیه‌جغندن صلاتی اتمام
ایله‌مك ایجاب ایتمز ﴿ملتقی وغیره﴾ مسافرك اثنای سفرده صلات
رباعیه‌سی فوت اولسه حضرده ایکی وحضرده ایکن فوت اولسه
سفرده درت رکعت قضا ایتمسی لازمدر ٭ بو بابده معتبر اولان
آخر وقتدر (مثلا بر مسلم آخر وقتده مسافر اولسه اکا ایکی
ومقیم اولورسه درت رکعت فرض اولور) ﴿جوهرة وملتقی﴾
عصاة وقطّاع طریق (۳) حضر وسفرده رخصت واسقاط جهتندن
مطیع گبیدرلر ﴿قدوری﴾ سفر اوچ نوعدر ٭ بری حج وجهاد
گبی سفر طاعتدر ٭ دیگری تجارت مثللو سفر مباحدر ٭
اوچنجیسی سفر معصیتدر که عصیان وقطع طریق وعبد افندیسندن
فرار ایتمك گبیدر ﴿مجمع الانهر﴾ صلوات مسنونه حقنده اختلاف
واقع اولوب بر قولده ترخّصاً (٤) ترکی وقول آخرده تقرّباً
فعلی افضل ودیگر قولده حال سیرده ترکی وزمان نزولده فعلی انسب
وبعضلر یالگز سنت فجری وبعض آخر دخی سنت مغربی ادا

---

(۱) تَمَكُّنْ ٭ یرلشمك (۲) تَوَطُّنْ ٭ یورد ایدنمك (۳) قُطّاعِ طریق ٭ حیدودلر (٤) تَرَخُّصاً ٭ رخصت شرعی اولدیغیچون

احسندر دیمشلردر ﴿ درر نقلاً عن المحیط ﴾ اعتبار نیت ٭ اصله ومتبوعه راجع اولدیغی جهتله زوجه وعبد واجیر (١) وعسکره زوج وسید ومؤجر (٢) ورئیس الجیشك سفره نیتی ویا اقامتی کافیدر ﴿ درر ﴾ صبیٔ (٣) مسلم پدریله سفر ایدوب اثنای مسافرتده بالغ اولسه گیده جکی محله مدّت سفردن اقل ٭ مسافه قالمش ایسه عامهٔ مشایخ عندنده فرضی اتمام ایدر ٭ بر قوله گوره باباسنه تبعیتله ابتداءً ٭ قصد سفر بولندیغنه مبنی قصر صلوة ایلر ﴿ درر ﴾

اون بشنجی باب

صلات جمعه بیانندهدر

جمعه ٭ اجتماعدن مأخوذدر ٭ فرقت ٭ افتراقدن اخذ اولندیغی گبی ٭ یوم وصلات کندویه اضافه قلندی ٭ بعده کثرت استعماله بناءً مضاف حذف اولندی ٭ آیتِ جمعه مدینهٔ منوّرهده نازل اولدیغندن اکثر علما جمعهنك اوراده فرض بیورلدیغنه قائلدرلر ٭ جمعهنك گونی گیجهسندن افضل ایدوگی مضمراتده بیان اولنمشدر ٭ صلات جمعهنك بنفسه مستقلاً فرضیتی کتاب وسنت واجماع امت ایله ثابت اولدیغنه مبنی نعوذ بالله جاحدی کافر اولور ٭ زیرا استعیذ بالله ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله ﴾ آیت جلیله فرضیتنك دلیل قطعیسی وصلات

(١) اَجیر ٭ اجرتله قوللانیلان (٢) مؤجِر ٭ اجرت ورن (٣) صَبی ٭ چوجق

وذکر اللهدن مقصد اجماعاً جمعه نمازی اولدیغی محققدر ٭ صلاتِ مذکوره حقنده ﴿ الجمعة حق واجب علی کل مسلم فی جماعة الا اربعة مملوك وامرأة وصبی ومریض ﴾ حدیث شریفی شرفصادر اولمشدر ﴿ شرح نور الایضاح ودرّ مختار وطحطاوی ﴾ جمعه نمازی مساجدینك اك بیوگی صلاتِ جمعهیی ادا ایله مکلف اولان اهالیٔ موجودهٔ اسلامیهسنی استیعاب ایتمیان ومصر اطلاق اولنان بلدهده ویا بونك مصلاسنده ادا اولنور ﴿ درّ مختار وقدوری ﴾ مصر تعبیر اولنان بلدهیه بر فرسخ مقداری اولان فناء مصرکه (متصل اولسون ویا اولمسون موتی دفنی وآت قوشدیرلمسی وعسکر جمعی وجنازه نمازی وامثالی مصالح ایچون شهرك اطرافنده بولنان خالی محلدن) عبارت اولوب بوده مصر حکمندهدر ٭ اقامتِ جمعه انجق امر سلطانه ویا انك طرفندن مأمور اولان قاضی وامثالنك اذننه متوقفدر ﴿ قدوری ودُرّ مختار ﴾ مطلقا یعنی ضرورت اولسون ویا اولمسون وایکی جانبی نهر فصل ایتسون یاخود ایتمسون دفعاً للحرج شهرِ واحدده مواضعِ متعدّدهوکثیرهده ادای صلات جمعهنك صحتی امام اعظم وامام محمد حضرتلرینك اجتهادلری اقتضاسندن اولوب بوده قول اصح ومفتی به اولدیغی فتح قدیر وشرح مجمع ودرر ومنحدهمصرّحدر ﴿ درّ مختار ﴾ صلات جمعهنك شرائط وجوب وادای استجماع صورتیله فرض عین اولدیغی بروجه محرر نصِ قاطع وسنت واجماع ایله ثابت بولنمسی صلات ظهردن آکد اولمسنه دلیل قوی وکافی ایدوگی فتح قدیر وغیریده بیان

اولنمشدر «منح» تارك جمعه نك وخامت حال وشانی حقنده
﴿من ترك ثلاث جمع متواليات فقد نبذ الاسلام وراء ظهره﴾
حدیث شریفی کبی سائر احادیث نبویه دخی شرفصدور ایلمشدر
«شرح نور الایضاح وغیره» مقیم ورجل بولنمق وحر
اولمق یعنی عبد اولمامق . ووجودجه صحتده بولنمق وسلیم
العینین (۱) وسلیم الرجلین (۲) اولمق اوزره شرائط وجوبی
آلتی اولوب هر مکلف ایچون شرط اولان اسلام وعقل وبلوغ
بونده دخی لازمدر . مرأه یه ومسافر وعبد ومریض ومقعده
(۳) واعمایه صلات جمعه فرض دکلدر . خوف ومطر شدید
ووحل مزید . (٤) جمعه وجماعتده بولنه مامغه عذر اکید وبغیر شرط
اداسی صحیح ویوم جمعه ایچون صلات ظهره کافیدر . مصر ویا مصلاسی
وسلطان یاخود طرفندن مأمور قاضی وامثالی ووقت ظهر
وخطبه وجماعت واذن عام . شروط اداسیدر «ملتقی وغیره» جمعه
نمازینك شرائط اداسندن بری اولان وقت ظهردن مقدم
ویا مؤخر قیلنمسی صحیح اولمز «قدوری» تشهد مقداری
قعوددن صکره وقت ظهر . خروج ایلسه جمعه نمازی باطل
اوله جغندن صلات ظهری اوزرینه بنا ایلهمك صحیح اوله مز
«منح» شروط اداذن بولنان خطبه . سنت سنیه وجهله جمعه
نمازندن اول خطیب طرفندن ایکی عدد اوله رق اوقونوب
بینلری قعدهٔ خفیفه ایله فصل ایدیلور وهر ایکی خطبه قیاماً

(۱) سليم العينين . کوزلری کور اولمیوب صاغلم اولان (۲) سليم الرجلين .
ایاقلری یوریمکه مانع اولور برعلتله معلول اولمیان (۳) مقعد . کوتورم
(٤) وحل مزيد . زیاده چامور

طهارت اوزرینه قرائت اولنور . امام اعظم حضرتلرنجه ایجابنده
ذکر اللهه قصر ایله خطبهٔ قایله دخی صحیح اولور . امامین عندنده
ایسه ذکر طویل لازمدر «قدوری» امام مشار الیهه کوره
خطبه نیتیله ﴿الحمد لله﴾ ویا ﴿سبحان الله﴾ دینلسه خطبه
صحیح اولور ایسه ده ذکر ایچون ﴿لا اله الا الله﴾ وعطسه یه
(۱) ﴿الحمد لله﴾ وتعجبه ﴿سبحان الله﴾ دینلسه صحیح
اولمز . خطبهٔ اولی وثانیه دن هر برینك حمد وتشهدی وقرآن
کریمدن بر آیت قدر تلاوتی ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم
افندمز حضرتلرینه صلواتی وحاضرونه وعظ ونصیحتی حاوی
اولمسی وخطبهٔ ثانیه ده امام المسلمین اولان پادشاه خلافتپناه حضرتلرینه
وکافهٔ مؤمنین ومؤمناته ادعیه قرائت اولنمسی وخطیبك واجب اولان
طهارت وستر عورت وقیامه اعتنا ایلمسی لازم کلور «حلبی وغیره»
تحفه شرحنده هدایه دن نقلاً بیان اولندیغی اوزره خطبه ایچون
اون بر سنت شریفه اولوب برنجیسی قبل الخطبة اخفاءً تعوذ .
ایکنجیسی حمد ایله ابتدا . اوچنجیسی جناب حقه ثنا . دردنجیسی
شهادت . بشنجیسی تصلیه . آلتنجیسی وعظ وتذکیر . یدنجیسی
تلاوت قرآن . سکزنجیسی بين الخطبتين براز جلسه در . طقوزنجیسی
خطبهٔ ثانیه ده حمد وثنا وتصلیه یی تکرار ایلهمکدر . اوننجیسی
دعادر . اون برنجیسی خطبتینی لزومندن زیاده تطویل ایتمامکدر
«مجمع الانهر» سلطان ویا طرفندن منصوب قاضی وامثالی
جانبندن خطابت توجیه وتقریر اولنمش اولان خطیب .
غیریسنی استنابه یه (۲) مأذون اولمدقجه خطبه ایچون اصلاً یعنی

(۱) عطسه . اقصیرمق (۲) استنابه . یرینه بشقه سنی قویمق

گرك ابتداءً گرك اثنای خطبه‌ده عارض اولان عذردن ناشی دیگرینی مقامنه كچوره‌میه‌جگی گبی صلات ایچوندخی قبل وقوع الحدث بشقه‌سنی یرینه قویه‌مز ﴿درر﴾ خطیبك لدی الاقتضا اقامت جمعه‌یی آخره احاله ایلمسی بلا اذن جائز اولدیغنی ابن كمال رساله مخصوصه‌سنده تحقیق وبیان ایدرك صاحب دررك عدم جواز ایله حكمنی رد ایلمش ومجمع الانهرده دخی مطلقا زمانمزده جوازی مفتی به اولدیغی تصریح اولنمشدر ﴿در مختار﴾ خطبه‌ده جماعتك حضوری شرطدر . خطیب یالگز جه قرائت خطبه‌دن صكره جماعت . حاضر اولوب نمازی قیلسه‌لر جائز اولمز . لكن جهراً اوقونان خطبه‌یی جماعتك استماعی شرط اولمیوب مثلا جماعتك كلیسی اصم ویاخطیبدن بعیدیاخود نائم اولملرندن ناشی خطبه‌یی ایشتمسه‌لر باس یوقدر ﴿حلبی﴾ خلفاء راشدین وحسنین وعمین محترمین ﴿رضوان الله تعالی علیهم اجمعین﴾ حضراتی خطبه اره‌سنده صره‌سیله مندوباً ذكر اولنور ﴿در مختار﴾ صبی عاقلك خطبه‌سنده اختلاف اولنوب بعضلر صلاته مشابهتی جهتیله باطل وبعض آخر ذكر الله اولمق اعتباریله جائزدر دیمشلردر ﴿جوهرة﴾ شرائط جمعه‌دن اولان جماعتك اقلی (۱) امامدن ماعدا اوچ كشی اولمقدر . امام ابی یوسف وامام محمد حضراتی ایكی كشی دخی جماعته كافی اولدیغنی بیان بیورمشلر ﴿قدوری﴾ جماعتك اهل وجوب جمعه اولمسی شرط دگلسه‌ده عقلای رجالدن (۲) بولنمسی مشرطدر . بناءً علی ذلك نسوان (۳) وصبیان (٤)

---

(۱) اقلی . اك آزی (۲) عقلای رجال . عاقل وبالغ اولان ارككلر (۳) نسوان . قادینلر (٤) صبیان . چوجقلر

ایله جماعت جمعه حاصل اولمیوب فقط عبد ومسافر ومریض ایله منعقد اولور ﴿حلبی﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره سجدهٔ اولی‌یه قدر بقای جماعت شرطدر . اگر اندن اول جماعتك برمقداری گیتمش ایسه باقیسی یكیدن ظهری ادا ایدر . امامین عندنده تحریمه‌یه دگین بقای جماعت شرط اولدیغندن بعد التحریمه برقسمی داغلسه باقی قالانلر جمعه‌یی اتمام ایلرلر . امام زفر نزدنده تشهد مقداری قعده‌یه دك بقای جماعت شرطدر ﴿حلبی﴾ خطیب . خطبه‌دن فارغ اولدقده جماعتك جمله‌سی بالایجاب داغیلوبده خطبه‌یی استماع ایتمیان دیگر جماعت گله‌رك اقامت جمعه ایتسه‌لر كافیدر ﴿جوهرة﴾ امام . صلات جمعه‌ده قرائتی جهر ایدر . تعیین سوره ایتمك حقنده برامر وارد اولمدیغنه مبنی خاطره كلان سوره وآیت جهراً اوقونیله‌رق ادا اولنمسی حلبیده محرر ایسه‌ده بعضلر طرفندن ركعت اولی‌ده سورهٔ جمعه‌یی وثانیه‌ده سورهٔ منافقینی قرائت مستحب اولدیغی بیان وعنایه‌ده دخی ائمهٔ حنفیه عندنده سورهٔ غاشیه اوقونمق مستحب ایدوگی اثبات اولنمشدر . جمعه نمازی اوزرلرینه فرض اولمیان مسافر ومرأه ومریض وعبد جامعده حاضر اوله‌رق جماعت ایله برابر ادای جمعه ایلسه‌لر بونلردن وجوب جمعه نك سقوطی محضا تخفیفه مبنی اولدیغندن نمازلری صلات ظهره كافی اولور . مسافر وعبد ومریضدن هر بری شرائط لازمه‌یی حائز بولندیغی حالده سائر نمازلرده جائز اولدیغی گبی صلات جمعه‌ده دخی لدی الحاجه اماماق

ایده‌بیلورلر خلافاً لامام زفر • یوم جمعه‌ده امام • صلات جمعه‌یی
قیلدیرمزدن اوّل بر مسلم • خانه‌سنده بلا عذر اوگله نمازینی
قیلسه صلاتی هرنقدر صحیح ایسه‌ده لکن مکروهدر • بعدالادا
ندامت ایدرك صلات جمعه‌یه توجّه ایتسه امام اعظم حضرتلرنجه
مجرّد جمعه‌یه سعی (۱) اولندیغی وخانه‌دن خروج وقوعبولدیغی
جهتله قیلمش اولدیغی صلات ظهر • باطل واداى جمعه فرض
اولور • شاید ایفای فریضهٔ جمعه میسر اوله‌مزسه ظهری اعاده
ایلمسی لازم کلور • امامین عندنده امام ایله صلات جمعه‌یه داخل
اولنجه‌یه قدر قیلدیغی اوگله نمازی باطل اولمز ایسه‌ده اندن
صکره بطلاننده شبهه یوقدر • بوصورتده بعدالشروع افساد
جمعه تحقق ایتسه ظهری اعاده ایجاب ایدر • معذور ومسجونه
(۲) وامام • جمعه‌یی ادادن صکره جمعه‌ده حاضر بولنه میانلره
جماعت ایله صلات ظهری اداده تحریماً کراهت واردر ﴿ درر
وقدوری وغیرهما ﴾ مصر تعبیر اولنان بلده‌ده جمعه نمازی فوت
اولور ایسه اذان واقامتسز منفرداً صلات ظهر ایفا اولنور
﴿ منح ﴾ یوم جمعه‌ده امامه صکره‌دن ادراك (۳) ایدلسه جمعه
نمازینك یتیشلدیکی مقداری امام ایله قیلنوب باقیسی بنا ایدیلور •
تشهدده ویا سجدهٔ سهوده ادراك اولنسه امام اعظم وامام ابی
یوسف حضرتلرینه کوره جمعه‌یه نیت ایدیلوب کذلك اوزرینه بنا
اولنور • امام محمد عندنده رکعت ثانیه‌نك اکثرینه یعنی رکوعنه

---

(۱) سَعْی • سرعتله یوریمك (۲) مَسْجُون • محبوس (۳) اِدْراك • یتیشمك

ادراك اولندیسه جمعه اتمام اولنوب اگر اقلنه یتیشلدیسه اوزرینه
اوگله نمازی بنا ایدیلور • امام • یوم جمعه‌ده منبره صعود
ایتدکده جماعت • صلاتی ومطلق کلامی ایکی خطبه تمام اولنجه‌یه
دگین ترك ایدرك سکوت ایلرلر ﴿ قدوری ﴾ امامك منبره
صعودنده سنت جمعه‌یه شروع اوله‌رق بر رکعتی قیلندیسه رکعت
ثانیه ضم ایله سلام ویریلور وثالثه‌یه قیام ایدلدیسه اتمام اولنور
﴿ درر ﴾ قول صحیحه گوره قبل الصعود سنته شروع اولنمش
ایسه سنت ظهر گبی قطع اولنمیه‌رق اتمام ایدیلور • خطیبك منبره
صعودندنصکره صاحب ترتیبه قضای فائته غیر مکروهدر •
صدر الشریعه‌نك کراهت ایله حکمی سقوط ترتیب ایله مقید
اولمغه محمولدر ﴿ منح ﴾ استماع خطبه‌ده قریبه حرام اولان بعیده
دخی حرام ایسه‌ده • کُتب فقهیه‌یه نظر ومطالعه ده اختلاف
واردر • امام ابی یوسف حضرتلرینك وقت خطبه‌ده کتابنه
نظر وتصحیح ایلدیگی مرویدر • نهی مُنْکَر ایچون الیله ویاباشیله
اشارتده قول اصحه گوره بأس یوقدر • قول صوابه نظراً نبیِّ
محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اسم جلیل
نبویلری ذکر اولندقجه سرّاً تصلیه (۱) ایدیلور • اثنای خطبه‌ده
جماعته تشمیت عاطس (۲) وردّ سلام لازم اولمدیغی مفتی بهدر
﴿ درّمختار ﴾ امام ابی یوسفدن بر روایتده سرّاً تصلیه وتشمیت

---

(۱) تَصْلِیَه • صلوات شریفه گتورمك (۲) تَشْمِیتِ عاطس • اقصیران
کیمسه‌یه ـــ﴿ یرحمك الله ﴾ـــ دیمك

عاطس وردِّ سلام مكروه دگلدر ﴿مجمع الانهر﴾ امامين عندنده خطبه دن اوّل وصكره واثناى جلسه ده كلامِ متعارفك ماعداسنده كراهت يوقدر ﴿درّمختار﴾ يوم جمعه ده مؤذن طرفندن اذانِ اُولى مناره ده اوقوندقده قولِ اصح اوزره مسلمينك بيع وشرايي (١) ترك ايدرك صلات جمعه يه توجّه وسعى ايلملرى فرضدر ٭ خطيب ٠ منبره صعود ايله اوتوردقده مؤذن اذانِ ثانى يى اوقور وخطيب خطبه دن فارغ اولديغنده جمعه نمازى جماعتله قيلنمق ايچون مؤذن ٠ اقامت ايلر ﴿قدورى﴾ طحاوى عندنده حرمتِ بيع وشراده معتبر اولان اذان ثانى اولديغى ابن كمال وايضاحده ذكر اولنمش ومنحده بو بابده صحيح اولان اذان اُولى در دينلمشدر ٭ صلات جمعه يه غُسل وتطيّب (٢) واستعمالِ مسواك ولبسِ احسنِ ثياب (٣) ايله توجّه مستحبدر ٭ امام ٠ خطبه يه شروع ايتمزدن اوّل گيروده خالى محل وار ايكن جماعته اذا ايدلمكسزين ايلرويه گچمك بلا كراهةٍ جائزدر ﴿حلبى﴾ صلاتِ جمعه دن صكره درت ركعت سنت جمعه قيلنوب بعده وقتنه ادراك اولنوبده هنوز ادا اولنميان ظهر آخره نيت ايله درت ركعت نماز دها ايفا ايديله رك بعضلرينه گوره هر ركعتده فاتحه اوقنور وضم سوره اولنور ٭ وبعضلرنجه يالگز اوّلكى ايكى ركعتده فاتحه دنصكره ضم سوره ايديلوب صوڭ ايكى ركعتده يالگز سورهٔ فاتحه قرائت

(١) بَيْع وشِرا ٭ صاتمق المق يعنى آلم صاتم (٢) تَطَيُّبْ ٭ گوزل قوقولو شيلر سورنمك (٣) اَحْسَنِ ثِيابْ ٭ اڭ گوزل اوروبه لر

ايديلور ٭ وحضرت (على رضى الله عنه) دن مروى وامام ابى يوسف قولى اولديغى اوزره اڭ صكره ده ايكى ركعت سنت وقتيه قيلنور ٭ اگر جمعه نمازى عندالله قرين قبول اولدى ايسه ظُهرِ فائتِ آخَر قضا اولنمش وفائته يوق ايسه نافله ثوابى قزانلمش وجمعه قبول اولنمديسه صلات ظهر سنتيله معاً ادا ايدلمش اولور ٭ قضايه عائد اولديغى صورتده درت ركعتده دخى ضم سوره ضرر ويرمز ﴿حلبى﴾

اون آلتنجى باب

صلات عيدينه متدائردر

عيد فطرده جامع ويا نمازگاهه چيقلمزدن مقدّم طاتلى برشى اكل واستياك (١) واغتسال (٢) وبعض طيب ٠ استعمال ولبسِ احسنِ ثياب اولنه رق جامع ويا نمازگاهه ماشياً (٣) توجّه واستقبال ايلمك وطريق مصلاده امامِ اعظم حضرتلرنجه خفياً وامامين عندنده جهراً تكبير ايتمك مستحب وصلات عيددن اوّل جامع ويا نمازگاهده نافله قيلمق مكروهدر ﴿قدورى﴾ كنز وتنوير متنلرنده واقع اولان نفى تكبيردن مقصد سائر متون گبى جهرى نفى اولوب ذات تكبيرى اولمديغى جوهره ده بيان اولنمشدر ٭ استعيذ بالله ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَاهَدٰيكُمْ﴾ نصّ جليلى ايجابنجه صلاتِ عيد ٠ اوزرينه جمعه فرض اولان مسلمه

(١) اِسْتِياك ٭ مسواك طوتمق (٢) اِغْتِسال ٭ غُسْل ايله مك (٣) ماشياً ٭ يورويه رك

واجب اولوب خطبه دن غیری بالجمله وجوب وادا ٭ شرائطی معتبر وخطبه سنت مؤکده اولدیغی اظهردر ﴿جوهرة نقلاً عن المبسوط﴾ شمسك افقدن بر ویا ایکی رمح (۱) مقداری ارتفاعی سببیله صلات عید حلال اولوب وقتی داخل و زوال شمسه قدر منتهی اولمغله خارج اولور ٭ وقتی داخل اولدقده امام حاضر اولان مسلمینه ایکی رکعت نماز اقامت ایدوب رکعت اولی ده اوّلا تکبیر افتتاح بعده ثنا ومتعاقباً اوچ تکبیر ایدرك فاتحه وسوره قرائت ایدر و بر تکبیر ایله دخی رکوع ایلیوب بعده سجود و رکعت ثانیه یه قیام وقرائته بدأ ایله اتمام ایلدکدن صکره اوچ تکبیر آله رق صکره بر تکبیر ایله رکوع ایلر ٭ تکبیرات عیدده امام وجماعت اللرینی رفع ایدرلر ﴿قدوری﴾ هر بر رکعتده اجرا اولنان اوچر تکبیر زائد ٭ واجب و رکوع تکبیرلری سنت و بر قولده رکوع ثانی تکبیری واجبه مقارن اولدیغنه مبنی بوده واجبدر ﴿حلبی﴾ تکبیرات زوائدده رفع (۲) وارسال (۳) یدین (٤) اولنوب بونلرك بیننده بر شی ذکر ایتمك مسنون اولمدیغندن یالکز اوچ تسبیح مقداری توقف اولنور ﴿تنویر﴾ صلات عیده رکعت اولی تکبیراتندن صکره ادراك اولنسه قیاماً تکبیرات ایدیلور و رکوعده ادراك ایدلسه افتتاح تکبیریله شروع اولنوب اگر رکوعه یتشمك ممکن ایسه قیامده ودگلسه رکوعده تکبیر زوائد ادا ایدیلوب فقط بالضرورة تسبیحات رکوع ٭ ترك اولنور ﴿جوهرة﴾ امام ابی یوسفدن بر روایتده تکبیر ٭ ترك

---

(۱) رمْح ٭ مزراق (۲) رَفع ٭ یوقاری قالدیرمق (۳) اِرسال ٭ بوراده اشاغی صالیویرمك (٤) یَدَیْن ٭ ایکی الل

اولنوب یالکز تسبیح ایدیلور و رکوعده تکبیر اولنور ایسه رفع یدین ایدلمز وامام ٭ رکوعدن باشنی قالدیردقده اوّلجه فوت اولان تکبیرلر ساقط اولدیغندن رکوعده یتیشن مقتدی تکبیرات فائته یی اتمام ایتمز ﴿حلبی وغیره﴾ امام تکبیراتی اونیدوبده رکوعه وارسه رکوعده تکبیر ایله اکتفا ایدوب اجرای تکبیرات ضمننده قیامه عودت ایلەمز ﴿تنویر﴾ امام ٭ نسیانی (۱) فاتحه دن صکره تذکر ایتسه تکبیر آله رق فاتحه یی اعاده ایدر وسوره دن صکره تخطر ایدرسه یالکز تکبیر ایدوب اعادهٔ قرائت ایتمز و بر رکعت ایله مسبوق اولسه قضای ماسبقده ظاهر روایتده اوّلا قرائت بعده تکبیر ایلر و بر قولده اوّلا تکبیر صکره قرائت ایدر ﴿حلبی﴾ امام ٭ تکبیری زیاده ایلسه اثرده وارد اولدیغی وجهله مقتدی دخی اکا تبعیتله تکبیری زیاده ایلر ﴿درّ مختار﴾ جنازه نمازی صلات عیددن صکره یه تأخیر و خطبه سنت اولدیغندن خطبه یه تقدیم اولنور ﴿درر نقلاً عن القنیة﴾ امام ٭ عید فطر نمازندن صکره جمعه گبی ایکی خطبه اوقویوب بو صره ده جماعته صدقهٔ فطری واحکامنی دخی بیان ایدر ﴿قدوری﴾ خطبهٔ عید ٭ سنت اولدیغی جهتله صلات اوزرینه تقدیمی و ترکی مکروهدر ﴿منح﴾ صلات عیدی امام ٭ بعض جماعتله قیلوب بعض آخر فوت اولسه منفرداً قضاسی جائز اولمز ٭ اگر هواده بلوط وسیس اولوبده هلال (۲) عید وقتنده ظاهر اولمیه رق زوالدن صکره عندالقاضی رؤیت (۳) هلاله شهادت اولنسه ایرتسی گونی قبل الزوال صلات عید قضا اولنور ٭ یوم ثانیده دخی صلاتی

---

(۱) نِسیان ٭ اونوتمق (۲) هِلال ٭ یڭی آی (۳) رُؤیَت ٭ گورمك

مانع بر عذر واقع اولورسه يوم ثالثده قضاسی لازم گلمز • عيد
اضحاده دخی اغتسال وتطيّب وتحسين ثياب ايله‌مك واكلی صلات
عيددن فراغه قدر تأخير ايتمك وجامع ومصلّايه توجّه ايدرك
تكبير ايلمك مستحبدر • امام • صلات عيد اضحايی صلات فطر گبی
ايكی ركعت اوله‌رق ادادن صكره ايكی خطبه قرائت وجماعته
اُضحيه‌نك (١) ذبح (٢) وتقسيم (٣) لحمی وعيدك تكبير تشريقی حقنده
معلومات اعطا ايدر ﴿قدوری﴾ صلات اضحايی تعجيل وصلات
فطری تأخير مندوب واُضحيه‌سی اولان مؤمنه حَلقِ رأس (٤)
وتقليم اظفار (٥) وقصّ شاربی (٦) كراهت درجه‌سنه واصل
اولمامش ايسه قربانی ذبحدن صكره‌يه تأخير ايله‌مك مستحبدر
﴿حلبی﴾ صلات اضحايی برنجی گونی ادايه مانع بر عذر شرعی
حادث اولورسه ايكنجی واوچنجی گوننه دگين تأخير جائز
ايسه‌ده عذر مشروع • واقع اولمدقجه مكروهدر • بيرامك
اوچنجی گوننده صكره مطلقا جائز اولميه‌جغنه وعيد اضحاده عذر • نفیِ
كراهت وعيد فطرده جواز ايچون اولديغنه وايكيسيده هرحالده
بعد الزوال تجويز اولنمديغنه دائر درر وغيريده صراحت واردر •
تشريقك ابتداسی يوم عرفه‌نك صلات فجری عقيبندن معتبر اولوب
انتهاسی امام اعظم حضرتلرنجه يوم نحرك صلات عصری غايتنه قدر
سكز وقت اوله‌رق ممتد اولور وامامين عندنده آخر ايام تشريقك

---

(١) اُضحيه • قربان (٢) ذَبح • بوغازلامق (٣) تَقسيم • داغتمق (٤) حَلق رَأس • باشی تراش ايتمك (٥) تَقليم اَظفار • طرنقلری كسمك (٦) قص شارب • بيغی قرپمق

صلات عصرينه دك يگرمی اوچ وقت اوله‌رق نهايت بولور ﴿قدوری
وغيره﴾ عيد اضحاده امام اعظم حضرتلرنجه جماعت مستحبه ايله ادا
اولنان هر فرضی متعاقب • مصر اطلاق اولنان بلدده امام مقيمه
ومطلق مقتدی‌يه وامامينه گوره گرك جماعتله گرك منفرداً
اولسون ويا رجل ياخود مرأه ويا مسافر ويا مقيم وگرك مصری
ويا قروی بولنسون هر فرض قيلان مسلمه بر كرّه تكبير تشريق
واجبدر ﴿درر﴾ ايام تشريق ايچنده فوت اولوب ينه اوسنه‌نك ايام
تشريقنده قضا اولنان فرضده دخی تكبير تشريق كذلك واجبدر
﴿درّ مختار﴾ تشريقی امام • ترك ايدرسه بيله جماعت ترك ايتمزه
وجوبی استعيذ بالله ﴿وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِی اَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾
آيت جليله‌سيله استدلال اولنمشدر • منحده گوستردیگی وجهله
صاحب الكنز • امام كرخی‌يه تبعاً سنتدر ديمشدر ﴿درر﴾ تكبير
تشريق ﴿اَللّٰهُ اَكْبَرُ اللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اللّٰهُ اَكْبَرُ
وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ﴾ دن عبارتدر ﴿قدوری﴾ بردن زياده تكبير ايتمك
علی قولٍ فضيلت وعقيب صلات عيدده مندوبدر ﴿درّ مختار﴾
تكبير ايدلمك اونودلسه مسجددن خروج ايدلمدكجه تكبير
اولنور • قهقه وعمداً حدث ومطلقا تكلم ايتمكدن طولايی
تكبير حكمسز قالور ﴿منح﴾ عيد اضحانك اوچ اولكی گونلری ايام
نحر وثانی وثالث ورابعی ايام تشريق اولوب برنجی گونی يالكز
يوم نحر ويوم رابع يالكز يوم تشريق وثانی وثالث يوم نحر
وتشريق اولمقده مشتركدر ﴿درر﴾

اون یدنجی باب

صلات کسوفه دائردر

شمس ٭ طوتلدقده امام ٭ نافله صورتنده اذان واقامتسز مسلمینه ایکی رکعت نماز قیلدیروب هر رکعتده برر رکوع ایدر وقرائتی عند الامام اخفا وامامینه گوره جهر ایدرك تطویل (۱) ایلر بعده شمس ٭ منجلی (۲) اولنجه‌یه دگین دعا ایدر «قدوری» هر رکعتده برر کوع قیدی مذهب شافعی اوزره هر رکعتده ایکی رکوع ایدلمامسنی اخطار ایچوندر ٭ امام ٭ قرائتی ٭ تطویل ایدرسه‌دعانی تخفیف واگر قرائتی ٭ تخفیف ایلرسه دعانی تطویل ایدر «منح» علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرینك قرائتی تطویل ٭ مقصد عالیسیله رکعت اُولیٰده بقره وثانیه‌ده آل عمران سوره‌لری مقداری قرائت بیورمش اولدقلری مرویدر ٭ صلات کسوفی صلات جمعه‌یی اقامت ایدن امامك قیلدیرمسی مشروط وخطبه غیر مشروعدر ٭ اگر مسلمین اجتماع ایتمز ویاصلات جمعه‌یی قیلدیران امام بولنمز ایسه بوحالده هر کس منفرداً ادا ایدرلر ٭ خسوف وقوعنده یعنی آی طوتلدیغی زمانده ایسه‌صلاتده‌جماعت ٭ مشروع اولمیوب هر کس کندی کندویه منفرداً نمازقیلارلر «قدوری» ریحِ شدید (۳) وظلمتِ نهار (٤) وزیادهٔ ضیایِ لیل وفزعِ

---

(۱) تَطْویل ٭ اوزاتمق (۲) مُنْجَلِی ٭ روشنلك حالی‌که شمسك انکسافدن انکشافه تحولندن عبارتدر (۳) ریحِ شَدید ٭ شدتلی روزکار (٤) ظُلْمتِ نَهار ٭ گوندز قرا گلگی

غالب (۱) وزلزله وصاعقه (۲) وثلج ومطرِ دائم وعموم امراض وطاعون ایچون منفرداً نماز قیلمق مشروعدر «منح ودرّ مختار»

اون سکزنجی باب

صلات استسقا بیانده‌در

امام اعظم حضرتلری بیوردیکه استسقاده (۳) جماعت ایله صلات ٭ مسنونه اولمیوب فقط مسلمین منفرداً قیلرلرسه جائزدر ٭ زیرا استسقا انجق طلب مطر ایچون دعاواستغفاردن عبارتدر «قدوری» استسقاده اوچ گون علی التوالی (٤) ثیابِ کُهنه (٥) وکمالِ تضرّع (٦) وخُشوع (۷) ایله مسلمین ماشیاً برموضعه چیقارق قبل الخروج صدقه‌یی تقدیم وتوبه‌یی تجدید واستغفاروضعفا وعجائز وصبیان ودوابی احضار واطفالی والده‌لرندن ابعاد ایدرلر «درّ مختار» امامین عندنده امام ٭ حاضرونه ایکی رکعت نماز قیلدیروب جهر ایله‌قرائت ایدر ٭ بعده منبره‌چیقمیه‌رق سیفه (۸) ویاعصایه اتّکا ایله امام محمد عندنده‌ایکی وامام ابی یوسفه گوره برخطبه اوقویوب قبله‌یه استقبال وامام محمدندنده یالگز امام ردا ـسنی (۹)

---

(۱) فزَعِ غالِبْ ٭ برنسنه‌دن شر ومضرت وقوعی احتمالندن نشأت ایدن زیاده قورقو (۲) صاعِقَه ٭ بیلدیرم (۳) اِسْتِسْقا ٭ یغمور استه‌مك (٤) عَلَی التَّوالِی ٭ بر بری ارقه‌سی اوزره (٥) کُهْنَه ٭ اسکی (٦) تَضَرُّعْ ٭ زاریلق ایلمك (۷) خُشُوعْ ٭ زیاده تواضع ایتمك (۸) سَیْف ٭ قلیج (۹) رِدا ٭ قفتان

تقليبه (۱) اشتغال ايدرك احد طرفينى آخره تحويل ايله تبديل حاله تفأل ايلر . وجماعت . اثوابنى تقليب ايلمزلر ﴿حلبى﴾

اون طقوزنجى باب

صلات تراويحه متعلقدر

شهر رمضانده مسلمين . اجتماع ايدوب امام . جماعتله عشايى ادادن صكره بش ترويحه وهر ترويحه‌ده ايكى سلام وايكى ترويحه بيننده ترويحهٔ واحده مقدارى جلسه ايله يگرمى ركعت صلات تراويحى كذلك جماعت ايله قيلديرر ﴿قدورى﴾ رجال ونسايه تراويح نمازى سنت مؤكده‌در ﴿جوهرة﴾ ﴿انّ الله تعالى فرض عليكم صيامه وسنّ لكم قيامه﴾ حديث شريفى تراويحك سنت رسول بولنديغنه و ﴿عليكم بسنّتى وسنّة الخلفاء الراشدين من بعدى﴾ حديث جليلى دخى سنت مؤكده اولديغنه دلالت ايدر ﴿حلبى﴾ تراويحى جماعت ايله ادا سنت مؤكده اولديغى اكثر متونده دخى مصرّحدر . لكن على الكفاية اولمغله اهل مسجدك جمله‌سى ترك ايتسه هربرى آثم اولوب بعض جماعت و بعض آخر . انفراد صورتيله ادا ايلسه‌لر اثم . مترتب اولميوب انجق فضيلت جماعت . زائل اولور . امام ابى يوسفدن روايت اولنديغى وجهله خانه‌ده جماعتله تراويحى قيلمق جماعت . فضيلتنى حائزدر . فقط جماعت مسجدده فضيلت اخرى بولنمغله افضليتى امر مسلمدر ﴿درر نقلاً عن

(۱) تقليب * دوندورمك

الكافى﴾ تراويحك ثلث ليله تأخيرى مستحب وبلكه اكثر ليلى كثرت قرائت ايله استيعاب احبدر ﴿منح﴾ قول مختارده صلات تراويحك وقتى صلات عشادن صكره اولديغندن اندن اوّل قيلمق جائز دگلدر ﴿منية﴾ امّا وتردن مقدّم ويامؤخر ادايه جواز اولديغى قول اصح اولمق اوزره هدايه‌ده ذكر اولنمشدر . حتى مقتدى طرفندن تراويحك بعض ركعتلرى فوت ايديلوبده اتمام تراويحى متعاقب امام . وتره قيام ايلسه اوّلى اولان امام ايله برابر وتر قيلنوب فائتهٔ تراويح بعده ايفا اولنور ﴿درّ مختار﴾ حلبى‌ده تراويحك وقتى مابين العشاء والوتردر دينلرك قولنه بناءً اوّلا فائتهٔ تراويح قيلنوب . وتر . تأخير ايدلمك وبعده وترى منفرداً ادا ايله‌مك اوْلى‌در دينلمش وبوقول . خلاصه وغاية البيانده تصحيح وترجيح اولنمشدر ﴿منية وابن عابدين﴾ تراويحه تراويح ياقيام ليل ويا سنة الوقت ياخود قيام رمضان . ديه نيت ايديلوب نافله ويامطلق . صلات اوله‌رق نيت ايتمك امام اعظم حضرتلرندن برروايتده وبعض متقدّمين عندنده جائز دگلسه‌ده اكثر متأخرين ائمهٔ ثلثه‌دن ظاهر روايت اولمق اوزره تجويز ايلمشلردر ﴿منية﴾ هر ايكى ركعتده قعود اولنوبده سلام ويرلميه‌رك قيام وبوصورتله مجموع تراويحى برسلام ايله ايفا واتمام ايله‌مك مكروهدر ﴿حلبى نقلاً عن الخلاصة﴾ رمضان ابتداسندن انتهاسنه‌قدر تراويحى برختم قرآن ايله قيلمق سنت صحابه‌دن ايسه‌ده حال جماعته مراعات (۱) افضل اولديغى بدايعده محرّردر ﴿ايضاح﴾ بناءً عليه جماعته ملالت (۲) وثقلت (۳) حاصل اولمامق ايچون امامك فاتحهٔ شريفه‌دن

(۱) مراعات * رعايت ايتمك (۲) ملالت * فتور وضعف حالى

(۳) ثقلت * آغرلق

صكره اوچ آيت قصيره ويا بر آيت طويله قرائتيله اكتفا ايلمسی ومنفردك دخی ادامهٔ خشوع (١) ايچون قرائتی اولوجهله اختيار ايتمسی عند المتأخرين مفتی بهدر ﴿مجتبی ودرّ مختار وطحطاوی﴾ تراويحی ليالیِ رمضانك ختامنه دگين بر كرّه ختم ايله ادا . سنت وايكی ختم شريفله فضيلت واوچ ختم ايله افضلدر . رمضان شريفده تراويحك مجموعِ ركعاتی آلتيوز اولوب كشاف وديگرلرينك روايتنه گوره آيات قرآنيه آلتی بيك آلتی يوز آلتمش آلتی عدد اولديغندن برختم ايچون بهر ركعتده اون برقدر آيت جليله تلاوت اولنمق كفايت ايدر . روايت مذكوره يه نظراً آيات قرآنيه نك بيكی وعد وبيكی وعيد وبيكی امر وبيكی نهی وبيكی قصص وبيكی خبر وبش يوزی حلال وحرامه دائر اولوب يوزی دعا وتسبيح وآلتمش آلتيسی ناسخ ومنسوخ اولديغی اكلاشيلور ﴿طحطاوی وغيره﴾ صلات تراويحده بعد التشهد تصليه دن ﴿اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد﴾ ايله اكتفا اولنوبده بقيهٔ تصليه ودعوات مأثوره ترك ايدلسه جائزدر . لكن سرعت قرائت وثنا وتعوّذ وتسميه وطمأنينتی وتسبيح وترويحتان بيننده استراحتی ترك گبی منكراتدن اجتناب ايتمك لازمدر ﴿حلبی ودرّ مختار﴾ حسن قرائتی اولميوبده يالكز گوزل صدا صاحبی اولانی تراويح نمازينی قيلديرمغه ترجيح ايلمك لايق اولميوب بلكه قرآنی حقيله تلاوته مقتدر اولان ذاتی تقديم ايتمك احسندر . زيرا بلا ترتيل (٢) حسن صوت . خشوعه مانعدر ﴿حلبی﴾ تراويح ايچون قرائتجه احسن واخف . امامی اختيارده بأس يوقدر ﴿حلبی نقلاً عن

(١) ادامهٔ خشوع . تواضعده دوام ايتمك (٢) ترتيل . قرآنی تجويد اوزره اوقومق

قاضيخان﴾ ديگر اهلی بولنمديغی وارکان صلاتی بحقٍ ادايه اقتداری معلوم اولديغی تقديرده مُراهق (١) درجه سنده بولنان صبينك امام اولهرق تراويحی قيلديرمسی مشايخ بلخ . عندنده جائز ايدوگی هدايه ده مذكور وحضرت عائشه ﴿رضی الله عنها﴾نك صبی ايكن امام حسن رضی الله عنه حضرتلرينه اقتداسی بعض فتاواده مسطوردر ﴿جوهرة﴾ لكن مختار اولان عدم جوازدر چونكه بالغك نفلی صبينك نفلندن اقوی اولديغندن صبينك امامتنده بناء القوی علی الضعيف لازم گلوب بوده جائز اولماز وامام مشار اليه حضرتلرينك ذكر اولنديغی وجهله وقوعبولان امامتی غيری ايچون مثال اتخاذ ايدلمك مناسب اولهماز ﴿حلبی نقلاً عن السرخسی وغيره﴾ بر مسلم . فرض عشائی يالكز اولهرق قيلوب بعده تراويحی امامه اقتدا ايله جماعتله ادا ايلسه صحيح اولور . حتی او مسلم . امام . يانسونك فرضی قيلدقدن صكره داخل اولسه اوّلاً فرضی منفرداً ايفا ايدوب بعده تراويحده امامه متابعت ايلر . لكن بر طاقم خلق . عشانك فرضی منفرداً ادا ايلسه لر انلر ايچون جماعت اولهرق تراويحی قيلمق صحيح اولماز ﴿حلبی نقلاً عن ظهير الدين والقنية﴾ مقتدی . قعودده نائم اولوب امامك سلامندن صكره اويانسه وقدر فائتی بيلمسه تشهد ايدوب سلام ويرر وباقيده امامه متابعت ايدر وفائته نی بيلمدكجه برشی قضا ايلمز ﴿حلبی﴾ تراويح نمازی سنتِ مؤكده اولمسندن ناشی اقتدار . باقی وموجود ايكن قاعداً ادا ايدلمك تنزيهاً مكروهدر . حتی بعض فقها سنت فجره قياساً بلا عذر قاعداً ايفا صحيح اولميه جغنه قائل اولمشلر ايسه ده لايق اولان سنتِ

(١) مُراهِق . سِنِّ بلوغه وصوله قريب اولان .

فجره قياس اولنمامقدر ﴿در مختار وابن عابدين﴾ شهر رمضانك غيريسنده وترى جماعتله قيلمق مكروهدر ﴿قدورى﴾ تسبيح وبرات ورغائب نمازلرينى نذر ايدوب جماعت ايله قيلمقده كراهت يوقدر . فقط صدر اولده اولميان برشيئى التزام ونفلى جماعتله ادا گبى امر مكروهك اقامه سى ايچون تكلف مناسب اولماز ﴿بزازية﴾ نذرسز جماعتله نافله قيلمق مكروه اولديغى گبى نذرك مقتديلردن وقوع بولمسى وامامك ناذر بولنمامسى دخى اقتضا ايدر . يوقسه ناذرك ناذره اقتداسى لازمگلوب بوايسه غيرجائزدر ﴿در مختار وطحطاوى﴾ على سبيل التداعى اولمديغى يعنى جماعت اوچدن زياده بولنمديغى تقديرده نوافلده اقتدانك كراهتى يوغيسه ده فضيلت جماعت هرحالده مفقوددر ﴿در مختار وغيره﴾ ابتدا جماعت اوچدن اقل اولوبده بعده تكثر ايدرسه كراهت صكره گلنلره در . اشته بوكراهت امام وجماعت جمله سى متنفل اولديغى صورتده اولوب اگر امام . مفترض وجماعت متنفل اولورسه بالاتفاق كراهت اولميوب بلكه فضيلت واردر ﴿ابن عابدين﴾

يكرمنجى باب

جنازه بيانده در

احتضار (۱) حالنده اولان مسلم . قبله جهتنه توجيه ايله صاغ جانبنه ياتيريلور وياننده ﴿اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله﴾ كلمتين شهادتينى تلفظ ايديلەرك كندوسنه

(۱) احتضار . موته قريب حالده بولنمق

تلقين اولنور . موت . تحقق ايتدكده چكه‌لرى بر دلبند ايله باغلنور وگوزلرى يومديريلور ﴿قدورى﴾ تلقين حقنده ﴿لقنوا موتاكم لا اله الا الله﴾ حديث جليلى شرفصادر اولمش ولفظ موتادن حالى موته قريب اولان مؤمنلر اراده بيورلمشدر . محتضرك اطرافده بولنانلره لايق اولان وجه مذكور اوزره تلقينده بولنيلوب فقط كلمتين شهادتينى ضجرت (۱) وقوعى احتماله مبنى سويله . ديه‌رك امر وتضييق ايلمامليرى لزومى اكثر كتبده بيان ايدلمشدر ﴿مجمع الانهر﴾ محتضر بعدالوفاة ظهرى اوزرينه استلقا اولنوب آياقلرى مد ويوزى قبله‌يه توجه ايچون باشى برمقدار رفع اولنمق دخى جائز ومشقتلى اولورسه حاليله ترك ايدلمك لازمدر ﴿تنوير﴾ دفندن صكره تلقين خصوصنده اختلاف اولنمش ايسه‌ده مشروعيتى اقوى اولوب بلاد اسلاميه‌ده الآن وكماكان جارى ومرعيدر . موتانك گوزلرى اغماض (۲) اولنور . چونكه نبئ محترم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى ابوسلمه‌يه بعدالوفاة تشريف ايله گوزلرينى اغماض ايتمشلر و (قبض روحدن صكره بصر اكا تابع اولور) بيورمشلر و ﴿اللهم اغفر لابى سلمة وارفع درجته فى المهديين واخلفه فى عقبه الغابرين واغفر لنا وله يارب العالمين وافسح له فى قبره ونور له فيه﴾ دعاى شريفنى لطفاً قرائت ايلمشلردر . بناءً عليه هرمسلمه بودعايى حفظ ايله ايجابنده

(۱) ضجرت . اضطراب (۲) اغماض . گوزى يومديرمق

اوقومق مستحبدر ﴿منح نقلاً عن المجتبى﴾ قبل الموت سكرات ٭
حاليله ميتدن كلمهٔ كفر ظهور ايلسه زوال عقلنه حمل ايله ينه
اسلامه مخصوص اولان معامله اجرا اولنور ﴿تنوير﴾ ميت ٭
عندنده جنب وحائضك بولنمسنده بأس اولمديغى محيطدن نقلاً
حلبى بيان ايلمش ايسه‌ده بونلرك نزد ميتدن اخراجى اَولويتى
درمختارده تصريح اولنمشدر ٭ غسل ميته قصد اولندقده ٭ ميت ٭
سرير اوزرينه وضع وعورت يرى بر بز ايله ستر وثيابى نزع
اولنه‌رق مضمضه واستنشاق اولنمقسزين وضوء صلات گبى آبدست
آلديريلور ٭ بعده اوزرينه سدر ياخود حُرض دينيلان يپراق
واوت ايله قينادلمش وبونلر بولنمديغى حالده صافى اوله‌رق
ايصيدلمش صو دوكيلور واوچ كرّه ويا دها زياده تك اوله‌رق
تجبير (۱) اولنور ورأس ولحيه‌سى خطمى وبولنمز ايسه صابون
ايله غسل ايديلور ﴿قدورى﴾ غاسل الينه بر بز صاروب
آبدستدن مقدم ميتى استنجا ايدر خلافاً لامام ابى يوسف ٭
اسنان ولسانى وشفتيننى (۲) ومنخرينى (۳) پرمغنه دولاديغى
بز ايله مسح ايدر وظاهر روايتده رأسنى دخى مسح ايلر
﴿حلبى﴾ بوندن صكره غاسل ٭ ميتى صول طرفنه ياتيروب
تحته وصول مائى گورنجيه‌دك آب وسدر (٤) ايله صاع ياتى
وبعده صول طرفنه چويره‌رك كذلك تحته صويك وصولنى
گورنجيه قدر صول طرفنى غسل ايدر وبوندن صكره ميتى
اوتورده‌رق وكنديسنه دايانديره‌رق بطنى صورت خفيفه‌ده مسح

---

(۱) تجبير ٭ توتسوله‌مك (۲) شفتين ٭ ايكى دوداقلر (۳) منخرين ٭
ايكى بورن دليكارى (٤) سدر ٭ عربستان كرازينك يپراغى كه كوزل قوقوليدر

ايدوب شايد بوآثناده ميتدن برشى خروج ايدرسه ياكز آنى
غسل ايلر وغسلنى اعاده ايتمز ٭ بعده ميتك صوينى برحولى ويا
بز ايله قوروله‌يوب كنديسنى كفننه قور ورأس ولحيه‌سنه حنوط
دينيلان برنوع عطرى سورر وسجده اعضاسى يعنى جبهه‌سى
وانفى ويدين وركبتين وقدمينى اوزرلرينه كافور وضع ايلر
﴿قدورى﴾ ميتك اوزرينه جريان ايدن ماء واصابت ايدن
مطر ايله غسل شرعى حاصل اولميه‌جغندن غريق دخى
بعد الاخراج ييقانيلور ﴿درر نقلاً عن قاضيخان﴾ رجلك
كفننده سنت اولان ٭ ازار وقميص ولفافه ٭ دن عبارت اولمق اوزره
اوچ ثوبدر ٭ ازار ولفافه ميتك جمله بدننى احاطه وقميص دخى منكبيندن
(۱) قدمينه ٭ دگين ستر ايدر ٭ كفن ٭ ازار ولفافه ٭ دن عبارت اولان
ايكى ثوبه اقتصار اولنسه‌ده جائزدر ٭ تكفين ميتده ابتدا لفافه بسط
واوزرينه طيب نثار اولندقدن صكره ازار قونيله‌رق واوزرينه
تكرار طيب صاچيلوب وقميص دخى بويله ايديلوب بعده
گوملك الباس اولنه‌رق اَوّلاً ازار ثانياً لفافه طرف ايسردن
ايمنه وايمندن ايسره القا اولنور ٭ انتشار كفندن خوف
اولنديغى حالده كفن باغلانور ٭ مرأه‌نك تكفيننده سنت اولان ٭
ازار وقميص ولفافه وثديينى (۲) ربط ايچون خرقهٔ عريضه
(۳) وفوق القميص رأسنه خمار ٭ وضع ايلمكدر ٭ اشبو اثواب
خمسه مقابل البسهٔ ثلاثه يعنى ازار (٤) ولفافه وخمار (٥)
ايله‌ده اكتفا جائزدر ٭ مرأه‌نك صاچى ايكى قسم ايديله‌رك

---

(۱) منكبين ٭ ايكى اوموزلر (۲) ثديين ٭ ايكى ممه‌لر (۳) خرقهٔ
عريضه ٭ اكلو بز (٤) لفافه صارغى (٥) خمار ٭ باش اورتوسى

صدری اوزرینه قونیلور ﴿ قدوری وغیره ﴾ بونك ترتیبی شویله‌در ۔ اولا قمیص الباس وصکره شعری ایکی‌یه بولنوب قمیصك فوقنده صدرك اوزرینه وضع بعده خمار ۔ قمیصك فوقنده باشی اوزرینه اورتیلوب وصکره ازار ولفافه صاریلوب بعده خرقه ربط اولنور ﴿ حلبی ﴾ البسهٔ ثلاثه‌دن اقل اولور ایسه مکروهدر دینلمش ایسه‌ده امام ابی یوسف عندنده ستر عورت بولندیغی سببیله یالکز ازار ولفافه دخی جائز وضرورتده برکفن بیله کافی وکفنك بیاض اولمسی مستحبدر ﴿ ملتقی ﴾ اثواب مذکوره بولنمدیغی وقتده موجود اولان کفن ایله ضرورةً رجل ومرأه تکفین اولنور ﴿ تنویر ﴾ میت فقیرك تجهیز وتکفینی نفقه‌سی اوزرینه عائد اولان مسلمه واجب وبیکس ویاغریب ایسه بیت الماله لازمدر ۔ زوجهٔ غنیه‌نك زوجی اوزرنده وجوبی دخی مفتی بهدر ﴿ غرر وتنویر ﴾ سقط وولد میت بر خرقه‌یه لف وغسل وتسمیه اولنورسه‌ده نمازی قیلنماز ﴿ تنویر ﴾ میتك آغزینه وبورننه وقولاقلرینه پنبه ادخاله جواز واردر ﴿ حلبی ﴾ موتانك شعری ولحیه‌سی تسریح (١) ایدلمك وشعر وظفری قطع اولنمق غیر جائز وقبل التکفین اوچ ویابش یاخود یدی کره تجمیری مندوبدر ۔ تکفیندن فراغتدن صکره میت ایچون محله ویا قریه امامی یاخود جنازه‌نك ولیسی طرفندن جماعتله نماز قیلدیرمق مستحبدر ۔ اوزرینه نماز قیلنمقسزین موتی دفن اولنسه شتاده اوچ گون وصیفده یدی گون ایچنده قبری

(١) تسریح ۔ طرامق

اوستنده ادای صلات جنازه جائز اولور ﴿ قدوری ﴾ صلات جنازه تجهیز وغسل ودفن گبی فرض کفایه اولوب شروطی میتك اسلامیتی وطهارتی وستر عورتی ومصلاده یعنی ارض ویا ارضه قریب موقعده پیش مصلیده حضوریدر ۔ غائبه ودابه وایادی اوزرنده محموله ومصلینك خلفنده موضوعه اولان میت ایچون نماز قیلمق جائز اولمز ﴿ منح ﴾ میتك طهارتی ثوبی وبدنی ومکانی خارجدن اولان نجاستدن طاهر اولمقدر ۔ شاید میتك غسل وتکفیندن صکره وجودندن نجس چیقوب بدن وکفننی تنجیس ایدرسه بأس یوقدر ﴿ ابن عابدین نقلاً عن الخزانه ﴾ جنازه نمازینك ارکانی تکبیرات اربعه وقیام وسنتلری حمد وثنا وصلات علی النبی ودعادر ﴿ منح ﴾ بعض تکبیرات ایله مسبوق اولان کیمسه جنازه ایادی اوزرینه رفع ایدلدکدن صکره اوموزلره وضع اولننجه‌یه قدر تکبیرات فائته‌یی اتیان ایدر ﴿ در مختار ﴾ صلات جنازه‌ده ابتداءً بر کره الاری رفع ایله ـ﴿ الله اکبر ﴾ـ دینیلوب وعقبنده ـ﴿ سبحانك اللهم ﴾ـ آخرینه قدر اوقنوب بعده بلا رفع یدین بر تکبیردن وتشهدده کی گبی صلوات دعالرندن صکره کذلك الار قالدیرلمیه‌رق بر تکبیر دها ایدیله‌رك نفسی ومیت وسائر مسلمین ومسلمات ایچون دعا اولنوب ینه الار قالدیرلمقسزین تکبیر رابعی متعاقب بلا دعا ۔ میت وامام وجماعت وحفظه ۔ نیت اولنه‌رق ایکی طرفه سلام ویریلور ۔ میت ۔ جماعتله ایفای صلات اولنان مسجد وجامع ایچنده بولندیغی حالده جنازه نمازی مکروهدر

«قدوری ودرّ مختار» امّا موتا يالكز اوله‌رق ويابعض جماعتله خارجده ياخود جماعت كلاً ويا بعضاً مسجدده بولنمق مختلف فيه اولديغی درر ومنحده محرر اولوب فقط بزازيه‌دن نقلاً بعض جماعت جنازه ايله خارجده وبعض آخر درون مسجدده بولنسه‌لر كراهت اولمديغی عنايه‌ده وبونك اتفاقی اولديغی حقايقده بيان اولنمش واكثر بلاد اسلاميه‌ده عادت دخی بووجهله جريان ايلمكده بولنمشدر . صلات جنازه‌ده اوقونه‌جق اولان دعای مأثور ومشهور بودر ﴿ اللهمّ اغفر لحيّنا وميّتنا وشاهدنا وغائبنا وصغيرنا وكبيرنا وذكرنا وانثانا اللهمّ من احييته منا فاحيه على الاسلام ومن توفيته منا فتوفه على الايمان وخص هذا الميت بالروح والراحة والرحمة والمغفرة والرضوان اللهمّ ان كان محسناً فزد فی احسانه وان كان مسيئاً فتجاوز عنه ولقه الامن والبشری والكرامة والزلفی برحمتك يا ارحم الراحمين ﴾ ميت صبی ويا جنون اصليله مجنون ايسه ﴿ فتوفه على الايمان ﴾ دن صكره ﴿ اللهمّ اجعله لنا فرطاً اللهمّ اجعله لنا اجراً وذخراً اللهمّ اجعله لنا شافعاً ومشفعاً ﴾ دينلمليدر بو دعا بيلنمديگی وياحفظده اولمديغی تقديرده ﴿ اللهمّ انا نستعينك ﴾ ايله ﴿ اللهمّ اياك ﴾ دعالرينی آخرلرينه قدر اوقومليدر «حلبی» اكثر كتب مشهوره

وفتاواده يالكز دعائين اخيرين اوزرينه اقتصار اولنمسی محرردر «ابن عابدين» عوف بن مالك رضی الله عنه بر جنازه اوزرينه عليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلريله نماز قيلوب آتيده‌كی دعالری حفظ واوّل جنازه‌نك كندوسی اولمسنی تمنی ايلديگی مرويدر .

﴿ اللهمّ اغفر له وارحمه وعافه واعف عنه واكرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء والثلج والبرد ونقه من الخطايا كما ينقی الثوب الابيض من الدنس وابدله داراً خيراً من داره واهلاً خيراً من اهله وزوجاً خيراً من زوجه وادخله الجنة واعذه من عذاب القبر وعذاب النار ﴾ صلات جنازه محل قرائت اولمديغندن سورهٔ فاتحه قرآن نيتنه قرائت اولنه‌مز ايسه‌ده دعا نيتنه مقام ثناده اوقونه بيلور «منح» بعض متأخرين ﴿ ربنا آتنا ﴾ و ﴿ ربنا لا تزغ قلوبنا ﴾ آيتلرينی آخرلرينه قدر دعا نيتنه اوقومغی استحسان ايلمشلردر «جوهرة» امامك صدر جنازه‌يه محاذی بولنمسی مستحب ورأسنده وياقدمنده وقوف دخی جائزدر «بحر» هرحالده ميتك برجزئنه محاذات شرطدر «ابن عابدين نقلاً عن القهستانی» امام . جنازه نمازنده بش تكبير ايتسه مقتدی اولنلر تابع اولميوب امام سلام ويرنجيه دگين توقف ايدرلر . شو حالده جماعتك امامه انتظار ايتميه‌رك سلام ويرملرينك جوازيده وامام اعظم حضرتلرندن مرويدر «منح» امام اعظم وامام محمده حضرتلرينه

گوره بعض تكبيراتله مسبوق اولان فى الحال شروع ايتميوب امامڭ تكبيريله برابر مباشرت ايدر وبعد السلام فائته اولان تكبيراتى قضا ايلر . اما جميع تكبيرات ايله مسبوق اولورسه اصلاً شروع ايده ميوب صلات جنازه‌يى فوت ايتمش اولور . امام ابى يوسف عندنده ايكى صورتده دخى فى الحال شروع ايدر * قولنڭدن هر بريسى تصحيح اولنمش ايسه‌ده امام ابى يوسف قولنه ﴿ وعليه الفتوى ﴾ دينلمشدر * اما تحريمهٔ امامده حاضر اولوبده غفلتدن ناشى تكبيراتڭ بعضى ويا جمله‌سنى فوت ايدن كيمسه مُدرك حكمنده اولوب بالاتفاق تكبير امامه بلا انتظار شروع ايلر ﴿ درّ مختار وابن عابدين ﴾ جنائز . جمع اولسه هر برينه آيرى آيرى نماز قيلمق اَولى ايسه‌ده صلاتده جمع . قصد اولندقده رؤسده محاذاته باقلميوب هر برينڭ صدرى امامڭ حذاسنده بولنمق واَوّلاً رجال صڭره صبيان بعده نساء صڭره خنثالردها صڭره صبيات . قرب امامده ترتيب ايله يان يانه وضع وقبليه‌يه دوغرى صف اولنمق شرطيله جمله‌سى اوزرينه صلات واحده اداسى جائزدر ﴿ درر ﴾ ميت . تابوت ايچنده اوله‌رق قالديرلدقده تابوتڭ درت قائمه‌سندن اخذ ايله وسيلكيله‌رك اضطراب ويرلميه‌جك صورتله واولدقجه سرعتله قبرينه ايصال وسطح ارضه وضع اولنور . تابوت يره قونمزدن اَوّل اوطورمق ﴿ مَنْ شَيَّعَ الْجَنَازَةَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى تُوضَعَ ﴾ حديث شريفى اقتضاسنجه ممنوع ومكروهدر ﴿ قدورى وغيره ﴾ جنازه‌ده تابوتڭ قائمهٔ اُولى‌سنى اَوّلا يمينه بعده يساره وكذلك قائمهٔ اخراسنى يمين ويساره آله‌رق هر جانبدن اون خطوه گوتورمك قرق كبيره‌يه كفارت اولديغنه

دائر حديث شريف شرف صادر اولمشدر ﴿ منح ﴾ جنازه‌نڭ خلفنده نسا يوق ايسه آردنده وار ايسه اوڭنده يوريمك مندوبدر . جماعتڭ بعضى تباعد ايتميه‌رك ماشياً اوڭده گتمكدخى جائز وفضيلتى حائزدر . لكن كلّيسى ويا مع التباعد بعضيسى ماشياً ياخود راكباً جنازه‌نڭ اوڭنده گيتمك مكروهدر ﴿ درّ مختار وتنوير ﴾ جنازه ايله گيدنلرڭ التزام سكوت ايتملرى لازم اولوب ذكر الله قصد ايدنلر اخفا ايتمليلردر ﴿ بحر نقلاً عن الغاية والظهيرية ﴾ ميت قبله جانبندن اَوّلدن موجود اولان ياخود يڭيدن ياپيلان لحده ادخال اولنور ومقبره‌يه قونلدقده وضع ايدن مسلم طرفندن ﴿ بِسْمِ اللّٰهِ وَبِاللّٰهِ وَعَلٰى مِلَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ ﴾ دينيله‌رك ميت . قبله جهتنه اماله (۱) وكفنڭ عقده‌سى (۲) حل (۳) ايديلور بعده براز تخته ايله ميتڭ اوستى محافظه ايدلدكدن صڭره قبرڭ اوزرينه عادت وجهله طوپراق دوكيله‌رك ودرت كوشه ايدلميه‌رك دوه اوركچى شكلنده اورتيلور ﴿ قدورى وغيره ﴾ لدى الحاجة يعنى ارض رخوه‌ده (٤) حجردن ويا حديددن تابوت اعمال ايديله‌رك ميتڭ انڭ ايچنده دفن ايدلمسى وميتڭ اطرافنه طوغله وخشب وضع اولنمسى تجويز اولنديغنى حابى بدايع ومبسوطدن نقلاً بيان ايلمشدر * على الاطلاق نسانڭ تابوت ايله دفن ايدلملرى بالوجوه مستحسندر ﴿ شرح المنية نقلاً عن المحيط ﴾ قبرى تطيين يعنى چامورله صيوامغى واوزرينه قبه وسائره بنا ايتمگى وكتابت ايلمگى سراجيه‌دن نقلاً

---

(۱) اماله . ميل ايتديرمك (۲) عُقْدَه * دوگم (۳) حَلّ * چوزمك
(٤) اَرْضِ رِخْوَة * كوشك ير

در مختار ودیگرلری تجویز ایلمشدر . موتانك جبهه ویا عمامه سنه یاخود کفننه عهدنامه یازلسه میتك عفوی مرجودر ﴿ بزازیه ﴾ بسمله شریفه میتك جبهه سنه ویا صدرینه کتب اولنمق عذاب قبردن خلاصنه باعث اولدیغی مروی بولندیغندن بونی بعض متقدمین اولادینه وصیت ایلدیگی وشو حالك وقوعندن رؤیاده خبر ویردیگی کفایهٔ شعبیده ذکر اولنمشدر ﴿ تاتار خانیه ﴾ بر مسلم . سفینه‌ده فوت اولسه غسل وتکفین اولنه‌رق نمازی قیلنوب قره‌یه چیقارلمق ممکن اوله‌مز ایسه بحره براغیلور ﴿ درر وغیره ﴾ حامل . فوت اولوب ولدی قارننده متحرك ایسه جانب ایسردن بطنی شق ایله ولد . اخراج اولنور ﴿ غرر ﴾ ارض . مغصوبه ویا شفعه ایله مأخوذه اولوبده صاحبی طلب ایدرسه میتی اویردن اخراج جائزدر . کذلك میت . ثوب مغصوبله تکفین اولنمش ویا بر کیمسه‌نك بر درهم قیمتنده اولان مالی درون قبرده قالمش اولسه فتح قبر . تجویز اولنمشدر . ایکی میتك بر قبرده حرب وجهاد گبی ضرورت اولمدقجه دفن اولنمسنه جواز یوقدر . بلاضرورة قبری باصوب چگنمك واوزرنده اویومق ونماز قیلمق ومقبره‌ده‌کی یاش آغاج واوتلری قوپارمق مکروهدر ﴿ ملتقی ودرر ﴾ قرائت قرآن ایچون قبر اوزرنده اوطورمقده کراهت یوقدر ﴿ نور الایضاح ﴾ تسبیح ودعا وقرائت ایله اشتغال ایدرك قبری چگنمك لا بأسدر ﴿ خزانة الفتاوی ﴾ بعد الولادة مولودك حیاتی صوتی ویا حرکتی ایله ظاهر اولدقدن صکره فوت اولسه اسمی قونیلور وغسلی وصلاتی لازم اولور . اگر حرکت وصوتی اولمز ایسه برشی یاپلمیوب بر بز پارچه‌سنه وضع ایله دفن اولنور ﴿ قدوری ﴾ سقط

واقع اولسه تام الخلقة ایسه اکراماً لبنی آدم امام ابی یوسف عندنده غسل اولنور ﴿ منح ﴾ قبرستاندن اثنای مرورده بالتوقف اون بر اخلاص شریف اوقونه‌رق ارواح موتایه هدیه ایدلسه روحلرینی تسریره مبنی عدد اموات قدر اجر وثوابه نائل اولنه‌جغی بعض احادیث شریفه‌ده تبشیر بیورلمشدر ﴿ در مختار ﴾ .

یکرمی برنجی باب

احکام شهید بیاننده‌در

شهید . مشرکین طرفندن قتل اولنان ویا معرکهٔ حرب وقتالده مجروح ومیت اوله‌رق بولنان یاخود مسلمین انی ظلماً قتل ایدوبده نفس قتلی سببیله دیت واجب اولمیان مسلمدر . بو صورتله شهید اولان مؤمن غسل اولنمیوب یالکز تکفین ایله نمازی قیلنور ﴿ قدوری وغیره ﴾ معلوم اوله‌که لسان شرعده شهید لفظی ایکی معنایه گلور . بری شهید حکمیدرکه شروط شهادتی جامع اوله‌رق دشمن طرفندن مباشرةً ویا تسبباً قتل اولنوب ارتثاث وقوعبولمامسنده شهدای بدر واحد حضراتنه مشابه وانلرك احکام دنیویه‌سنی حائز اولان مؤمنلر دیمکدر . دیگری شهید حقیقی یعنی هرنه وجهله اولور ایسه اولسون فی سبیل الله یاخود مظلوماً قتل اولنان وبروجه آتی تعداد وبیان اولنه‌جغی اوزره بو زمره‌یه ملحق اولان صنوف مؤمنیندن عبارتدر . بونلر حسن نیت وصلاح حال ومظلومیتلرینه مبنی فضیلت شهدایی احراز ایدرلرسه‌ده مشابهت مذکوره بولنمدیغیچون احکام دنیاجه سائر مؤمنلر گیبدرلر . بناءً علیه شو ایکی معنا بیننده عموم

وخصوص من وجه اولديغندن شهدای بدر واُحُد گبی ذوات کرام حکماً وحقیقةً ودیگرلری یالکز حکماً وارتثاثی وقوعبولان شهیدلر ایله مثلا حریق ویاغریق اولان مؤمنلر فقط حقیقةً یعنی آخرتجه شهید عداولنمشلردر ﴿ درمختار وابن عابدین ﴾ احکام دنیایه نظراً شرعاً شهید اوچ نوع اعتبار اولنمشدر ٭

بری مکلّف وجنب وحیض ونفاس وبونلرك زوال وانقطاعی گبی احوالدن طاهر اولدیغی حالده بغیر حقٍ آلت جارحه ایله گرك مسلم گرك ذمی ویا مستأمن طرفندن بالمباشرة قتل اولنان ونفس قتلی مال ودیتی مستلزم اولمیوب قصاص لازم کلان یاخود هیچ برشی ایجاب ایلمیان ومرتث اولمیان مسلمدر ﴿ درمختار ﴾ ایمدی باغی وقاطع طریق اولمیان بر مسلم ویاذمی ٭ عاقل وبالغ وطاهر اولان برمسلمی بروجه مشروح بغیر حقٍ ظلماً آلت جارحه ایله قتل ایلسه مقتول ٭ اشبو برنجی نوعدن اولور ٭ ایکنجیسی کذلك مکلّف وطاهر اولوب حربی ویاباغی یاخود قاطع طریق ویاشهر ایچنده لیلاً سارق وامثالی طرفندن ولو آلت جارحه‌نك غیری ایله یاخود تسبباً قتل اولنان مسلمدر ٭ (اعدانك سوقیله دابه‌لرینك برمسلمی چگنه‌یوب ویاایصروپ یاخود اورکوتملریله محارب اولان مسلمینك حیوانلری کندیلرینی اوزلرندن آتوب هلاك وقوعه گلمسی ویادشمن طرفندن نار وامثالی محرق شیلر انداختیله احراق ایدیلان سفینه‌لرك درونندکی اسلامك یانمه‌سی ودگزه باتمه‌سی گبی اعدایه مضاف اولان قتللره تسبّب دینیلور) ﴿ درمختار وطحطاوی ﴾ بناءً علیه نوع اوّلده اولدیغی گبی آلت قتلك آلت جارحه اولمسی وقاتلك مباشر بولنمسی نوع ثانیده شرط دگلدر ٭

فقط عدم ارتثاث بونوعده ده معتبردر ٭ زیرا بوبابده اصل اولان شهدای بدر واُحُد ﴿ رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ﴾ حضراتی اولوب بونلرك ایسه هر بری سیف وسلاح گبی آلت جارحه ایله قتل اولنمامش وبلکه ایچلرنده حجر صغیر ایله باشی یاریلوب ویاعصا ایله اوریلوب شهید اولمش ذوات کرام دخی بولنمش اولمسنه گوره اشبو ایکنجی نوع ٭ شهدای بدر واحد اعتباریله شهیدك تعریفی اولمق لازم کلور ﴿ درر وغیره ﴾ اوچنجی نوعی کذلك مکلّف وطاهر اولوب گوزلرندن ویاقولاغندن یاخود جامد اوله‌رق بوغازندن قان خروجی ویااعضاسندن برینك انکساری (١) واختناق (٢) وقوعی مثللو علامت قتل ایله حربی ویابغاة وقطاع طریقك محلّ حرب وقتاللرنده جریحاً (٣) ومیتاً بولنمش اولان مسلملردرکه بونلر زمرهٔ شهدایه داخلدرلر ٭ انفندن ویاسبیلیندن یاخود صافی اوله‌رق حلقندن (٤) دم چیقار ایکن بولنانلر شهید عداولنمزلر ٭ چونکه بوگبی مخارجدن بعضاً من غیر ضرب ٭ دم خروجی عادت اولدیغندن بونلر قتله دلالت ایتمز ٭ وبنابرین وجوبی قطعی اولان غسل ٭ شك ایله ساقط اولمز ﴿ درمختار ودرر وشرنبلالی ﴾ شهید حکمی‌نك اوزرنده بولنان اشیادن سنت اولان کفنه صالح اولمیان چیزمه وقوندوره ومست وپاپوش وکورك وعبا وپموقلی خرقه وقلنسوه وفس وسلاح مثللو شیلر نزع اولنور ٭ اگر اوزرنده‌کی ثوب ٭ کفن مسنوندن ناقص ایسه تزیید وزائد ایسه تنقیص اوله‌رق حدّ معروفه رعایت

(١) اِنکِسار ٭ قیرلمق (٢) اِختناق ٭ بوغمق (٣) جَریحاً ٭ یاره‌لو اوله‌رق (٤) حَلْق ٭ بوغاز

واعتنا و بلا غسل نمازى بعد الادا دميله ولباسيله دفن ايديلور ﴿قدورى ودر مختار ودرر﴾ زيرا بو بابده دخى اصل اولان شهداى احد اولديغنه وشهداى مشار اليهم حقلرنده نبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى ﴿انا شهيد عليهم زملوهم بكلومهم ودمائهم ولا تغسلوهم فانه مامن جريح يجرح فى سبيل الله تعالى الا وهو يأتى يوم القيامة واوداجه تشخب دما اللون لون الدم والريح ريح المسك﴾ بيورمش اولدقلرينه مبنى بونلرك حائز اولدقلرى شروط سته كه مكلفيت يعنى (عقل وبلوغ وحدث اكبردن طهارت وعدم ارتثاث دن وظلماً قتل اولنمقدن ونفسنه عوضاً مال وديت واجب اولمامقدن عبارتدر) بونلرى احراز ايلمش اولان هر مسلم باذن الله تعالى شهداى مشار اليهمه ملحق اولورلر ﴿درر ودر مختار وغيرهما﴾ ايمدى صبى ويا مجنون ويا جنب ويا حائض ونفساء بعد الانقطاع وروايت صحيحه ده قبل الانقطاع احراز رتبهٔ شهادت ايلمش بولنسه لر امام اعظم حضرتلرنجه غسل اولنورلر خلافاً للامامين ﴿عناية وفتح وسراج﴾ حربى وباغى ويا قاطع طريق طرفندن آتش آتيلوب روزكار آنى مسلمينه كوتوره رك محترق ويا اساله اولنان صويه غرق اولان ياخود حيوانلرك اوركودلمسيله چيكنه نه رك وفات ايليان مسلم دخى تسبب طريقيله قتل اولنمش بولنمغله شهيد اولديغى متفق عليه ايدوكندن بونلر دخى يقانلمز ﴿جوهرة وشرنبلالى﴾ اما اعدانك ويا بغاة وقطاع طريقك اسبى من غير سوق . بنفسه

قاچوب بر مسلمى چيكنه يه رك ويا بر مسلمك دابه سى دشمنك تنفيرى اولمقسزين مجرد حال وحركاتندن اوركوب صاحبنى ويا ديكر مسلمى پايمال ايليه رك ياخود حال قتالده حيوانك آياغى قايوب يره دوشه رك ويا مسلمين . اعدادن فرار ايدوب انلر دخى ارقه لرندن تعقيب ايتمكله كندولرينى خندق ويا ماء ونار كبى شيئه القا ايدرك ويا حيوانلريله برى برينى چيكنه يه رك فوت ويا بر مسلمك اعدايه آتديغى آلت حرب بر مسلم آخره دوقونه رق والحاصل اعدايه مضاف ومنسوب اولميان بر سبب بولنه رق مقتول اولنلر امام اعظم حضرتلرنجه غسل اولنورلر خلافاً للامام ابى يوسف . كذلك اهل حرب طرفندن اولميه رق مرتفع محلدن القا ويا نار ايله احراق ويا هدم وغرق صورتلريله اماته اولنان وحد ياخود قصاص ويا افتراس سباع (۱) سببيله مقتول اولان ياخود بعد الجرح مرتث بولنان يعنى حياتندن رمق وار ايكن حيوان چيكنه مك خوفندن اولميه رق معركه ويا مجروح اولديغى محلدن جاى امانه نقل اولنان هر بر مسلم احكام دنيايه نظراً شهيد آخرت عد اولنه جقلرندن بالاتفاق غسل اولنملرى لازم كلور ﴿درر ودر مختار﴾ بر والد ولدينى ظلماً آلت جارحه ايله قتل ايلسه اشبو نفس قتلك موجب ابتداءً قصاص وولدى شهيد اولمغله غسل اولنمز . فقط ﴿لا يقتل الوالد بولده﴾ حديث شريفندن اقتباس اولنديغى اوزره حرمت ابوت سببيله والد قاتلدن امر قصاص ساقط اوله رق ماله منقلب اوله جغندن ولد مقتولك ورثه سنه وورثه سى يوغيسه بيت الماله

(۱) افتراس سباع . جانورلرك پاره لامسى

تمام ديتنى ويرمك والدك اوزرينه واجب اولور . كذلك قتل عمدده صلح عارض سببيله قصاص . مُبدّل ديت اولمق دخى بو قبيلدندر بناءعليه حكم شهادت اولان عدمِ غسلى اخلال ايتمز ﴿درر و شرنبلالى﴾ بر آدمك خطأً ياخود حجر كبير كبى بر شىء مُثقل (١) ويا عصا ايله عمداً قتل ايلديگى مسلم . ابتداءً موجبِ ديت اولديغندن شهيد عد اولنمز . ظالماً ويا مظلوماً . خطأً ويا عمداً اولديغى معلوم اولمامسندن ناشى قاتلى مجهول اولان مقتول دخى كذلك شهيد صايلمز ﴿درمختار و طحطاوى و بحر﴾ شهادتِ حكميه‌دن عد اولنميه‌رق غسلى موجب اولان ارتثاث شرعى (مجروح اولوب ولو بر از اكل و شرب و نوم و دوا دن بريله متصف ياخود بر وقت صلات مرورينه قدر عاقل و ادايه قادر اوله‌رق حياتى باقى بولنمق ويا اولديغى محلده اوزرينه چادر قورلمق ويا محل جرح ياخود معركهٔ قتالدن عاقلاً وحياً ديگر يره اثناى نقلده ويا بعد النقل وفات ايلمك) دن عبارتدر ﴿قدورى وغيره﴾ امر دنيا ايله وصيت و بيع و شرا و كثرت كلام . ارتثاثده داخل و شهادت حكميه‌يه مانعدر . امر آخرت ايله وصيت امام ابى يوسفه كوره ارتثاث . اولوب امامين عندنده دگلدر . حربده مقتول حقنده ارتثاث . انقضاى حربدن صكره واقع اولورسه معتبر اولوب اثناى حربده اولديغى تقديرده اعتبار اولنميه‌جغندن شهادت حكميه‌يه مانع اولمز و بناءً عليه غسل ايدلمز . خُيولك (٢) باصوب چيگنه‌مسندن خوف اوله‌رق نقل اولنسه ارتثاث عد ايدلميه‌جگندن كذلك ييقانلمز ﴿درر و درمختار﴾ حد و قصاص شرعى ايچون قتل

(١) مُثقل . آغر (٢) خُيول . آتلر

اولنان مسلمك غسليله نمازى ادا اولنور * بغاة دين ويا قُطّاعِ طريق مسلمين كروهندن اولان مقتولك مجرّد ساعى بالفساد اولديغندن ناشى نمازى قيلنمز . بونلرك غسلنده اختلاف واردر ﴿قدورى وغيره﴾ نفسنى قتل ايدن شخص ييقانيلوب نمازى قلنور خلافاً للامام ابى يوسف ﴿ملتقى﴾ قصاصى موجب فعل ايله مقتول اولان صبى و مجنون و جنب و حائض و نفساء و دينى مستلزم قتل ايله ظلماً مقتول و مرتث و عدويه قصد ايدوب قتال ايدر ايكن آلت جارحه كندويه اصابت ايدرك ويا صويه غرق ياخود آتشده محترق ويا اوزرينه ديوار و بنا هدم ويا اسهال ياخود طاعون ويا ذات الجنب و ذات الرئه علتلرينه مبتلا اوله‌رق ويا غربتده بولنه‌رق عازم دار بقا اولنلر و گرك حينِ وضعِ حملده گرك بعد الوضع نفاسى مُدّتى ايچنده فوت اولان نفساء ولو كل يوم بر درس تحصيل ويا تدريس ويا تأليفله مشغول بولنان طلبهٔ علوم شرعيه و علماء ايله جمعه كيجه‌سى ارتحال عقبا ايليانلر كبى بوامتك دها برچوق شهداسى وار ايسه‌ده بونلرك شهداى بدر و اُحد حضراتنه مشابهتلرى اولمديغى جهتله يالكز شهيد آخرت عد ايدلملرينه مبنى غسل اولنملرى لازمدر ﴿درمختار وغيره﴾ ذكر اولنان شهداى اخرويه اللى قدر تعداد اولنمش اولوب بونك تفصيلاتى ابن عابدينده محرّردر

يكرمنجى باب

(كعبهٔ مكرمه‌ده قيلنه‌جق نمازه دائردر)

رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى يوم

فتحده جوف كعبه‌ده نماز قيلمشلر در «مجمع الانهر» درون كعبه‌ده فرض ونافله اوله‌رق منفرداً ويا جماعتله ايفاى صلات اولنور . اما كعبه‌ده نماز قيلوب جماعت اقتدا ايلسه حسب الموقع جدار كعبهٔ مكرمه‌يه توجه ايجابنجه كرك ظهرى امامك ظهرينه ويا جنبنه ياخود جنبى جنبنه وظهرينه ووجهنه ويا وجهى امامك ظهرينه ووجهنه وجنبنه مصادف اولسه جائزدر . لكن وجهى امامك بلا حائل وجهنه تصادف ايدرسه استقبال صورت بولنمغله مكروهدر . اگر ظهرى گرك محاذات گرك انحراف ايله امامك وجهنه ايسه اتحاد جهتله امامى تقدم ايلمش اوله جغندن اقتداسى باطلدر «قدورى وملتقى ودر مختار» امام وجماعت جمله‌سى جوانب كعبه‌ده حلقه اولوب نماز قيلسه‌لر مقتدينك ظهرى وجه امامه ويا امامله برابر بولنان صفه محاذى اولمدقجه كعبه‌يه امامدن زياده قريب اولسه دخى اختلاف جهتدن ناشى تقدم بولنمامغله جائز اولوب انجق جهتده اتحادله برابر كعبه‌يه امامدن زياده قريب بولنانك نماز قيلمسى تجويز اولنمامشدر «قدورى» قبله عند الحنفية بناى محسوس اولميوب انجق سمايه قدر كندويه محاذى اولان هوا ايله معاً ارض مباركه‌دن عبارت اولديغنه مبنى جبل ابى قبيس گبى محل مرتفعده نماز قيلمق جائزدر . مجتبى‌ده ذكر ايلديگى وجهله حضرت ابراهيم عليه السلام وضع بيورديغى قاعده اوزرينه اولان بنا . ابن الزبير زمانيله حجاج وقتنده ايكى دفعه رفع اولنمشدر «منح» امام گرك يالگز گرك بعض جماعتله جوف كعبه‌ده اولوب جماعت . خارجده حلقه اولسه‌لر باب كعبه مفتوح

ياخود امامك انتقالاتى مبلغ واسطه‌سيله مسموع ايسه اقتدا صحيح اولور سه‌ده لكن صورت اولى‌ده يعنى امام يالگز اولوب جماعتك كافه‌سى خارجده بولنسه‌لر امامك بولنديغى مكانك برقامت قدر ارتفاعى سببيله نماز مكروه اولور «در مختار»

اوچنجی کتاب

زکات بیانده اولوب اون ایکی بابی مشتملدر

برنجی باب

(زکاته متعلق مسائل مخصوصه در)

هجرت نبویه علیه افضل التحیة نك سنهٔ ثانیه سنده صیام رمضاندن مقدم فرض بیورلوب برچوق آیات کریمه‌ده صلات ایله معاً ومستقلاً ذکر اولنمغله کتاب صومه (۱) بالتقدیم صلاته مقارن اوله‌رق ایراد اولندی ﴿در مختار وغیره﴾ استعیذ بالله ﴿اقیموا الصلوة واتوا الزکوة﴾ الآیة ودها نیجه آیات جلیله واحادیث شریفه موجبنجه زکات حر ومسلم وبالغ وعاقل اولان کیمسه‌یه دین وحاجت اصلیه‌دن فضله اوله‌رق ملك تام ایله نصاب نامی‌یه مالك اولمق واوزرینه حولان حول یعنی برسنه مرور ایتمش بولنمق اوزره کتاب وسنت واجماع امت ایله فرضدر . بوتقدیرجه عبد ومدبر وام ولد ومکاتب وصبینك وجنون اصلی ایله مجنون اولانك ماللری ایچون زکات واجب دکلدر ﴿قدوری ودر مختار﴾ زکات . لسان شرعده مالك ربع عشر نصابله عند الشرع معین اولان جزوئی هاشمی ومعتق (۲) هاشمی اولمیان فقیر مسلمه

(۱) صوم * اوروج (۲) معتق * ازادلو

کندوسندن منفعتی بالکلیه قطع ایله رضاءً لله تعالی تملیك وایتا (۱) ایتمکدر . شوحالده اوغلنه وحفیدینه وان سفل وباباسنه وجدینه وجدینك جدینه وان علا زکات ویرلمز . واحد زوجین دخی آخرینه زکاتنی اعطا ایلمز . چونکه بونلره ویریلنجه قطع منفعت ایدلمامش اولور ﴿ماتقی﴾ زوجه‌سنك دیگر زوجندن اولان فقیر اولادینه زکات ویرلمك جائزدر ﴿ابن نجیم﴾ ﴿وما انفقتم من شیءٍ فهو یخلفه﴾ آیت جلیله‌سی دلالتیله زکات . مالك نما (۲) وازدیادینی مستلزمدر ﴿در مختار وغیره﴾ تعریف زکاتده تملیك . قیدیله اباحه . خروج ایتدی مثلا زکات . نیتیله بر یتیم . اطعام (۳) ایدلسه زکات یرینه قائم اولمز مگرکه مطعوم یتیمه دفع اولنه اکسا (٤) گبی . کفارتده تملیك واباحه ایله حاصل اولان تمکین . شرط اولدیغی جهتله جزؤ مال قیدیله ده کفارت . خارج قالدی ﴿در مختار﴾ ﴿رفع القلم عن ثلاثٍ . عن النائم حتی یستیقظ وعن الصبی حتی یحتلم وعن المجنون حتی یفیق﴾ حدیث شریفنك دلالتیله عقل وبلوغ صاحبی اولمیان حقنده زکات واجب دگلدر . نصاب . نامی یعنی بالذات ویا بالواسطه استنما (۵) یه صالح بولنمدیغی وکذلك عباد طرفندن طلب اولنان دیندن

(۱) ایتا * اعطا معناسنه در (۲) نما * ارتمق (۳) اطعام * یمك یدیرمك (٤) اکسا * اوروبه کیدرمك (٥) استنما * ارتیرمق

وحاجت اصليهٔ شرعيه دن فضله اولمديغى وحولان حول وقوعبولمديغى حالده دخى زكات لازم كلمز ﴿ ملتقى ودرّمختار ﴾ التون وكموشده اولديغى كبى مالده ثمنيت وحيواناتده سائميت وسائر اشياده تجارته نيت ايله برابر حولان حول . زكاتك اداسى وجوبنك شرائطندندر ﴿ درر وغيره ﴾ مالى احاطه ايده جك قدر دين اولسه زكات واجب اولمز . مال موجود دیندن زياده اولديغى صورتده زيادهسى حدّ نصابه بالغ ايسه مال زائدك زكاتى ادا اولنور ﴿ قدورى ﴾ مثلا بر كيمسهنك ايكى يوز درهم دينى وايكى يوز درهم مالى اولسه زكات واجب اولميوب درت يوز درهم مالى اولديغى تقديرده ايكى يوز درهمك زكاتنى ويرمك لازم كلور . درت يوز درهمدن ناقص اولور ايسه ايتاى زكات ايجاب ايتمز ﴿ مجمع الانهر ﴾ سكنا ايچون اولان خانهلرده ولبس اولنان ثوبلرده واثاث (١) ولوازم بيوتده وركوب (٢) ايچون بسلنيلان دوابده (٣) وخدمت ايدن عبيد واستعمال ايديلهجك سلاحده وآلات صناعيه واهلى ايچون كتب علمده زكات واجب اولمدى ﴿ قدورى وغيره ﴾ تجارت نيتنه مقارن اولميان ولو اهلنك غيرى اولسون علم ومعرفته مخصوص هر نوع كتابلر وحرف وصنايعده مستعمل آلتلرك زكاتلرى اولمديغى كبى مفقود وبحره ساقط بولنان ومصادره طريقيله مأخوذ اولان ماللره دخى الهكچديكى وقت سنين ماضيه ايچون

(١) اثاث . خانه متاعى (٢) ركوب . نمك (٣) دوّاب . بوراده بنك حيوانلرى مقصوددر

زكات يوقدر . كذلك بلا بيّنة مغصوب بولنان وبريه ده دفن اولنهرق محلى نسيان اولنمغله غائب حكمنى آلان اموالك وانكار اولنان وبينهسى بولنميان دينك قبل الاستحصال زكاتى اولمديغى كبى بعد زمان تحصيلى ميسر اولسه دخى بلاحول ويرلمز ﴿ درر ﴾ مديون كنديّ ذمتنده اداسى لازم اولان دينى اقرار ايلمديكى حالده داينك بينهسى بولنسه بيله صحيح اولان امام محمد قولنه گوره زكات ترتب ايتمز ﴿ درّمختار ﴾ بر كيمسه معارفهسى اولميان برينك عندنده اولان امانت مالنى اونوتسهده مثلا برسنه ويادها اكثر زمان مرورنده تذكر ايلسه سنين ماضيه ايچون زكات لازم اولمز . اگر مال معارفهسى اولان كيمسهنك نزدنده اولديغى حالده وجهمذكور اوزره نسيان . واقع اولور ايسه حين وصولده سنين ماضيه ايچون زكات واجب اولور ﴿ درّمختار وغيره ﴾ كندى خانهسنده دفن اولنهرق محلى فراموش اولنان مال حفر (١) ايله ميدانه چيقارلمق ممكن اولديغندن بعد الحول اكا زكات لازمدر . لكن ارض مملوكهده ويا باغده مدفون اولان مال حقنده اختلاف واقع اولوب بعضلرى طرفندن . ارضى كاملاً قازمقله ماله وصول امكانى اولديغندن زكاتك لزومى وبعض آخر جانبندن . بونده حَرَجْ اولمغله عدم وجوبى رأى وبيان قلنمشدر ﴿ ملتقى ومجمع الانهر ﴾ حرام مالدن زكات ويرمك ايجاب ايتمز . حلال مال ايچون واجب اولان مقداره مساوى حرام مالدن ايتاى زكات . جائز اولور ﴿ فتواى عبد الرّحيم وابن نجيم ﴾ كسب حلال ايله كسب حرام مختلط اولسه حولان حول وقوعنده جملهسى ايچون

(١) حَفْر . قازمق

زكات ايجاب ايلر • زيد جانب ميرى يه عدد اغنام رسمنه مقابل ويرديكى اقچه يى زكاتنه طوتسه كفايت ايدر • بر مسلم ملكى اولان خانه ويا اوطه لرده زكات نيتيله فقرا اسكان ايتسه زكات يرينه قائم اولمز • بر دائن مالنك زكاتندن نصابدن زياده اوله رق مثلا يدى يوز غروش دينى ويرمك اوزره مديوننه ويرسه زكاتنه كافى اولور ﴿بهجه﴾ سكناسى اولميان كمسه سكنا ايچون تدارك ايلديكى اقچه اوزرينه حولان حول واقع اولسه اول اقچه نك زكاتنى اعطا ايلر ﴿فتواى عبد الرّحيم﴾ مال صبيدن زكات واجب اولمز • زيد تكاليف عرفيه سنى زكات نيتيله ايفا ايلسه ويا زكاتنه مقابل جاريه سنى بر فقيره ويرسه زكات يرينه گچر ﴿نتيجه﴾ مقِرّ اولان غنى وفقيرك ويا افلاسيله حكم اولنان مديون مُقِرّك اوزرلرنده بولنان دينِ مقبوضك سنين ماضيه ايچون زكاتى داين اوزرينه واجبدر * امام محمده گوره مفلسك افلاسى حكم اولندقدن صكره دين • هلاك درجه سنه واره جغندن بوكا زكات لازم اولمز * دَيندن قبض اولنان مقداره زكات ويريلور * معلوم اوله كه امام اعظم حضرتلرينك عندنده دَين • اوچ نوعدر * برنجيسى بدل مال تجارت يعنى عندنده برسنه باقى قاله رق زكاتى لازم اولان دنانير (۱) ودراهم (۲) وامثالى اموالدن وثمن (۳) سوائم وغله لرى گبى شيلردن متحصل • دين • دَينِ قوى اولوب بونلر مقدارى نصابه

(۱) دَنانير * دينارلر يعنى مسكوك آلتونلر (۲) دَراهم * درهملر يعنى مسكوك گموشلر (۳) ثمن * بها وقيمت

بالغ اولديغى وبعد الحول قبض ايلديكى حالده مقبوض • قرق درهم اولور ايسه بر درهم زكات ويريلور وقرق درهمدن ناقص ايسه عند الامام برشى لازم گلمز • ايكنجيسى بدل مال تجارت وثمن سوائم گبى اولميان مالك بدلى يعنى حوائج اصليه دن اولان مأكولات ومشروبات وملبوسات وامثالى اثمانيله غله لرى وايجار ايديلان دار وعقارك اجرتلرى مثللو شيلردن طولايى اولان الاجق • دينِ وسط اولوب بونلردن قول اصحه گوره حول • مروريله ايكى يوز درهم قبض ايديلورسه بش درهم زكاتى ويريلوب ناقص اولورسه ويرلمز * حين وراثده حول وقوعى معتبر اولمق اوزره بر دَينه وارث اولان كيمسه بوندن ايكى يوز درهم قبض ايلدكده زكاتى اكا واجب اولوركه بوده دَينِ وسطدندر * اوچنجيسى ميراث ووصيّت گبى اصلا بر شيدن بدل اولميه رق ياخود مهر ومخالعه ودم عمددن مصالحه وعاقله اوزرينه ديت وكتابت مثللو مال اولميان شيلرك بدللرى اوله رق ثابت وحاصل اولان مطلوب • دَينِ ضعيف اولوب بونلردن ايكى يوز درهم قبض اولنور ايسه بعد الاخذ حولانِ حول شرطيله بش درهم زكات ادا ايديلور • امامين عندنده بدل كتابتدن وعاقله اوزرينه بدل ديتدن ماعدا مطلقا دينِ مقبوضدن زكات لازمدر ﴿درّ مختار وملتقى ومجمع الانهر﴾ يعنى مشار اليهمايه گوره دينِ مطلقدن مقبوض اولان شيئك مقدارى گرك قليل ويا كثير اولسون سنين ماضيه ايچون زكاتى ويريلور * اما بدلِ كتابت وديت مثللو دينِ ناقصده نصاب مقدارى قبض اولنوبده

حولانِ حول بولنمزایسه زكات لازم گلمز ﴿ ملتقى ومجمع الانهر ﴾ زكاتك اداسى انجق ادايه ياخود مقدار واجبى مالدن تفريق واخراجه مقارن اولان نيت ايله جائز اولديغندن مثلا ايكى يوز درهمدن بش درهم • زكات • نيتيله تفريق واخراج ايديلوب بعد مدّة بلانية تصدّق اولنسه زكاتى ساقط اولور • مالك جمله‌سى تصدّق ايديلوبده حولانِ حول موجود ايكن زكاته نيت اولنمسه فرضيت زكات سقوط ايدر ﴿ قدورى ومنح ﴾ اگر نصابك بعضى نيتسز تصدّق اولنسه مالِ باقى محلِ واجب اولديغندن ادا اولنان بعضِ واجبده يعنى زكاتده متعيّن اولمديغى جهتله امامِ ابى يوسف عندنده اوّل بعضك حصه‌سى ساقط اولمز • امام محمده گوره واجب • گلده شايع اولديغنه بناءً بعضك حصه‌سى سقوط ايلر ﴿ مجمع الانهر ﴾ بلانية فقيره تصدّق اولنوب مال • يد فقيرده قائم يعنى قبل الصرف فقيرك ملكنده موجود ايكن نيت ايدلسه كافى اولوب فقط مالك صرف واستهلاكندن صكره • نيت اولنسه كفايت ايلمز ﴿ منح ﴾ قول اصحه گوره ويريلان مالك زكات اولديغنى فقيرك بيلمسى شرط دگلدر • مثلا هبه ويا قرض • ناميله ويريلوب زكات • نيت اولنسه اعتبار • دافعك نيتنه اولوب مدفوع اليهك علمنه اولمديغندن زكات مقامنه قائم اولور ﴿ مجمع الانهر نقلاً عن البحر ﴾ تجارت ايچون بر كوله اشترا اولنوب بعده استخدامه نيت ايدلسه تجارت جهتى باطل اوله جغندن اكا زكات واجب اولمز • خدمت واستعمال ايچون نيت اولنان شى • بيع ايدلمدكجه مجرّد بر نيت سببيله تجارته تحوّل ايتمز • زيرا تجارت • فعل

وعملدن عبارت اولديغندن معامله جريان ايتمدكجه مجرّد نيته اعتبار اولنمز • نتكم سفر • عملدن عبارت اولمغله مجرّد نيت ايله مقيم • مسافر اولمز • لكن اقامت • ترك عمل اولديغندن نيتله مسافر • مقيم اولور • كذلك ميراث اولان شى دخى عمله مقارن اولمدقجه مجرّد نيت ايله تجارت ايچون عد ايدلمز ﴿ ملتقى وغيره ﴾ اگر مال موروثده وارثك تجارته نيتيله برابر تصرّفى يعنى مال آخرله مبادله‌سى بولنور ايسه اولوقت بدلى مالِ تجارت عد ايديله‌رك بعد الحول زكات لازم اولور * كشينك تارلاسندن آلديغى حبوبات دخى بويله‌در • يعنى اون سنه انبارنده يالگز بيع • نيتيله دورمش اولسه مجرّد نيتله مالِ تجارت صايلميه جغندن زكات ويرلميوب فقط تجارت نيتيله بيع ايلدكده بدلندن بعد تمام الحول زكات ايجاب ايدر * ذهب وفضه وسائمه گبى بلانيةٍ زكات واجب بولنان ماله وارث اولان كيمسه تجارته گرك نيت ايلسون گرك ايلمسون حولانِ حول شرطيله انك زكاتى ويرر ﴿ درّ مختار وغيره ﴾ هبه ويا وصيت ويا نكاح ويا مخالعه ويا صلح عن قصاص گبى كندى قبولنه متوقف اسبابدن ناشى مالك اولنان مال ايچون تجارته نيت اولندقده امامِ ابى يوسف عندنده مال تجارتدن اوله جغنه بناءً زكات لازم گلور • لكن بوكا مخالف اولان امام محمد حضرتلرينك رأى وقولى اصحدركه بوده او مقوله مالك مال تجارتدن معدود اولميه جغندن زكات ترتب ايتمامسيدر ﴿ درّ مختار وغيره ﴾ والحاصل اشترا اولنان شيده حالِ شراده نيت تجارت بالاجماع صحيح وتوارث ايدن شيده سببِ ملك • اختيارى اولمديغى وكندوده عقد • تحقق ايتمديگى جهتله نيتِ

تجارت كذلك اجماعاً غير صحيح اولوب فقط تجارته نيتله برابر تصرّف وقوعبولدقده نيت . عمله مقارن اوله جغندن شئ موروث ايچون بعد مرور الحول زكات ويريلور كما مرّ . قبول ايله تملك اولنان شيده نيت تجارت امام ابی يوسف عندنده صحيح وامام محمده گوره غير صحيحدر . زيرا سبب ملك . امام محمده گوره شرا بولنمق لازم وامام ابی يوسف عندنده اختياری اولمق كافيدر ﴿ابن عابدين﴾ استعماله مخصوص اولان انجو ولعل وياقوت وزمرد والماس وامثالی مجوهرات ايچون تجارته نيت ايدلمدكجه اتفاقاً زكات ويرلمز ﴿در مختار وغيره﴾

ايكنجی باب

سائمه‌يی تعريف ايدر

سائمه شول چارپا حيواندركه ييلك اكثرنده صحرا ومرعاده لبنی ويا نسلی ياخود سمنی (۱) ايچون رعی مباح ايله رعی اولنه . اگر نصف حولده ويا اكثرنده علف ويريلور ايسه سائمه اولميوب علوفه (۲) عد اولنه جغندن بونك واسامه (۳) اولنان حيوان . نسله مخصوص اولميوبده يوك وبنمك گبی خدمتلرده قوللانلمق ايچون ايسه انك زكاتلری واجب اولمز واگر بيع وتجارت ايچون اسامه اولنورسه سائمه زكاتی لازم گلميوب بلكه زكات تجارت ايجاب ايدر ﴿مجمع الانهر وقدوری﴾

(۱) سِمَن . سمزلك (۲) عَلوفه . خانه‌ده بسلنان حيوان (۳) اسامه . حيوانی سائمه ايتمك

اوچنجی باب

زكات ابل بيانده در

دوه‌نك نصابی بش رأس اولوب بوندن اقلده زكات واجب اولمز . گرك اركك گرك ديشی دوه بش رأسه رسيده اولدقده جمله‌سی سائمه يعنی آلتی آيدن زياده طشره‌ده راعيه اولمق وحولان حول بولنمق شرطيله طقوز ايله بالغ اولنجيه قدر برشات متوسط ويرلمك واجب اولور * اون ابل اولور ايسه اون دردده دگين ايكی واون بشدن اون طقوزه دك اوچ ويگرميدن يگرمی دردده قدر درت شات ويگرمی بشدن اوتوز بشه دگين بر بنت مخاض (۱) زكات اوله‌رق اعطا اولنور . اوتوز آلتی دوه اولور ايسه قرق بشه‌دك بر بنت لبون (۲) وقرق آلتی اولدقده آلتمشه قدر بر حقّه (۳) وآلتمش بردن يتمش بشه‌دك بر جذعه (٤) ويتمش آلتی دن طقسانه دگين ايكی بنت لبون وطقسان بردن يوز يگرمی‌يه قدر ايكی حقّه زكات ويريلور . يوز يگرميدن صكره فريضهٔ زكات . استيناف اولنوب يوز يگرمی بشده ايكی حقّه ايله بر شاة (٥) ويوز اوتوزده ايكی حقّه وايكی شاة ويوز اوتوز بشده ايكی حقّه واوچ شاة

(۱) بنت مخاض . برياشنی بتوروب ايكی ياشنه گيرمش ديشی دوه ياوروسی (۲) بنت لبون . ايكی ياشنی تماميلوب اوچ ياشنه داخل اولمش ديشی دوه ياوروسی (۳) حقّه . درت ياشنه داخل اولان ديشی دوه (٤) جذعه . بوراده بش ياشنه گيرمش ديشی دوه مقصوددر (٥) شاة . ايكی ياشنی گچمش قيون

ارقه‌سيله برشيئه دايانه‌رق نائم (١) اولمق . وجنت ويابيهوش (٢) وايكی طرفه تمايل مرتبه‌سنده سكران حاللرنده بولنمق . وعاقل وبالغ اوله‌رق ذات ركوع وسجود اولان صلاتده حال يقظانده بولنديغی وغسل آبدستلی اولميه‌رق مستقلاً توضی ايلمش اولديغی حالده بركمسه غيريسی استماع ايده‌جك قدر قهقهه ايله گولمك . ووجع ايله قولاق وگوزدن ايرين چيقمق . دخی آبدستی بوزان شيلردندر ﴿قدوری ودرر﴾ بالغ اولمدقچه وحال يقظه‌ده بولنمدقچه وغسل آبدستلو اولدقچه قهقهه ايله وضوء بوزلماز * وجع عين وضعف بصر سببيله چيقان گوز ياشلريده وضوئی نقض ايدر ايسه‌ده بوحال مستمر وبردوام اولور ايسه صاحبی اهل عذر صاييلوره ابره (٣) ايله رأس جرحه (٤) دن دم (٥) خارج اولوبده برجانبه سيلان ايلميه‌رك دورسه ياخود ايصيريلان شيده اثر دم . ظهور ايتسه ويابوروندن مرجمك قدر دم جامد (٦) چيقارلسه ناقض وضوء اولماز ﴿درر وغيره﴾ بلغم . مطلقا نواقض وضوءدن عد اولنمامش ايسه‌ده امام ابی يوسف بلغم اگر جوفدن صاعد اولور ايسه آبدستی نقض ايدر ديمشدر ﴿ملتقی﴾ قان توكروگه غالب ويامساوی اوله‌رق احمر (٧) ايسه ناقضدر اگر قان مغلوب اولوب اصفر (٨) ايسه ناقض دگلدر ﴿منح﴾ حمرته (٩)

(١) نائم . اويويان (٢) بيهوش . بايلان (٣) ابره . ايگنه (٤) رأس جرحه . ياره‌نك باشی (٥) دم . قان (٦) دم جامد . دونمش قان (٧) احمر . قرمزی (٨) اصفر . صاری (٩) حمرت . قرمزيلق

اقرب ايسه آبدستی بوزوب بياضه اقرب (١) ايسه نقض ايتميه‌جكی ومساوی اولديغی حالده شديداً اصفر ايسه احتياطاً توضی لازم كله‌جكی منيه‌ده محرردر . قائم وقاعد وراكع وساجدك نومی آبدستی بوزماز * لكن سجودده سنت وجهله بطنی اصعاد (٢) وعضدينی (٣) ابعاد (٤) ايله‌مك شرط اولديغی حلبی وغيری‌ده بيان ايدلمشدر . بركمسه قاعداً اويقويه واروب تمايل ايلديگی حالده دوشسه اگر حين سقوطنده (٥) اويانور ياخود جنبی (٦) بريره اصابت ايتمكسزين وياجنبی يره اصابت ايدوب فقط محل قعودندن انفكاك (٧) ايلمكسزين سقوط وقوعبولور ايسه آبدستی بوزلماز ﴿درّ مختار وغيره﴾

ايكنجی باب

غسل بيانده‌در

استعيذ بالله ﴿وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُباً فَاطَّهَّرُوا﴾ الآية معنای شريفی (ای معاشر مؤمنين اگر سز جنب اولور ايسه‌كز ماء طاهر ايله وجودكزی كاملاً غسل ايليه‌رك زياده تطهر ايديكز » ديمكدر) غسلك فرضی مضمضه . استنشاق ايتمك . جميع بدنی يومق . دن

(١) اقرب . زياده يقين (٢) اصعاد . يوقاری طوتمق (٣) عضد . بازو (٤) ابعاد . اوزاق ايتمك (٥) سقوط . دوشمك (٦) جنب . يان (٧) انفكاك . آيرلمق

بشنجى باب

زكات غنم بيانندە در

قرق قيوندن اكسك اولورايسه زكات يوقدر ٭ غنم نصابى اولان قرق رأسه بالغ اولدقده سوم وحول شرطيله يوز يگرمى قيونه قدر بر قيون واجب اولور ٭ يوز يگرمى بردن اعتباراً ايكى يوزه وارنجه ايكى شاة وايكى يوز بردن درت يوزەدك اوچ ودرت يوزده درت شاة ويرملك ودرت يوزدن صكره هريوزده بر شاة اعطا ايدلمك لازم گلور بوبابده قيون وكچى مساويدر ﴿قدورى﴾ ثنى (۱) دن ادناسى وجوب واعطاى زكاتده معتبر دگلدر ﴿ملتقى﴾

آلتنجى باب

زكات خيل بيانندە در

گرك آيغر آت گرك قصراق اولسون خيلِ سائمه ايچون زكات واجبدر ٭ خيلِ سائمەنك نصابى على قولٍ بش واحمد العياضى يه گوره اوچ رأس اولديغندن بونلردن اقلنه زكات لازم اولمديغى مجمع الفتاوى وخزانەده محرر ايسەده لكن اكثر معتبراتده بيان اولنديغى اوزره قول صحيحه گوره خيل ايچون نصاب يوقدر ﴿مجمع الانهر﴾ ركوب وحمله مخصوص اولان فرسە دخى زكات واجب اولمز ﴿ملتقى﴾ خيل ٭ آت وقصراق ايله مخلوط ايسه

(۱) ثنى ٭ بوراده برياشنده قيون وكچى مقصوددر

صاحبى مخيردر ٭ ديلرسه هر فرسدن بر دينار (۱) واسترسه بهاسنى تقويم ايدوب ايكى يوز درهمه بالغ اولورسه بش درهم اعطا ايدر ٭ تناسل ونما بولنمديغندن ناشى امام اعظم حضرتلرندن ظاهر روايتده يالگز اركك آتده وامامين عندنده ايسه مطلقا فرسده زكات اولمديغى گبى تجارت ايچون محفوظ اولميان بغل وحماره دخى اتفاقاً زكات ويرلمز ﴿قدورى﴾ خالص قصراقده عند الامام روايت مختلف اولوب مشهور ومصحح اولان عدم وجوب وارجح بولنان وجوبدر ﴿مجمع الانهر نقلاً عن الفتح﴾ فرسِ مخلوطده مفتى به اولديغى وجهله امامين قولى اوزرينه زكات واجب اولمديغندن اخذ ايچون اجبار اولنمامق اتفاقيدر ﴿منح نقلاً عن الخانية﴾

يدنجى باب

تفرعات زكاتە دائر مسائل مخصوصەيى شاملدر

امام اعظم حضرتلريله امام محمدە گوره ناقه وبقر وشاة ياورولرى ايچون ايچلرنده بيوكلرى موجود اولمدقچه زكات واجب اولميوب فقط ايچلرنده بيوكلرى بولنديغى حالده زكات ويريلور ﴿قدورى﴾ حتى اوتوز طقوز قوزى وبر قيون اولسه بالاجماع بر شاة متوسط ويرلمك لازم گلور اگر بعد الحول قيون هلاك اولسه عند الامامين

(۱) دينار ٭ مثقال مثللو يگرمى قيراط ودرهم اون درت قيراط وقيراط بش شعير متوسط اولوب شوحسابجه درهم شرعى يتمش ودينار يوزاربه مقدارى ايسەده بونلر هر بلدەنك اوزانيله معتبردر (در مختار وطحطاوى)

باقیدن زکات ساقط اولوب امام ابی یوسفه گوره قیونڭ قرق جزؤندن برجزؤی ویرلمك ایجاب ایدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ امام ابی یوسف نزدنده مذکوراتڭ بیوکاری برابر بولنمسه بیله ایچلرنده بر رأسی زکات ایچون ویریلور ﴿ قدوری ﴾ انالری آلتی آیدن صکره دوغروب هلاك اولور ایسه انالرینڭ حولی اولادده باقی اولدیغندن سنه تمامنده صغاردن برینی زکات اوله‌رق اعطا ایله‌مك امام ابی یوسفه گوره واجبدر ﴿ منح ﴾ بر کیمسه اوزرینه بر یاشنده اولان حیوانی زکات ایچون واجب اولوبده او یاشده موجودی بولنمسه زکاتی اخذ ایدن ساعی اکا بدل . اعلایی آلوب فضله قیمتنی صاحبنه ردایدر یاخود ادنایی اخذایدرك فضلهٔ قیمتی بشقه‌جه استیفا ایلر ﴿ قدوری وملتقی ﴾ او یاشده حیوانی موجود اولدقده اعلایی ویروب فضله‌سنی المق ویا ادنی مع الفضل ویرمك دخی جائزدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ مزکّی . زکات حقنده واجب اولان حیوانی عیناً ویرمیوبده قیمتنی بدلاً فقرایه اعطا ایلسه جائزدر ﴿ قدوری ﴾ مزکّی . دفع قیمت ویادفع ادنی مع الفضل یاخود دفع اعلی مع استرداد الفضل بیننده مخیّر اولدیغندن ساعی بو یولده زکاتْ قبولنه اجبار اولنور دینلمش ایسه‌ده قول صحیحه گوره صورت ثالثه‌ده اجبار اولمدیغندن ساعی دخی مخیّردر وبعضلری طرفندن هرحالده خیار (١) ساعیده‌در دینلمش وقدوری دخی بونڭ اوزرینه گیتمش ایسه‌ده قول اوّل مختاردر ﴿ ملتقی ودرّ مختار ﴾ زکات وعشر وخراج وکفارت ونذر وصدقهٔ فطرده عینِ واجبی ویرمیوبده

(١) خِیار . مخیر اولمق

قیمتنی اعطا ایله‌مك جائزدر ﴿ ملتقی ودرر ﴾ اِثارهٔ ارض (١) وسَقیِ زروع (٢) وحملِ اثقال ضمننده اعداد (٣) اولنان واکثر حولده ویانصفنده علف ویریله‌رك سائمه حالنده اولمیان حیوانلر ایچون زکات ویرلمز . اخذ زکات . ایدن ساعی ومحصّل مالك اعلاسنی ویا ادناسنی تخصیص ایدرك برندن المیوب بلکه ﴿ لا تأخُذوا مِنْ حَرَزاتِ اَموالِ النّاسِ وَخُذوا مِنْ حَواشی اَموالِهِمْ ﴾ حدیث شریفنده امر بیورلدیغی وجهله بلاجبر وسطنی اخذ واستحصال ایله‌مك ایجاب ایدر . حدیث شریفده‌کی ﴿ حَرَزات ﴾ حرزه‌نك جمعی اولوب خیار مال (٤) معناسنه‌در ﴿ قدوری وملتقی ﴾ صاحب مال بلاوصیة وفات ایتسه ترکه‌سندن ساعی جبر ایدرك زکات اخذ ایده‌مز اگر وصیت ایلمش ایسه ثلثندن معتبردر ﴿ تنویر وغرر ﴾ بر مسلم نصابه مالك اولدیغی حالده سنه تمام اولمزدن مقدّم اصل مال جنسندن بر از مال دها کسب ایتسه اصل ماله ضم ایله مجموعنڭ زکاتنی ایفا ایدر . مثلا اوّل حولده ایکی یوز درهمه مالك اولوب اثنای حولده یوز درهم دها اکتساب ایلسه تمام حولده اوچ یوز درهمڭ زکاتی اولان یدی بچق درهمی اعطا ایلر ﴿ قدوری وغیره ﴾ بر حیوان تجارت ایچون اشترا اولنوب بعده اسامه ایدلسه اوّل حول . زمانِ سَومدن اعتبار اولنور . کذلك سائمه‌یی اثنای حولده ویا تمام حولدن بر گون اوّل گرك جنسنه گرك خلاف جنسنه ویا نقده ویا عروضه

(١) اِثارهٔ اَرض . یری یاروب سورمك (٢) سَقیِ زُروع . اکیلان شیلری صولامق (٣) اِعداد . حاضرلمق (٤) خِیارِ مال . مالك خیرلولری

تبديل ايله تجارته نيت ايدلسه اجناس مذكوره دن نصاب وار ايسه جنسنه ضم اولنوب يوق ايسه اول حول . وقت استبدالدن معتبر اولور ﴿تنوير ودر مختار﴾ امام اعظم وامام ابي يوسف حضرتلرينك عندنده زكات . عفوه تعلق ايتميوب نصابه تعلق ايدر وامام محمده گوره هم عفوه همده نصابه تعلق ايلر ۰ زكات واجب اولدقدن صكره مال . كاملاً هلاك اولسه زكات ساقط اولور ﴿قدوري﴾ امامين مشار اليهماجه زكات يالگز نصابده واجب اولوب نصابين بيننده بولنان مقداره تعلقي اولمديغندن هلاك اولان مال زائدك حصه سى تنزيل ايدلمز ۰ امام محمد وزفر عندلرنده قدر واجبك نصابين بينلرنده كي عفوه دخي تعلقي اولمغله زائد على النصاب اولان مقدارك حصه سى ساقط اولور ۰ مثلا بش ابلدن طقوزه قدر اربعهٔ زائده هلاك اولسه قول اولده خمسه گبي شات كامله وقول ثانيده حساب . معتبر اولديغندن شاتك بش تسعي ويرلمك لازم گلور ﴿جوهرة﴾ كذلك سكسان قيونك بعد الحول قرقي هلاك اولسه امام اعظم وامام ابي يوسفه گوره شات كامله وامام محمد عندنده نصف شات ويريلور ﴿ملتقى﴾ نصابه مالك بولنان . زكاتي قبل الحول يعني سنه تمام اولمزدن اول اعطا ايتمك جائز در ﴿قدوري﴾

سكزنجى باب

زكات فضة بياننده در

ايكي يوز درهمدن ناقص فضه ايچون برشي لازم اولميوب نصاب

اولان تام ايكي يوز درهم اوزرينه سنهٔ كامله مرور ايدر ايسه بش درهم زكات ويرلمك واجب اولور ۰ امام اعظم حضرتلرنجه ايكي يوز درهم اوزرينه قرق درهم قدر زائد اولان مقداره زكات ويرلميوب تام قرق درهم زياده اولدقده بر درهم ويريلور ۰ امامين عندنده ايكي يوز درهمدن هر نه مقدار زياده اولور ايسه انك حسابي وجهله زكاتي مطلقا واجب اولوب مثلا بش درهم زياده يه ثمن درهم واون درهم زياده يه ربع ويگرمي درهمه نصف . زكات اعطا ايديلور ﴿قدوري﴾ درهم شرعي وزن سبعه يعني اون درهمي يدي مثقال ايله مقدر وذهب وفضه ده وزن معتبردر ۰ مثقال يگرمي قيراط وقيراط دخي آنفا ذكري سبق ايلديگي وجهله بش شعير مقداريدر ﴿ملتقى ودرر﴾ (عمر رضي الله عنه) حضرتلرينك زمان سعادتلرنده دراهمك نوعي مختلف اولوب بوندن بر طاقنك اون درهمي اون مثقال وديگرينك اون درهمي آلتي مثقال وبر نوعنگده اون درهمي بش مثقال وزنلرنده ايكن اخذ واعطاده صعوبت وخصومت ظهور ايتمامك ايچون بين الاصحاب بعد المشاورة انواع ثلثهٔ محرره جمع ايله حاصل اولان يگرمي بر مثقالك ثلثي بولنان يدي مثقال اون درهم اولمق اوزره توحيد ايدلمش واليوم بويله معتبر بولنمشدر ﴿مجمع الانهر﴾ درهم مغشوشده فضه غالب ايسه فضه حكمنده وغشي غالب ايسه عروض حكمنده اولوب وزننه باقلميه رق قيمتي اعتباريله ايكي يوز درهمه بالغ اولورسه ربع عشري اولان بش درهم واجب اولور وزياده ايسه قرقده بر . حسابنه رعايت

اولنور • لكن بو مثللو درهم مغشوش • اثمان رايجه دن اولمزسه زكاتى نيت تجارت ايله مشروطدر ﴿ قدورى وجوهرة ﴾

طقوزنجى باب

زكات ذهب بياننده در

يگرمى مثقالدن ناقص اولان ذهبده زكات اولميوب نصاب اولان تام يگرمى مثقالده برسنه گذراننده نصف مثقال واجب اولور • امام اعظم حضرتلرينه گوره يگرمى مثقال اوزرينه تام درت مثقال زائد اولدقده هر درت مثقالده اون شعيره مساوى اولان ايكى قيراط ويريلور ودرتدن ناقص اولان مقدارده زكات ويرلمزه امامين عندنده يگرمى مثقالدن يگرمى درده وارنجه آره ده هر نه مقدار زياده ايسه بونك ايچون قرقده بر • حسابى اعتبار اولنور • غير مسكوك ذهب وفضه كلجه سنه وانلردن معمول ومصنوع حليات ﴿١﴾ واوانيده ﴿٢﴾ حكم سابق وجهله ياوزناً ويا قيمةً زكات ويريلور ﴿ قدورى ﴾ بونلردن خالصى غالب اولان خالص حكمنده اولوب هر حالده وزناً زكاتى لازمدر مثلا ايكى يوز درهم وزننده واوچ يوز درهم قيمتنده اولان برسيم ابريق ايچون ابريقك عيارينه مساوى بش درهم گموش زكات ويريلور واگر آلتون گبى خلاف جنسندن ويريله جك اولور ايسه بالاتفاق قيمتى اعتبار يله يدى

﴿١﴾ حليات • زينته متعلق شيلر ﴿٢﴾ اوانى • آينه وشمعدان ولگن وابريق وامثالى طاقلر

بچق درهم قيمتنده التون اعطا ايديلور • اگر بونلرك غشى غالب ايسه عروض • حكمنده اولوب وزننه اعتبار اولنميه رق انجق قيمتنه نظراً زكات ايجاب ايلر • شو حالده بونلرده عروض گبى نيت تجارت ويا اثمان رايجه دن اولمق شرطدر * بويله اولمز ايسه زكات لازم اولماز • لكن درهم مغشوشده نصاب مقدارى خالص بولنورسه يالگز انك زكاتى ويريلور • غشى • مساوى اولديغى تقديرده ذهب وفضه گبى وزناً زكاتك وجوب وعدمنده اختلاف اولنمش ايسه ده احتياطاً وجوبى خانية وخلاصه ده اختيار اولنمشدر • بو تقديرجه بعضلرى عندنده تام وبرقوله گوره نصف • زكات واجب اولور وعلى قول وزناً ايتاى زكاة واجب اولميوب عروض مثللو نيت تجارت شرطيله قيمةً ادا لازمدر ﴿ درر وملتقى ودر مختار ﴾

اوننجى باب

زكات عروض بياننده در

عروض رانك فتحيله وسكونيله ده عرضك جمعى اولوب بوراده دنانير ودراهمك غيرى اموال معناسنه در • ذهب وفضه دن غيرى عروض ايله معتبر اولان اموال نه جنس ونه نوع اولور ايسه اولسون تجارت نيتيله حفظ اولنوبده قيمتى فضه وذهبدن نصابه بالغ اولديغى حالده فقرا ومساكينه انفع اولان دينار ويادرهم ايله تقويم ﴿١﴾ ايديله رك زكات واجبه سى اعطا

﴿١﴾ تقويم • قيمت تقدير ايتمك

اولنور ﴿ درّ مختار وقدوری ﴾ بونلردن بریله تقویم حالنده نصاب ایله خمس نصابه ودیگریله تقویم اولندقده آندن اقلّ بالغ اولورسه فقرایه انفع اولان ایله تقدیر قیمت ایدیلور مثلا دراهمله تقویم اولنه‌رق قیمتی ایکی یوز قرق درهمه رسیده ودنانیر ایله تقویمده یگرمی اوچ مثقاله بالغ اولسه دراهمه نظراً آلتی درهم ودنانیره گوره قیمتی بش درهم اولان نصف مثقال واجب اولوب حالبوکه آلتی درهم نصف مثقالدن بر درهم زیاده اولدیغندن فقرا ایچون درهم ایله قیمت تقدیری انفع اولور ﴿ درّ مختار وطحطاوی ﴾ امام اعظم حضرتلرنجه یومِ حولده بولنان قیمت وامامین عندنده حینِ اداده اولان قیمت معتبردر ﴿ جوهرة ﴾ سنهٔ کامله نك اوّلنده وآخرنده نصابِ کامل . حاصل اولسه مابینِ سنه‌ده اولان نقصانِ نصاب . زکاتِ مفروضه‌یی اسقاط ایتمز . امام زفر عندنده جمیعِ سنه‌ده نصاب کامل اولمز ایسه زکات . لازم گلمز ﴿ قدوری وجوهرة ﴾ اثنای حولده جمیع نصاب . زائل اولسه طرفینده نصاب کامل بولنسه بیله‌زکات. ساقط اولور ﴿ درر ﴾ اثنای حولده نصابه . دَینِ مستغرق عارض اولوب آخرِ حولده نصابك غیریسندن ایفای دَینه کافی ماله مالك اولنسه زوالِ نصاب عد ایدلمیه‌جگندن وجوبِ زکاتی اسقاط ایتمز ﴿ درّ مختار وابن عابدین ﴾ تجارته معروض عُروضك قیمتی امام اعظم حضرتلری نزدنده ذهب وفضه‌یه ضم اولنه‌رق نصاب کامل . حاصل اولدقده زکات واجب اولور ﴿ قدوری وغیره ﴾ مثلا یوزدرهم قیمتنده تجارت ایچون آلنمش بغدای

ویوزدرهم قیمتنده آلتون بولنسه بری برینه ضم اولنه‌رق زکات ویریلور * اما عند الامامین نقدَین تقویم اولنمیوب انجق عُروضه قیمت تقدیر اولنه جغندن صورتِ مذکوره‌ده برشی ایجاب ایتمز ﴿ ملتقی ودرّ مختار ﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره ذهب وفضه‌نك هر بری نصابه بالغ اولمزسه قیمتی ایله بر برینه وجوباً ضمله نصابه ابلاغ اولنه‌رق زکات ویریلور . کذلك هر بری نصابه بالغ ایکن یالگز بربندن ادای زکاة اولنمق استنیله‌رك ضم ایدلسه عند الامام ینه قیمتی ایله ضم اولنور . امامین عندنده ذهب فضه‌یه قیمتی حسابیله ضم اولنمیوب انجق اجزاسی ایله ضم ایدیلور . مثلا یوز درهم ویوز درهم ایله مقوّم بش دینارده امام اعظم حضرتلرنجه زکات ویریلوره واجزا یعنی نصف وربع وثلث ایله نصاب کامل . حاصل اولمدیغندن ناشی امامینه گوره زکات واجب اولمز . بر مسلمك یوز درهمی وقیمتی یوز درهمدن اقل اون دیناری اولسه امام اعظم حضرتلرنجه زکات لازم دگلسه‌ده امامین عندنده واجب اولور . کذلك بر مسلمك یوز درهمی ویوز قرق درهم قیمتلو اون عدد دیناری اولسه امام مشار الیهه گوره آلتی وامامین نزدنده ایکی نصف بر نصاب اولمغله بش درهم زکات ویرلمك لازم گلور . اجزا اعتباری شویله‌در فرضا بربندن اوچ ربع وبرندن ربعِ نصاب ویا بربندن ثلث وبرندن ثلثان ویا هر بربندن نصف اولسه هر برجزؤدن حسابیله اخراج اولنور ﴿ قدوری ودرّ مختار وغیرهما ﴾

اون برنجی باب

زکات زروع (۱) وثمار (۲) بیاننده‌در

امام اعظم حضرتلرینه گوره اراضی عشریه‌نك اخراج ایتدیگی شیئك قلیل وکثیرندن تخم وعمله وحیوان وسائر مصارف لازمه‌سی تنزیل اولنمقسزین ونصاب وبقای حول . شرطی اولمقسزین مجموعندن اونده بر حسابی اوزره عشر ویرلمك واجبدر . ارضدن چیقان شی . ماء مطر وآب نهر ایله سقی اولنمقده مساویدر . قصب سکر (۳) ایله دوا ایچون مستعمل بر نوع قامشدن عبارت اولان قصب ذریره ده دخی عشر واجبدر . حطب وقصب فارسی یعنی قلم قامشندن وزنبیل یاپدقلری خرما دالی و یپراغی ایله زراعتیله نمای ارض مقصود اولمیان قیرلردن طوپلانیلان حشیشدن عشر النماز . اما ارض . اغاچلق وقامشلق واوتلاق اتخاذ ایدیلورسه عشر لازمدر «قدوری ومجمع الانهر» امامین عندنده تمر (۴) وعنب (۵) ورمان (۶) وعناب وتین (۷) وحنطه وشعیر گبی انجق کندوسیچون بقا یعنی بلا معالجهٔ کثیره برسنه ادخار (۸) ممکن اولوب بعد التجفیف (۹) بش وسقه بالغ اوله جق محصولاته کذلك عشر واجب اولور . هر وسق . نبی علیه الصلاة والسلام

---

(۱) زروع * یره اکیلان شیلر (۲) ثمار * میوه‌لر (۳) قصب سکر * شکر قامشی (۴) تمر * خرما (۵) عنب * اوزوم (۶) رمان * نار (۷) تین * انجیر (۸) ادخار * بریکدیرمك (۹) بعد التجفیف * قوریدلدقدنصکره

صاعیله آلتمش صاعدرکه هر صاع سکز رطل وهر رطل یوز اوتوز درهم اولمغله بیك قرق درهمه بالغ اولور بو تقدیرجه بر وسق آلتمش ایکی بیك درت یوز درهم ایدر . دلو عظیم وبقر یاخود ابل واسب واستر واسطه‌لریله اداره اولنان دولابله سقی ایدیلان ثمار وزروعده مصارف لازمه‌سنی اخراجدن مقدم اختلاف قولین اوزره نصف عشر واجب اولوب امام اعظم حضرتلرنجه بلا نصاب وبلا بقای حول وامامین عندنده بشرط النصاب والبقاء . اعتبار اولنور * زعفران وقطن (۱) وسکر گبی کیل اولنمیان شیئك قیمتی مکیلاتك (۲) اك ادناسندن بش وسقك قیمتنه بالغ اولورسه امام ابی یوسفه گوره عشر لازم اولور . امام محمد نزدنده او شیئك اخذ واعطاجه اعتبار اولنان مقیاسنك اك بیوکنك بش مثلنه رسیده اولورسه عشر ویریلور . بناءً علیه قطنده بش حمل یعنی یوك وزعفرانده بش من (۳) اعتبار ایدیلورکه هر حمل . من عراقی ایله اوچ یوز من وهر من . ایکی رطل عراقی وهر رطل . یوز اوتوز درهمدر . امام اعظم حضرتلرنجه قلیل وکثیره شامل اولمق اوزره جبل وارض عشریه‌دن اخذ اولنان ترنجبین (۴) وعسلده دخی عشر واجبدر * امام ابی یوسف عندنده اون آزقاقه بالغ اولنجیه قدر بونلر ایچون برشی ایجاب ایتمز * برزق (۵) اللی مندرکه ازقاقك مجموعی بش یوز من ایدر * امام

---

(۱) قطن * پموق (۲) مکیلات * کیله ایله اولچیلان شیلر (۳) من * بطمان (۴) ترنجبین * قدرت حلواسی (۵) زق * طلوم

محمده كوره بش أفراقه رسيده اولورايسه زكاتى لازمدر ، هرفرق (۱) اوتوز آلتى رطل عراقيدن وهر رطل ۰ يوز اوتوز درهمدن عبارتدر * جوز ولوز (۲) وبصل (۳) وثومدن (٤) تازه ايكن قول صحيحده عشر النمز ﴿جوهرة﴾ لكن برسنه قالورو كندوسندن انتفاع اولنور ايسه عشر اخذ ايديلور ﴿فتواى على افندى﴾ مرعاده بيتمش وبيچامش اوتدن وخرمن ويابشقه برالت واسطه سيله حاصل اولمش صماندن عشر النمز ﴿نتيجه وبهجة﴾ زرع اولنان كتانك كتندن وتخمندن ومزروع حشيش وسيسام ومصردن وپلامود محصولندن وقديماً اوزومندن عشر آلنان باغه زرع ايديلان صوغان وصرمساقدن عشر آلنور ﴿بهجة﴾ محصولندن عشر آلنه كلان ارض ۰ مؤخراً مشجره (۵) اتخاذ اولنوبده بهرسنه حاصل اولان اشجارى بيع ايدلسه آندن عشر اخذ اولنور * يرى بشقه وكرومى بشقه وقف اولان باغك برسنه محصولنه آفات اصابت ايدوبده برشى حاصل اولمسه بوندن ومنزل حوليلرندن النان محصولدن عشر استيفا اولنمز ﴿نتيجة﴾ عشر ۰ امام اعظم حضرتلرنجه اثمارك ظهورى وامام ابى يوسفه گوره ادراكى وامام محمد عندنده استحكامى يعنى كماله واصل اولديغى زمانلرده اخذ اولنور وثمرهٔ خلاف بعد الظهور قبل الادراك ويا بعد الادراك قبل الاستحكام اكل ويا اطعام ايله اتلاف اولندقده ضمانك وجوب وعدم وجوبنده در ، صاحب ارضه عشرى ادا اولنمقسزين محصولى يمك حلال اولمديغندن شايد اكل ايديلورسه تضمين اولنور ﴿مجمع الانهر﴾

(۱) فرق * برنوع اولچى (۲) لوز ۰ بادم (۳) بصل * صوغان (٤) ثوم * صارمساق (۵) مشجره * اغاجلق

اون ايكنجى باب

مصرف زكات بيانده در

عشر وزكاتك كيملره دفع واعطاسى جائز اولديغنه دائر مسائل مخصوصه در * استعيذبالله ﴿انما الصدقات للفقراء والمساكين﴾ الى آخر الآية ، ذكر وبيان بيوريلان اصناف ثمانيه دن مؤلفهٔ قلوب ۰ مؤخراً استثنا واسقاط اولندقلرندن بونلردن ماعدا عشر وزكات ۰ نصابدن ناقص ۰ ادنى شيئه مالك اولان فقيره ويا برشيئه مالك اولميان مسكينه ۰ ويافك رقبه سنه (۱) اعانه ايچون افنديسى هاشمى اولمامق شرطيله ولوغنى اولسون ديگرينك مكاتبنه ۰ ويا دين وقوت (۲) شهريه سندن فاضل نصابه مالك اولميان مديونه ۰ ياخود يولدن قالمش فقراى غزاته ۰ ويا مملكتنده مالى وار ايسه ده بولنديغى محلده برشيئ اولميان ابن سبيله ۰ ويا ولوغنى اولسون عملى مقدارده يعنى كندويه وعونه سنه كفايت ايده جك وتحصيل ايتديگى مالك نصفنى تجاوز ايتميه جك درجه ده عامله توزيع واعطا اولنور ، صنوف سبعهٔ محرره دن هربرينه اعطا ويا صنف واحددن برشخصه اقتصار عند الحنفية جائزدر ﴿قدورى وغيره﴾ (عامل ۰ فى زماننا معشر وتحصيلدار دينيلان كيمسه لر اولوب جانب دولتدن بونلر معاش ايله توظيف واستخدام اولنمقده در) ابن سبيلك قدر حاجتدن زياده زكات المسى جائز دگلسه ده فقيره جواز

(۱) فك رقبه * آزاد اولمق (۲) قوت * آزق

وار دره امام محمد عندنده آیت مذکوره ده کی ﴿ فی سبیل الله ﴾ ایله مقصد. منقطعُ الحاج اولوب حج یولنده مالی ضایع و تلف اولان فقرا دخی اولمق اعتبارینه گوره انلره ده زکات ایله اعانه اولنوره منقطعُ الغزاة ایله منقطعُ الحاجك مملکتنده مالی یوق ایسه فقیرده واگر وار ایسه ابن سبیلده داخل اوله جغندن بشقه‌جه ذکری تکرار اولنمزمی سؤالنه بونلر هرنقدر فقیر ایسه‌لرده ﴿ انقطاع فی عبادة الله ﴾ قیدیله فقیر مطلقه مغایر اولدقلرندن آیریجه بیان اولنمشدر جوابی ویریلور ۰ اشبو اختلاف انجق تفسیر آیتده اولوب حکمده اولمدیغندن ایکیسنه دخی اتفاقاً بشرط الفقر اعطای زكاة جائزدر ۰ ثمرهٔ خلاف ﴿ فی سبیل الله ﴾ دیه‌رك واقع اولان وصیت ونذر ووقفده ظاهردرکه امام ابی یوسف عندنده منقطعُ الغزاته و امام محمد نزدنده منقطعُ الحاجه صرف ودفع اولنوره تفسیر آیتده بعضلری طلبهٔ علومی وبعض آخر مطلقا طاعات وخیراته ساعی اولان فقیری مراد ایتمشلردر ﴿ جوهرة ودرّمختار وغیرهما ﴾ مکاتب . هاشمی مملوکی ایسه زکات اعطاسی تجویز اولنمامشدر ۰ غیرهاشمی اولان کیمسه‌نك مکاتبی بدل کتابتدن عاجز اولورسه قبل العجز اخذ ایتدیکی زکات . غنی اولان افندیسنه حلالدر ﴿ منح ﴾ غنی‌یه وذمی‌یه ایفای زكاة جائز اولمز و زکاتده تملیك . شرط اولدیغندن انکله مسجد بنا ومیت تکفین ولاجل العتق رقبه اشترا اولنمز ﴿ قدوری ﴾ مزکی زکاتی فقیره اعطا ایلمکله برابر ذمی‌یه ویرمکی یاخود انکله مسجد وجسر بنا ومیت تکفین ایلمکی امر ایلسه

جائزدره علی طریق التملیك اولمیان حج وجهاد وحفر انهار (۱) واصلاح طُرُق وتطهیر آبار (۲) ده دخی حکم بویله‌در ﴿ منح ﴾ مُزکّی طرفندن بر فقیر مدیونك دینی آنك امری اولمقسزین قضا ایدلسه زکات . عد اولنه میه جغندن تبرّع صاییلور . فقیر مدیونك امریله قضای دین اولنورسه زکات . نیتیله جائز اولور ۰ مال زکات ایله مُزکّی اشترای عبد ایدرك اعتاق ایلسه زکات یرینه قائم اولمز (درر) زکات ویرن شخص . زکاتنی باباسنه وجدّینه ویره‌مز وان علا ۰ وولدینه وولدینك ولدینه اعطا ایتمز وان سفل ۰ واناسنه وجدّه‌سنه دخی ویره‌مز وان علت ۰ وزوجه‌سنه دخی ولو مُبانه (۳) اولسون بالاتفاق ایتای زكاة ایلمز ۰ کذلك زوجه‌نك زوج فقیرینه زکات ویرمسی اشتراك منافعدن ناشی عند الامام جائز دکلدر ۰ مزکّی کندی مکاتبنه ومملوکنه وغنی‌نك غلام وجاریه‌سنه وولد صغیرینه زکات ویره‌مز ۰ غنی‌نك ولد کبیری وباباسی وامرأه‌سی وغنیه‌نك ولد صغیری فقیر ایسه‌لر انلره زکات ویریلور ﴿ قدوری وغیره ﴾ زوج زوجهٔ مطلّقه‌سنه عدّتی اچنده اعطای زکات ایده‌مز ۰ زید اوغلنك فقیره زوجه‌سنه زکات ویرسه جائزدر ﴿ بهجة ﴾ کندی مُدبّر وامّ ولدینه وغنی‌نك مُدبّر وامّ ولدینه دخی زکات ویرلمز فقط غنی‌نك مکاتبنه وعند الامام مأذون ومستغرق دیون اولان کوله‌سنه ایتا ایدیلور ﴿ جوهرة

(۱) انهار ۰ ایرمقلر (۲) آبار ۰ قویولر (۳) مُبانه ۰ عقد جدیده احتیاج وجهله مطلّقه اولان قادین

ودرّ مختار ﴿ شريك فقير . عبد مشتركده اولان حصه سنى اعتاق ايتسه شريك غنى عبد مذكوره ويا كنديسنك معتق البعض اولان كوله سنه زكاتنى ويرمك امام اعظم حضرتلرنجه جائز دگلدر زيرا بونلر امام مشار اليهه گوره مكاتب حكمنده درلر * اما امامين عندنده اول عبد . حرّ مديون . عد اولنمغله شريك غنى زكاتنى اكا اعطا ايتمك جائز اولور ﴿ درر وغيره ﴾ حضرت على وعباس وجعفر وعقيل وحارث ابن عبد المطلب (رضى الله عنهم) ك آل واولادندن عبارت اولان بنى هاشمه وبونلرك غلام وجاريه لرينه زكات ويرلمز ﴿ قدورى ﴾ بنى هاشمك يكديگرينه زكات اعطاسى جائز اولديغى جوهره ده مصرّح ولكن نهر فائقده عدم جوازى مصحدر ﴿ درّ مختار ﴾ طحاوى . شرح آثارده صدقاتك جمله سنى بنى هاشمه ويرمك جائز اولديغى امام اعظم حضرتلرندن رواية ً ذكر ايدرك بو جوازى اخذ ايدرز ديمشدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ مزكّى مصرف زكات . ظن ايدوب بر رجله زكاتنى اعطادن صكره غنى وياهاشمى ياخود ذمى اولديغى ظاهر اولسه ياخود وقت ظلمتده فقير ديو ويرديگى شخص باباسى ويا اوغلى اولديغى تبين ايلسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرينه گوره حين اعطاده تحرّى واجتهاد ايدوب مصرف زكات اولملرينه ظن غالبى بولنديسه اشتباه قبله ده اولديغى مثللو خطاسى مفقود اولمغله اداسى صحيح اولور . بناءً عليه زكاتى اعاده لازم گلمز . امام ابى يوسف عندنده خطاسى يقيناً ظاهر اولديغنده اداسى صحيح اولميه جغندن ماء نجس ايله توضى اولنديغى تبين ايلدكده صلاتى اعاده لازم اولديغى گبى زكاتى دخى اعاده ايجاب ايدر . اگر برشخصه زكاتى ويروبده بعده بونك

عبدى ويا مكاتبى اولديغنى بيلسه ويرديگى زكات كندى ملكندن خروج ايتمديگنه مبنى اتفاقاً جائز اولماز ﴿ قدورى وملتقى ﴾ مدبّر وامّ ولد حقنده دخى حكم بويله در ﴿ جوهرة ﴾ قنى مالدن اولورسه اولسون نصابه مالك اولان شخصه زكات ويرلمز . برمسلم . نصابدن اقلّه مالك اولسه صحيح الوجود وصاحب كسب بولنسه بيله اكا زكات اعطا اولنور ﴿ قدورى ﴾ اخذ زكاتى مانع اولان نصاب . حوائج اصليه دن فاضل اولمق مقتضى ايسه ده ناسى اولمق لازم دگلدر . حتى ايكى يوز درهمه مساوى برخانه يه مالك اولوبده ايچنده ساكن اولميان كيمسه نك زكات آلمسى جائز اولماز ﴿ جوهرة ﴾ قول مختاره گوره يالگز بر نسخه اولمق اوزره مصحف شريف وتفسير وحديث وفقه واصول فقه وعلم كلام واخلاق ونحو وطب كتابلرينه مالك وانلره اهل وارباب اولان ذوات زكات اله بيلورلر . چونكه مذكور كتابلرك قيمت حقيقيه لرى هر نمقداره بالغ اولوررايسه اولسون صاحبلرينك حوائج اصليه سندن معدود اولمغله غنى صايلمزلر . امّا كتب مذكوره دن غيرى كتابلر ويا كتب مزبوره نك بر نسخه دن زياده سى اهلنه وكتب مذكوره وسائره نا اهلنه حوائج اصليه دن اولميوب نصابدن معدود اولمغله نيت تجارت اولمدقچه نما بولنمديغى ايچون بونلره زكات لازم گلمزسه ده صاحبى نصابه مالك وغنى عد اولنديغندن زكات آله ماز . اهل حرفتك آلات صناعيه سى دخى كتب علم . قبيلندندر ﴿ ابن عابدين نقلاً عن الفتح ﴾ زكاتى بر بلده دن ديگر بلده يه نقل وارسال ايله مك تنزيهاً مكروه اولديغنه بناءً هر مالك زكاتى مزكّينك بولنديغى مكانه تخصيص ايدلميوب بلكه

مالك بولنديغى بلده فقراسنه اجماعاً توزيع اولنور ٭ مگر بلدۀ اُخراده
بولنان وزكات اعطاسى جائز اولان اقرباسنه ويامالك بولنديغى
بلده اهاليسندن دها زياده محتاج ويا اصلح ويا اورع ياخود مسلمينه
انفع اولان قومه نقل وارسال ويا تمام حولدن اوّل ايصال ايديلورسه
كراهت يوقدر ﴿قدورى ودرّ مختار﴾ اما صدقۀ
فطرده امام محمده گوره معتبر اولان مؤدّينك مكانى اولوب
مؤدّى عنهك محلى اولمديغى وبوده ٭ اصح ومفتى به بولنديغى
درّ مختارده محرردر ٭ زكات وفطره ونذرده افضل واَوْلى اولان
اوّلا اِخْوة (۱) واَخَواته (۲) وانلرك اولادينه بعده اَعمام
(۳) وعَمات (٤) وبونلرك اولادينه وصكره اَخوال (٥)
وخالاته (٦) ودها صكره ذَوى الاَرْحامه (۷) وجيرانه
(۸) بعده اهل بلده يه ترتيب وجهله ويرمكدر ﴿جوهرة﴾
فقيره برگون كندوسنى سؤالدن اغنا ايده جك يعنى كندى ايله
عيالنك اقوات يوميه وسائره سنه كفايت ايليه جك مقدارى اعطاى
زكات ٭ مندوب ومقدار نصابى دفعةً تمليك مكروهدر ٭ اگر
فقير ٭ مديون اولوب قضاى ديندن ويا صاحب عيال بولنوبده
هر برينه تفريق اولندقدن صكره نصاب ٭ حاصل اولمزسه

(۱) اِخْوة ٭ اركك قرنداشلر (۲) اَخَوات ٭ قيز قرنداشلر (۳)
اَعْمام ٭ عموجه لر (٤) عمّات ٭ خاله لر (٥) اَخْوال ٭ دايلر (٦) خالات ٭
تيزه لر (۷) ذَوى الاَرْحام ٭ اقربا (۸) جيران ٭ قومشولر

كراهت بولنمز ﴿تنوير﴾ طبلۀ علومه وفقراى زهّاد وصلحايه زكات ٭
ايتاسى اَوْلى وعالمِ عاملِ فقيره جمله دن افضل واَعْلى در ﴿درّ مختار﴾

اون اوچنجى باب

صدقۀ فطر بيانده در

صدقۀ فطره قول صحيحه گوره وجوبِ موسَّع (۱) ايله حرّ
مسلم اوزرينه واجبدر ٭ قنغى مالدن اولور ايسه مقدارِ نصابه
مالك بولنمق وحوائج اصليه اولان مسكن وثياب ومتاعِ بيت
وفرس وسلاح وخدمتده بولنان عبيد مثللو شيلر فاضل اولمق
شرطيله كندى نفسى واغنيادن اولميان اولادِ صغارى ومجنون ويا
معتوه اولان فقير ٭ ولدِ كبيرى ومستخدم اولان غلام وجاريه لرى
ايچون فطره اخراج واَدا ايديلور ٭ زوجه سى وعاقل اولادِ كبارى
عيالى داخلنده اولوبده نفقه وكسوه لرى اعطا ايدلمكده ايسه بيله
انلر ايچون كندى كيسه سندن فطره ويرملك واجب اولمز ايسه ده فقط
ولو بلا اذن اولسون تبرّعاً ويريله بيلور ٭ اگر عيالنده اولمزلرسه
اذنلرى اولمقسزين ويريله مز ٭ عدمِ ولايتدن ناشى مُكاتَبنك
ومالِ واحدده اجتماعِ حقّين لازم گلمامك ايچون لاجل التجارة
محفوظ اولان غلام وجاريه سنك فطره سى دخى اخراج وايفا ايدلمز ٭
شريكين بيننده مشتركاً مستخدم اولان بر كوله نك صدقۀ فطرى

(۱) مُوسَّع ٭ وقت معين ايله موقت اولميان

شريكلردن هيچ برينه بالاجماع لازم كلمز ﴿قدورى﴾ مگر مهايئه (١) طريقيله استخدام اولنه بو صورتده هانكيسنك نوبتنده ايكن . بيرام حلول ايدرسه بر قول ضعيفه گوره انك اوزرينه فطره سى واجب اولور ﴿درّ مختار﴾ اما عبيد خدمت مشتركه نك فطره سى امام اعظم حضرتلرنجه هيچ برينه لازم كلميوب امامين عندنده هر برينه اصابت ايدن رؤس اعتباريله فطره لرى واجب وفقط رأس واحدده اولان سهملرى ايچون غير لازمدر . مثلا طقوز رأس عبده ايكى مسلم شريك اولسه لر هر برينه اصابت ايدن دردر رأسك فطره سنى ادا ايدوب گيرو قالان بر راسك زكاتنى بالمناصفه ويرمزلر ﴿درّ مختار وغيره﴾ امام اعظم وامام ابى يوسف حضرتلرينك قوللرنجه فطره ده عقل وبلوغ شرط اولمديغندن كندى مماللرى بولنان مجنون وصبى ايچون ماللرندن فطره نك اداسى وليلرينه واجب اولور . شايد وليلرى ويرمزلر ايسه افاقت وبلوغدن صكره اعطا ايتمك كندولرينه لازمدر ﴿درّ مختار﴾ مدبّر وامّ ولدك وبعدالعودة عبد آبقك فطره لرينى صاحبى ويرمك اقتضا ايدر ﴿درر﴾ فطره ده نما وحولان حول شرط دگلدر . آنفا ذكر اولنديغى وجهله فطره نك وجوبى زكات گبى موسّع اولديغندن اوقات عمردن هرنه وقت ويريلور ايسه ادا اولمق صحيح وبر قولده مضيّق يعنى وقتنده اداسى لازم اولمغله يوم فطردن صكره يه قالور ايسه قضا عد اولنور ﴿تنوير﴾ صدقهٔ فطرك وجوبى حج گبى قدرت ممكّنه ايله اولوب قدرت ميسّره شرط اولمديغندن بعدالوجوب هلاك مال ايله ساقط

(١) مهايئه . بر شيء مشتركى بر وقت مخصوصده نوبتله قوللانمق

اولمز . اما زكات وعشرده قدرت ميسّره نك بقاسى شرط اولديغندن بعدالحول اصلك هلاكى تقديرنده انلرده سقوط ايدرلر ﴿تنوير ودرّ مختار﴾ معلوم اوله كه عبده مأموربه اولديغى شيئى ادايه كندى ايله تمكّن حاصل اولان قدرت ايكى نوعدر . برى قدرتده اعتبار اولنان تمكّنله برابر يسر . اعتبار اولنماز ايسه اكا تمكّن مطلق يعنى قدرت ممكّنه تسميه اولنور كه عبدك كندويه اداسى لازم اولان بدنى ويا مالى ياخود هر ايكيسندن مركب عبادته يسر . اعتبار اولنمقسزين متمكّن ومقتدر اولمسيدر . حجده زاد وراحله وصدقهٔ فطرده نصاب گبى . ديگرى قدرتده معتبر بولنان تمكّنله برابر يسر . دخى اعتبار اولنور ايسه اكا تمكّن كامل يعنى قدرت ميسّره تسميه ايديلور كه مالده نما گبى ﴿طحطاوى وغيره﴾ واجب اولان فطره بغداى ودقيق وسويقندن نصف صاع وخرما وقورى اوزوم واربه ودقيق وسويقندن بر صاعدر . خبز (١) وذرّه (٢) مثللو منصوص اولميان اشياده قيمته اعتبار اولنور . بر صاع امام اعظم حضرتلريله امام محمد عندنده رطل عراقى ايله سكز رطل وهر رطل يوز اوتوز درهم اولديغندن مجموعى بيك قرق درهم ايدر . امام ابى يوسفه گوره بر صاع يوز طقسان بش درهمدن عبارت اولان رطل مدنى ايله بش رطل وبونك ثلثى اولمغله بو اعتباره نظراً صاع واحد ينه بيك قرق درهمه بالغ اولور . وجوب فطر . يوم فطردن فجر ثانينك طلوعنه تعلق

(١) خبز . اكمك (٢) ذرّه . دارى

ایلره . شو تقدیرده طلوع فجردن مقدّم فوت ویا فقره اولان مسلمك وطلوع فجردن صکره اسلامه گلان ویا تولّد ایدن ویا غنایه مالك اولان کیمسه نك فطره لری واجب اولمز ﴿قدوری ودرّ مختار وابن عابدین﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره زبیب (۳) حنطه مانندی اولمغله زبیبدن نصف صاع وامامین عندنده وامام اعظم حضرتلرندن دخی بر روایتده شعیر گبی اولمغله زبیبدن تام . صاع واجب اولور وعلیه الفتوی ﴿ملتقی ودرّ مختار﴾ سعه ورخا آوانده حنطه وسائره نك قیمتنی نقداً اعطا ایله مك مذهب مفتی به اوزره عینی ادادن افضل وقحط وغلا زماننده عیناً ویرمك اَوْلیدر ﴿درّ مختار وغیره﴾ فطره یی یومِ عیدده جامع ومُصلایه چیقمزدن اوّل اعطا ایتمك مستحبدر . بیرام کوننـدن مقدّم ویرمك دخی جائزدر . یومِ عیددن صکره یه تأخیر سببیله فطره ساقط اولمیه جغنـدن هرقنغی وقتده ویریلورسه ادا وبر روایتده قضا اولورایسه ده هرحالده تأخیری تنزیهاً مکروه اولمغـله موجب اسائتدر ﴿قدوری ومجمع الانهر وابن عابدین﴾ دخولِ رمضان شرطیله مشروط اوله رق فطره نك تعجیل وتقدیمی جوهره وتنـویر وظهیریه ده مفتی به اولمق اوزره تصریح اولنمش ایسـه ده انجق اکثر متون وشروحده صحتِ تقدیمی شرط مذکورله مشروط اولمدیغندن علی الاطلاق اولمسی ظاهر روایت ومذهبدر . زکاتی بر قاچ کیمسه یه تفریق . تجویز اولندیغی گبی مذهبِ مختار اوزره برمسلم کندی فطره سنی بر ویا بر قاچ فقیره دفع واعطـا ایلسـه دخی جائزدر

(۳) زَبیبْ . قوری اوزوم

﴿درّ مختـار﴾ برجماعتك صـدقهٔ فطره لرینی بشقه بشقه تعیین ایلدکدن صکره جمله سنی جمع ایدوب طوبدن برفقیره ویرملرینه جواز واردر ﴿منح وتاتارخانیة﴾ لکن مثلا درت فطره ایچون ایکی صاع بغدای اولچیلوب اعطاسی ویا قیمتی بولنان بتون برمجیدیه نك ویرلمسی حقنـده نقلِ صریح اولمدیغندن اَحْوَط اولان اَوّلا هربرینی آیروجه افراز بعده بریره جمع ایله ایفا ایلهمکدر ﴿ابن عابدین﴾

دردنجی كتاب

صوم بيانندهدر

—•○•—

برنجی باب

صومه متدائر مسائل مخصوصهدر

استعيذ بالله ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ و ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ الى آخرهما آيتين جليلتينی حكمنجه و ﴿بُنِيَ الْاِسْلَامُ عَلٰى خَمْسٍ شَهَادَةِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيتَاءِ الزَّكٰوةِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ﴾ حديث شريفی اقتضاسنجه صوم رمضان عاقل وبالغ اولهرق دار اسلامده بولنان ويا دار حربده بولنوب ايكی كيمسهنك ويا واحد عدلك اخباريله صوم رمضانك وجوبنی بيلان هر مسلم اوزرينه فرضدر ◦ فرضيتی كتاب وسنت واجماع امت ايله ثابتدر ◦ بناءً عليه ﴿مَنْ صَامَ رَمَضَانَ اِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾ حديث شريفی وامثالی دلالتيله رمضان شريفده بلاقصور صائم اولان مسلم ◦ نائل مكافات عظيمه اولهجغی وترك ايدن دنيا وعقباده هر صورتله مجازات شديده گورهجگی امر باهر اولديغی گبی حفظنا الله تعالی

جاحدی (١) دخی كافر اولور ◦ آنفاً بيان اولنديغی وجهله صوم رمضانك اداسی و ﴿فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ﴾ نص جليلی موجبنجه قضاسی فرض واستعيذ بالله ﴿وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾ ◦ ﴿وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ﴾ آيت شريفهسيله ثابت واجماع امت دخی منعقد اولديغی اوزره صوم نذور وكفارات ◦ واجب وبونلرك غيريسی نافلهدر ﴿ملتقى وغيره﴾ بوصورتده صوم ◦ فرض وواجب ونفل اولمق اوزره اوچ نوعدر ◦ فرض وواجبدن هر بری ايكی قسم اولوب بری رمضان ونذر معيّن مثللو زمان معيّنه مخصوص اولان صومدركه بونلره گيجهدن نيت اولنهجغی گبی شايد نيتسز صباحه داخل اولنورسه طلوع فجردن صكره صومه منافی برشی بولنمديغی حالده ضحوۀ كبرايه (٢) قدر نيت ايدلمك دخی جائزدر ◦ ديگری قضای صوم رمضان ونذر مطلق وكفارات ◦ مانندی ذمتده ثابت بولنان صوم اولوب صوم رمضان ونذر معيّن گبی مقرّر ومخصوص وقتلری اولمديغندن استنيلان گونلرده طوتيلور وبونلره گيجهدن نيت اولنوب طلوع فجردن صكرهيه تأخير ايدلمامك لازم گلور ◦ صوم نافلهنك جملهسی قبل الزوال اولان نيت ايله صحيح اولور ﴿قدوری وملتقى﴾ صوم ◦ شرعده استعيذ بالله ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ آيت منيفهسی موجبنجه فجر

---

(١) جاحد ◦ انكار ايدن (٢) ضحوۀ كبری ◦ قبا قوشلق

صادقدن ابتداسی واستعیذ بالله ﴿ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ ﴾ آیت شریفه‌سی منطوقنجه وقت غروب حسی‌یه دگین انتهاسی معتبر اولمق اوزره نیت ایله مُفْطِرات ثلثه‌دن امساك یعنی اکل وشرب وجماعی ترك ایتمکدر ٭ صومك اوچ نوع ٭ شرطی اولوب بری وجوبنك شرطلریکه اسلام وعقل وبلوغدن ودیگری وجوب ادانك شرطلریکه صحت واقامت ایله حیض ونفاس حاللرندن طهارتدن وبری دخی صحت ادانك شرطلریکه اسلام ونیت ایله کذلك حیض ونفاسدن طهارتدن عبارتدر ٭ سبب وجوبی صوم منذورده نذر وصوم کفاراتده اسبابی اولان حنث (۱) وقتل وافطار وصوم رمضانده علی قول گرك لیلاً گرك نهاراً شهر رمضانك برجزؤنه شهود وحضوردر ودیگر قوله گوره هرگونك جزؤ اوّلیدر بناءً علیه مجنون اولان مسلم لیالی رمضانك برنده ویا بعد الزوال نهارنده افاقت بولوبده یومك جزؤ اوّلی اولان طلوع فجر ایله ضحوهٔ کبری بیننده دوام جنتله اصلا افاقت بولمدیغی حالده شهر رمضانی امرار ایلسه وبعدالعید کاملاً افاقت بولسه قول اوّله گوره سبب وجوب ٭ تحقق ایتمگله مجموع رمضانی قضا لازم گلور قول ثانی‌یه نظراً سبب وجوب ٭ متحقق اولمدیغندن قضا ایجاب ایتمز ٭ قول ثانی‌یه (مصحح ومفتی به) دینلدیگی گبی قول اوّله دخی (مصحح وظاهر روایت ومعتمد) دینلمشدر ٭ صاحب هدایه قولینْ بینی جمع ایدرك هم

(۱) حِنث ٭ ایدیلان یمینده دورمامق

جزؤ شهره شهودی همده کُلّ یومی سبب وجوب عد ایله جزؤ شهره شهود ٭ مجموع صوم شهرك وهرگون دخی گندی صومنك سبب وجوبی اولور دیمشدر ٭ بو تقدیرجه مجنون مذکوره تماماً قضا اقتضا ایله مز ﴿ درّمختار وابن عابدین ﴾ عید فطرك برنجی گوننده وعید اضحانك برندن بدأ ایله دردنجی گوننه قدر ایام اربعه‌ده صوم ٭ تحریماً ویهوده تشبّهدن (۱) احترازاً یالکز یوم عاشورا وسَبْت‌ده (۲) وفُرْسك بیرام گونلرینه رعایت شائبه‌سندن اجتناباً نوروز ومهرجانده اورج تنزیهاً مکروهدر ٭ صوم صُمت که حال صیامده مجوسی گبی اصلا تکلّم ایتمیه‌رك سکوت تام ایله اخشامه ایرمك ٭ وصوم وصال که علی قول ایکی گونده برافطار ایتمك وعلی قول تکمیل سنه‌یی ایام منهیه سیله برابر صائم اولمق دخی تنزیهاً مکروه اولوب اگر ایام منهیه‌ده افطار ایدرسه بعض فقها کراهت یوقدر دیمشلر ایسه‌ده امام ابی یوسفه گوزه سائر فرائض وواجباتی ایفایه وکسب نفقه‌یه ضعف وفتوری موجب اولمغله بو صورت دخی کراهت تنزیهیه‌یه مقروندر ﴿ درّمختار وغیره ﴾ محرّم الحرامك طقوزنجی ویا اونبرنجی گونیله برابر یوم عاشوراده وعرفهٔ عید اضحاده حاجك غیریسنه مطلقا وضعف ویرمامك شرطیله عرفاتده وعند الاکثر یالگز یوم جمعه‌ده اورج طوتمق مستحب وایام بیض که هرماهك اون اوچ واون درت واون بشنجی گونلریدر بونلرده صائم وصوم داود یعنی برگون امساك وبرگون افطار ایدرك

(۱) تَشَبُّه ٭ برشیئه بگزتمك (۲) سَبْت ٭ جمعه ایرتسی

صومه مداوم اولمق مندوبدر «منح ودرّ مختار» ـــ﴿ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ فَاَتْبَعَهُ سِتّاً مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَمَنْ صَامَ سَنَةً ﴾ـــ حديث شريفی وجهله يوم فطری افطار ايدوب بعده متفرّقاً ياخود متتابعاً(١) شهر شوالده التی گون صائم اولمق صوم رمضاندن صکره پك زياده افضل واجب اولان اعمالدندر «حلويات» تتابع وعدم تتابع اعتباريله صوم اون اوچ نوع اولوب بونلردن يديسی يعنی رمضان وكفارت ظهار وقتل ويمين وكفارت افطار رمضان ونذر معيّن واعتكاف واجب اورجلری متتابعه‌در كه آره‌ده بعض گونلرده افطار وقوعبولمقسزين بلا فاصله صره‌سيله امساكی واجب اولنلردر «درّ مختار» بحر صاحبی صوم اعتكاف واجبی اسقاط وبدلنده ـــ﴿ وَاللّٰهِ لَاَصُومَنَّ رَجَباً ﴾ـــ گبی صوم يمين معيّنی كنديسنده تتابع لازم اولان صومدن عدايلدی وتتابع . ذكر ونيت اولنان نذر مطلق دخی بوكا ملحقدر ديدی «ابن عابدين» التيسی يعنی نافله وقضای رمضان وصوم متْعه وقران وفديهٔ حلق وجزای صيد ووقت معيّنله مقيد اولميان وكنديسنده تتابع . ذكر ويا نيت اولنميان نذر مطلق . اورجلری غيرمتتابع اولوب بونلری بربری آردنجه طوتوب طوتمامقده صائم مخيّردر «درّ مختار وابن عابدين» صاحب بحر . ذكر اولنان صوم سته‌دن نفلی اخراج ومقابلنده ـــ﴿ وَاللّٰهِ لَاَصُومَنَّ شَهْراً ﴾ـــ گبی

(١) مُتَتَابِعاً * بربری آردنجه

صوم يمين مطلقی تذكار ايلدی «زين العابدين» كندوسنده تتابع . واجب اولان صيام سبعه‌دن رمضان ونذر معيّن وصوم معيّنه يمينده تتابع . لاجل الوقت مأموربه اولمغله بونلردن برنده صائم برگون افطار ايدرسه اورجه يكيدن باشلامق لازم گلمز وباقيلرنده تتابع . لاجل الوقت اولميوب بلكه لاجل الفعل يعنی نفس صوم ايچون مأموربه اولديغی جهتله صائم بونلردن برنده برگون افطار ايلرسه صومه يكيدن باشلامق ايجاب ايدر «ابن عابدين نقلاً عن البحر» صوم مُتْعه وقران . تمتع وقران نيتيله حج ايدن كيمسه‌نك . ذبح ايده‌جك قربان بوله‌مديغی وقتده اوچ گون حجدن اوّل ويدی گون حجدن صكره وطننه رجوع ايتديگی زمانده طوتمسی لازم اولان اون گونه مخصوص اورجدر . جزای صيد وفديهٔ حلق دخی احرامده ايكن ايديلان شكار وتراشه مقابل اختيار اولنان صومدر «طحطاوی» صومده قلباً نيت ايتمك يعنی قنغی صومی طوته‌جغنی بيلمك لازم اولوب بونده سنت اولان گيجه‌دن نيت ايديلورسه لسانيله ـــ﴿ نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ غَداً مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ لِلّٰهِ تَعَالٰى ﴾ـــ وگوندز نيت اولنورسه ـــ﴿ نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ هٰذَا الْيَوْمَ مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ لِلّٰهِ تَعَالٰى ﴾ـــ ديمكدر . نيتده (ان شاء الله) ديمك قياساً نيتی مُبطل ايسه‌ده استحساناً دگلدر «جوهرة» ان شاء الله ديمكله نيت باطل اولمز زيرا مَشيّت(١) انجق لفظی ابطال ايدر نيت ايسه

(١) مَشيّت * ديله‌مك

فعل قلیدر ﴿ابو السعود﴾ گیجه صومه نیت ایدلدكدن صكره تكرار رجوع اولنوب فطره نیت ایدلسه اوّلكی نیت باطل اولور . حتی فطر . نیتیله صباحه داخل اولنوب تكرار . صومه نیت ایدلمیه‌رك امساك اولنسه صائم عد اولنمز * اما گوندز صائم ایكن فطره نیت ایدلسه نیت . لغو اولوب برشی یاپلمدقجه صومه خلل گلمز . طلوع فجردن صكره قضایه نیتله اورج طوتلسه قضا اولمیوب نفل اولمش اولور وشاید بو مقوله صوم افساد ایدیلورسه انی قضا ایتمك لازم گلور ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾ ائمهٔ ثلثهٔ حنفیه عندنده ایام رمضانده هر گون ایچون گرك گیجه‌دن گرك گوندز قبل الزوال مستقل . نیت لازم اولوب امام زفرك دیدیگی گبی مجموع شهر ایچون بر نیت كفایت ایتمز * ادای صوم رمضان ایله صوم نذر معینده ﴿نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ﴾ صورتنده اولان مطلق نیت ویا ﴿نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ لِلنَّفْلِ﴾ گبی نیت نفل دخی صحیحدر . مقیم صحیح ایچون واجب آخر نیتیله اورج طوتمق جائزدر مثلا بر مؤمن صاغ وسالم اولدیغی و مقیم بولندیغی حالده رمضانده كفارت قتل وظهار گبی واجب آخره یاخود قضایه قالمش صوم رمضانی اولوبده اكا نیت ایلسه بو نیت . ایچنده بولندیغی رمضانك اورجنی ادا ایچون صحیح اولور . اما مریض ویا مسافر . واجب آخره نیت ایلر ایسه امام اعظم حضرتلرنجه نیت ایتدیگی شی . حاصل وعند الامامین صوم رمضاندن واقع اولمش اولور ﴿ملتقی وغیره﴾ ﴿لَا يُصَامُ الْيَوْمُ الَّذِي يُشَكُّ فِيهِ اَنَّهُ مِنْ رَمَضَانَ اِلَّا تَطَوُّعًا﴾ حدیث شریفی موجبنجه یوم شكده انجق تطوّعاً صائم اولمق بلا كراهة

جائز اولوب یوقسه یقیناً ویاشكاً . رمضان ایچون نیت ایدلمك مكروهدر ﴿ملتقی و مجمع الانهر﴾ ابن عباس (رضی الله عنهما) دن مروی اولان ﴿لَا تُقَدِّمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ اَوْ يَوْمَيْنِ اِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا فَلْيَصُمْهُ﴾ حدیث شریفی موجبنجه یوم شكك صومی مكروه اولدیغندن یوم شكده صائم اولان مسلمك صومی صوم معتادی اولان یومه موافق اولدیغی یعنی اثنین(۱) وخمیس(۲) گونلرینی یاخود آیك آخری اولان اون گونی ویا بتون شهری اوُرجلو گچورمك انك اعتیادی اولوبده یوم شك دخی ایام معتاده‌سندن برینه تصادف ایتدیگی یاخود یقیناً جزم ایدرك تطوّعه نیت ایلدیگی حالده كراهت یوقدر . اگر اصل نیتده تردید ایله یارین رمضان ایسه صومه ورمضان دگلسه اورج طوتمامغه نیت ایدلسه صحیح اولمز . وصف نیتده تردّد اولنوبده رمضان اولورسه رمضاندن و اولمزسه واجب آخر و یا نفله دیو نیت ایدلدیگی صورتده مع الكراهه جائز اولوب رمضان . ظهور ایدرسه رمضاندن وظهور ایتمزسه نفلدن صاییلور . شاید بوصوم . افساد ایدیلور ایسه نفل غیر قصدی اولدیغندن قضاسی لازم گلمز ﴿ملتقی ودرّ مختار﴾ یوم شكده جزماً تطوّعه نیتدن عبارت اولان نیت معتبره‌یی بیلمیان . عوامدن معدود اولدیغندن بعد الزوال افطار ایدر . مسلمینه لایق ومناسب یعنی وجوب كفایه ایله واجب اولان شعبانك یگرمی طقوزنجی گونی

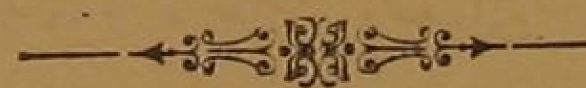
(۱) اثنین . بازار ایرتسی (۲) خمیس . پنجشنبه

غروب شمسی متعاقب هلال رمضانڭ رؤيتنی التماس وانتظار ايله مكدر ٭ رؤيت واقع اولور ايسه ايرتسی گونی صيام ٭ فرض اولور ٭ شايد غمام (١) احاطه ايدرك مانع رؤيت اولور ايسه عدّت شعبان ٭ تكميل ثلاثين ايديلەرك ايرتسی گونی اورج طوتيلور ٭ بر مؤمن ٭ هلال رمضانی يالڭز گورسه و شهادت ايدوبده حاكم طرفندن رد اولنسه كندوسنه صائم اولمق علی قولٍ واجب و ديگر قوله گوره مندوب اولديغندن شايد صائم اولميوبده افطار ايدر ايسه بعده يالڭز قضا لازم گلوب كفارت ايجاب ايتمز ٭ اگر شهادتی طرف حاكمدن رد اولنمزدن اوّل ياخود عندالحاكم اصلاً شهادت ايتميەرك كندوسی صائم اولوبده بعده افطار ايلرسه بو بابده هر نه قدر اختلاف وار ايسەده راجح اولان ينه عدم كفارتدر ﴿ قدوری وتنوير ﴾ ثبوت هلالده اهل توقيتڭ قولی اعتباری حائز و منجمه كندی حسابيله عمل جائز دگلدر ﴿ درّمختار و معراج ﴾ هلال رمضانی يالڭز قاضی گورسه اشهاد يعنی طرفندن بر نائب نصب ايدوب انڭ نزدنده ادای شهادتله ناسه صوم ايله امر ايتنده مخيّردر هلال شوّالی منفرداً رؤيت ايدن قاضی وغيريسی تكميل ثلاثين ايدلمدكجه سرّاً وجهراً افطار ايتمزلر ٭ بر قولده يقيناً گورسەلر بيله افطارلری اظهار ايلميوب بلكه اخفا ايدرلر ﴿ جوهرة ﴾ جانب سماده غيم (٢) و غبار و دخان گبی علت اولسه قاضی رؤيت هلالده واحد عدلڭ شهادتنی قبول ايدر ٭ رجل و مرأه و عبد

(١) غمام ٭ بلوط (٢) غيم ٭ بلوط

و حر ٭ شهادتده مساويدر ٭ آسمانده بر گونه علت اولمديغی حالده قاضی خبرلريله غلبهٔ ظن حاصل اولان جمع كثيری گورمدكجه واحد عدلڭ شهادتنی قبول ايتمز ﴿ قدوری ﴾ جمع كثير ٭ امام ابی يوسفدن بر روايتده اللی قدر مسلميندن عبارتدر دينلمش ايسەده احق اولان امام محمددن و بشقەجه كذلك امام ابی يوسفدن روايت اولنديغی اوزره اعتبار ٭ مخبرلرڭ كذب اوزرينه اتفاقلری توهّم اولنميەجق مرتبەده هر طرفدن خبرلر وارد اولمسنەدر ٭ امام اعظم حضرتلرندن روايت حسن اوزره سائر حقوق شهادتی گبی ايكی عدلڭ شهادتيله اكتفا اولنور ٭ طحاوی عندنده خارج بلدەدن گلوب خبر ويرن ياخود مناره و جبال مثللو مكان مرتفعدن گوروب شهادت ايدن واحد عدلڭ اخباری كافيدر ﴿ ملتقی و مجمع الانهر ﴾ هلال شوّال وذی الحجه و سائرلرينی اثباتده ايكی حرّڭ و يا بر حرّ ايله ايكی حرّەنڭ كندولرنده عدل بولنمق و لفظ (اَشْهَدُ) ايراد قلنمق شرطيله بلا دعوی شهادتلری قبول اولنور ٭ هلال رمضانی اثباتده نفس خبر ٭ كافی اولديغی جهتله (اَشْهَدُ) يی ايراد ايلەمك شرط دگلدر ٭ صوم ثُلُثيندن صكره هلال فطر رؤيت اولنمسه سماده علت بولنسون و يا بولنمسون (هلال رمضان سماده علت بولنديغی حالده شهادت عَدْلَيْن و علت بولنميەرق جمع كثير ايله ثابت اولمش ايسه و يا عدّت شعبان ٭ تكميل ثلثين صورتيله صومه شروع اولنديسه) فطر حلال اولور ٭ اگر هلال رمضان عدل واحدڭ

شهادتيله ثابت اولديسه فطر. عندالامامين حلال اولمز ٭ امام محمده گوره رمضانده اولديغی گبی شوالده دخی آسمانده علت بولنسه فطر ٭ حلال اولور ﴿ملتقی ومجمع الانهر وغيرهما﴾ سماده علت وار ايسه فطرك حلال اولديغی وعلت بولنمديغی حالده حلال اولمديغی قول اشبه اولەرق زيلعيده بيان اولنمشدر ﴿درّ مختار﴾ هلال رمضان ٭ عدل واحدك شهادتيله ثابت اولديسه امام محمددن مروی اولديغی اوزره هلال شوالده غيم بولنسەده فطر. حلال اولديغی غاية البيانده تصحيح اولنمشدر ﴿منح﴾ برموضعده رؤيت هلال ٭ ثابت اولسه انك حكمی جميع ناسه لازم اولوب چونكه اختلاف مطالع ٭ عندالحنفية معتبر اولمديغی (مذهب وظاهر روايت ومفتی به) اولەرق اكثر كتب معتبرەده مسطوردر ﴿ملتقی ودرّ مختار وغيرهما﴾ اما حج واضحيه حقنده اوقات صلات گبی اختلاف مطالع ٭ معتبر اولديغی كلام فقهادن منفهمدر ﴿ابن عابدين﴾

ايكنجی باب

مفسدات صومه وتفرعاتنه دائر مسائلی حاويدر

صوم ٭ بيانی سبق ايلديگی اوزره نيت صحيحه ايله جميع نهارده مفطرات ثلثەدن عمداً امساك اولديغنه بناءً صائم اولان مسلم ٭ اونيدوب اكل ويا شرب ياخود جماع ايدوبده اورجی بوزلدی

ظنيله قصداً افطار ايلمديگی تقديرده صومی فاسد اولمز ٭ اگر نهار رمضانده اويويوب احتلام ويا برينه نظر شهوتله باقوب انزال اولسه ياخود ياغ سورنسه ويا حجامت ايلسه ويا گوزلرينه سورمه چكسه ويا غيبت ايتسه ياخود برينی اوپسه ويا قوجاقلاسه ويا مباشرهٔ فاحشەده بولنسەده انزال وقوعبولمسه اورجی بوزلمز ٭ احوال مذكورەدن نسيان ونظرله انزال واحتلام صورتلرنده مفسد صوم ظنيله قصداً افطار ايلسه يالكز قضا واحتجام (۱) واغتياب (۲) وبلا انزال ٭ قبله (۳) ومضاجعه (٤) ايله اورج بوزلدی ظنی اوزرينه عمداً افطار ايتسه هم قضا همده كفارت لازم اولور ٭ انجق احتجام صورتنده برعالمدن استفتا ايله فساد صوميله فتوی آلدقدن ويا تأويلنی بيلميەرك حديث حجامتی استماع ايله ظاهرينه اعتماد ايتدكدن صكره قصداً اكل ايلسه اولوقت كفارت ايجاب ايتمز ﴿درّ مختار ومجمع الانهر﴾ شهوتله برينی اوپوب ويالمس ايدوبده انزال اولسه صائمك اوزرينه كذلك قضا لازم اولور ٭ نفسندن امنيتی اولان وانزالدن خوف ايتميان صائم ايچون شهوتله برينی تقبيل ايلەمكده بأس يوق ايسەده نفسی اوزرينه امين اولمديغی صورتده مكروهدر ٭ اوفق طاش ويا تيمور ياخود چكردك عمداً بلع ايديلورسه صومی افساد ايدەجگندن قضا ايجاب ايلر ﴿قدوری﴾ قیء طبيعی واستقاء (۵) يا كثير ويا قليل اولور ٭ على كلا التقديرين يا عودت ايتمز ويا بنفسه ياخود صنع ايله ٭ عودت ايدر ٭ بوصورتلرك هر برنده صائم يا ناسی ياخود ذاكر اولمقدن خالی اولمز ٭ اگر ناسی اولورسه

(۱) احتجام ٭ حجامت اولمق (۲) اغتياب ٭ برينی غيبت ايتمك (۳) قبله ٭ اوپمك (٤) مضاجعه ٭ يان يانه برابر ياتمق (۵) استقاء ٭ اختياريله قیء ايتمك

بالاجماع مفسد اولميوب ذاكر اولورسه تفصيله محتاجدر شويله كه قیٔ . بلا عودةٍ ولا اعادةٍ . ملأ الفم اولسه دخی بالاجماع مفسد اولمز . وبنفسه عودت ايدرسه ملأ فمك مادوننده كذلك اجماعاً افساد صوم ايتمز . اگر ملأ الفم اولوبده كليسی ويانخود مقداری عودت ايلسه امام ابی يوسف عندنده مفسد ايسه‌ده امام محمده گوره دگلدر . وهو الصحيح . اعاده صورتنده ذاتاً آغز طولوسی اولوبده كلّيسی ويانخود مقداری اعاده اولنديغی تقديرده صومی بالاجماع افساد ايدر . ملأ الفم اولمز ايسه امام محمد عندنده مفسد ايسه‌ده امام ابی يوسفه گوره غير مفسددر . هو المختار ﴿ در مختار ﴾ وهو الصحيح ﴿ ابن عابدين نقلاً عن الخانية ﴾ استقاء ملأ الفم ايسه اوچ صورتده يعنی بلا عودةٍ وبلا اعادةٍ خروج ايله عودت بنفسه وعودت بصنعه حاللرنده دخی اجماعاً صومی افساد ايدر . آغز طولوسی اولمديغی حالده اوچ صورتده دخی امام محمد نزدنده مفسد وامام ابی يوسفه گوره ايكی اوّلكی صورتده غير مفسد اولوب اعاده صورتنده ايكی روايت منقولدر فقط اصح اولان ينه مفسد اولمامق روايتيدر ﴿ در مختار وتنوير ﴾ مسئله يگرمی درت صورتی شاملدر شويله كه صائم يا قیٔ ياخود استقاء ايدر . شو ايكی صورت يا ملأ الفم ياخود مادون ملأ الفم درجه‌ده اولور . اشبو صُوَرِ اربعه‌نك هر برنده يا خروج ويا عودت ياخود اعاده بولنور كه مجموعی اون ايكی صورت اولور شو اون ايكی صورتك هر برنده‌ده صائم صومی يا تذكّر ويا

فراموش ايدر بونلردن تذكّرِ صوم ايله برابر آغز طولوسی اولمق شرطيله اعاده ياخود استقاء صورتلری بالاجماع مفسدِ صوم اولوب صُوَرِ باقيه‌ده قول اصح اوزره فساد يوقدر . مسئلهٔ محرّره‌ده امام محمد وامام ابی يوسف حضراتی بيننده گورينان اختلافك مبنی عليهی امام محمد . قیٔ . واستقاءده صنعی وملْءِ فمی وامام ابی يوسف . يالكز ملءِ فمی . اعتبار ايتملرندن عبارتدر ﴿ ردّ محتار وغيره ﴾ بوغازه ولو بر قطره اولسون مطر ويا ثلج بنفسه يعنی صائم . بلع (۱) ايتميه‌رك داخل اولسه ياخود صغيرهٔ غير مشتهاته ويا سبيلَيْنك غيری‌يه وطی ايدلسه ويا بوس ويا حرارت بدنه حائل اوله‌جق بر شی اولمقسزين لمس اولنوبده بونلرك جمله‌سنده انزال وقوعبولسه اورج بوزيله‌جغندن بعده يالكز قضا لازم گلور . اگر انزال واقع اولماز ايسه صوم بوزلمز ﴿ تنوير ﴾ بوغازه غبار (۲) ويا دخان يا خود ذباب (۳) كيرسه صائمك صنع واختياری اولمديغی صورتده صومی فاسد اولمز . صائم . بر كيمسه‌يی غيبت ايلسه ويا جنب اوله‌رق صباحه داخل اولسه ياخود قولاغنه صو دوكولسه اورج بوزلمز ﴿ ملتقی ﴾ خطأً ويا مُكْرَهاً اكل ايدلسه ياخود احتقان اولنسه ويا انفه سَعوط (۴) چكلسه ويا رمضانده صومه نيت ايدلمسه ياخود وقت سحورده ويا افطارده خطا ايديله‌رك اكل اولنسه يالكز قضا اقتضا ايدر . بر مسلم رمضانده

(۱) بَلْع . يوتمق (۲) غُبار . طوز (۳) ذُباب . سينك (۴) سَعُوط . هندستانده نابت بر نوع نباتك كوكی اولوب دوگوله‌رك انفيه گبی برونه چكيلور

سحورده صومه نيت ايلمديگى حالده صباحه داخل اولوبده قبل الزوال
اكل ايلسه امامين عندنده كفارت واجب اولور ﴿ملتقى وغيره﴾
مابين اسنانده بولنان نخود مقدارى شيئى بلع ايلەمك مطلقا
صومى مفسد اولوب نخود قدر اولمز ايسه اورج بوزلميه جغندن
قضا لازم گلمز ايسه ده بعد الاخراج اكل اولنديغى صورتده
صومى افساد ايده جگنه بناءً يالگز قضا ايجاب ايدر • خارجدن
قصداً بلا مضغ (۱) • سوسام يوتمق مفسد اولوب قول مختاره
گوره كفارت بيله لازم ايسه ده يالگز چيگنه مك مفسد صوم دگلدر
﴿ملتقى﴾ قصداً احد سبيلينه وطى ايلەمك ياخود غدا ودوا
اولور شيئى عمداً اكل وشرب ايتمك هم قضانى موجب همده كفارت
ظهار مثللو كفارتى مستلزم اولور ﴿قدورى﴾ (يعنى قدرتى وار ايسه
بر عبد آزاد ايتمك ويا التمش فقيرى اطعام ايلەمك ياخود متتابعاً
التمش گون صائم اولمق لازمگلور) حسب اللزوم اذنينه دوا
آقيدلسه ياخود صدر وبطن گبى محللرده بولنان جرحه يه مداوات
اولنسه ده علاج ايچرويه داخل اولسه مفطر (۲) اوله جغندن اورج بعده
قضا ايديلور • مثانه يه دوا ايدلمك امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه مفطر
اولمديغندن قضا ايدلمز وامام ابى يوسف عندنده اورجى بوزاجغندن
قضا اولنور • فقط مفتى به اولان قول امامينذر • بوغازه داخل
اولمامق شرطيله شيء قليلى اغز ايله طاتمق واجزاسندن هيچ
برجزؤينى يوتمامق اوزره ساقز چيگنه مك وضرورى اولميه رق
مرأه • صبى ايچون مضغ طعام ايتمك مكروهدر ﴿قدورى﴾

(۱) مضغ • چيگنه مك (۲) مفطر • اورج بوزان شى

متأخرين عندنده ابيض ساقز مقدم مضغ اولنديسه مكروه واولنمديسه
مفسد اولور ﴿منح﴾ زوجى سيئ الخلق (۱) اولوبده تضييق ايدرسه
زوجه نك طعامى تذوق (۲) ايلمه سنده بأس يوقدر • مشترى جيد
وعدم جيدينى (۳) اكلامق قصديله عسلى طاتمق مكروهدر ﴿محيط﴾
امام اعظم حضرتلرنجه تبرد (٤) ايچون استنشاق ايتمك وباشنه صو
دوكمك واغتسال ايلەمك ورطوبتلو ثوبه بورونمكده دخى كراهت
واردر خلافاً لامام ابى يوسف • بر روايتده مباشرت فاحشه ومعانقه
ومصافحه ايلەمك دخى داعئ كراهتدر • سحور ايتمك وسحورى
طلوع فجرده شك اولنميه جق درجه تأخير وافطارى وقتى
دخولنده تعجيل وقبل الصلوة ايلەمك مستحبدر • چونكه نبئ محترم
صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى ﴿ثلاث من اخلاق
المرسلين تعجيل الافطار وتأخير السحور والسواك﴾ بيورمشلردر
﴿ملتقى ومجمع الانهر﴾ رمضانده خسته لنوب صوم سببيله ازدياد
واشتداد مرضه يقين حصوليله خوف ايديلور يعنى بر اماره ويا
تجربه صورتيله ياخود مستور الحال وحاذق اولان طبيب مسلمك
اخباريله غلبهٔ ظن حاصل اولور ايسه افطار وبعده صحتك عودتنده
قضا اولنور ﴿قدورى وغيره﴾ اگر شروط محررهیى جامع اولميان
طبيبك قوليله عمل اولنوبده افطار ايدلسه غلبهٔ ظن اولميه رق مجرد
وهم ايله اولنان افطارده اولديغى گبى بونده دخى كفارت ايجاب
ايدر ﴿در مختار وابن عابدين﴾ مسافره صوم ايله متضرر

(۱) سيئ الخلق • كوتو خويلو (۲) تذوق • طاتمق (۳) جيد وعدم جيدينى • ايوسنى وكوتوسنى (٤) تبرد • سرينلنمك

اولمدیغی حالده اورج طوتمق افطار ایله مکدن افضل وبعده قضا ایتمك اوزره مسافرت حالنده صائم اولمامق مباحدر ﴿قدوری﴾ ارضاع (۱) صبی ایدن مرأه نفسنه ویا ولدینه مضرت وقوعبولمسندن قورقار ایسه اولوقت افطار وصکره قضا ایلر ﴿تنویر﴾ مریض ومسافر . مرض ومسافرت حالنده فوت اولسه‌لر اگر افطار ایلمشلر ایسه کندولرینه فدیه ایله وصیت واجب اولمز ٭ مریض . کسب صحت ومسافر . اقامت ایلدکدن صکره وفات ایلسه‌لر صیام رمضاندن صحت واقامت مقداری ایامه مقابل انلر ایچون فدیه وصیت ایله‌مك واجب اولور ٭ حال حیاتلرنده فدیه‌ایله وصیت ایلمامشلر ایسه مال میراثدن فدیه اخراجی ولیلری اوزرینه ایجاب ایلمز ایسه‌ده ولی تبرعاً افراز (۲) ایدر ایسه جائزدر ٭ ثلث مالندن فدیه وصیت ایلمشلر ایسه گرك وصی گرك وارثلره اجرای وصیت ایلمك لازمدر ﴿قدوری ودرمختار﴾ مریض . صوم شهری نذر ایدوبده قبل الصحة فوت اولسه بالاتفاق برشی لازم گلمز ٭ ولو برگون صحیح اولوبده صائم اولمیه‌رق وفات ایلسه امام اعظم وامام ابی یوسف حضرتلرنجه بتون شهر ایچون اطعام ایله وصیت ایتمك اوزرینه واجب اولور ٭ امام محمده گوره قضای رمضانده اولدیغی گبی کسب صحتدن صکره فوت اولان مقدار ایله وصیت ایدلمك ایجاب ایدر ﴿ابن عابدین وجوهرة وتنویر﴾ قضایه قلان عدت ایام رمضانی تفریق ایدرك تدریجاً یاخود جمله‌سنی صره‌سیله متعاقباً قضا ایله‌مك جائزدر ٭ تأخیر قضا

(۱) ارضاع ٭ سود ویرمك (۲) افراز ٭ آییرمق

ایدیلوبده رمضان ثانی دخول ایتسه اول باول ادای رمضان وصکره قضای مافات اولنور وتاخیردن ناشی فدیه لازم گلمز ٭ حامل قادین حملندن طولایی کندینه ویا ولدینه مضرت ایریشمك ظن غالبی اولدیغی حالده اورج طوتمیوب وقت آخرده قضا ایدر واوزرینه فدیه ترتب ایتمز ٭ صیامه قادر اولمیان پیرفانی افطار ایدوب هر افطار ایتدیگی گونك صومی ایچون . کفاراتده وصدقهٔ فطرده اطعام اولندیغی گبی برمسکینه حنطه‌دن نصف صاع وشعیر وزبیب وتمردن تام برصاع اطعام ایدر ٭ وفات ایدن مسلمك قضایه قالمش صوم رمضانی اولسه وانك حقنده وصیت ایله‌سه ولیسی هر برگون ایچون برمسکینه یارم صاع بغدای ویا برصاع خرما ویا اربه یاخود قوری اوزم اعطا ایلر اگر وصیت ایلمدیسه وارثی طرفندن تبرعاً وجه مشروح اوزره اطعام مساکین ایدلمك جائزدر ﴿قدوری﴾ وصیت فدیه . ثلثدن معتبردر ﴿تنویر﴾ عبادت بدنیه‌ده نیابت . جائز اولمدیغنه بناءً وارث وولی ووصی وباغیریسی . اوزرنده قضاسی اوله‌رق فوت اولنلر ایچون صوم وصلات اجرا ایلسه‌لر صحیح . اولمز ﴿منح﴾ قضایه قلان صلاتك بعد الوفات فدیه‌سی دخی صومك فدیه‌سی مثللو اولمغله قول صحیح اوزره هر صلاتك فدیه‌سی برگون اورجنك فدیه‌سی گیبدر ﴿ملتقی﴾ صوم نفله قصداً شروع اولندقدن صکره افساد ایدلسه شروعیله وجوب . تحقق ایلدیگی ایچون یالکز قضا اولنور ٭ نهار رمضانده صبی . بالغ اولسه وغیر مسلم اسلامه گلسه بقیهٔ یومی امساك ایدر وما مضانی قضا ایتمزلر ٭

رمضانده ليلاً ويانهاراً مُغْمى عليه (١) اولان مسلم • وقتنده صومه نيت ايتمش اولديغنه مبنى صومنى افساد ايدر بشقه برشى بولنمديغى تقديرده يالكز اغما (٢) حادث اولديغى گونى قضا ايله ميوب فقط اندن صكره كى ايامى نيت صوم بولنمديغندن قضا ايلر زيرا ذكر اولنديغى وجهله عند الحنفيه هر گون ايچون بشقه‌جه نيت لازمدر * بناءً عليه بعد الاغما نيته اهل اولمديغندن هر نه قدر هيچ برشى اكل وشرب ايتمسه بيله امساكى صوم • عد اولنه‌مز * اگر اوّل ليلهٔ رمضانده شهرك كليسنه نيت ايتمش ايسه اورجه مغاير برشى بولنماق شرطيله صوم • جائز ايسه‌ده اغما صيامه منافى اولمغله اوّل ليلهٔ رمضانده‌كى نيت • كافى اوله‌ميه‌جغندن بهمه حال قضا اقتضا ايدر «هداية ومجمع الانهر» مجنون بعض اوقات رمضانده افاقت بولسه ايام ماضيه‌يى قضا ايلر • رمضانك ايلك گيجه‌سى غروب شمسدن اوّل مجنون اولوبده آخر رمضانه قدر جنون امتداد ايتسه اصلا قضا لازم اولمز وغروب شمسدن صكره مجنون اولوب نهايت شهره دگين ممتد اولسه برنجى گونندن ماعدا رمضانك تمامنى قضا ايتمك ايجاب ايدر «ملتقى ومجمع الانهر» مرأه دخى بعض ايام رمضانده حائض ويا نفساء اولسه افطار ايدوب بعده قضا ايلر • لكن نهار رمضانده مسافر • مقيم وحائض طاهره اولسه بقيهٔ يومده اكل وشرب ووطى‌دن امساك ايدوب مابعدنده صائم اولورلر «ملتقى وقدورى» مسافر • وقت زوالدن مقدّم واكل وشرب ايلمدن گلور ايسه صوم لازمدر • شايد بعدالنية افطار ايدر ايسه كفارت لازم گلمز • اما حائض • وقت زوال

(١) مُغْمى عليه • بايلمش (٢) اِغْما • بايلق

واكلدن اوّل طاهره اولدقده صومه نيت ايلسه صحيح اولمز «جوهرة» فجر • طلوع ايتمدى ظنيله تسحّر ايدلسه‌ده مؤخراً طلوع فجر تعيّن ايلسه ياخود شمس • غروب ايتدى ظنيله افطار اولنسه‌ده صكره‌دن شمسك عدم غروبى اڭلاشلسه اوگون قضا ايديلور «قدورى وغيره» اما شمسك غروب ايدوب ايتمديگى حقنده شك اولنسه ويا صائمك اكثر رأيى شمسك غروب ايلمامسى جهتنده بولنسه كفارت دخى واجب اولور • شمسك غروبى ظنيله افطار وفجرك عدم طلوعى ظنيله تسحّر صورتلرنده حقيقت حال تبيّن ايدنجه حق وقتى قضا ايچون اوگونك بقيه‌سنده امساك ايجاب ايدر • الحاصل بومسئله بش نوع حكمى تضمّن ايديوركه برنجيسى سحور • بيان ويا افطار ايدن ذاتك كندى صومنى افساد ايلمسى • ايكنجيسى ادايى فوت ايلديگندن قضا واجب اولمسى • اوچنجيسى كفارت • اقتضا ايتمامسى • دردنجيسى بقيهٔ يومده امساك لازم گلمسى • بشنجيسى «وليس عليكم جناح فيما اخطأتم به» آيت كريمه‌سى دلالتيله اثم بولنمامسى خصوصلرندن عبارتدر • مسئلهٔ مبسوطه‌نك خلافى اوله‌رق اگر طلوع فجرده شك ايديله‌رك اكل اولنسه كفارت ايجاب ايلمز چونكه بوصورتده اصل اولان بقاى ليل اولوب بوبابده‌كى يقين ايسه شك ايله زائل اولمديغندن اكل ايدن مسلم • قصداً افطار ايتمش عد اولنمز اما مسئلهٔ اُولى‌ده يعنى غروب شمسده شك ايديله‌رك افطار اولندقده كفارت لازم گلور زيرا بونده اصل اولان بقاى نهار اولمغله نهار • متيقّن بولنمش وليلده شك واقع اولمش اولور • بناءً عليه شك ايله يقين زائل اولميه‌جغندن

افطارِ مذکور علی سبیل التعدّی وقوع بولمش عد اولنور * لکن برنجی مسئله ده امام ابو الحسن الکرخی یه گوره شاك (١) اولان مُفْطره سنت شریف اولان تعجیل افطاری اقامه قصد ایتدیکی ایچون کفارت لازم اولمز ﴿ جوهرة ﴾ برکیمسه هلال شوالی یالکز کندی رؤیت ایله سه افطار ایده مز ٭ سماده غبار وغیم گبی علت اولورسه هلال فطرك اثباتنده انجق نصاب شهادت اولان ایکی رجل ویا بر رجل ایله ایکی مرأۂ عادله نك شهادتی مقبول اولور بونده هلال رمضان مثللو عدلِ واحدك شهادتی کافی دگلدر * آسمانده (٢) بر علت اولمز ایسه ظاهر روایتده گرك هلال رمضان گرك هلال فطرده ایکی رجلك شهادتی مقبول اولمدیغندن بر طاقم خلقك رؤیتِ هلالی نزد قاضیده خبر ویرملریله حصول علمه متوقفدر ﴿ قدوری وغیره ﴾ صوم نفلده ضیف (٣) ومُضیفه (٤) عذرِ ضیافت سبیله افطار ٭ مباح اولدیغندن اول صورتله افطار ایدرلر ایسه قضا لازم اولور ﴿ ملتقی ﴾ نافله اورجنی بلاعذرٍ بوزمق بر روایتده جائز اولمیوب دیگر روایتده ایسه قضاسنی نیت ایله مك شرطیله مباحدر ٭ روایت اُولی ٭ صحیحه اولوب ثانیه یی ده کمال وصاحب وقایة وصدر الشریعة اختیار ایلدیلر ﴿ تنویر ودرّ مختار ﴾ هلال گورلدیکی وقتده اکا اشارت ایلمك اَفعالِ جاهلیه دن اولمغله مکروهدر ﴿ درّ مختار نقلاً عن البزازیة ﴾ عید فطر واضحی وایام تشریق ویاسنۂ معیّنه یاخود تتابع شرطیله غیر معیّنه صومی نذر ایدلسه نذر ٭ صحیح ایسه ده سنه ده بش گون شرعاً منهی اولدیغندن بونلرده افطار ایدیلوب صکره قضا اولنور ٭ اگر

(١) شاكّ ٭ شك ایدن (٢) آسْمان ٭ گوك (٣) ضَیْف ٭ مسافر (٤) مُضیف ٭ مسافر صاحبی

ایام منهیه ده اورج طوتیلور ایسه مع الاثم عهده دن خارج اولمغله قضا لازم اولماز ٭ بلاتتابع ٭ سنۂ غیر معیّنه صومی نذر ایدلسه ایام منهیه ورمضان ٭ نذرده داخل اولمدیغندن ناشی منهی اولان ایام خمس ده صوم ٭ کافی اوله میه جغنه بناءً آیروجه اوتوز بش گون قضا اقتضا ایلر ٭ فلان وفلان گونلرك یا فلان سنه نك صومی اوزریمه اولسون دینلسه التی صورتی محتمل اولور ٭ برنجیسی فقط نیت نذردر ٭ ایکنجیسی نذره نیت ویمین اولمامغه نیتدر ٭ اوچنجیسی نذره ویمینه عدم نیتدرکه بواوچ صورتده انجق نذر اولوب یمین اولمز ٭ دردنجیسی عدم نذر ایله یمینه نیتدرکه یمین اولورسه ده نذر اولمز ٭ بو حالده افطار ایله قضا لازم اولمیوب کفارت یمین ٭ واجب اولور ٭ بشنجیسی هم نذره همده یمینه والتنجیسی یالکز یمینه نیت اولوب نذر ٭ خاطره گلمسه عند الطرفین هم نذر وهم یمین اولورکه افطار ایدیلور ایسه قضا وکفارتی ایجاب ایدر * امامِ ابی یوسف عندنده اوّلده نذر وثانیده یمین اولور ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾

﴿ اوچنجی باب ﴾

اعتکافه دائردر

اعتکاف ٭ مستحبدر ٭ لکن عَشْرِ اخیرِ رمضانده سنت مؤکده در زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری اعتکافه رمضانِ شریفك عشر اخیرنده مداومت بیورمشلردر ٭ جوهره ده بیان اولندیغی اوزره اعتکاف ٭ نذر ایدلسه واجب اولور * اعتکاف ٭

عرف شرعده كندوسنده اوقات خمس ٭ ادا اولنان مسجدده اعتكافه نيت ايله مكث ايلمكدر ٭ معتكفه وطى ايتمك حرام اولديغى گبى لمس وتقبيل مثللو وطيك دواعيسنه توسّل دخى حرامدر ٭ بناءً على ذلك قبله ولمس ايله انزال واقع اولسه اعتكافى فاسد اوله جغندن قضاسى لازم گلور ﴿قدورى وغيره﴾ معتكف ليلده ويا نهارده قصداً ياخود ناسياً مجامعت ايتسه انزال وقوعبولسون ويا بولمسون اعتكافى باطل اولور ﴿قدورى﴾ اما نهارده نسياناً اكل وشرب ايلەسه اعتكافى بوزلمز ﴿مجمع الانهر﴾ اعتكاف اولنان مسجدك نقدر جماعتى كثير اولور ايسه فضيلت اعتكاف دخى اولدرجه زياده اولور ﴿جوهرة﴾ امام اعظم حضرتلرنجه اعتكاف واجبك اقلّ مدّتى يوم تامدر ٭ امام ابى يوسف عندنده اكثر ايچون حكم كل اولديغندن يومك اكثريدر ٭ اعتكاف نفلك مدتى امام محمده گوره ساعت شرعيدر ﴿ملتقى ومجمع الانهر﴾ اعتكاف نفلده ٭ صوم ٭ شرط دگلسەده نذر سببيله واجب اولان اعتكافده صوم ٭ شرط واقلّ مدّتى مرور ايلديگى وجهله بر گون اولمق متفق عليەدر ٭ امام اعظم حضرتلرندن حسن ابن زيادك روايتنده اعتكاف نفلده دخى صوم ٭ شرط واقلى كذلك يوم تامدر ﴿ملتقى ومجمع الانهر﴾ معتكف ٭ قضاى حاجتدن وطهارت وسنتلريله برابر صلات جمعەدن غيرى برسبب وعلتدن ناشى مسجددن خارجه چيقماز ٭ شايد اسباب محرّرەدن بشقه برشى ايچون ولو ناسياً ساعت واحده خروج ايدر ايسه امام اعظم حضرتلرينه گوره اعتكافى باطل اولور ٭ امامين عندنده يومك اكثرنده چيقمادقچه بطلان حاصل اولمز ٭ احكام محرّره اعتكاف واجبه

عائد اولديغندن اعتكاف نافلەده گرك عذر ايله گرك بلا عذر مسجددن خروجده باس يوقدر ٭ مسجده احضار متاع ايدلمامك شرطيله معتكفه درون مسجدده امور لازمه‌سيچون بيع وشرا جائزدر ٭ معتكفك غيرى يه مسجدده اخذ واعطا تجويز اولنمامش ايسەده قول صحيحه گوره لزومنده اكل وشربده كراهت گورلمامشدر انجق خير ايله تكلم ايدلمسى مستحسن وقربت ٭ اعتقاديله سكوتده دوام اولنمسى مكروهدر ﴿قدورى وغيره﴾ سكوت ٭ عبادت ٭ عد ايديلورسه مكروه ايسەده ﴿من صمت نجا﴾ قوليله عمل واقع اولديغى تقديرده كراهت يوقدر ﴿درر ومنح﴾ امام اعظم حضرتلرينه گوره معتكف ٭ قضاى حاجتدن صكره خارجده برساعت وامامين عندنده نصف يومدن زياده مكث ايلر ايسه اعتكافى فاسد اولور ﴿جوهرة وملتقى﴾ انهدام مسجد سببيله ويا نفس وماله ضرر خوفيله ياخود امر سلطان ايله مسجد آخره انتقال ايلەمك واثناى اعتكافده اكل وشرب وعقد نكاح وتنوّم (١) ونواحى مسجدده تردّد ومئذنه‌يه (٢) تصعّد (٣) ايتمك اعتكافى افساد ايلمز ﴿جوهرة وغيره﴾ بر مسلم نفسى اوزرينه برقاچ گون اعتكافى نذر ايدرك واجب قيلسه اوگونلرى گيجەلريله معا وتتابعى شرط ايتمەسه بيله گونلرى تفريق ايتميەرك متصلاً ومتتابعاً اعتكاف ايلەمك لازمدر ﴿قدورى﴾

---

(١) تنوّم ٭ اويومق (٢) مئذنه ٭ اذان ويريله‌جك محل يعنى مناره

(٣) تصعّد ٭ يوقارى چيقمق

بشنجی كتاب

حج بیاننده‌در

برنجی باب

حج بیت مكرّمه متعلق احكامی شاملدر

نفس بیت شریف وسط شهرده كائن حرم شریفك وسطنده واقعدر • زمیندن ارتفاعی مكهٔ مكرّمه‌ده متعارف اولان ذراعله یگرمی یدی ذراعدر • طولی حجر اسوددن ركن عراقی‌یه‌دك یگرمی درت وركن شامیدن ركن یمانی‌یه دگین كذلك یگرمی درت آرشوندر • عرضی ركن حجر اسوددن ركن یمانی‌یه دگین یگرمی اوچ ذراع و برشبر (١) وركن شامیدن ركن عراقی‌یه‌دك كذلك یگرمی اوچ ذراع و برقاریشدر • جدار بیت مكرّمك عرضی ایكی ذراعدر • طول باب كعبه • آلتی ذراع واون پرمق وعرضی اوچ ذراع اون‌سكز پرمقدر • باب شریف • جدار مبارك شرقیده كائندر • عتبهٔ علیاسنك ارضدن ارتفاعی درت ذراع واوچ اصبعدر (٢) درون بیت سعادتده ایكی عدد • ستون شریف • موجوددر • آلتون اولوق تعبیر اولنان میزاب رحمت • حجر اسودی ولی ایدن جدارك وسطنده وسقف شریفك برابرنده وركن عراقی ایله ركن شامی بیننده‌در • عرض ملتزم شریفكه باب كعبهٔ معظمه ایله حجر اسود بینیدر درت ذراع اولوب جدار بیت سعادتده‌در •

(١) شبر • قاریش (٢) اصبع • پرمق

حرم شریفك طولی باب السلامدن باب عمره‌یه قدر درت یوز وعرضی باب الصفادن باب ندوه‌یه دگین اوچ یوز درت آرشوندر • جدار اربعه‌سنده اولان قپولر اون طقوزدر • حولیٔ شریفده بولنان مرمر ستونلر درت یوز آلتمش ایكی عدددر • جوانب اربعه‌ده اوچرقات اوله‌رق طقسان ایكی قبه ویدی منارهٔ شریفه واردر ﴿خلاصة عن الطحطاوی وغیره﴾ حج • حانك فتحی وكسریله لغتده شیء معظمه قصد ایتمكدركه بومقامده مبنای اسلام اولان اركان خمس‌دن بر ركنك ماده‌سی بولنان نسك مفروضی ادا ایچون خاصةً مكهٔ مكرّمه‌یه قصد وتوجه ایلمك معناسنه‌در • حوائج اصلیه اولان مسكن وخدمه واثاث بیت ولباس وآلات صناعیه‌دن ومحل سكناسنه عودت ایدنجه‌یه قدر اهل وعیالك نفقه‌سندن زیاده زاد (١) وذخیره وراحله‌یه قدرت اولمق وامن طریق بولنمق شرطیله بالغ وعاقل وصحیح (٢) وبصیر (٣) اولان حرّ مسلمه عمرنده بردفعه حج ایتمك فرض عیندر ﴿قدوری ودرّ مختار﴾ فرضیتی كتاب وسنت واجماع امت ایله ثابتدر • هجرت نبویه (علیه افضل التحیة) نك طقوزنجی سالنده استعیذ بالله ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلاً﴾ آیت جلیله‌سیله امر بیورلمشدر ﴿مجمع الانهر وغیره﴾ مرأه‌ده گندی ایله حج ایدر عاقل وبالغ ونسباً ویارضاعاً ویاصهراً مؤبداً

(١) زاد • آزق (٢) صحیح • خسته اولمیوب وجودی عافیتده اولان (٣) بصیر • گوزی گورن یعنی اعمی اولمین

نكاحى حرام اولان برمحرمى ياخود زوجى برابر اولمق شرط معتبردر . عبدى طواشى ده اولسه مرأه يه محرم عداولنمز «قدورى وغيره» مدت سفراولان اوچ گون واوچ گيجه لك مسافه . گندى ايله مكه بيننده موجود اولديغى تقديرده مرأه يه محرم وياز وجنك غيريسيله حج ايتمك تحريماً مكروه وبرروايته گوره غيرجائزدر «قدورى ودرّ مختار» حج شرعى . وقت معيننده فعل مخصوص ايله مكان عالىء مخصوصى زيارت ايلمكدن عبارت واوصاف محررهيى جامع اولان حرّ مسلمه عمرنده بركرّه فرضيتى على الفوردر * امام محمده گوره فرضيتى على التراخى اولديغندن عام ثانى وثالثده حج ايدرسه آثم اولمز ايسه ده دوام عمره امنيت اولمديغندن تعجيل افضلدر «منح» بردن زياده اولان حج «فمن زاده فهو تطوّع» حديث شريفى دلالتيله تطوّعدر . برمسلم مع الاستطاعة حجى تعجيل ايتميوب ده آخر عمرنده حج ايلسه ادا اولمسنده اجماع علماواردر . بناءً عليه حج ايتمكسزين وفات ايدسه آثم اولور . اوزرينه شرعاً حج فرض اولان مسلم حج ايتميوب ده مالنى صرف ايلسه تأديه سنه مقتدر اولمسه بيله استقراض ايدرك اداى حج ايلهمسى جائزدر «درّ مختار وطحطاوى» حجك فرضى اوچ اولوب برنجيسى احرامدر . ايكنجيسى يوم عرفه نك وقت زوالندن طلوع فجر يوم نحرك برازاوّلنه قدر ولو برساعت اولسون عرفاتده وقفه در . اوچنجيسى دردى فرض واوچى واجب اولمق اوزره يدى شوط (۱) دن عبارت اولان طواف زيارتك اكثرنى

(۱) شوْط * طوافده هردوره برشوط دينور

اجرا ايتمكدر «درّ مختار» شرائط وجوبى آنفاً بيان اولنديغى وجهله اسلام وعقل وبلوغ وحرّيت ووقت وزاد وراحله يه قدرت وفرضيت حجه علم اولمق اوزره سكزدر . شرائط اداسى بش اولوب انلرده صحت وامن طريق وزوال مانع ومرأه حقنده عدم عدّت وزوج ويا محرم صحيحى ايله بالمعية خروجدر . صحتك شروطى وقت واحرام . ومكان عالىء مخصوص واسلام . دن عبارت اوله رق درتدر «منح» مريض ومقعد (۱) ومفلوج (۲) وال واياغى مقطوع اولان مسلمه حج . فرض اولمديغى گبى احجاج ايله مك يعنى يرينه برينى بدل گوندرمك دخى لازم اولمز * اعمايه قائد (۳) وخادم بولنور ايسه امامين عندنده واجب اولوب امام اعظم حضرتلرنجه دگلدر «جوهرة وغيره» طريقده غلبۀ امن وسلامت . معتبردر . بحرده دخى عادت جاريه اوزره سلامت . غالب ايسه واجبدر «منح» صبى وعبده حج . فرض اولمديغندن شايد تطوّعاً محرم اولدقدن صكره صبى بالغ وعبد . معتق اولوب ده حج ايتسه لر حجلرى تطوّع اولمغله بونكله حجة الاسلام اولان فرضدن استغنا حاصل اولميه جغندن بعده قضا ايلملرى لازم گلور . لكن صبيّ بالغك فرض ايچون احرامى تجديدى فريضۀ حجى اسقاط ايدر ايسه ده عبد حقنده مسقط اولمز . احرامسز تجاوزى جائز اولميوب انجق محرم اولديغى حالده عبورى لازم اولان ميقاتلر اهل مدينه ايچون مكۀ مكرّمه يه اون ويا طقوز مرحله بعدى بولنان

(۲) مُقعد . كوتورم (۳) مَفلوج * بدننك نصفى حس وحركتدن ساقط اولان كيمسه (٤) قائد . قلاغوز

(ذی الحلیفه) واهل نجده مکه‌یه ایکی مرحله مسافه‌سی اولان (قرن) واهل عراقه مکه‌یه ایکی مرحله اوزاقلغی بولنان (ذات عرق) واهل شامه مکهٔ مکرّمه‌یه اوچ مرحله بعدنده اولان (جحفه) واهل یمن ایچون مکه‌یه ایکی قوناق اولان (یلملم) دیدکلری مواضع خمس معینه‌در . مواقیت مذکوره‌یه کلمزدن اوّل احرامی تقدیم ایله‌مك جائز وبلکه افضلدر . مکانی مواقیت محرّره داخلنده اولان ذاتك احرامه داخل اوله‌جق محلی (حلّ) دینیلان موقعدر . مکه‌ده بولنانك میقاتی حجده حرم شریف وعمره‌ده کذلك مذکور (حلّ) تسمیه اولنان محلدر ﴿قدوری وغیره﴾ ذکر اولنان محللر اهالیسنك غیریلری مواقیت محرّره‌دن مرور ایلدکلرنده انلره دخی میقات اولور ﴿درّ مختار﴾ حرم مکهٔ مکرّمه‌نك حدودی (طیبه) طرفندن اوچ و (عراق) و (یمن) و (طائف) جهتلرندن یدی و (جدّه) جانبندن اون وطائف طریقنك اوزرنده اولوب مکهٔ مکرّمه‌یه التی فرسخ مسافه‌سی بولنان (جعرانه) طرفندن طقوز میلدر . اشبو حدودك خارجنه (حلّ) دینلور ﴿درّ مختار وغیره﴾ قاضی ابوالفضل النویری امام نووینك شرح مهذّبندن نقلاً دیمشدر که مکهٔ مکرّمه حرمنك هر جانبنده علامات منصوبه اولوب جبریل (علیه السلام) بونلرك محللرینی ارائه وابراهیم (علیه السلام) نصب

بیورمشلردر . بعده وقت سعادتده جناب رسالتمآب افندمز حضرتلری جانب عالیسندن شرفصادر اولان امر اوزرینه علامات محرّره تجدید اولندیغی کبی عمر و عثمان و معاویه (رضوان الله تعالی علیهم اجمعین) حضراتی زمانلرنده دخی مؤخراً تجدید اولنه‌رق الآن جمیع جوانب حرمده ثابتدر . (جدّه وجعرانه) جهتلرنده دخی علامات وار ایسه‌ده منصوبه دکلدر ﴿ابن عابدین﴾ مزدلفه‌ده بعدالفجر ولو بر ساعت اولسون وقوف ومروه ایله صفا بیننده سعی ورمی جمار وحائضك غیری آفاقی ایچون طواف وداع واحرامدن چیقلدقده حلق ویا تقصیر ومیقاتدن احرام وعرفاتده نهاراً واقف ایسه غروب شمسه قدر وقوف وطوافه حجراسوددن ابتدا وطوافده تیامن (۱) ایتمك وعذر مانع اولمدیغی حالده مشی ایلمك ونجاست حکمیه‌دن وعندالبعض ثوب وبدن ومکان . نجاست حقیقیه‌دن طهارت کامله اوزره بولنمق وستر عورت وسعی صفادن بدأ وسعی‌ده عذری اولمیان حاجی ایچون مشی وقارن ویا متمتع ایسه ذبح شات ایتمك وهر طوافده ایکی رکعت نماز قیلمق ویوم نحرده رمی وذبح وحلق بیننده ترتیبه رعایت اولنمق وطواف الافاضه‌یی یعنی طواف زیارتی ایام نحرده اجرا وطوافی وراء حطیمدن ایفا ایله‌مك وسعی . طوافك اکثر اشواطندن صکره بولنمق وکرك حج کرك عمره ایچون حلق . داخل حرمده واکر یالکز حج ایچون

(۱) تیامن . صاغدن باشلامق

اولورسه ينه داخل حرمده اولمقله برابر ايام نحرده يابلمق وبعد الوقوف حلالينه مجامعتی ولبس مخيطی وتغطيهٔ رأس (١) ووجهی ترك ايتمك واجبات حجدن اولوب بونلردن ماعداسی سنن وآدابدر . طواف وداعی مكی وبستانی وحائض اولنلر اجرا ايلمزلر . رجله تراش . اولمق ومرأه‌يه صاچ قيرپمق افضلدر . مكی‌يه وهدی سوق ايتميان متمتعه ميقات . حرمدر . رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم افندمز حضرتلری طوافده حجر اسوددن ابتدايه مواظبت بيورمشلردر . نماز گبی انده دخی ستر عورته اعتنا لازمدر . زيرا عورت اولان اعضادن عضو اصغرك ربعی ويا اكثری آچلسه دم . واجب اولور . ذبح شاة . قارن ومتمتع ايچون تراشدن مقدم . دم شكر اوله‌رق اجرا قلنور . قنغی طوافدن اولور ايسه اولسون هر اسبوعدن يعنی هر يدی شوطدن صكره ايكی ركعت نماز قيلمق عند الحنفية واجب اولديغندن بونی ترك ايتمك دمی مستلزمدر ﴿ در مختار وملتقی وغيرهما ﴾ اشهر حج . شوال وذی القعدة وعشر ذی الحجه‌در . اشهر مذكوره‌دن مقدم حج ايچون احرامده كراهت تحريميه واردر ﴿ تنوير ﴾ احرام وطواف وسعی وحلقدن عبارت اولان عمره قريباً ذكر اولنه جغی وجهله مدت عمرده بردفعه واجب وبعضلرنجه ظاهر مذهب اوله‌رق سنت مؤكده‌در . يوم عرفه وايام اربعهٔ عيد اضحادن ماعدا هر كونده عمره ايتمك جائز اولوب فقط ذكر اولنان ايام خمسه‌ده

---

(١) تغطيهٔ رأس . باشنی اورتمك

ابتداءً عمره ايچون احرام تحريماً مكروهدر . استعيذ بالله ﴿ وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ ﴾ نص جليلندن استدلال ايله عمرده مدت عمرده حج ايله برابر بركره واجب اولديغی جوهره‌ده تصحيح اولنمش وبدايعده بوڭا مذهب اصحابدر دينلمشدر ﴿ منح ودر مختار وطحطاوی ﴾ حج واحرام . قصدايدن حر مسلم ومسلمه اول باول غسل ايدر ويا آبدست آلور . لكن غسل . افضلدر . بعده ازار ورداء دينيلان ايكی بياض . ثوب جديدی ويا مغسول وطاهر . ثوبينی اكتسا وطيبی وار ايسه تطيب ايلر ووقت مكروهك غيريده ايكی ركعت نماز قيلوب متعاقباً مفرد بالحج ايسه ﴿ اللّٰهُمَّ اِنِّی اُرِيدُ الْحَجَّ فَيَسِّرْهُ لِی وَتَقَبَّلْهُ مِنِّی ﴾ دعاسنی قرائت ايلر وعقيب صلاتده حج . نيتيله تلبيه ايدر ﴿ قدوری ﴾ غسل وتوضيدن مقدم . تقليم اظفار (١) وقص شارب (٢) وحلق عانه (٣) ومعتادی ايسه حلق رأس ونزدنده زوجه‌سی وار ايسه وبر مانع يوغيسه مجامعت . مندوب وصو بولنمز ايسه تيمم غير مشروعدر . اكتسا اولنان ثوبين . ابيض اولمق افضل اولوب ثوب واحد ايله ده ستر عورت جائزدر ﴿ تنوير ﴾ ذكر اولنديغی اوزره قيلنه جق اولان ايكی ركعت صلاتك برنجی ركعتنده فاتحه وصكره ﴿ قل يا ايها الكافرون ﴾ وايكنجيده كذلك اولاً فاتحه بعده ﴿ قل هو الله احد ﴾ سوره‌لری قرائت اولنور *

---

(١) تقليم اظفار . طرنقلری كسمك (٢) قص شارب . بيقلری قيرپمق (٣) حلق عانه . قاسيق قيللرينی تراش ايتمك

﴿ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ﴾ امر جلیلی صلات مذکوره اشارتدر ﴿ جوهرة ﴾ ثوبی تحت ابط ایمندن (۱) ادخال وطرفنی کتف ایسره (۲) القا ایتمك طوافده سنت شریفه‌در . ثوبك عقدی (۳) هرنقدر . دم . ایجاب ایلمز ایسه‌ده اسائتدر ﴿ درّ مختار ﴾ بالکز حج ایدیلوبده عمره‌یه قصد اولنمدیغی حالده تلبیه ایله انجق حجه نیت اولنور . تلبیه ﴿ لبیك اللهم لبیك لبیك لاشریك لك لبیك انّ الحمد والنعمة لك والملك لاشریك لك ﴾ دیمکدر کلمات مذکوره‌دن بر کلمه ترك ویا نقصان ایدلمك لایق اولمز . زیاده ایدیلورسه جائزدر . تلبیه ایدلدکده هنوز مُحْرِم اولمغله الله تعالی حضرتلرینك نهی ایتدیکی رَفَثدن یعنی جماع واکا متعلق کلام فاحش وجمیع معاصیدن ورفقا وغیریسیله مجادله‌دن اتقا واحتراز ایله‌مك واجبدر ﴿ قدوری ﴾ تلبیه برکرّه شرط وزیاده‌سی سنت وتلبیه‌یی وارکك ایسه تلبیه‌ده رفع صوتی ترك ایله‌مك اسائتدر ﴿ درّ مختار ﴾ ابن عمر (رضی الله عنهما) تلبیه‌ده ﴿ لبیك وسعدیك والخیر کلّه فی یدیك والرغبة الیك لبیك لبیك ﴾ دیه‌رك زیاده بیوردقلری مرویدر . بعضلردن دخی ﴿ لبیك حقاً حقاً لبیك تعبداً ورقاً ﴾ قولی منقولدر ﴿ جوهرة ﴾ مُحْرِم

---

(۱) تَحْتِ اِبْطِ اَیْمَنْ . صاغ قولتوغك آلتی (۲) کَتِفِ اَیْسَرْ . صول اوموز (۳) عَقْد . باغلامق

اولان مسلم . صید برّی قتل وصیده حضورده اشارت وغیوبت حالنده تعیین محل صورتیله دلالت ایتمز . گوملك وطون گبی دیکلمش البسه وقاووق وخفتان گیمز وصاریق صارماز ونعلین وار ایکن خُفَّین گیه‌مز . نعلین یوق ایسه اسفل کعبندن خفینی قطع ایدر . باشنی ویوزینی برشی ایله اورتمز . رأس وبدننده اولان شعری حلق وطیبی مس ایلمز . طرناغنی کسمز ولحیه‌سندن قیل قوپارمز . زعفران وورس (۱) وعُصْفُر (۲) وامثالی رنك ویررشی ایله مصبوغ (۳) اولان ثوبی مغسول اولوبده رنگی فی الجملة زائل اولمدیغی حالده اکتسا ایله‌مز . رأس ولحیه‌سنی خطمی ایله غسل ایتمز . غُسْل ایتمه‌ده وحمامه گیرمه‌ده وبیت ومحمل ایله استظلال (٤) ایلمه‌ده بأس ومیانه کمر باغلامه‌ده ضرر یوقدر . صلوات خمس عقبنجه ویوکسك محله عُروج (٥) ووادی‌یه هُبوط (٦) ایتدکجه ورا کبه ملاقی اولدقجه وخصوصا وقت اسحارده تلبیه‌یی اکثار ایدر . هر تلبیه‌یه شروعده اوچ کرّه تکرار ایدوب دنیا کلامیله آره‌لرینی قطع ایتمز . تلبیه ایدر ایکن ردّ سلام . جائز ایسه‌ده غیره سلام ویرمك مکروهدر ﴿ قدوری ودرّ مختار وطحطاوی ﴾ حین استظلالده رأس ویا وجهی بیت ومحمله دوقندیرمق مکروه

---

(۱) وَرْس . یمندن گلور برصاری اوتدرکه بویا ایدیلور (۲) عُصْفُر . اصل بربویادرکه انکله اوروبه وسائره بویارلر (۳) مَصْبُوغ . بویانمش (٤) اِسْتِظْلال . کولگه‌لنمك (٥) عُروج . اشاغیدن یوقاری چیقمق (٦) هُبوط . یوکسك یردن اشاغی ایتمك

اولديغندن بو بابده زياده اعتنا ودقت الزمدر . كمر وصرّه وسيف وسلاح باغلامق وتختّم يعنى يوزك استعمال ومطيّب اولميان كحل ايله اكتحال وختان وفصد (١) وحجامت اولنمق وديش چكديرمك واعضادن وقوعبولان قيريغى صارمق وقيل وصاچ وقمله (٢) دوشمامك شرطيله رأس وبدنى رفقله قاشيمق ضرر ويرمز ﴿تنوير﴾ بدنندن قمله‌يى قتل ويا القا ايله‌مك وكهله اولمك ايچون ثوبى گونشه قويمق ويا كندوسنك دلالتيله ديگرى اولديرمك تصدّقى مستلزمدر ﴿طحطاوى وغيره﴾ مكهٔ مكرمه‌يه داخل اولندقده مسجد حرامه دخول ايله ابتدا وبيت شريف مشاهده اولندقده تكبير وتهليله اعتنا اولنور وبو صره‌ده حضرت عمر (رضى الله عنه) دن مروى اولان ﴿اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ فَحَيِّنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ اَللّٰهُمَّ زِدْ بَيْتَكَ هٰذَا تَعْظِيمًا وَتَشْرِيفًا وَتَكْرِيمًا وَمَهَابَةً وَزِدْ مَنْ شَرَّفَهُ وَعَظَّمَهُ وَكَرَّمَهُ مِنْ حَجِّهِ اَوِ اعْتَمَرَهُ تَشْرِيفًا وَتَكْرِيمًا وَتَعْظِيمًا وَبِرًّا﴾ دعاسى وسائر مأثورات قرائت ايديلور * بعده حجر اسوده استقبال ونمازه شروع ايدرگبى اُذُنَيْنه‌قدر رفع يدين ايديله‌رك تكبير وحجر اسود . استلام (٣) قلنور . استلام . سنت اولوب ترك اذا ايسه واجب اولديغندن بوكا رعايةً مسلمينى ايذا ايتمه‌دن وزحمت ويرمه‌دن ممكن اولور ايسه كفّينى حجر اسود اوزرينه

(١) فَصْد . قان الديرمق (٢) قَمْلَه . كهله (٣) اِسْتِلام . حجر اسعده الينى ويوزينى سورمك

وضعله تقبيل اولنور * اِزدحام . زياده اولديغى ولمس وبوس ممكن اولمديغى حالده اوزاقدن النده اولان شيئى ياخود عصايى مس ايلمك وبو وجهله استلامدن عاجز اولنديغى تقديرده كأنّ اللرينك آيه‌سنى حجر اسودك اوزرينه وضع ايدرگبى اشارت ايديله‌رك او جانبه استقبال وآنى تلثيم (١) ايتمك صورتلرى جائز اولور ﴿قدورى ومنح وطحطاوى﴾ مكهٔ مكرّمه‌يه نهاراً تلبيه وخشوع ايله باب معلادن ومسجد حرامه باب سلامدن دخول ايله اوچ كرّه ﴿اللّٰهُ اَكْبَرُ﴾ ومتعاقباً ﴿لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ديمك مستحبدر ﴿منح﴾ نبىّ محترم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرندن مبارك شفتينى ايله حجر اسودى تقبيل وبُكاء طويل وقوعبولديغى مرويدر ﴿شرح مجمع﴾ مسجد حرامه داخل اولندقده ﴿اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّى وَاَنَا عَبْدُكَ وَالْبَلَدُ بَلَدُكَ جِئْتُ هَارِبًا مِنْكَ اِلَيْكَ لِاُؤَدِّىَ فَرَائِضَكَ وَاَطْلُبَ رَحْمَتَكَ وَاَلْتَمِسَ رِضْوَانَكَ اَسْئَلُكَ مَسْئَلَةَ الْمُضْطَرِّينَ اِلَيْكَ الْخَائِفِينَ عُقُوبَتَكَ اَسْئَلُكَ اَنْ تَسْتَقْبِلَنِى الْيَوْمَ بِعَفْوِكَ وَتُدْخِلَنِى فِى رَحْمَتِكَ وَتَتَجَاوَزَ عَنِّى بِمَغْفِرَتِكَ وَتُعِينَنِى عَلٰى اَدَاءِ فَرَائِضِكَ اَللّٰهُمَّ نَجِّنِى مِنْ عَذَابِكَ وَافْتَحْ لِى اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَدْخِلْنِى فِيهَا وَاَعِذْنِى مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ ديمك دخى مستحبدر ﴿جوهرة﴾ مشاهدهٔ بيت شريفده دعا . مستجاب اولوب حتى امام اعظم حضرتلرينك بر مسلمه

(١) تَلْثِيم . اوپمك

دعا ايله وصيّت بيورمش اولدقلری محقق ومثبتدر ﴿بحر رائق﴾ حجرِ اسودی استلام وتقبيلدن صكره باب كعبه‌يی وَلْی ايدن محلدن يعنی طائف (۱) كندی صاغ طرفندن طوافه شروع ايدوب ردايی صاغ قولتغك التندن اخراج وطرفنی كتف اَيْسره القا ومنكب ايمنی كشف واظهار ايله (وراء حطيمدن) يدی كرّه طواف ايدر واوچ اوّلكی طوافده سرعت مشی ايله مَنْكِبَيْنی تحريك وباقی درت طوافده سكونت اوزره مشی وحركت ايلر • اثنای طوافده حجرِ اسوددن مرور اولندقجه ممكن مرتبه استلام اولنه‌رق طوافی استلام ايله بدأ وختم ايله‌مك بعده مقام ابراهيمه گلنه‌رك بوراده • وير بولنه‌مديغی صورتده مسجدك ممكن اولان برمحلنده ايكی ركعت نماز قيلمق لازمدر • اشبو طوافه طوافِ قدوم دينيلور • طواف مذكور آفاقی‌يه سنت ايسه ده اهلِ مكه‌يه دگلدر ﴿قدوری وغيره﴾ طائف اولان مسلم • صول جانبندن طوافه شروع ايتسه طوافی جائز ايسه‌ده لكن دم • واجب اولور ﴿جوهرة﴾ طوافِ سابعدن صكره .بيلنه‌رك طواف ثامنه باشلانلديغی حالده شروع اولنمقدن ناشی اتمام اُسبوع يعنی تكرار طواف سبعه لازم گلور * لكن طواف سابع ظنيله شروع اولنمش ايسه اتمامی ايجاب ايتمز ﴿تنوير﴾ ركن يمانی‌يی بلاتقبيل استلام • مندوبدر • امام محمد عندنده تقبيل ايله برابر استلام • سنتدر * ركنِ عراقی وركن شامی استلام اولنمز ﴿منح﴾ طائف • طواف وصلاتدن صكره تكرار حجر اسوده عودتله

(۱) طائف * طواف ايدن

استلام ايتدكدن صكره (صفا) دينيلان محل مباركه خروج واوزرينه صعود واستقبال قبله وتكبير وتهليل وفخر كائنات (عليه افضل التحيات) افندمز حضرتلرينه صلات وسلام وحاجاتی ايچون اللرينی قالديره‌رق حق سبحانه‌و تعالی حضرتلرينه دعا واسترحام ايدر • بوندن صكره صفادن نزول ومروه جانبنه توجّه ايله سكونت ووقار اوزره مشی ايلر و (بطن وادی) دينيلان موقعه وصولده (ميلَيْن اَخْضَرَيْن) بيننده سرعتله سعی وبعده ينه سكونتله مشی ايدرك مَروه‌يه وارنجه اكا صعود وصفا اوزرنده ايتديگی مثللو استقبال وتكبير وتهليل وتصليه وعرضِ حاجاتِ مطلوبه ايدر * بومعامله شوط واحد اولوب بونك گبی التی شوط دها ايدرك يدی شوطی اتمام وصفادن ابتدا ومروه ايله اختتام ايلدكدن صكره مكۀ مكرّمه‌ده مُحرِماً اقامت واستدكجه بيت شريفی نفلاً طوافه مبادرت ايلر ﴿قدوری﴾ سعی اولنور ايكن ﴿رَبِّ اغْفِرْلِی وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ وَاهْدِنِی لِلَّتِی هِیَ اَقْوَمُ فَاِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ﴾ دعاسی اوقنور ﴿جوهرة﴾ زيرده‌كی قطعه‌ده محرّر اولان ومكۀ مكرّمه‌ده كائن بولنان مواضع مباركه • محل اجابتدر •

نظم

دُعَاءُ الْبَرَايَا يُسْتَجَابُ بِكَعْبَةٍ ... وَمُلْتَزَمٍ وَالْمَوْقِفَيْنِ كَذَا الْحَجَرْ

طَوَافٍ وَسَعْیٍ مَرْوَتَيْنِ وَزَمْزَمٍ ... مَقَامٍ وَمِيزَابٍ جِمَارُكَ تُعْتَبَرْ

﴿نهر فائق﴾

علامهٔ زمخشرینك بیانه گوره وراء . بر کیمسه‌نك خلفی
ویا قدامی طرفلرندن کندویه مقابل اولان جهتدر . طوافك
وراء حطیم . دن وجوبی التی ارشون مقدار محلك
بیت شریفدن اولدیغنه مبنیدر . بو تقدیرجه وراء . دن طوافی
ترك ایله حطیمله بیت مکرّم بیننده بولنان فُرجه‌دن طواف
ایدلسه جائز اولمیه‌جغندن مکهٔ مکرّمه‌ده اقامت مدّتجه اعادهٔ طواف
ایله امر اولنور و بلا اعادهٍ مملکته عودت اولنسه‌دم . لازم اولور .
مع مافیه داخل حطیمدن طواف . صحیح وفقط نمازده کندویه
توجّه . غیر صحیحدر . حطیمده حضرت ابراهیم (علیه السلام)
ایله هاجر (رضی الله عنها) نك مرقد مبارکاری واردر .
محل مزبوره حطیم . دینلدیکی مثللو حِجر وخَطیرة دخی
اطلاق اولنور . جانب شمالده رکن عراقی ایله رکن شامی
آره‌سنده نصف دائره شکلنده یای گبی دیوار ایله ممتازدر .
دیوارك طولی ایکی ذراع ورنك آمیز مرمرلرله مفروشدر . حطیم .
مقدّما داخل کعبه‌ده ایکن بعثت نبویه (علیه افضل التحیة) دن
اوّل قریش . بیت شریفی تعمیر وتجدیده مباشرت ایلدکلرنده
اکماله مالِ حلاللری کفایت ایتمدیکندن حطیم . بیت مکرّمدن
خارجده قالمشدر . عبدالملك ابن مروان زماننده عبدالله ابن
زُبیر (رضی‌الله عنهما) حضرتلری بیت شریفی تجدید
وتعمیر بیوردقلرنده حطیمی بیت معظمه‌یه ادخال ایلمشلر ایدی
مؤخراً حجّاج ظالم بوزوب ینه اوّلکی حالنه ارجاع ایتمشدر .
مقام ابراهیم (علیه‌السلام) دینیلان محل مبارك . مشار الیه

حضرتلرینك اسماعیل (علیه السلام) ایله هاجر (رضی
الله عنها) یی زیارته تشریفلرنده اثنای نزول ورکوبلرنده
اوزرنده قائم اولدقلری حجاره‌در . طولی اون وعرضی یدی
قاریش اولدیغی مرویدر . مقام والای مذکور . کعبهٔ معظمه‌نك
جدار شرقیسی طرفنده‌کی باب شریف . حذاسنده‌در . مقامك
جانب شمالنده مابینی تخمیناً اوچ ذراع مسافه‌ده مرمر طاشدن
مبنا وپك مرتفع براعلا منبر شریف واردر . حجر اسود ایله
مقام مزبورك اره‌سی یگرمی یدی ذراعدر . رکن ایله مقام
بیننده طقسان طقوز پیغمبر ذیشان (علیهم السلام)
مدفون اولدقلری مرویدر . مقام ایله منبر شریف . حذاسنده
وبئر زمزم . قربنده وجه کعبهٔ مکرّمه‌یه ناظر . باب السلام
العتیق اولوب حولیء بیت شریفده‌در) . یوم ترویه‌دن برگون
مقدّم اولان ذی‌الحجه‌نك یدنجی گونی امام . خطبه قرائت
وخطبه‌ده خلقه منایه خروج وبوراده اقامتی وعرفاتده صلاتی
ووقوفی وعرفاتدن افاضه وعودتك کیفیتنی تعلیم وبیانه مثابرت
ایدر . یوم ترویه اولان ذی‌الحجه‌نك سکزنجی گونی صلاتِ
فجر . مکهٔ مکرّمه‌ده بعدالادا منایه‌خروج ویوم عرفه‌ده صلاتِ
فجر ایفا ایدیلنجه‌یه قدر مناده بعده عرفاته توجّه ایدیله‌رك
اوراده اقامت اولنور «قدوری» یوم سابعِ ذی‌الحجه‌ده
اوقونه‌جق اولان خطبه‌یی اکثر کُتُبده صلاتِ ظهردن
صکره اولمق اوزره تعیین ونهایه‌ده صلاتِ ظهردن اوّل
اوله‌رق تبیین اولنمش ایسه‌ده فقط قبل الزوال مکروه

اولدیغی جوهره‌ده بیان ایدلمشدر . منایه طلوع شمسدن
صکره خروج ایله صلوات خمسی اوراده ادا ایله‌مك موجب
فضیلت ومکهٔ مکرمه‌ده بیتوتت وصلات فجری آنده اقامت
اسائتدر ﴿جوهرة﴾ یوم عرفه‌ده شمس . زائل اولدقده
امام . کیفیت صلاتی ومناسك حج اولان عرفات ومزدلفه‌ده
وقوف وانلردن افاضه‌یی ویوم نحرده رمی جماری وذبح وحلق
صورتلرینی وطواف زیارتی مبین جمعه گبی خطبتین . قرائت ووقت
ظهرده صلات ظهر وعصری براذان وایکی اقامت ایله مع الحجاج
ادایه مبادرت ایدر . برکیمسه اوگله وایکندی نمازلرینی
منفرداً راحله سنده قیلمق استه‌سه امام اعظم حضرتلرنجه ظهری
وعصری آیری آیری وقتلرنده ادا ایله‌مك لازم اولوب فقط
جماعتله اولدیغی گبی ایکیسنی بروقتده جمع ایتمز وامامین عندنده
منفرد . دخی جماعت مثللو جمع ایدر بعده موقفه توجه ایله قرب
جبل رحمتده وقفه ایدیلور . عرفاتك (بطن عرنة) دینیلان
موقعدن غیری جمیع محلی موقف ووقفه‌یه صالحدر . عرفه‌ده
وقوفدن مقدم اغتسال ودعاده اجتهاد مستحبدر ﴿قدوری وغیره﴾
شمس . غروب ایتدکده حجاج . سکونت ووقار اوزره عرفاتدن
نزول ایله مزدلفه‌یه گلوب اوزرنده میقده (۱) اولان (جبل قزح)
قربنه اینمك دخی مستحبدر . امام . حجاجه صلات مغرب وعشایی

(۱) میقده . قبل الاسلام اوزرنده آتش یاقلمش اولان بر اوجاق

براذان واقامت ایله یاتسو وقتنده ادا ایتدیرر . امام اعظم
وامام محمد حضرتلرینه گوره صلات مغربی یولده ایفا ایله‌مك جائز
اولمیه‌جغندن ایفا ایدیلورسه طلوع فجردن اول اعاده لازم گلور
خلافاً لامام ابی یوسف ﴿قدوری وملتقی﴾ مزدلفه‌ده قبل المغرب
عشا قیلنسه صلات مغرب ادا واعادهٔ عشا اولنور واولجه قیلنان یاتسو
نمازی نافله‌یه قالور وعشا اعاده اولنمامشیکن فجر . ظاهر اولسه
عشا جوازه متبدل اولور ﴿تنویر﴾ یوم نحرده فجر صادق
طلوع ایتدکده امام . حجاجه غلسده یعنی گیجه‌نك آخرنده‌کی
قرانلقده ضیا منتشر اولمقسزین صلات صبحی ادا ایتدیروب
ومع الحجاج وقوف ایدوب عرفه‌ده ایتدیگی گبی دعا ایدر .
بووقوف . واجب اولدیغندن ترکیله دم . لازم اولور .
مزدلفه‌نك (وادی محسر) دن ماعدا جمیع محلی موقفدر . بعده
حجاج . طلوع شمسدن اول . صبح . وقتنده منایه نزول ایدرك بطن
وادیدن فسکه طاشی جرمنده یدی اوفاق طاش ایله جمرهٔ عقبه‌یی
رمیه بدأ ایدرلر وجمرهٔ عقبه عندنده توقف ایتمیه‌رك هر طاشی
آتدقجه تکبیر واولکی حصاة (۱) ایله تلبیه‌یی قطع ایلرلر .
بعده حاجی استرسه قربان . ذبح ایدوب صکره باشنی تراش ویاشعرینی
تقصیر (۲) ایدر . لکن تراش . افضلدر . بوندن صکره مقارنت
نسادن غیری حجه منافی اولان هرشی کندویه حلال اولور

(۱) حصاة . اوفق طاش (۲) تقصیر . قیرپمق

«قدوری» نخود ویا نواتِ تمر (۱) قدر یدی طاش یاخود جنسِ ارضدن اولان طين (۲) گبی شی . طریقدن اخذ و غسل ایدیلوب ابهام و مسبّحه نڭ طرفلریله بش ذراع مقداری محله دگین «بسم الله والله اکبر رغماً للشیطان وحزبه اللّهمّ اجعل حجّی مبروراً وسعیی مشکوراً وذنبی مغفوراً» دینیله‌رك رمی ایدیلور ه رامی ایله موضع سقوطڭ ماببنی بر وجه محرّر بش ذراع مقدارندن آز اولور ایسه طرح . عد اولنمقله برابر هر نقدر کفایت ایدر ایسه‌ده لکن سنته مخالف اولدیغنه بناءً اسائتدن خالی اولماز ه جمره رأس رجله ویا ظهر بعیره (۳) واقع اولوب بنفسها سقوط ایدرسه جائز ایسه‌ده اگر کندی کندو یه‌دوشمیوب‌ده بر کیمسه آلوب وضع ایلرسه اعاده‌سی لازم اولور «جوهرة» موضع جمره‌دن جمره اخذ ویا بر بیوك طاش آلوب کسر ایله او فالده‌رق یتمش کوچك جمره پیدا ایتمك ومتنجس . طاشله رمی ایله‌مك مکروه‌در بناءً علیه لایق اولان طاشلرڭ مغسول و پاك اولمسیدر «تنویر و درّ مختار» بو صره‌ده قربان نسا و دواعیسی اولان لمس و قبله حلال اولمز و بعضلرینه گوره صید وطیب دخی غیر حلال ایسه‌ده متفق علیه دگلدر «درّ مختار» حجّاج . یوم مذکورده ویا ایکنجی یاخود اوچنجی گونی مکّهٔ مکرّمه‌یه گلوب طواف زیارت اولمق اوزره بیت شریفی اشواط سبعه ایله بو قاروده بیان اولندیغی وجهله طواف ایدرلر ه اوّلجه طواف قدومی

---

(۱) نواتِ تمر ه خرما چکردگی ه (۲) طین ه بالچق (۳) بعیر ه دوه

متعاقب صفا و مروه بیننده سعی ایلمشلر ایسه طواف زیارتده رمل و سعی ایجاب ایتمز اگر سعی ایلمامشلر ایسه بو طوافده ابتدا رمل بعده ذکر اولندیغی اوزره سعی ایلرلر ه بوندن صڭره مجامعت نسا حلال اولور ه ذکر اولنان طواف زیارت . حجده فرض و ایام نحرده واجب اولدیغندن ایام نحردن صڭره‌یه تأخیری تحریماً مکروه اولدیغی گبی واجبی ترك . سببیله امام اعظم حضرتلری عندنده دم . دخی لازم گلور «قدوری» نهایه‌ده بیان اولندیغی اوزره رمی و ذبح و حلق و طواف . ایام نحرده ترتیب اوزره ادا اولنور و طائف اولان مسلمه ستر عورت و حدث و نجسدن طهارت کامله واجب اولور . کما مرّ «جوهرة» طواف زیارتڭ اوّل وقتی یوم نحرڭ طلوع فجرندن صڭره اولوب ایام نحرڭ اوّلکی گوننده افضل و ایام نحرده و لیالیسنده بلا کراهة جائزدر «منح» طواف و سعی‌ده ایکن اقامت صلات اولنسه طواف و سعی ترك ایدیلوب بعد الصلوة بنا اولنور «جوهرة» طواف زیارتدن صڭره منایه عودتله انده اقامت ایدیلور ه ایام نحرڭ ایکنجی گونی بعد زوال الشمس جمار ثلثه . رمی اولنمق اوزره برنجی جمره‌دن که . مسجد خیفی ولی ایدن جمره‌در * بوندن ابتدا ایله یدی طاش رمی و هر رمی‌ده تکبیر و بعده عندنده وقوف و دعا اولنور * بعده جمرهٔ اولی گبی جمرهٔ ثانیه‌ده دخی رمی و وقوف و دعا و جمرهٔ ثالثه یعنی عقبه دخی برمنوال محرّر اجرا قلنور و بونڭ نزدنده وقوف اولنماز ه ایام نحرڭ اوچنجی گونی دخی بعد الزوال جمار ثلثه وجه مذکور اوزره یدیشر طاش رمی ایتمك صورتیله ایفا اولنوب عجلةً عودت

قصد ایدیلور ایسه مکهٔ مکرّمه‌یه عزیمت ایدیلور وباقی قالان یگرمی برطاش احتیاجی اولانه دفع ویا طاهر برمحله وضع اولنوره اگر عودت ایتمیوب ده منادە اقامت اولنور ایسه یوم رابعده دخی دیگرلری مثللو بعد الزوال جمار ثلثه‌یی رمی ایله‌مك واجب اولوره بورمیی طلوع فجردن صکره قبل الزوال تقدیم واجرا ایتمك امام اعظم حضرتلرینه گوره جائزدر خلافاً لامامین ﴿قدوری﴾ راکباً ویا ماشیاً رمی. جائز ایسه ده جمرهٔ عقبه ده راکباً وماعداده ماشیاً افضلدر ﴿ملتقی﴾ احمال (۱) واثقالی (۲) منادن اوّلجه مکه‌یه ارسال ایله کندوسی منادە رمی جمار ایچون اقامت ایتمك شغلِ قلبی موجب اولدیغندن مکروهدر * کذلك عرفاته گیدرایکن اثقالنی مکه‌ده براققده دخی عدمِ امنیتدن ناشی کراهت واردر * لکن اشبو ایکی صورتده‌کی کراهت . شغلِ قلب وعدمِ امن ایله مقیّد بولندیغندن بونلر موجود اولمدیغی حالده کراهت دخی یوقدر ﴿مجمع الانهر﴾ مکه‌یه رجوع ایدلدکده . وادیٔ مُحصَّب . دینیلان محل‌که نماز وصدقه وتلاوت قرآن ودعا وثنا ایله اشتغال اولنه‌جق برموقع مبارك اولوب بوکا . ابطح وبطحاء وحصبا . دخی دینیلور * بورایه نزول ایله برساعت مقداری اقامتدن صکره مکهٔ مکرّمه‌یه گلنوب استندیگی قدر اقامت اولنور * بعده مکه‌دن سفر . قصد اولندقده بیت شریفه توجّه واشواطِ سبعه ایله طوافِ وداع اجرا ایدیلوره بوطوافده رَمَل وسعی اولنمز * اشبو طوافِ وداع اهل مکه‌نك

(۱) اَحمال * یوکلر (۲) اَثقال * آغرلقلرکه اشیا مقصوددر

غیریسنه واجبدر * حاجی طوافِ وداعك ایکی رکعت نمازینی بعدالادا . ماء زمزمدن شرب ایدوب وباب کعبه‌یه گلوب تعظیماً عتبهٔ مبارکه‌یی تقبیل ووجه وصدر وخدّ ایمننی باب ایله حجر اسعد بیننده اولان مُلتزمه وضع وصاغ الینی رفع ایدوب ـــ﴿ السائلُ ببابك یسئلك من فضلك ومغفرتك ویرجو رحمتك ﴾ـــ دیه‌رك کمال تضرع وخضوع ایله استرحامده بولنور وبیت مکرّمك استار شریفنه یعنی اورتوسنه برمقدار تشبّث وتوسّل وقلباً دعا وعیناً بُکا وبیت شریفه عطفِ نظر حسرت‌نما ایدرك قهقریاً (۱) رجوع ومسجد حرامدن خروج ایلر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ « بعضلرینك بیانه گوره بئرِ زمزمك عمقی آلتمش طقوز ویوقاری یسنك عرضی درت ذراعدر * صوینك کثرتندن کندویه زمزم تسمیه اولنمش ودرونده اوچ عدد عیونی اولدیغی وکعبهٔ معظمه‌دن بئرِ زمزمِ شریفك بُعدی یگرمی بر ذراع ایدوگی مروی بولنمشدر » * مُحرِم اولان مسلم . مکهٔ مکرّمه‌یه داخل اولمیوب ده عرفاته توجه واسلوبِ سابق اوزره اورداه وقفه ایلسه طوافِ قدوم . ساقط اولور واشبو طواف . سنت اولدیغندن ترکی سببیله حاجینك اوزرینه دم وصدقه وحرمت وقضا مثللو برشی لازم گلمز * برحاجی عرفه گوننك زوالندن یوم نحرك طلوع فجرینه قدر براز وقت . عرفاتده وقفه ایتسه ویا عرفاتدن سریعاً یاخود نائماً ویا کندویه اغما وسکر وجنب وحیض حاللرندن بری ویا برقاچی عارض

(۱) قهقریاً * گیروگیرو چکیله‌رك

اوله‌رق مرور ایله‌سه وینه بونك گبی رفیق ویاغیریسی كندی ایچون حجه اهلال (١) ایدرك احراملنسه ویا یوم عرفه‌نك عرفه اولدیغی معلومی اولمیه‌رق واقف اولسه حجی صحیح اولور ﴿ در مختار وطحطاوی ﴾ بو صورتده رفیقی وغیریسی بلا احرام گچر ایكن احرامه نیت ومناسك حجی ادا ایتسه امام اعظم حضرتلرینك عندنده حجه كافیدر خلافاً لامامین ﴿ جوهرة ﴾ حاجی. عرفاتده وقفه‌وآندن مرور ایتمسه حجی فوت اولور چونكه ﴿ اَلْحَجُّ عَرَفَةٌ ﴾ حدیث شریفی موجبنجه عرفه‌ده وقفه ایتمك حجك ایكی ركننك معظمیدر * وقفه‌نك معظم ركنین اولمسی انجق ایشلندیگی حالده حجك بطلانندن امنیت حاصل اولدیغنه مبنی اولمغله طوافك افضلیتنه منافی دگلدر بنابرین بو صورتله وقفه ایلمیان حاجی. طواف وسعی ایدوب افعال عمره ایله تحلّل (٢) وحجی هرنقدر نذر وتطوّع اولور ایسه‌ده سنهٔ آتیه‌ده قضا ایدر واوزرینه دم . لازم گلمز ﴿ درر وغیره ﴾ سبق ایدن افعال حجك جمله‌سنده مرأه رجل گیدر * شوقدركه مرأه رأسنی آچیوب یالكز براز وجهنی كشف ایدر وتلبیه‌ده رفع صوت ایتمیه‌رك كندی نفسنه اسماع ایتمك درجه‌ده تلبیه ایلر وطوافده رمل ایتمز و(میلَین اَخْضَرَین) بیننده سعی ایلمز وباشنی تراش ایتمیوب بلكه مقراص ایله صاچلرینی براز قیرپار ﴿ قدوری ﴾ مرأه‌یه خفّینی وحُلیّسنی (٣) وثوب حریرینی لبس ایله‌مك وباشنه

---

(١) اِهْلال . لبّیك دیه‌رك رفع صوت ایتمك (٢) تَحَلُّل * احرامدن چیقمق (٣) حُلِیّ * قادینلرك جواهر وسائره‌دن اولان زینت اشیاسی

خماره وضع ایتمك جائزدر * بلا ایذاءٍ تقبیل . ممكن اولسه بیله ازدحام . وقتنده حجر اسوده تقرّب ایله استلامدن مرأه ممنوعه‌در ﴿ جوهرة وغیره ﴾ حیض . مرأه‌یه طوافدن غیری نُسك حجی مانع اولمز وایام نحردن صكره طاهره اولدقده طواف زیارتی ادا ایدر واوزرینه قربان ایتمك گبی برشی لازم گلمز * وقوف وطواف زیارتدن صكره حائض اولور ایسه طواف وداع . ساقط اولور * نفساء دخی حكمده حائض گبیدر ﴿ تنویر ﴾

ایكنجی باب

حج قرانه دائر مسائلی محتویدر

﴿ یَا آلَ مُحَمَّدٍ اَهِلُّوا بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ مَعاً ﴾ حدیث جلیلی دلالتیله حج قران . ائمهٔ حنفیه حضراتی عندنده حج تمتع وافراددن افضلدر . قران . حج ایله عمره بینی جمع ایله‌مك دیمكدر . مُحْرِم . درت نوع اولوب بری مُفْرِد بالحجدركه اَشْهُر حجده گرك میقاتدن گرك قبل المیقات یالكز حج . نیتیله احرام ایدندر . دیگری اَشْهُر حجده ویا اوّلجه میقاتدن ویا قبل المیقات ﴿ لَبَّیْكَ بِعُمْرَةٍ ﴾ دیه‌رك یالكز عمره‌یه نیت وصكره اَعْمالِ عمره‌یه مبادرتله اوسنه حج ایتمیاندركه بوكا مُفْرِد بالعمره دینیلور . بریده اشهر حجده ویا اوّلجه میقاتدن ویا قبل المیقات احرامده حج ایله عمره‌یی جمع

ايدرك و ﴿لبيك بحج وعمرة﴾ ديه‌رك افعال حج وعمره‌يی معاً اجرا ايدن قارندر . دردنجيسی متمتعدركه اشهر حجده ويا اوّلجه ياﻟﻜﺰ عمره نيتيله احرام وعمره‌يی ويا اكثر اشواطنی اشهر حجده ايفا ايله بعدالتحليل اهلنه گتميه‌رك اول سنه وقت مخصوصی حلولنده حج ايچون محرم اوله «ملتقی ومجمع الانهر وغيرهما» صفت قران . احرامده عمره وحج ايله برابر تلبيه ورفع صوت ايله‌مكدر . ميقاتدن وياقبل الميقات احرام قصديله ايكی ركعت صلات احرام . عقبنده ﴿اللّهم انی اريد الحج والعمرة فيسرهما لی وتقبلهما منی﴾ دينيلور . مكهٔ مكرّمه‌يه داخل اولندقده اوّلا عمره ايچون بيت مكرّم . يدی شوط ايله طواف اولنوب اوچ اوّلكی طوافده رمل (١) وباقيسنده سكونت اوزره مشی وصفا ومروه بيننده سعی ايتدكدن صكره بلاحلق . حج ايچون دخی طواف قدوم اولنه‌رق بعده ينه صفا ومروه بيننده حج مفرد ده بيان اولنديغی وجهله سعی ايديلور «قدوری وملتقی» اهلالی يعنی تلبيه‌يی وبونده لازم اولان رفع صوتی ميقاتدن بدأ ايتمك شرط اولمديغندن قبل الميقات دخی جائزدر «درر» عمره وحج ايچون ايكی طوافی متوالياً ايفا ايله بعده سعيلری دخی بويله‌جه اجرا ايله‌مكه جواز وار ايسه ده سعی عمره‌نك تأخيری وطواف قدومك اكا تقديمی سببيله اسائت ترتب ايدر «درر وملتقی ومجمع الانهر» يوم

(١) رمل . حين مشی‌ده اوموزلری تحريك ايليه‌رك قوّتلو يوريمك

نحرده جمرهٔ عقبه رمی اولندقده ادای نسكنه تشكراً دم قران اولمق اوزره وجوباً برشاة ويا مستقلاً ياخود ديگر التی مسلم ايله مشتركاً بربدنه ويا بربقره ذبح ايديلوره بونلردن بری بولنه‌مامسندن ويافقر حالدن ناشی ذبح هدی ايديله‌مديگی حالده يوم نحردن مقدم اولمق وعرفه گونی ختام بولمق يعنی ذی الحجه‌نك يدی وسكز وطقوزنجی گونلرنده صائم بولنمق اوزره اوچ گون اورج طوتيلوره ايام مذكوره‌ده اورج طوتلمقسزين عرفه مرور ويوم نحر دخول ايدر ايسه بعده صوم كافی اولمديغندن وجوباً دم ترتب ايدر «قدوری وملتقی» صومی عرفه گوننه قدر اوچ گون متوالياً اجرا ايله‌مكده افضليت واردر . مع مافيه ذكر اولنان اورجی ايام مذكوره‌دن اوّل گرك متوالياً گرك متفرّقاً طوتمق دخی جائزدر * صوم . بدل هدی اولوب بدل ايسه انجق شارعدن اولديغنه بناءً نص شريف . بدلی وقت حجه تخصيص ايلمشدر «درّ مختار وطحطاوی» حاجی . افعال حجدن فراغندن وايام تشريقك گذرانندن صكره مكه‌ده ويا مملكتنده يدی گون دها متوالياً ويا متفرّقاً صائم اوله‌رق عشرهٔ كامله‌يی اكمال وايفا ايدر . لكن بونده‌ده تتابع . افضلدر * قارن . مكه‌يه داخل اوله‌رق ويا اولميه‌رق طواف عمره‌يی اجرا ايلمكسزين عرفاته توجّه ووقوف ايتسه اشبو وقوفله عمره‌سنی رفض (١) ايتمش اوله‌جغندن دم قران لازم اولمزه چونكه دم قران ايكی عبادتك جمعی نعمتنه تشكر ايچون اولوب

(١) رفض . ترك ايلمك

بو حاصل اولمدیغی حالده دم قران . واجب اولمیوب انجق ترك عمره‌دن طولایی اوزرینه دم رفض وقضای عمره لازم گلور ﴿ قدوری وملتقی وغیرهما ﴾ قارن . عمره‌یی ایام تشریقدن صكره قضا ایدر وواجب اولان دم . دم جبر اولمغله آندن اكل یاخود آنكله اشتراك جائز اولمز * قارن . مكه‌یه داخل اولوبده درت كره طوافدن صكره عرفاته توجه ایلسه ركن عمره بولندیغی جهتله عمره‌سی باطل اوله‌جغندن یوم نحرده طواف زیارتدن اوّل اوچ طواف دها ایتمكله عمره‌سنی اتمام ایلر ﴿ جوهرة ومنح ﴾

اوچنجی باب

حج تمتع بیانده در

ائمهٔ حنفیه حضراتی نزدنده حج تمتع . حج افراددن افضلدر * متمتع ایكی نوع اولوب بری هدیی یعنی قربانی برلكده سوق ایدر ودیگری برابر گوتورمز * میقاتدن ویا قبل المیقات عمره نیتیله احرام ومكه‌یه دخول وعمره ایچون كعبهٔ معظمه‌یی طواف وسعیدن صكره هدی . سوق ایتمدیسه حلق ویا تقصیر ایله عمره‌دن خروج وتحلّل وطوافه بدأ ایتدكده قطع تلبیه ومكهٔ مكرّمه‌ده بلا احرام . اقامت ایلمك حج تمتعك صفتلرندندر * یوم ترویه اولدقده متمتّع . نیت حج ایله مسجد شریفدن احرامه داخل

اولوب مفرد اولان حاجك افعالنی ادا واوزرینه واجب اولان دم تمتعی اجرا ایدر ﴿ قدوری وغیره ﴾ مسجددن احرام . شرط اولمدیغندن حرمدن ایدلسه‌ده جائز ویوم ترویه‌دن مقدّم احرام . افضلدر ﴿ درر وملتقی ﴾ اگر احرام حجدن صكره منایه گیتمزدن اوّل طواف قدوم ویا نفل ایچون طواف ورمل وسعی اولندیسه طواف زیارتده رمل اولنمیه‌جغی گبی بعده سعی دخی اولنمز ﴿ جوهرة ﴾ متمتّع . ذبح ایده‌جك هدی بوله‌مز ویا قدرتی اوله‌مز ایسه قران مثللو اوچ گون ایام حجده ویدی گونده حین رجوعده صائم اوله‌رق عشرهٔ كامله‌یی ادا ایدر ﴿ قدوری ﴾ صوم ایام ثلثه‌یی احرام عمره‌دن صكره ادا جائز ایسه‌ده اندن مقدّم جواز یوقدر وآنفاً بیان اولندیغی وجهله صومك صوك گونی عرفه اولمق اوزره تأخیری وتتابعی مندوبدر ﴿ درر ﴾ وجه اوّل اوزره متمتّع هدینی مكه‌یه سوق ایتمك قصد ایتسه محلندن عمره ایچون تلبیه ایله احرام ایدرك سوق ایدر . اگر قربان اوله‌جق حیوان . مطیع اولورسه یدمكدن اوگنده سوق ایتمك دها افضلدر زیرا فعل نبی (علیه السلام) بویله واقع اولمشدر * قربان * بدنه ایسه جلد ویا نعل . مقوله سندن قلاده (١) ایدرك اكا تعلیق ایلر * بدنه‌یی اشعار ایلمك یعنی انك سنامنی (٢) صاغ یاخود صول طرفدن

---

(١) قلاده بوراده قربان اوله‌جغنه علامت اولمق اوزره حیوانك بوینه آصیلان شی (٢) سنام * دوه‌نك اورگجی

براز شق ایله اخراجِ دم ایتمك امامین عندنده جائز ایسه‌ده بونده تعذیب حیوان اولدیغندن امام اعظم حضرتلرینه گوره مکروهدر ﴿قدوری وغیره﴾ مکه‌یه داخل اولندقده عمره ایچون طواف وسعی اولنور وسوقِ هدی ایلدیگی جهتله احرامِ عمره‌دن تحلّل ایدلمز • بعده یوم ترویه‌ده حج ایچون حرمدن تکرار احرامه گیریلور • یومِ ترویه‌دن مقدّم احرامه داخل اولمق جائز وبلکه افضلدر • قسم ثانیدن اولان مُتمتّعه دخی دمِ تمتع• واجبدر • یوم نحرده تراش اولندقده احرامِ حج وعمره‌دن خروج ایله حَلال اولنور • اهل مکه ایله داخل میقاتده اولانلر ایچون حجِ تمتع وقرانِ جائز اولمدیغندن انلر انجق حجِ افراد ایدرلر • متمتع • سوقِ هدی ایلمکسزین حلق ایله عمره‌دن بعدالفراغ بلده‌سنه عودت ایلسه تمتعی باطل اولور ﴿قدوری وغیره﴾ اشهر حجدن مقدّم عمره نیتیله احرام ایدیلوبده درت شوطدن نقصان اوله‌رق عمره ایچون طواف ایدلسه واشهر حجك حلولندن صکره باقی قالان طوافی اتمام ایله حج • نیتیله احرام اولنسه حجِ تمتع ایدلمش اولور • اگر عمره ایچون اشهر حجدن اَوّل درت کرّه ویادها زیاده طواف ایدیلوبده بعده اُول سنه‌ده حج اولنسه تمتع اولمز • اشهرِ حج • شهر شوالك ابتداسندن اعتباراً ذی‌الحجة‌نك اوننه قدر ایکی ماه اون گون ایسه‌ده نیتِ حج ایله احرامی اشهرِ حجه تقدیم ایله‌مك دخی جائز وبوحالده حج منعقد اولور ﴿قدوری﴾ یوم نحر دخی ایام حجدندر خلافاً

لامام ابی یوسف • بر مسلم • اشهرِ حجده زید ایله تکلّم ایتمامگه یمین ایدوبده یوم نحرده تکلّم ایله‌سه امامین عندنده حانث (۱) اولور امام ابی یوسفه گوره حانث اولماز ﴿جوهرة﴾ کوفی اولان مسلم • اشهرِ حجده عمره ایدوب احرامدن خروج ایدرك مکه‌ده ویا داخلِ میقاتده اقامتدنصکره حرمده احرامه داخل اوله‌رق حج ایتسه تمتعی صحیح اولور ﴿ملتقی وغیره﴾ مرأه • احرام وقتنده حائض بولنسه غُسل ایدوب احرامه گیره‌رك تلبیه ایدر وحجاجك ایتدیگی گبی افعال حجی ادا ایلر • لکن طاهره اولنجه‌یه قدر بیت معظمی طواف ایده‌مز • اگر وقوف وطوافِ زیارتدن صکره حائض اولورسه مکه‌دن انصراف ایدوب طوافِ وداعی ترك ایدر وبونك ایچون برشی لازم گلمز ﴿قدوری﴾ مکه‌دن خروجدن اوّل پاك اولدیغی تقدیرده طوافِ وداع • ایجاب ایلر • شاید بیوتِ مکه‌یی تجاوزدن صکره طَاهره اولدیسه عودت ایتمز ﴿جوهرة﴾

درد نجی باب

غیر ایچون ایدیله‌جك حج بیانده‌در

عبادات مالیه‌ده مطلقا نیابت جائز وبونده صاحبنك قدرت وعدمِ قدرتی مساویدر چونکه بوبابده فقرایه ایصالِ نفع • مقصود

(۱) حانِث • یمینی طوتمیان

اولديغندن فعل نائبله‌ده مقصد . حاصلدر . عبادت بدنيه‌ده نيابت . قطعا جائز اولمز وبونده عجز وعدم عجزه اعتبار اولنمز . چونکه عبادت بدنيه‌ده رضای الهی ايچون نفس اماره‌يی وجوارحی اتعاب (۱) مطلوب اولوب نيابتده ايسه بو حصول بوله‌ماز . عبادات بدنيه وماليه‌دن مركب اولان حج مثللو عبادتده موت وقوعبولمق وياحبس ومرض گبی زوالی ممکن عجزدن ايسه موته قدر عجزك دوامی وياعمی وزمانت (۲) گبی زوالی غير مرجو عذری بولنمق شرطلريله نيابت . تجويز اولنمشدر نائب عن الحج ﴿ لَبَّيْكَ بِحَجَّةٍ عَنْ فُلَانٍ ﴾ ديه‌رك احرام ايله‌مك ونفقه‌ فاضله‌يی وصی يه وياورثه‌يه رد ايتمك لازمدر ﴿ ملتقی ﴾ آمر حج . فضله نفقه‌يی نفسنه هبه ايدوب (بنه نفسك ايچون قبضه‌سنی وكيل ايتدم) ديسه فضله نائبه حلال اولور ﴿ اشباه ﴾ مأمور بالحج اولان كيمسه يولده مريض ويامحبوس اولسه حج ايچون مالی غيری يه دفع ايده‌مز انجق آمر . مالی حين اعطاده (ديلديگك گبی ايشله) ديديسه حج ايچون مالی آخره ويرمك مريض اولمسه بيله جائز اولور ﴿ درمختار وابن عابدين ﴾ مأمور بالحج . طريق حجده قبل الوقوف وفات ايتسه ويانفقه‌سی سرقت اولنسه امام اعظم حضرتلرنجه آمرك مجموع مالندن باقينك ثلثی وفا ايدرسه وآمر مأموره بر منزل تعيين ايتمديسه ثلث مذكور ايله صكره بركره آمرك بلده سندن وامامين عندنده انجق مأمورك وفات ايلديكی محلدن كذلك بردفعه حج اولنور . امام ابی يوسف

(۱) اِتعاب . يورمق (۲) زَمانَتْ . كوتورم اولمق

عندنده وصيتك محل نفوذی ثلث اولديغندن ثلث مالك بقيه‌سيله وامام محمده گوره مأموره ويريلان اقچه‌نك باقی قالان مقداريله حج ايدلمك لازم گلور وشايد باقی برشی قالمامش ايسه بوحالده وصيت باطل اولور . مثلا كندوسی ايچون حج ايله وصيت ايدرك وفات ايدن مسلم درت بيك درهم ترك ايلسه ووصی مأموره بيك درهم اعطا ايدوب اوده سرقت اولنسه عند الامام مال باقينك ثلثی اولان بيك درهمله واودخی سرقت اولنسه ينه مال باقی اولان ايكی بيك درهمدن ثلث ايله وهكذا ثلث مالدن حجه كفايت ايتميه‌جك درجه‌يه وارنجه‌يه دك قاله‌جق مقدارله بلده سندن ويايتشديگی يردن حج اولنور . امام يوسفه گوره اولكی بيك درهم سرقت اولندقده ثلث تركه‌دن باقی اولان اوچيوز اوتوز اوچ وبرثلث درهمله موقع وفاتدن ويا يتشديگی محلدن حج ايديلور . وتكرار سرقت وقوعبولسه وصيت باطل اولور . وامام محمده گوره اَلْف اَوّلدن باقی وار ايسه محل وفاتدن ويايتشه بيلديگی يردن حج اولنوب فقط باقی يوق ايسه كذلك وصيت حكمسز قالور ﴿ درمختار وابن عابدين ﴾ بالذات حجه خروج ايدن مكلّف . قبل الوقوف وفات ايدوبده كنديسی ايچون حج ايله وصيت ايتسه مال ويامكانی بيان ايلمش ايسه موجبنجه معامله اولنور وبيان ايلمامش ايسه ثلث مالی وفا ايدر ايسه كندی بلده سندن وايتمز ايسه وفا ايلديكی محلدن حج ايتديريلور ﴿ تنوير ﴾ مقدما نفسيچون حج ايتميان كيمسه‌نك ومطلقا مرأه وعبد مأذوننك احجاجی جائز ايسه‌ده حج ايتمش اولان حُرّ بالغ وعاقل . ارككك نيابتی اولی در ﴿ ملتقی ﴾ على الاطلاق حج ايله وصيت ايدلسه

وصی بنفسه حج ایتمك جائز اولوب لکن وصی . ورثه دن
بولندیغی یاخود غیری یه دفع مال ایله امر اولندیغی حالده
ورثه نك اجازتنه توقف ایدر ﴿اشباه﴾ برمسلم . مرض
وحبس گبی زوالی مأمول عجزدن ناشی حیاتنده بدل
یوللایوب بعده عجز . مستمر اولوبده وفات ایتسه فرض . ساقط
اولور . وقبل الوفات عجزی زائل اولسه تکرار بنفسه حج ایتمك
لازمگلور وبدلاً ایتدیردیگی حج . تطوّع صاییلور . اگر عمی وزمانت
مثللو عجزك اندفاعی امید اولنمز ایسه عجز . مستمر اولمسه بیله نیابتله
کذلك فرض . سقوط ایدر ﴿بحر﴾ ایکی آمرك حجی ایچون بر مأمور
احرام ایتسه آمرلر گرك ابوینی گرك اجانب اولسون هر برینی آخره
تشریك جهتندن آمرلرك امرلرینه مخالفتله گویا انلركماللرینی نفسنه
صرف ایتمش اوله جغنه واحدهمایی صورت اولویتده ترجیح ایله
حجی اكا تخصیص ایتمگه قادر اولهمیه جغنه بناءً حجی فرضاً ویا
نفلاً نفسی ایچون ایلمش اوله جغندن آلدیغی نفقه لری تضمین لازمگلور
وحجی امر ایلیان ایکی شخصك عهده لرندن فریضهٔ حج . خروج
ایتمز . لکن مأمور . لاعلی التعیین برینی نیتله احرامی . ابهام (١) یاخود
— ﴿لبیك بحجة﴾ — دیوب غیری برشی ذکر ایتمیه رك احرامی . اطلاق
ایدوب بعده افعال حجدن اوّل . احدهمایی تعیین ایله سه صحیح اولور
خلافاً لامام ابی یوسف . امابلاامر . ابویندن ویاایکی اجنبیدن
گرك تعیین گرك ابهام . صورتیله تبرّعاً حج ایچون احرام ایدیلوب
بعد الادا ثوابی معیّناً برینه ویاایکیسنه اهدا ایتمك جائز

(١) ابهام * مبهم براقق یعنی بللو ایتمامك

اولدیغی گبی متبرّع . وارث اولوبده احد ابوینك ذمتنده
حجة الاسلام بولنوب بلاوصیة فوت اولمش اولسه علی خلاف القیاس
هم کندیسندن همده احد ابویندن فرض . ساقط اوله جغی احادیث
شریفه ایله ثابتدر . اگر اجنبی ایسه یالکز کندیسندن فرض . ساقط
اولوب میته انجق ثواب حج . عائد اولور ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾
قران وتمتعه آمر . اذن ویرمش ایسه متعه وقران . دملری وجنایت
دمی مأموره واحصار . دمی . آمره ترتب ایدر . مأمور . عرفاتده
وقوفدن اوّل . جماع ایتسه نفقهٔ آمری ضامن اولور وسنهٔ آتیه ده کندی
مالندن حج ایتمك لازم گلور ﴿درر﴾ مأموره خدمت ایدن کیمسه نك
نفقه سی مأموره عائد ومأمور خادم استخدام ایدر مقوله دن
اولدیغی حالده قوللاندیغی خدمتکارك نفقه سی آمره راجع اولور
﴿اشباه﴾ قبل الاحرام مأموری نیابتدن عزل واسترداد مال
جائزدر . بوصورتده نائبك عزلی خیانتی ایچون ایسه رجعت وعودت
مصرفی کندی مالندن وضعف رأیندن ویامأمور حجی جهلندن ناشی
ایسه مال میتدن وهیچ بر تهمتدن طولایی اولمدیغی تقدیرده مال
وصیدن ایجاب ایدر ﴿تاتارخانیة﴾ نماز واورج وصدقه وتلاوت
قرآن وذکر وطواف وحج وعمره وزیارت قبور وتکفین موتی
وسائر انواع عباداتدن برینه حین عملده نفسی ایچون نیت ایدلدیگی
حالده بیله آنك ثوابنی احیا واموتادن غیره هبه وهدیه ایله مك
جائز اولدیغنه دائر برچوق ادلّه واردر . ازجمله بری
دار القطنی دن روایت اولنان حدیث شریفدرکه برکیمسه

طرفندن نبئ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینه (کان لی ابوان ابرهما حال حیاتهما فکیف لی ببرهما بعد موتهما) یعنی بنم حیاتلرنده کندولرینه ایولك ایلدیگم ابوینم وار ایدی وفاتلرندن صکره کندولرینه برّ واحسانم نصورتله ممکن اولور مآلنده وقوعبولان سؤاله جواباً ﴿ ان من البر بعد الموت ان تصلی لهما مع صلاتك وان تصوم لهما مع صومك ﴾ امر جایلی شرفصادر اولمشدر معنای منیفی نمازکله برابر انلر ایچون نماز قیله‌سك وصیامکله برابر انلر ایچون صائم اوله‌سك دیمکدر ٭ حضرت علی (کرم الله وجهه) دن منقولاً کذلك دارالقطنی دن مروی اولان ﴿ من مرّ علی المقابر وقرأ قل هو الله احد احدی عشرة مرة ثم وهب اجرها للاموات اعطی من الاجر بعدد الاموات ﴾ وانس (رضی الله عنه) حضرتلرندن روایت اولنان ﴿ من دخل المقابر فقرأ سورة یس خفف الله عنهم یومئذ وکان له بعدد من فیها حسنات ﴾ وکذلك انس (رضی الله عنه) جانبندن حبیب کبریا علیه افضل التحایا افندمز حضرتلرندن استفسار زمیننده وقوعی ابو حفص العکبری دن روایت اولنان (قال انس انا نتصدق عن موتانا ونحج عنهم وندعو لهم فهل یصل ذلك لهم) قال النبیّ صلی الله علیه

وسلم ﴿ نعم انه لیصل الیهم وانهم لیفرحون به کما یفرح احدکم بالطبق اذا اهدی الیه ﴾ مثللو حدیث شریفلر دخی شرفوارد اولمشدر ٭ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری بری نفس نفیس نبویلری ودیگری امتلری ایچون اولمق اوزره آقلی قره‌لی الاجه ایکی قوچ تضحیه بیوردقلری ابو داوددن مرویدر ٭ بونلره وسائر آثار جلیله‌یه نظراً انسانه غیرك عملندن نفع اولدیغی ثابت اولور ﴿ حلبی نقلاً عن الزیلعی ﴾ بجده صریحاً نیابتك صحتنه دلیل اولمق اوزره ابن عدینك کاملده وامام بیهقینك شعبده وامام سیوطی نك جامع الصغیرنده ﴿ ان الله یدخل بالحجة الواحدة ٠ ثلثة نفر ٠ الجنة ٠ المیت والحاج عنه والمنفذ لذلك ﴾ حدیث شریفی ذکر وایراد قلنمشدر ٭ ﴿ وان لیس للانسان الا ما سعی ﴾ آیت جلیله‌سنه بعضلری طرفندن (الا اذا وهبه له غیره) یعنی برکیمسه کندی عملنك ثوابنی غیری‌یه بخش ایدرسه اولور معناسی ویرلمشدر ﴿ طحطاوی وکمال ﴾ ابن عباس (رضی الله عنهما) دن روایت اولندیغی اوزره آیت جلیلهٔ مذکوره ﴿ والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم ذریتهم ﴾ نص شریفیله منسوخدر ٭ برده ﴿ وان لیس للانسان الا ما سعی ﴾ آیت کریمه‌سی موسی وابراهیم (علیهما السلام) حضرتلرینك قوملرینه مخصوصدرکه

انلرك صحفلرنده اولانی ﴿ ام لم ینبأ بما فی صحف موسی وابراهیم الذی وفی ﴾ آیت کریمه سندن صکره حکایةً واقع اولمشدر ﴿ وان اسأتم فلها ﴾ کلام مجیدنده کی (فلها) ای فعلیها و (لهم اللعنة) ای علیهم ایله تفسیر اولندیغی گبی (للانسان) دخی ای علی الانسان ایله تفسیر اولنمشدر عباداتك برقاچ نوعی اولوب بوندن بری زکات وعشر وکفارات وصدقهٔ فطر مثللو عبادت مالیه‌در. دیگری صلات وصوم واعتکاف وتلاوت قرآن واذکار گبی عبادت بدنیهٔ محضه‌در . بری ده حج. مانندی مالیه وبدنیه‌دن مرکب اولان عبادتدر ﴿ مجمع الانهر ﴾

بشنجی باب

محرم حقنده اولان جنایاته دائر مسائل مخصوصه در

جنایات . جمع جنایتدر . جنایت . شرعاً حرام اولان فعلك اسمیدر . بوراده مقصود . احرام ویاحرم . سببیله حرام اولوب ایشلمه‌سی منع اولنمش اولان فعلدر ﴿ درّ مختار ﴾ محرم بالغ اولان مسلم . گوزل رایحه‌لو شیلری استعمال ایلسه اوزرینه کفارت واجب اولور شویله‌که برعضو کامله ویا عضو واحددن زیاده‌سنه ولو سهواً اولسون طیب سورر ایسه بر دم وبر عضودن اقل . محلی تطییب ایلر ایسه صدقه لازم گلور . یوم

ویالیلهٔ کامله‌ده دیکیلمش ثوب اکتسا یاخود باشنی برشی ایله بنفسه ویا نائم ایکن غیریسی ستر ایتسه بردم وبر یومدن ناقصده صدقه ایجاب ایدر . محرم . رأس ویالحیه‌سنك ربعنی ویا دها زیاده‌سنی تراش ایدر ایسه دم وربعدن اقلی ایچون صدقه ومواضع حجامتی تراش ایدوب احتجام ایلرسه امام اعظم حضرتلرنجه دم وبعد الحلق احتجام ایلمزسه صدقه وامامین عندنده هر حالده صدقه لازمدر ﴿ قدوری ودرّ مختار ﴾ دمدن . اضحیه‌ده کافی اولان قربان وصدقه‌دن . صدقهٔ فطره مقصوددر ﴿ ملتقی وغیره ﴾ محرم باشنه ویا صقالنه ویا الینه حنا سورسه ویا برعضو کاملنه زیت وخل خالصی (۱) علی وجه التطیب طلا ایتسه بونلر سائر ادهان (۲) گبی اولمیوب طیب عد اولندقلرندن ینه حکم مذکور جاری اولور . اما بونلری اکل ویا بورننه استنشاق ایتسه ویا بونلرله جراحته ویا شقوق رجله مداوات ایلسه ویا اذنینه آقیتسه تطیب وجهله استعمال عد اولنمیه‌جغندن برشی لازم گلمز . لکن مسك وعنبر وغالیه (۳) وکافور مثللو بنفسه طیب اولان شیلری استعمال . مداوات طریقیله اولسه بیله جزا ایجاب ایدر . اگر بونلری طعام مطبوخه قارشدیرسه طیبك حکمی اولمدیغندن برشی ترتب ایتماز وغیر مطبوخه قارشدیردیغی حالده حکم . غالبه اولوب طیب . غالب ایسه دم . ایجاب ایدوب مغلوب اولدیغی صورتده دم . لازمگلمز ایسه‌ده رایحه‌سی بولندقده انك اکلی شم تفاح (٤) گبی مکروهدر . مشروباته

(۱) خل خالص . ابو سرکه (۲) ادهان . یاغلر (۳) غالیة . زیاده گوزل قوقولو وقیمتلو برنوع طیب (٤) شم تفاح . المایی قوقلامق

قارشديرلديغى حالده دخى على قولٍ حكم بويله‌در و ديگر قوله گوره ٠ طيب ٠ غالب ايسه دم و مغلوب ايسه بر دفعه ايچون صدقه و مكرراً شرب ايدرسه دم ٠ لازمگلور ﴿ درّ مختار و ابن عابدين ﴾ سراويل و قميص و قبادن عبارت اولان ثوبِ مخيطى عادت اوزره اكتسا ايتسه دم ٠ لازم اولور * اگر ازار گبى ارقه‌سنه آلور ايسه دم ٠ ترتب ايتمز ﴿ جوهرة ﴾ ايكى اللرينك ويا ايكى اياقلرينك طرناقلرينى جملةً مجلس واحده تقليم ايدر ايسه بردم ويالگز بر ال ويا بر اياغك طرناقلرينى كسر ايسه ينه بردم ٠ لازمدر ٠ واللرينك و اياقلرينك طرناقلرينى هر بر الى ويا هر بر اياغى بشقه بشقه اوله‌رق درت مجلسده كسرسه عند الامامين درت دم ٠ و امام محمده گوره كذلك بردم ٠ اقتضا ايدر * اگر بش طرناقدن اقل ويا متفرّق اوله‌رق بش طرناق كسرسه هر طرناق ايچون صدقه لازم گلور و امام محمد عندنده خمسهٔ متفرّقه‌ده دم ٠ ايجاب ايلر ﴿ ملتقى ﴾ بر قولتغنى ويا ربع رأسنى بر مجلسده و ديگر قولتغنى ويا رأسنك هر ربعنى آيرى آيرى مجلس آخرده تراش ايتسه محلده اتحاد اولمغله بردم ٠ لازم اولور ﴿ درّ مختار ﴾ محرِم اولان مسلم ٠ عذرندن ناشى تطيّب ويا ثوبِ مخيطى لبس يا خود حلقِ رأس ايتسه حرمده بر غنم ٠ قربان ويا گرك حرم گرك غيريده التى مسكينه طعامدن اوچ صاع ٠ تصدّق ايلمك يا خود ديلديگى مكانده بلا شرطِ تتابع اوچ گون صائم اولمق خصوصلرنده مخيّردر ﴿ قدورى ﴾ مسكينِ واحده آلتى گون ايكيشر نوبت طعام ويرسه كفايت ايدر خلافاً لامام محمد

﴿ بحر و مجمع الانهر ﴾ محرِمِ مضطر ايچون ثوبِ واحد ٠ كافى ايكن ايكى ثوب اكتسا ايلسه ايكيسى دخى موضعِ ضرورتده ايسه مع الاثم بر كفارت مخيّره و برى موضع ضرورتده اولوب آخرى ديگر محلده ايسه برى مخيّره و ديگرى معيّنه اوله‌رق ايكى كفارت لازمدر ﴿ بدايع و منح ﴾ شهوت ايله تقبيل يا خود مس ايله‌مك دمى موجب اولور ٠ عرفه‌ده وقوفدن مقدّم احد سبيلينه وطىء ايتمك مفسد حج اولديغندن بر شاة ٠ ذبح ايديلور و حجى فاسد اولميان كيمسه گبى افعال حج ادا و سنهٔ آتيه‌ده قضا اولنور ٠ حين قضاده مرأه‌سى برابر بولنديغى حالده آندن مفارقت ايله‌مك شرط دگلدر ٠ عرفه‌ده وقوفدن صكره و تراشدن اوّل حلاليله مجامعت ايتمك حجى افساد ايلمز ايسه‌ده بر بدنه ذبح ايتمك واجب اولور و بعد الحلق طوافِ زيارتدن اوّل مجامعت اولنديغى حالده بر شاة لازم گلور ٠ درت شوطِ طوافدن مقدّم ٠ عمره‌ده مجامعت ٠ عمره‌يى افساد ايده‌جگندن افعال عمره‌يى ادا و بعده قضا ايله‌مك و ذبح غنم ايدلمك ايجاب ايدر * اگر درت شوطِ طوافدن صكره وطى اولنور ايسه يالگز بر قربان ايديلور و عمره‌سى فاسد اولميه‌جغندن قضا اقتضا ايتمز ٠ ناسياً ويا عامداً جماع ٠ حكمده مساوى اولمغله صومه قياس اولنمز ٠ محدث ايكن طوافِ قدوم ايدلسه صدقه و جنب ايكن طوافِ قدوم و محدث اوله‌رق طوافِ زيارت اولنسه بر قيون و جنب حالنده طوافِ زيارت اولنور ايسه بردوه لازم اولور ٠ شو صورتلرده افضل اولان مكهٔ مكرمه‌ده بولندقجه اعادهٔ طواف ايتمكدر ٠

بو حالده برشی کسمك لازم اولمز * محدث ایکن طوافِ وداع ایدیلورسه صدقه ویرمك وجنب حالنده طواف وداع اولنورسه برقیون کسمك ایجاب ایدر * طوافِ زیارتدن اوچ شوط ویابوندن نقصان ترك ایدلسه کذلك برشاة لازم گلور ودرت شوط ترك اولندیغی تقدیرده درت شوطی طواف ایدنجه‌یه قدر مُحْرِم قالنور * طوافِ صَدَر یعنی وداعدن اوچ شوط ترك ایدیلور ایسه صدقه وجمله‌سی یاخود درت شوطی ترك اولنور ایسه برغنم کسیلور * صفا ومروه بیننده‌کی سعی ترك ایدیلور ایسه ینه بر قیون قربان ایدیلور وبوندن هیچ بر نقصان ترتب ایتمز * وقوفِ مزدلفه ترك ویا امیرالحجدن وغروب شمسدن اَوّل حدود عرفاتدن خروج اولندیغی حالده بشقه بشقه بر ردم واجب اولور * ایّامك کلیسنده رمیِ جمار ترك اولنسه یاخود برگونك جمره‌سی اجرا ایدلمسه ویا یومِ نحرده جمرهٔ عقبه ویا اکثری رمی اولنمسه آیری آیری بر ردم وجمار ثلثه‌نك بری ترك ایدلسه صدقه لازمگلور * ایام نحر منقضیه اولنجه‌یه قدر تراشی ویا طوافِ زیارتی بلاعذر تأخیر ایتمك امام اعظم حضرتلرنجه دمی موجبدر خلافاً لامامَین «قدوری» تأخیرِ رمیده وحلق ورمي وذبحی بری برینه تقدیم وتأخیرده دخی خلافِ مذکور موجوددر «جوهرة» مُحْرِم ولو حِلده اولان بر صیدبرّیی قتل ایلسه یاخود قتل ایتمك قصدنده بولنان کیمسه‌یه شکار فلان محل ویاوادیده‌در یولنده دلالتده

بولنسه جزا واجب اولور * بو جزاده عامد (۱) وساهی (۲) ومُبتدی (۳) وعائد (٤) مساویدرلر * جزا امام اعظم وامامِ ابی یوسف حضرتلری عندلرنده قیمتِ صید اولدیغندن صید قتل اولنان مکانده ویاموضع قتل صحرا اولوبده قیمتی اولمزسه قیمتِ صید بولنان ومحل قتله اقرب اولان بلده‌ده ایکی رَجُلِ عادل طرفندن صید مقتوله قیمت تقدیر اولنور بوصورتده قاتل ویادال مخیّر اولوب دیلرسه قیمتِ مقدّره کافی اولدیغی صورتده انکله هدی آلوب حرمده ذبح ایدر ویاطعام اشترا ایدرك هرمسکینه نصف صاع حنطه ویابرصاع خرما یاخود شعیر تصدّق ایلر یاخود هرنصف صاع حنطه وبرصاع شعیر ایچون بر گون صائم اولور * اگر طعامدن نصف صاعدن اقل فضله قالور ایسه استر ایسه آنی تصدّق ایدر ودیلرسه کذلك برگون اوروج طوتار «قدوری» مُحْرِمك هدی واطعامه قدرتی وار ایکن صومی اختیار ایلمسی جائزدر «جوهرة» امام محمد عندنده نظیری اولان صید قتل اولندقده جزاسی جثه‌جه نظیری اولمق لازمدر مثلا قتل اولنان صید گیك ویا صیرتلان ایسه برشاة وطوشان ایسه آلتی آیلق براوغلاق ویر فاره‌سی تعبیر اولنان عرب طوشانی ایسه درت آیلق بردیشی اوغلاق ودوه قوشی اولدیغی حالده بربدنه جزا واجب اولور

---

(۱) عامِدْ * قصداً یپان (۲) ساهی * سهو ایدن (۳) مُبْتَدی ایلك دفعه ایشلیان (٤) عائِد * تکرار ایلیان

«قدورى» عصفور (۱) وحمامه (۲) گبى نظيرى اولميان صيدده بالاتفاق قيمت لازم وقيمتى مساوى اولان نظيرده امامين عندنده نظيرينى تصدق جائزدر «جوهرة» بر آوى ياره لامق ويا تويلرينى قوپارمق ياخود برعضوينى كسمك نقصان قيمتك تضمينى استلزام ايدر ۰ برقوشك قنادينى يولمق ويا برصيدى اياقلرينى قطع ايله حيز امتناع ويا طالبندن فرار درجه سندن چيقارمق قيمت كامله يى ايجاب ايلر ۰ صيدك بوزوق اولميان يمورطه سى كسر ايديلور ايسه بيضه نك (۳) قيمتى وشايد قيريلان يمورطه دن ميت ياورى چيقار ايسه جزاءً حى (٤) برجيوجيو بهاسى ويريلور «قدورى» صيد بعد الجرح اخذ اولنديغى تقديرده قيمت كامله اقتضا ايدر ۰ صيدك جرحى اثر جنايت قالميه رق التيام ايدر ايسه برشى ترتب ايتمز وحيز امتناعدن خروج ايدن صيدك قيمتنى تصدقدن صكره اول صيد قتل اولنسه اداى جزادن اول ايسه جزاى آخر لازم گلمز ۰ يمورطه قيريلوبده پشورلسه ينه بهاسى تضمين اولنور «جوهرة» لاشه اكل ايدن قارغه وچيلاغى وكلب عقورى (٥) وقوردى وحيه وعقرب وفاره وقره سينك وآرى وقرنجه وسيورى سينگى وپره وكنه يى ايجابنده اولدرمكده جزا يوقدر ۰ كهله ويا چكرگه اولديريلور وياقتله دلالت ايديلور

(۱) عصفور ۰ سرچه قوشى (۲) حمامه ۰ گوگرجين
(۳) بيضه ۰ يمورطه (٤) حى ۰ ديرى (٥) كلب عقور ۰ ايصيريجى ويرتيجى كوپك

ويا يره براقيلور ويا كهله يى تلف قصديله ثوب شمسه القا اولنورسه استيلان شى ويريلور ياخود اولديريلان ايكى كهله ويا چكرگه مقابلى فقرايه بر آوچ طعام اطعام وبر كهله ويا چكرگه ايچون برپارچه نان اعطا واكرام اولنور ۰ بو بابده برخرما تصدق ايلهمك كافى اولديغى اثرده وارد اولمشدر «قدورى ودر مختار» اوچدن زياده كهله ويا چكرگه اولديرلسه نصف صاع حنطه تصدق ايديلور ۰ قمله بدندن ويا ثوبدن اخذ اولنميوبده يردن النه رق اولديرلسه برشى لازم گلمز ايسه ده قتل قمله ايچون ثوبى ديگرينه ويرمك موجب جزادر ۰ لكن آخرك اوزرنده اولان كهله يى اولدرمك جزاى مستلزم دگلدر «جوهرة» سباع يعنى يرتيجى حيوان گبى لحمى اكل اولنميان صيدى قتل ايلهمك دخى جزاى ايجاب ايدوب بوده قيمتجه برشاتى تجاوز ايتمز ۰ شايد اومثللو حيوان محرمه حمله وهجوم ايلمسندن ناشى قتل اولنور ايسه برشى ترتب ايلهمز ۰ محرم ايكن احتياج واضطرار سببيله صيد قتل اولنوبده لحمى اكل ايدلسه جزا لازمدر ۰ محرم قيون وصغر ودوه وياطاوق وخانه ده بسلنيلان قازى كسر ايسه ضرر يوقدر ۰ حمامهٔ مسرولهٔ يى يعنى بچه لى گوگرجينى ياخود قوشى ومونس اولان گيگى قتل ايتمك دخى جزاى مستلزمدر ۰ محرم ۰ گرك حل گرك حرمده صيدى ذبح ايلسه ذبيحه سى ميته عد اولنه جغندن كيمسه يه اكلى حلال اولمز اگر حلال اولان مسلم حرمده صيدى ذبح ايدرسه جزاسنى ادا ايدر وانجق كندوسنه لحمى حلال اولمديغندن اكل ايتمز ۰ لكن محرم ۰

صیده دلالت ویا امر واشارت ایلمدیگی صورتده غیر محرمك
حِلده صید وذبح ایتدیگی حیوانك لحمنی اکل ایتمسنده بر بأس اولمز ٭
حرم ٭ صیدینی غیرمحرم ذبح ایلەسه اوزرینه جزا ترتب ایدر ٭
حرمِ شریفك بنفسه نابت اولوب ناسك انبات ایتدیگی نبات ٭
جنسندن اولمیان تازه اوتلریله اغاجلرینی قطع ایلەمك قیمتی
ایجاب ایدر ﴿قدوری وجوهرة﴾ ناس ٭ طرفندن انبات یعنی
غرس وتربیه اولنان یاخود بنفسه نابت اولوب ناسك انبات ایتدیگی
نباتات جنسندن اولان حشیش وشجرك قطعی وانتفاعی حلال اولوب
فقط خلقك غرس وتربیه ایتدیگی نبات جنسندن اولمیەرق کندی
کندویه بیتن حشیش واغاجك قلع (١) وقطعی حالنده قیمتنی تضمین
لازم وبونلرك مملوك اولوب اولمامسی غیر مشروطدر بنابرین ارضِ
مملوکەده بنفسه نابت اولان دیکنی بیله مالکنك غیریسی قلع ایدر
ایسه مالکنه عائد اولان برقیمتی وحقِ شرعی مقابلنده دخی
برقیمتِ اُخرایی تضمین اقتضا ایدر ومالکی قطع ایلر ایسه یالکز
حق شرعی ایچون برقیمت ایجاب ایلر ﴿ابن عابدین نقلاً عن
شرح اللباب﴾ حجِ مفردده بردمی مستلزم اولان جنایتِ
احرامده قارنه بری حجی ودیگری عمرەسی ایچون اولمق اوزره
ایکی دم لازم گلور لکن قارن ٭ میقاتنی بلا احرام ٭ تجاوز
ایدوبده بعده عمره وحج ایچون احرامه داخل اولسه دمِ واحد
کافی اولور ٭ ایکی ویازیاده محرم برصیدك قتلنده مشترك اولسەلر

(١) قلع ٭ قوپارمق

جزایِ فعل اولەرق هر برینه بشقه جزای کامل ترتب
ایدر ٭ ایکی غیر محرم ٭ صیدِ حرم قتلنده اشتراك ایلسەلر جزای
محل اولەرق جزایِ واحد کفایت ایلر ٭ محرم برصیدی بیع
ویا اشترا ایتسه بیع وشراسی باطلدر ﴿قدوری﴾ محرم وحلال ٭
قتل صیدده مشترك اولسەلر محرمه تام قیمت وحلاله نصف
قیمت وحلال وقارن اشتراك ایلسەلر حلاله نصف وقارنه ایکی جزا
ایجاب ایدر ٭ حلال ومفرد وقارن مشترك اولسەلر حلاله ثلث
ومفرده جزای واحد وقارنه ایکی جزا ترتب ایلر ﴿جوهرة﴾
محرم ایکن صید ایدوبده حلال ایکن بیع ایلسه بیعی صحیحدر ٭
شول مسلم که حرمه داخل اولوبده النده طشرەدن گتورمش
برصید بولنسه آنی صالیویرمك لازمدر ٭ صیدی بعد الاطلاق
برینك یدنده بولسه حلال اولدقدن صکره اخذ ایدر ﴿جوهرة﴾
النده کی صیدی صالیویرمیوبده بیع ایلسه اگر یدمشتریده عینی
باقی ایسه بیعی رد ایلەمك وعینی موجود اولمیوبده مشترینك
الندن گیتمش ایسه جزا ایجاب ایلر ٭ محرم ایکن بیتنده ویاقفسنده
صید بولنسه صالیویرمك لازم گلمز ٭ محرم اولمیان مسلم
برصید اخذ ایدوب بعده احرامه داخل اولسه واُول شکاری
آخری صالیویرسه اطلاق ایدن آنك قیمتنی ضامن اولور ٭
محرمك اخذ ایلدیگی صیدی دیگری ارسال ایلسه صائدك (١) ملکی

(١) صائد ٭ آولیان

اولمديغندن مُرْسل (١) . ضامن اولمز . بر مُحْرِمك اخذ ايتديگى صيدى مُحْرِمِ آخَرْ قتل ايلسه ايكيسنه دخى ضمان يعنى جزا ترتب ايدر ومُحْرِمِ آخذك ضامن اولديغى جزا . صوم اولميوب مال اولديغندن مُحْرِمِ قاتله مراجعتله آنى تضمين ايتديرر « ملتقى »

التنجى باب

احصار بيانده‌در

احصار . لغتده مطلقا منع معناسنه اولوب شرعده بعد الاحرام عذر شرعيله وقوف وطوافدن منعه اصطلاح اولنمشدر . گرك آدمى گرك سباعدن دشمن ويار كوب وذهابه مانع مرض ويانفقه‌نك هلاك وضياعى ويامُحْرِم . مرأه اولوب كنديسيله مكه بيننده مدّت سفر قدر مسافه وار ايكن مَحْرَمنك وفاتى سببيله مُحْرِم . احصار اولنسه تحلّل يعنى احرامدن خروج ايلمك حلال اولور استعيذ بالله ﴿ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْىِ ﴾ آيت جليله‌سى موجبنجه احصاردن طولايى حرم شريفده ذبح اولنمق اوزره وقت ذبحى تعيين ايدرك برشاة ويا اشتراى شاة ايچون قيمتنى كوندروب بعد الذبح محظوراتِ احرامدن تطيّب ويا تقليم ظُفر گبى برفعلى ايشلمگله احرامدن خروج ايلر . مُحْصَر اولان قارن ايسه حج وعمره‌سى ايچون ايكى قربانلق قيون ارسال ايدره دم

(١) مُرْسل . صاليورن

احصارك حرم شريفك غيرى محلده ذبحى جائز اولمز . امام اعظم حضرتلرنجه مُحْصَر بالحج ايچون دمِ احصارك يوم نحردن مقدم ذبحى تجويز اولنمش وامامين حضراتنجه يوم نحره حصر وتخصيص قلنمش ومُحْصَر بالعمره ايچون استئيلان وقتده ذبحه بالاتفاق جواز ويرلمشدر . مُحْصَر بالحج اولان تحلّل ايتدكده ديگر سنه‌ده برحج وبرعمره ومُحْصَر بالعمره‌يه يالكز عمره وقارنه برحج ايله ايكى عمره قضاسى لازم گلور . مُحْصَر بالحج ويابالعمره اولان مُحْرِم . هَدْينى بعث وفرستاده وآنك يوم معيّنده ذبحيله مواعده ايتدكدن صكره احصار . زائل اولوب قبل الذبح هَدْيه وحجه وياعمره‌يه ادراكه قادر بولنسه تحلّل جائز اولمديغندن يولنه دواملە افعال حج ياعمره‌يى ادا ايلر وهَدْينى استربيع وياهبه ويا تصدّق ايدر . اگر مُحْصَر بالحج يالكز هَدْيه ايرشمك ممكن اولسه اصل اولان حجدن عاجز اولديغى ايچون بلاتوجه . ذبحِ هَدْى ايله ويامع التوجه افعال عمره ايله تحلّل ايلەمك جائز وافعالِ عمره ايله تحلّل ايدرسه ايلروده‌كى قضاى عمره ساقط اولور . مُحْصَر بالحج ويابالعمره انجق ادراكِ حجه وياعمره‌يه قادر اولورايسه حرمتِ مال . حرمتِ نفس گبى اولديغندن مالى مجاناً ضايع اولمامق ايچون استحساناً تحلّل ايتمك جائز ايسه‌ده . لكن توجّه افضلدر . برمسلم مكهٔ مكرمه‌ده وقوفِ عرفات وطواف زيارتدن منع اولنسه امام اعظمدن اصح روايت

اوزره محصر اولوب مفرد اولسون قارن اولسون هدی ایله تحلل ایدر . اگر احدهمایه قادر ایسه محصر صایلمیه جغندن انك حقنده هدی ایله تحلل جاری اولمز . زیرا یالکز وقوفه قادر اولدیغی حالده انکله حج تمام اولوب فقط حلق . واقع اولمدیسه طواف زیارتی ایدنجه‌یه دگین هرشیئه وحلق وقوع بولدیسه یالکز نسایه محرم اوله رق قالور . بعده ایام تشریق گچنجه‌یه قدر ممنوعیتی دوام ایدوبده بوده مرض گبی برامر ضروریدن ناشی ایسه برشی لازم گلمیوب فقط عدوسببیله دوام ایلدیسه مزدلفه‌ده وقوفی ورمیی ترك وطواف وحلقی تأخیردن طولایی درت دم ایجاب ایدر . اگر یالکز طوافه قادر اولدیسه فائت الحج گبی افعال عمره ایله تحلل ایده جگندن هدی ایله تحلله احتیاجی یوقدر ﴿قدوری وملتقی ودرمختار وابن عابدین﴾

﴿یدنجی باب﴾

فوائت حج بیانده در

برمسلم . حج ایچون احرامه داخل اولدیغی حالده یوم نحرك فجر صادقی طلوع ایدنجه‌یه قدر عرفه‌ده وقوفی اجرا ایده مامش اولسه حجی فوت ایتمش اولور واول سنه طواف وسعی ایدرك تحلل ایدر وسنهٔ آتیه‌ده حجنی قضا ایلر . فائت الحج حقنده افعال عمره

محصر حقنده دم . منزله سنده اولمغله فوت واقعدن طولایی دم لازم گلمز واحرام وطواف وصفا ایله مروه بیننده سعی . دن عبارت اولان عمره فوت ایدیله‌میه جگندن سنه‌نك کلیسنده اجرا اولنور ایسه‌ده فقط عرفه ونحر وتشریق گونلرنده مکروهدر ﴿قدوری وملتقی﴾ عمره‌ده احرام . شرط وطواف . فرض وسعی وحلق ویاتقصیر . واجب اولوب بونلردن ماعداسی سنن وآداب اولدیغندن تارکی آثم ودم وجزا لازم اولمز . قول مشهورده عمره سنت مؤکده وصحیح اولان وتر گبی واجب اولمقدر ﴿جوهرة﴾ ـ عمرةٌ فی رمضان تعدل حجةً ـ حدیث شریفی دلالتیله عمره رمضان شریفده ایام سائره‌دن افضلدر ﴿بحر رائق﴾

﴿سکزنجی باب﴾

مجده هدی بیانده در

هدی . شرعده کندوسیله حرمده تقرب الی الله ایچون دوه وصیغر وقیوندن حرمه هدیهً ارسال اولنان حیوان اولوب ادناسی غنم واعلاسی ابل وبقردر . جمله سندن ثنی یعنی بش یاشنی بیتروب التی‌یه داخل اولمش اولان دوه وایکی یاشنی اکمال ایله اوچه یتشمش صیغر وبر یاشنی بتوره‌رك ایکی‌یه گیرمش اولان قیون وکچی کافیدر . ثنی درجه‌سنده جثه‌لی اولورسه التی آیلقدن زیاده قوزی دخی جائزدر . هدی‌ده قولاغی ویا اکثر اذنی یاخود قویروغی

یا اوك ویا آرد آیاغی مقطوع ویا بر گوزی ناموجود یا خود زیاده ضعیف ویا مذبحه‌یه دگین مشیه غیر قادر طوپال حیوان . قربان اولمز . شاة . هرشی ایچون کافی اولوب لکن جنب ویا حائض ایکن طواف زیارت ووقوف عرفه‌دن صکره قبل الحلق مجامعت ایدنلره ابل ویابقر . ذبح ایله‌مك لازمدر * شاة . کفایت ایدن محلده بدنه وبقره‌دن هر برینی قربت وعبادت قصد ایدن یدی مسلم مشترکاً ذبح ایتمگه جواز وار ایسه ده شاید بونلردن بری گندی حصه سنه لحم آرزو ایدر ایسه بشقه‌لرینه‌ده جائز اولمز * دم نسك اولدیغی ایچون تطوع ومتعه وقران . قربانندن صاحبنك اكل ایلمسی تجویز اولنمش ودماء کفارات اوله‌رق ایدیلان هدایادن اكله جواز گوسترلمامشدر * هدی متعه وقران انجق یوم نحرده وباقیلری استیلان زمانلرده وبالجمله هدایا منحصراً حرم شریفده ذبح اولنور ولحوم هدایا . حرم شریفك وغیری محللرك مساکین وفقراسنه تصدق واعطا قلنور * هدیلری تعریف یعنی عرفاته گوتورمك ویا بر شی ایچون هدی اولدیغی اعلام ایتمك لازم دگلدر ﴿قدوری ودر مختار﴾ لکن شاتك غیری یی دم شکرده تعریف وعلامت اوله‌رق تقلید ایتمك ودم کفارتده اخفا ایله‌مك مندوبدر ﴿منح﴾ ابلی صدری وبقر وغنمی رأسی طرفندن ذبح ایتمك افضل وحسن صورتله اجرایه مقتدر اولان مسلم . بنفسه ذبح ایله‌مك اولی‌در . هدیك چولی ویولاری وار ایسه بعد الذبح تصدق اولنور ذابح . اجرتلو قصاب مقوله‌سی ایسه اجرت اوله‌رق اجزای

هدیدن برشی اعطا اولنمیوب آیروجه اجرتی ویریلور . اگر بدنه . سوق اولنور ایکن آکا بنمگه احتیاج وضرورت صحیحه حاصل اولور ایسه رکوب واحتیاجك زوالنده همان نزول اولنور . شاید رکوبدن ناشی هدیه نقیصه عارض اولورسه نقصی تضمین ایتمك لازمگلور * بدنه نك لبنی اولدیغی حالده وقت ذبح . قریب ایسه صاغلمیوب سود کسیلمك ایچون ممه‌سنه صغوق صو سرپیلور ﴿قدوری وملتقی﴾ وقت ذبح . بعید اولوبده سودی صاغلمامق سببیله هدیه ضرر ایرشمسی متحقق اولدیغی تقدیرده سودی صاغیله‌رق عیناً واستهلاك صورتنده قیمتی بدلاً فقرایه تصدق اولنور ﴿مجمع الانهر وغیره﴾ هدیك جلدی ویا لحمی بیع ایدلدیگی حالده ثمنی تصدق وتحمیل متاعدن ناشی برگونه نقصان ترتب ایدرسه قیمتی تضمین ایدیلور ولبنی اخذ وصرف ویا مذبوحك لحمی اغنیایه اعطا قلنورسه کذلك قیمتی فقرایه صدقه اوله‌رق ویریلور ﴿در مختار﴾ هدیی سوق ایدر ایکن یولده هلاك اولسه تطوع ایسه یرینه دیگرینی تدارك ایله‌مك لازم اولمیوب واجب ایسه بشقه بر هدی آکا بدل اوله‌رق اعطا ایدیلور . هدیه جواز اضحیه‌یی مانع اولان عرج (۱) وعمی مثللو عیب کبیر اصابت ایدرسه یرینه غیریسی تدارك وهدی معیوب ملك خالص اولمغله استدلدیگی گبی معامله اولنور ﴿قدوری﴾ صاحب هدیك آخرینی اخذه

(۱) عرج . آقساقلق

اقتداری یوغیسه هدی معیوب. کفایت ایدر ﴿جوهرة﴾ هدی . بدنه اولوبده یولده هلاکه قریب اولسه تطوع ایسه ذبح ایدیلوب هدی اولدیغی بیلنمك ایچون قلاده سی اولان نعلی دمیله صبغ (١) و بوینك ویا اورگجنك برطرفه ضرب اولنور و بونك لحمندن صاحب هدی واغنیادن هیچ بری اکل ایتمز وتطوع اولدیغندن یرینه بشقه برهدی قونلماز * اگر بدنهٔ هالکه هدی واجب ایسه یرینه غیریسی اقامه قلنور * بدنهٔ تطوع ومتعه وقران . دم نسك اولوب شایان اعلام اولدقلرندن ناشی قلاده ایله تقلید واشهار . مندوب ایسه ده احصار وجنایات وکفارات دملری ستر اولنمق اولی اولمغله قلاده وضع ایدلمز ﴿قدوری وملتقی﴾ مسائل غریبه دندر که ﴿ لله علی المشی الی بیت الله ﴾ دینلسه نذر اوله جغندن حج . واجب اولور * مشی . یرینه خروج وذهاب وسیر . ذکر اولنسه بالاجماع برشی لازم اولمز * بیته بدل مسجد حرام ویا حرم . تذکار ایدلسه امام أعظم حضرتلرنجه حج . لازم اولمز خلافاً للامامین ﴿جوهرة﴾ بیت مکرمه بلا ایذاء و بلا رشوة دخول . مندوب اولدیغی گبی زیارت قبر نبی محترم صلی الله علیه وسلم دخی کذلك مندوب و برقولده قدرتی اولان مسلمه واجبدر ﴿در مختار﴾ مدینهٔ منوره یه وصولده ﴿ بسم الله رب ادخلنی مدخل

---

(١) صبغ * بویامق

صدق واخرجنی مخرج صدق واجعل لی من لدنك سلطاناً نصیراً ﴾ دینیله رك كمال خضوع وخشوع ایله وروضهٔ مطهره قصدیله باب جبریلدن مسجد شریفه دخول وقبر مکرمه اوچ درت ذراع مقداری قریب اوله رق قبله یه استقبال ورأس شریفلری جانبنده صلاته قیام ایدر گبی وقوف وحضور کامل ایله توجه اولنوب ﴿ السلام علیك یا رسول الله السلام علیك یا نبی الله السلام علیك یا صفی الله السلام علیك یا حبیب الله السلام علیك یا نبی الرحمة السلام علیك یا شفیع الامة السلام علیك یا سید المرسلین السلام علیك یا خاتم النبیین السلام علیك یا مزمل السلام علیك یا مدثر السلام علیك وعلی آل بیتك الطیبین الذین اذهب الله عنهم الرجس وطهرهم تطهیراً ﴾ دینلملی بعده ینه صلات وسلام وصدیق اکبر وعمر فاروق (رضی الله عنهما) حضراتی حضورنده دخی سلام ونفسنه ووالدینه وجمیع امت محمدیه یه دعا ایلملیدر بوندن صکره ینه قبر اقدس واشرفك رأس جلیلی جانبنده وقوف ایدیلوب کالاول صلات وسلام ودعا وثنا ایله اختتام اولنور ﴿منح﴾ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اعضای شریفه ومقدسه لرینك منضم اولدیغی قبر شریف . بقاع ارضك جمله سندن وعرش وکرسیدن بالاجماع افضل اولدیغی وکعبهٔ مکرمه دخی

قبر مقدّسدن ماعدا مدینه‌دن افضل بولندیغی و بو ایکی محلّ مبارکدن بشقه مکه ایله مدینه‌دن قنغیسی افضل اولدیغنده اختلاف اولنوب فقط هر ایکیسینك دخی افضل بلاد اولدیغنه اجماع حاصل اولدیغی اکثر کتبده محرّردر ﴿درّمختار وابن عابدین﴾

﴿ التنجی کتاب ﴾

اضحیه‌یه دائر مسائلی حاویدر

اُضْحِیّة لغتده وقت ضحی‌ده ذبح اولنان حیوانك اسمی وجمعی اضاحی‌در وضَحِیّة لفظی دخی اضحیّه‌ده لغت اولوب جمعی ضحایادر هَدْیه . هدایا گبی . اصطلاح شرعده برمخصوص . حیوانه اسم اولمشدرکه ایام نحرده نیت تقرّب ایله بوغازلنور ﴿مجمع الانهر ودرر﴾ عید اضحاده قربان کسمك هر حر و نصابه مالك اولان مسلم مقیمه واجبدر . عقل وبلوغ عندالامامَین شرائط وجوبدن اولمیوب فقط امام محمد عندنده شرائطدن اولدیغی بدایعدن نقلاً ردّمختارده مسطوردر . برروایتده ولد صغیرایچون دخی اُضحیه ذبح ایدیلور . برقوله گوره باباسی گندی مالندن و دیگر قولده مالی اولان طفله بابا ویاوصیسی صبینك اقچه‌سندن تضحیه (۱) ایدر وبقدر الحاجة صبی‌یی اطعام وباقیسنی البسه گبی طفل ایچون منتفع به (۲) اولان برشی ایله استبدال ایلر ﴿قدوری وملتقی﴾ اُضحیه‌ده

(۱) تَضْحِیه . اُضْحیه‌یی ذبح ایتمك (۲) مُنْتَفَعٌ بِه . کندوسیله فائده‌لنمك ممکن اولان

کافی اولان برغنم ویا بربدنه یاخود یدی مسلم مکلفه مشترکاً بردوه ویا برصیغر ذبح ایلمکدر ﴿قدوری وغیره﴾ بربدنه ویابقرده مشترك اولان یدی مسلمدن بری گندی حصه‌سیله قربته قصد ایتمیوب ات آلمق استه‌سه ویاحصه‌سی سُبعدن اقل اولسه هیچ برینه جائز اولمز چونکه تقرّب برندن منتفی اولنجه دیگرلرندن دخی انتفا (۱) ایتمك طبیعیدر . بردوه ویاصیغرده یدی مسلمك مادوننده مشارکت تجویز اولنمش ایسه‌ده مافوقنه جواز یوقدر . بوصورتله مشترکاً ذبح ایدیلان قربانك لحمی شریکلر بیننده تخمین صورتیله داغیدلمیوب مطلقا وزن ایله تقسیم اولنور انجق باش واپاق ودری مثللو شیلرات ایله قارشدیریلور ایسه بوحالده ربا (۲) اولمدیغندن تخمیناً تقسیم ایدلمك جائزاولور . قربان نیتیله برینك اشترا ایلدیگی بدنه‌ده صکره‌دن دیگر التی مسلمك اشتراکی استحساناً تجویز اولنمش ایسه‌ده بومثللو اشتراکك قبل الشرا عقدی احب گورلمشدر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ مسافره و نصابه مالك اولمیان فقیره قربان واجب دگلدر ﴿قدوری﴾ فقر وغنا وولادت وموت . خصوصلرنده اُضحیّه‌نك آخر وقتنه اعتبار اولنور مثلا برمسلم . ایام نحرك اوّلنده غنی ایکن نهایتنده فقیر اولسه ویا اوّلنده حیاتده ایکن آخرنده وفات ایلسه قربان . واجب اولمز . لکن ایام نحرك اوّلنده فقیر ایکن آخرنده غنی اولسه ویا آخر ایام نحرده برچوجق تولد ایتسه تضحیه واجب

(۱) اِنْتِفا . بوراده زائل اولمق دیمکدر (۲) رِبا . زیاده‌لك که فضله اولمق مقصوددر

اولور ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾ اُضحیه‌نك وقتی بیرامك اوّلکی گونی طلوع فجر ایله داخل اولور . شهرده اولان کیمسه‌لره صلاتِ اَضحایی قیلمزدن مقدّم ذبح ایتمك جائز اولمز زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری ﴿ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلوٰةِ فَلْیُعِدْ ذَبِیحَتَهُ ﴾ بیورمشلردر اما صلاتِ عید واجب اولمیان قُراده وقت فجردن صکره ذبح ایدیله‌بیلور . قربان . عید اضحانك برنجی وایکنجی واوچنجی گونی غروب شمسدن اوّلجه کسیلور واندن صکره کسیلمز وبرنجی گونی دیگر ایکی گوندن افضل وگیجه‌ده ذبح . مکروهدر . اُضحیه‌نك وقتی فوت اولوبده ذبح ایدیله‌مسه اگر اضحیّه گرك فقیر ویا غنینك منذوره‌سی یاخود تضحیه ایچون فقیرك مشتراسی ایسه آنی حی اوله‌رق عیناً تصدّق لازمدر . شاید ذبح ایدوبده لحمیله برابر ذبحدن نقص حاصل اولورسه اشبو نقصانك قیمتنی دخی تصدّق ایجاب ایدر ولحمندن اکل ایتمز واکل ایدرسه مأکولك قیمتنی دخی تصدّق ایلر واضحیّهٔ مذکوره منذوره ویا فقیرك مشتراسی اولمیوبده غنی‌نك ایسه غنی آنی گرك اشترا ایلمش اولسون گرك اولمسون اُوْل اضحیّه‌نك قیمتیله تصدّق اقتضا ایدر ﴿ قدوری ودرّ مختار وملتقی ﴾ ایکی ویا بر گوزی گورمز وطوپال اولوبده مذبحه‌یه قدر یورویه‌مز اولان وگوزی وقولاغی ویا قویروغنك قسم اکثری واوك ویا آرد ایاغی کسیلمش بولنان وبغایت ضعیف اولان حیوانی ذبح ایتمك جائز اولمز . مقطوع اولان قولاق وقویروغنك نصفندن زیاده‌سی موجود بولنسه وخلقةً بوینوزسز

ویا مؤخراً بوینوزی قیریلمش وسمیز اولان اوبوز ویا بورلمش حیوانی قربان ایلمك جائزدر . تضحیه ایدیله‌جك قیون وکچی‌نك بر یاشنی اکمال ایله ایکیسنه واصل وبقرك ایکی یاشنی بتوروب اوچ وبدنه‌نك بش یاشنی اکمال ایله آلتی یاشلرینه داخل اولمش اولملری کفایت ایدر وقیونك بر یاشندن برقاچ آی نقصان اولمسنده بر بأس اولمیوب حتی آلتی آیی بتوره‌رك یدنجی آیه گیرمش وجثه‌جه گوسترشلی اولورسه تضحیه جائز وبوده قویروقلی قیونه مخصوصدر ﴿ ملتقی ودرر ﴾ قربان اتندن صاحبی وخانه خلقی اکل واغنیا وفقرایه اطعام وتصدّق ایلر . لکن اُضْحیّه . واجب اولمیان فقیر . اُضْحیّه . نیتیله برقیون اشترا ایلیوب ایام نحرده ذبح ایتسه برقولده آندن اکل . حلال اولمیوب منذوره گبی تصدّق ایتمسی لازم وقولِ آخره گوره اکل . حلال اولدیغی تاتارخانیه‌دن نقلاً ردّ محتارده محرّردر . اگر ایام نحردن صکره ذبح ایلسه بالاتفاق تصدّق ایدر . قربانك بعد الذبح برمقدارینی خانه‌سنده قاوورمه یاپه‌رق حفظ ایله بعده عیالیله اکل ایلمگه رخصت شرعیه واردر . اُضْحیّه‌نك فقرایه تصدّق اولنه‌جق مقداری ثلثدن ناقص اولمامق مستحب وتضحیه ایدن مسلم ذی عیال ایسه عیالنه وسعت حصولیچون اُضْحیّه‌سندن غیریلرینه تصدّق ایلمامسی مندوبدر . دریسی تصدّق یاخود پوست ایدیله‌رك خانه‌ده استعمال اولنور یاخود صاتیلوب بقاءً کندیسیله انتفاع اولنان برشی اشترا قلنور قربانی صاحبی گوزلجه کسمگه مقتدر اولدیغی حالده بالذات کندی ذبح ایلمك افضلدر . مقتدر دگلسه لازمهٔ ذبحی بیان برمسلمه کسدیرمك جائز واهل کتابه ذبح ایتدیرمگه

دخی جواز وار ایسه ده مکروهدر . اضحیه‌لرك قارشمسندن ناشی ایکی مسلم یاكلشلق ایدوبده هر بری آخرك قیونی بنمدر دیو ذبح ایلسه‌لر استحساناً ایکیسنك دخی قربانی صحیح وکافی اولوب اوزرلرینه ضمان لازم گلمز ﴿ درر وقدوری وملتقی ﴾ برمسلم دیگر برمسلمك اضحیه‌سنی امری اولمقسزین ذبح ایتسه استحساناً جائز وغصب اولنان غنم ایله تضحیه ایله‌مك صحیح اولوب بعده صاحبنه تضمین ایجاب ایدر . اما ودیعه اولان شاتی قربان ایتمك صحیح دگلدر زیرا مغصوب بهاده ملکیت . وقت غصبده ثابت اولدیغندن ذبح . کندی ملکنده و ودیعه‌ده ایسه اومقوله حیوانی قربان ایلمکله غاصب اوله‌جغندن ذبح . ملکنك غیریده واقع اولمش اولور ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾

التی کتاب ومتعدد ابوابدن عبارت اولان اشبو جزؤ اولك طبعی بلطفه تعالی ختام بولمشدر .

٨٩